

Zemský rozvojový plán 2013

Předmluva

Sasko je zemí mnoha tváří. Identitu našeho Svobodného státu a smysl života jeho občanek a občanů utvářejí jedinečné kulturní krajiny, živá města a vesnice. Zajišťování této mnohotvárnosti je úlohou zemského rozvoje. Proto pro mě zemský rozvoj znamená také péči o domov.

Sasko na základě stabilní hospodářské a finanční politiky disponuje výhodnými předpoklady pro další rozvoj. Dobré šance vidím i pro venkov. Rozšiřující se propojení sítěmi vede k více nabídkám pro lidi také stranou center aglomerace. Dnes již lze využít mnoho služeb pohodlně z domova a sociální sítě umožňují nové formy účasti ve společnosti.

Při aktualizaci našeho zemského rozvojového plánu jsme zohlednili vzrůstající význam internetu pro zemský rozvoj. Návrhy byly přístupné na internetu. Stanoviska bylo možno zasílat e-mailem, kromě toho se konala přímá účast on-line. O něco více než polovina z 2 000 stanovisek byla odevzdána občankami a občany. Asi 20 procent při prvním návrhu využilo nabízený on-line proces. Byl jsem ohromen velkou rezonancí, která zcela zřejmě ukazuje, že: Rozvoj našich měst a vesnic, našich městských center a venkova je pro naše lidi v našem domově srdeční záležitostí.

Zemský rozvojový plán 2013 je budoucím konceptem pro prostorové uspořádání a rozvoj ve Svobodném státu Sasko. Ten 12. července 2013 ustanovila státní vláda. Tím jsme dobře vybaveni pro výzvy příštích let. Růst a inovace, získání přirozených základů pro život a zajištění existenčního maxima jsou důležitými úkoly budoucnosti, které se podaří pouze díky společnému konání. „Sasko 2025 - atraktivní prostor pro život, kulturu a hospodářství“ je tudíž podstatným vymezením cíle našeho ideálu. Sasko využije své šance uprostřed Evropy.

Důležitým bodem územního plánování v souhře mezi zemí, regionem a obcí je vytvoření bezpečnosti plánování pro obyvatelstvo, hospodářství a správu. Sázíme přitom na kontinuitu plánování pro zlepšení a nové vytvoření kvalit území. Zemský rozvojový plán 2013 spojuje nové akcenty s osvědčenými stanovami cíle územního rozvoje posledních deseti let.

Zemský rozvojový plán 2013 je společné dílo. Sestavování a aktualizace zemského rozvojového plánu v Sasku ještě nikdy nezaznamenaly tolik veřejné pozornosti a tak rozsáhlou účast. Děkuji všem, kteří se na nás obrátili s konkrétními návrhy na změny, ale také s odůvodněnými námitkami. Tato čilá účast, především také občanek a občanů, je velkým úspěchem. Nyní je úlohou čtyř komunálně sestavených Regionálních plánovacích svazů vytvořit třetí generaci regionálních plánů ze zemského rozvojového plánu 2013. Také zde má demokratické spolupůsobení všech veřejných míst a občanek a občanů vysokou váhu.

Jsem si jist, že Sasko je se zemským rozvojovým plánem 2013 na budoucnost dobře připraveno.

A handwritten signature in blue ink, which appears to be 'M. Ulbig'.

Markus
Ulbig

Saský státní ministr vnitra

Nařízení
Saské státní vlády
o Zemském rozvojovém plánu Saska ¹
(Zemský rozvojový plán 2013 - LEP 2013)
ze 14. srpna 2013

Na základě § 7 odst. 1 zákona o územním uspořádání a územním plánování Svobodného státu Sasko (zákon o územním plánování - SächsLPIG) z 11. června 2010 (SächsDVBl. str. 174), který byl upraven článkem 28 zákona z 27. ledna 2012 (SächsGVBl. str. 130, 144), se nařizuje:

§ 1
Zemský rozvojový plán

Zemský rozvojový plán 2013 (LEP 2013) se vydává podle dispozice.

§ 2
Vstoupení v platnost a Ukončení platnosti

Toto nařízení vstupuje v platnost v den po vyhlášení. Současně přestává platit nařízení Saské státní vlády o Zemském rozvojovém plánu Saska (LEP 2003) z 16. prosince 2003 (SächsGVBl. str. 915).

Drážďany, 14. srpna 2013

Ministerský předseda
Stanislaw Tillich

Státní ministr vnitra
Markus Ulbig

¹Upozornění:

- Porušení právních předpisů podle § 12 odst. 5 zákona o územním plánování (ROG) z 22. prosince 2008 (BGBl. I str. 2 986), který byl naposledy upraven článkem 9 zákona z 31. července 2009 (BGBl. I str. 2 585), a podle § 8 odst. 2 SächsLPIG je irrelevantní, pokud nebylo písemně uplatňováno během roku od vyhlášení Zemského rozvojového plánu 2013 vůči Saskému státnímu ministerstvu vnitra jako nejvyššímu orgánu územního uspořádání a územního plánování s vysvětlením skutečnosti, která porušení odůvodňuje.
- Zemský rozvojový plán 2013 je každému připraven k nahlédnutí včetně zprávy o životním prostředí, shrnujícího vysvětlení podle § 11 odst. 3 ROG a přehledu kontrolních opatření podle § 9 odst. 4 věty 1 ROG u nejvyššího orgánu územního uspořádání a územního plánování, vyššího úřadu pro územní uspořádání (Zemské ředitelství Saska), regionálních plánovacích svazů, okresů a měst s postavením městského okresu a umístěn na internetu na adrese www.landesentwicklungsplan.sachsen.de. Tam je také k dispozici seznam s adresami projektových míst.
- Zemský rozvojový plán sestává z textových a grafických podkladů - cílů a základů územního uspořádání. Odůvodnění není předmětem Zemského rozvojového plánu 2013, je pouze jeho přílohou.

Obsah

ÚVOD

I. Koncepce rozvoje Svobodného státu Sasko jako životního a hospodářského prostoru	09
II. Nové výzvy a úkoly pro udržitelný územní rozvoj Svobodného státu Sasko	12
III. Cíle a Zásady územního plánování	23
1. Vývoj struktury území	23
1.1 Obecný vývoj struktury území	23
1.2 Kategorie území	25
1.3. Centrální obce a sdružení	30
1.4 Obce se specifickými funkcemi	38
1.5 Spojovací a rozvojové osy	40
1.6 Přeshraniční spolupráce a evropský metropolitní region Střední Německo	42
2. Regionální, sídelní a hospodářský rozvoj	46
2.1. Regionální rozvoj	46
2.1.1 Regionální kooperace	46
2.1.2 Zapojení Saska do Evropy a evropské územní spolupráce	50
2.1.3 Území se specifickými potřebami	52
2.2 Sídelní rozvoj	57
2.2.1 Sídla	57
2.2.2 Rozvoj měst a venkova	66
2.3. Hospodářský rozvoj	71
2.3.1. Průmyslové podnikání	71
2.3.2 Obchod	73
2.3.3 Cestovní ruch a rekreace	77
3. Rozvoj dopravy	82
3.1 Mobilita a integrovaný rozvoj dopravy a území	82
3.1 Silniční doprava	83
3.2 Nadregionální železniční infrastruktura, transevropské sítě a dálková železniční osobní doprava	91
3.3 Veřejná regionální osobní doprava a regionální železniční infrastruktura	95
3.4 Letecká doprava	98
3.5 Vnitrozemská plavba	99
3.6 Nákladní doprava	100
3.7 Cyklodoprava a pěší	101
4. Rozvoj volné krajiny	104
4.1 Ochrana volné krajiny	104
4.1.1 Ochrana, péče a rozvoj přírody a krajiny	104
4.1.2 Podzemní a povrchová voda, ochrana před povodněmi	120
4.1.3 Ochrana půd, reliktní zátěže	130
4.1.4 Sídelní klima	133
4.2 Využití volné krajiny	135
4.2.1 Zemědělství	135
4.2.2 Lesní hospodářství	138
4.2.3 Hornictví a zajištění surovin	142

5. Technická infrastruktura	147
5.1 Zásobování energiemi	147
5.2 Zásobování vodou	155
5.3 Telekomunikace	157
6. Občanská vybavenost	159
6.n Zajištění občanské vybavenosti	159
6.1 Zdravotnictví a sociální péče	163
6.2 Výchova a vzdělávání, věda	166
6.3 Kultura a sport	171
6.4 Veřejná správa, soudnictví, bezpečnost a pořádek, obrana	174
7. Přechodná ustanovení	177

IV. Souhrnné prohlášení k hodnocení vlivu Zemského rozvojového plánu 2013 na životní prostředí **178**

1. Zohlednění zájmů životního prostředí v rámci procesu pořízení Plánu	
2. Zohlednění výsledků projednání s orgány veřejné správy a veřejností v rámci procesu pořízení Plánu	180
3. Odůvodnění přijetí plánu	180
4. Monitoring významných vlivů realizace Zemského rozvojového plánu na životní prostředí	181

Seznam použitých zkratk	182
-------------------------------	-----

Glosář	186
--------------	-----

Přílohy k Části III:

Grafická ustanovení a vysvětlení (mapy)

Mapy ustanovení:

III.1.2, 1.3, 1.5	Mapa 1	Struktura území
III.2.1.3	Mapa 3	Území se specifickými potřebami
III.3	Mapa 4	Dopravní infrastruktura
III.4.1.1	Mapa 5	Neporušená území s nízkou intenzitou dopravy

Přehledné mapy:

III.1.3, 2.3.2	Mapa 2	Střední spádová území
III.4.1.1, 4.2.2	Mapa 6	Členění krajiny
III.4.1.1	Mapa 7:	Územní kulisa pro vymezování velkoplošných biokoridorů
III.4.1.1	Mapa 8	Systém spojení životních prostorů pro divokou zvěř s přirozenou migrací na velkém území
III.4.1.3, 4.2.1	Mapa 9	Území se specifickou potřebou ochrany půd
III.4.2.3	Mapa 10	Klasifikace výskytu kamene a půdx, aktivní těžba kamene a půd
III.4.2.3	Mapa 11	Klasifikace ložisek hnědého uhlí, rozšíření rudných a živcových oblastí
III.1.1, 6.4	Mapa 12	"Lužicko – srbská sídelní oblast"

Příloha:

A 1 Odborný plánovací obsah Krajiného programu

A 2 Zpráva o životním prostředí - klima (k nahlédnutí na

www.landesentwicklungsplan.sachsen.de a na příslušných pracovištích)

ÚVOD

Legislativní rámec, účel a obsah Zemského rozvojového plánu

Zemský rozvojový plán představuje souhrnný, nadmístní a mezioborový celkový koncept zemského plánování státní vlády pro účely prostorového uspořádání a rozvoje Svobodného státu Sasko. V Zemském rozvojovém plánu jsou stanoveny cíle a zásady prostorového uspořádání a rozvoje Svobodného státu Sasko na základě vyhodnocení stavu přírody a krajiny a rozvoje území.

Saská státní vláda je prostřednictvím aktualizace povinna upravit dle aktuálního vývoje Zemský rozvojový plán, který je pořizován pro střednědobý horizont. Zemský rozvojový plán je schvalován saskou státní vládou jako právní předpis.

Pro pořizování Zemského rozvojového plánu platí ustanovení Zákona o územním a zemském plánování Svobodného státu Sasko (Gesetz zur Raumordnung und Landesplanung des Freistaates Sachsen (Landesplanungsgesetz - SächsLPlG) a Zákona o územním plánování (Raumordnungsgesetz (ROG)), především pak § 6 Zákona o územním a zemském plánování Svobodného státu Sasko a §§ 9 a 10 Zákona o územním plánování.

Významným obsahovým měřítkem pro aktualizaci Zemského rozvojového plánu jsou zásady územního plánování (platné pro celé území Spolkové republiky Německo), uvedené v § 2 odst. 2 Zákona o územním plánování, které je nutno aplikovat ve smyslu směrných představ udržitelného rozvoje území a v případě potřeby konkretizovat v územních plánech spolkových zemí..

Zemský rozvojový plán 2013 (Landesentwicklungsplan 2013 - LEP 2013) aktualizuje Zemský rozvojový plán Sasko (LEP 2003), schválený saskou státní vládou dne 16. prosince 2003. Na základě tohoto plánu byly pořízeny regionální plány, platné v době aktualizace. Územně – plánovací podklady Zemského rozvojového plánu 2003, pocházející z let 2001 až 2003, se změnilly a je nutné je upravit v souladu s pokračujícím vývojem a novými požadavky.

Zemský rozvojový plán úzce souvisí se Zemským plánem dopravy Saska 2025 (Landesverkehrsplan Sachsen 2025) (www.verkehr.sachsen.de//8510.html). Zemský dopravní plán je oborovým odborným plánem rozvoje jednotlivých druhů dopravy a rozvoje celkového systému dopravy v Sasku. V případě, že projekty, předpokládané v tomto plánu, je nutno zajistit z hlediska územního plánování, jsou k tomu přijata ustanovení v Zemském rozvojovém plánu. Odborný rozvojový plán doprava (Fachlicher Entwicklungsplan Verkehr – FEV), který vstoupil v platnost v roce 1999, pozbyl dle § 20 Zákona o územním a zemském plánování Svobodného státu Sasko dne 31. prosince 2011 platnost.

Koncepce rozvoje Svobodného státu Sasko jako životního a hospodářského prostoru, zakotvená v **Části I**, navrhuje celkovou prostorovou vizi významných aspektů územního rozvoje, které představují měřítko a strategické zaměření pro obsah konkrétních cílů a zásad Zemského rozvojového plánu. Koncepce a Zemský rozvojový plán celkově jsou stejně jsou současná pátá regionalizovaná prognóza demografického vývoje zaměřeny na časový horizont 2025.

Nové výzvy udržitelného územního rozvoje ve Svobodném státě Sasko, které jsou základem aktualizace, jsou uvedeny v **Části II**.

Část III. obsahuje textová ustanovení územního plánování (cíle a zásady územního plánování) pro Svobodný stát Sasko včetně zdůvodnění.

Cíle územního plánování jsou obsaženy písmenem **Z** (Ziele). **Zásady územního plánování** jsou označeny písmenem **G** (Grundsätze).

K textové části Zemského rozvojového plánu jsou připojeny seznam zkratk a glosář s vysvětlivkami jednotlivých významných, v plánu používaných odborných pojmů.

Bod IV obsahuje souhrnné prohlášení, které je dle § 11 odst. 3 Zákona o územním plánování (ROG) nutno přiložit (viz hodnocení vlivu na životní prostředí)

Mapová část (Přílohy k Části III) obsahuje mapy 1, 3, 4 a 5 s grafickými ustanoveními. Přehledné mapy (mapy 2 až 6 až 11) slouží pouze pro zobrazení stávajícího stavu oborových dat, které jsou nutné především pro splnění úkolů regionálního plánování, které jsou v Zemském rozvojovém plánu obsaženy. Pro konkrétní realizaci je nutno použít aktuální data příslušného oborového informačního systému. Kromě toho je přiložen výkres (mapa 12) s vymezením lužicko-srbské sídelní oblasti s uvedením lužicko-srbských názvů obcí.

Primární integrace krajinného plánu

V souladu se Saským zákonem o ochraně přírody a péči o krajinu (Sächsisches Gesetz über Naturschutz und Landschaftspflege (Sächsisches Naturschutzgesetz – SächsNatSchG)) přebírá Zemský rozvojový plán současně i funkci krajinného programu. Tato včasná integrace zajistí formulování ustanovení ochrany přírody a péče o krajinu prostřednictvím zásad a cílů územního plánování. Obsahy krajinného plánování, které nejsou pro územní plánování relevantní, jejichž závaznost vyplývá ze Saského zákona o ochraně přírody a péče o krajinu, jsou k Zemskému rozvojovému plánu připojeny jako **Příloha A1** včetně mapové části.

Zkoumání vlivu koncepcí a programů na životní prostředí (SEA)

Dle § 9 odst. §1 Zákona o prostorovém uspořádání (ROG) a § 2 odst. 2 Zákona o územním a zemském plánování Svobodného státu Sasko je v případě pořizování změn územních plánů nutno provést hodnocení vlivu na životní prostředí. Ve Zprávě o životním prostředí, která se jako součást tohoto hodnocení zpracovává, je nutno zjistit, popsat a vyhodnotit předpokládané významné vlivy, které provádění územního plánu na životní prostředí bude mít a další možnosti plánu. Jelikož Zemský rozvojový plán současně přebírá rovněž funkci Krajinného programu, je ve Zprávě o životním prostředí stejnou měrou dokumentován vliv Krajinného programu na životní prostředí. V souladu s § 2 odst. 2 Zákona o územním a zemském plánování Svobodného státu Sasko zahrnuje hodnocení vlivu na životní prostředí současně i hodnocení vlivu na evropsky významné lokality a ptačí oblasti. Cíle a Zásady Zemského rozvojového plánu byly stanoveny s přihlédnutím k výsledkům Zprávy o životním prostředí. Oproti srovnatelným hodnocením vlivu na životní prostředí bylo nově integrováno posouzení vlivu plánu na ochranu klimatu. Takto je do hloubky vyhodnocen příspěvek Zemského rozvojového plánu k ochraně klimatu a k preventivnímu přizpůsobení klimatickým změnám.

Zpráva o životním prostředí je k Plánu přiložena jako samostatná část odůvodnění jako **Příloha A 2**.

Vztah mezi územním a oborovým odborným plánováním

Územní plánování má nadmístní a neoborový charakter a je proto nutné jej vymezit od odborného plánování. Odborný obsah je v rámci Zemského rozvojového plánu relevantní pouze v případě vztahu k území. V případě, kdy oborové odborné plány mají obsah, významný pro území, jsou nositelé toho oborového odborného plánování vázáni Cíli a Zásadami územního plánování dle § 4 Zákona o územním plánování (ROG) a v daném případě ustanoveními v dané odborné legislativě. Důležitá ustanovení pro oblast územního plánování obsahuje Stavební zákoník (Baugesetzbuch – BauGB).

Dle § 1 odst. 4 Stavebního zákoníku je nutno směrné plánování obcí upravit v souladu s cíli územního plánování. Obce jsou povinny dbát cílů územního plánování a nepodléhají tedy zvažování v rámci směrného stavebního plánování jako například stanoviska nositelů veřejných zájmů. Proti právním možnostem, omezit komunální plánovací pravomoc, stojí práva obcí na spolupůsobení při pořizování Zemského rozvojového plánu a regionálních plánů.

Závaznost ustanovení územního plánování

Je nutno dbát Cílů územního plánování a při rozhodování zohlednit Zásady územního plánování. V souladu s § 4 odst. 1 Zákona o územním plánování platí Cíle a Zásady pro veřejné orgány a soukromé subjekty, které zajišťují veřejné úkoly, na nichž se z větší části podílejí veřejné orgány nebo jejichž plány a opatření jsou financovány z veřejných prostředků, bezprostředně. V případě rozhodování orgánů o plánech a opatřeních ostatních soukromých subjektů platí Cíle a Zásady územního plánu tehdy, pokud se jedná o stanovení plánu nebo povolení s účinkem stanovení plánu a v případě dalších rozhodnutí podle podmínek předpisů platných pro tato rozhodnutí. Cíle a Zásady územního plánování mají dále platnost pro odborné zákony a nařízení.

Cíle a Zásady územního plánování podporují efektivní a cílená opatření a využívání dotačních prostředků. Konkrétní schválení finančních prostředků, hodnocení – i z hlediska poměru nákladů a užítku – a časové zařazení těchto opatření je úkolem odborného plánování. V tomto smyslu nemají Cíle a Zásady územního plánování žádný prejudikovaný účinek ve vztahu na poskytnutí prostředků z rozpočtu spolkové země nebo jiných orgánů, případně v okamžiku realizace. Cíle a Zásady územního plánování nezakládají nárok především vůči Svobodnému státu Sasko nebo komunálním subjektům na realizaci, financování nebo finanční doaci.

Souvislost se Zprávou o rozvoji země (Landesentwicklungsbericht)

Pro informovanost Zemského sněmu je nutno dle §17 odst. 1 Zákona o územním a zemském plánování Svobodného státu Sasko během každého legislativního období předložit zprávu o stavu rozvoje země, o realizaci územních plánů a o tendencích vývoje. Zpráva o rozvoji země 2010 obsahuje evaluaci Zásad a Cílů územního plánování ze Zemského rozvojového plánu 2003 a tvoří důležitý podklad pro jeho aktualizaci.

I. Koncepce rozvoje Svobodného státu Sasko jako životního, kulturního a hospodářského prostoru

Sasko v roce 2025 - atraktivní životní, kulturní a hospodářský prostor

Svobodný stát Sasko se představuje i v roce 2025 na základě prostorově vyváženého a udržitelného rozvoje jako kosmopolitní a atraktivní prostor pro život, kulturu a hospodářství. Dále rozšiřuje prostorové předpoklady potřebné k dosažení tohoto cíle v rámci finančních možností a s výhledem na demografické změny, globální konkurenci a měnící se klimatické poměry stejně jako na přestavbu energetického systému. Rovná práva žen a mužů, přátelské vztahy rodinného typu, bezbariérové prostředí, integrace přistěhovalců a rovnoprávné soužití generací jsou důležité základní principy společenského rozvoje.

Ve všech částech Svobodného státu Sasko se mohou lidé realizovat v zásadě podle svých rozdílných nároků na vlastní způsob života a cítit se dobře v neporušeném životním prostředí. Podíl všech skupin obyvatelstva na společenském vývoji je zajištěn všude s rovnými šancemi. To a obnovená infrastruktura ve vzdálených částech činí Svobodný stát Sasko atraktivním i pro ekonomiku. O rovnocenné životní podmínky se snaží všechny části země.

Nezbytným základem pro perspektivní rozvoj Saska a současně významnou místní výhodou je regionální rozmanitost a zároveň vyvážená struktura prostoru a osídlení. I když mají regiony různé rozvojové možnosti, není žádný z nich oddělen od společenského rozvoje. V budoucím rozvoji se vedle různých potenciálů všech regionů bere v úvahu i výkonnost obcí. Prostorová diferenciací je příležitostí, kterou je třeba využít, zakládá ale i rozdílné přístupy v regionech.

Systém centrálních míst jako základní a formativní kostra struktury území s vyváženou sítí výkonných vyšších, středních a základních center v městských aglomeracích a na venkově se osvědčil. Pro dostupnost centrálních míst se rozšiřují dopravní tepny podle aktuálních regionálních požadavků a odpovídajícím způsobem se orientuje veřejná hromadná doprava (ÖPNV).

V důsledku konzistentní strategie městského rozvoje, která uděluje přednost rozvoji vnitřního města před vnějšími oblastmi, mohla v uplynulých letech vzrůst atraktivnost městských center a jejich přitažlivost jako míst k bydlení a obchodních a kulturních center zejména pro mladé lidi a odborníky. Postavení měst jak na venkově, tak v rámci městských aglomerací se stabilizuje a dále posiluje. Města hrají klíčovou roli jako centra společenského života v obytných oblastech.

Města a jejich okolí přitom nejsou protiklady, ale tvoří společné prostory pro život, kulturu a hospodářství. Pouze s tímto chápáním prostorové dělby práce a spolupráce lze zvládnout nadcházející rozvojové úkoly. To platí především pro venkov. Aktivní zapojení všech regionálních zúčastněných stran a společná realizace integrované a regionálně koordinované rozvojové koncepce zajišťují prostorově vyvážený a udržitelný rozvoj.

Základním předpokladem pro atraktivní životní prostory je jejich vybavenost možnostmi výdělků. V návaznosti na to stojí v popředí plošného zajištění služeb veřejného zájmu především vzdělání, zdraví a zajištění dosažitelnosti. Zejména v oblastech, kde chybí finanční krytí stavebních zařízení

pro zajištění existenčního minima, zajišťují účast na rozvoji společnosti pružná a inovativní řešení prováděná podle potřeb a kreativní koncepty mobility. Městské aglomerace a venkovské oblasti se svými dílčími oblastmi jsou brány v úvahu stejnou měrou a společně propojeny do sítě.

Svobodný stát Sasko se ve všech svých částech stará i nadále o vynikající lokální i rámcové podmínky na podporu místní ekonomiky, přesídlování firem z domova i ze zahraničí a vytváření, popřípadě zajišťování pracovních míst. Efektivní dopravní infrastruktura vytvořená s ohledem na integrované dopravní koncepce podle potřeb a s respektem k životnímu prostředí je důležitým faktorem oblíbenosti lokality pro hospodářskou prosperitu, blahobyt a kvalitu života a posiluje pozici Saska v regionální soutěži.

Svobodný stát Sasko se jako atraktivní a aktivní partner zařazuje se svou kulturní rozmanitostí a hospodářskou výkonností do rozvoje Evropské unie. Ve středu Evropy se Sasko zejména se svými hlavními centry, která slouží jako klíčové lokality pro ekonomiku a vědu, chápe svých příležitostí a bude dále posilovat svou funkci mostu do východní Evropy prostřednictvím dobrých sousedských vztahů, trvalého rozvoje přeshraniční spolupráce a zintenzivnění hospodářských vztahů.

Zapojení Saska do transevropských železničních a silničních sítí se dále rozšiřuje. Zlepšení dostupnosti zajišťuje perspektivní přístup k národním a evropským vývojovým centrům.

Přestože jsou vyhlídky na růst jednotlivých podprostorů státu oceňovány různě, mají všechny dílčí oblasti své vlastní specifické potenciály, které jsou cíleně podporovány. Svobodný stát Sasko přenechává svým regionům vědomě manévrovací prostor k tomu, aby využívaly vlastní kompetence, identifikovaly příležitosti pro vyhledávání kreativních možností rozvoje a samostatně si stanovovaly priority. Partnerská spolupráce mezi územně správními celky, hospodářskými subjekty, spolky a občankami a občany přispívá k posilování pospolitosti. Dokonce i ve venkovských oblastech existují i nadále atraktivní a odpovídajícím způsobem výkonné komunity, které využívají a udržují si své specifické lokální výhody, k nimž patří živá sociální struktura, tradiční sounáležitost a přirozená okázalost.

Sasko nabízí atraktivní rozmanitě používané kulturní krajiny s typicky regionálními svérázy, jejichž historický vývoj lze zažít. Vývoj Saska jako atraktivní umělecké, kulturní a turistické lokality, zachování bohatého inventáře kulturních památek a péče o ně, uznávání a posilování místní a regionální identity, a to i s ohledem na zvláštní zájmy lužických Srbů, jsou pilíře rozvoje státu a regionů.

Přizpůsobeným využíváním půdy a ochranou před odvrátitelným poškozením je zajištěna udržitelná ochrana základů života, dlouhodobá využitelnost přírodních zdrojů (půda, voda, vzduch, biodiverzita), a tím i kvalita života a péče o populaci i pro budoucí generace.

Přírodní biodiverzita je chráněna a podporována dostatečnými podíly krajinných struktur a biotopů v dostatečné kvalitě, funkční integrací biotopu a vhodně přizpůsobeným hospodařením s půdou.

Je k dispozici dostatek prostoru pro rozmanitě strukturované zemědělství, lesnictví a rybné hospodářství i pro získávání surovin. Nové nároky na volné plochy za účelem osídlení a dopravy se v souvislosti s úbytkem populace a s uvážením účinků změny klimatu průběžně snižují, aniž by se však nepřiměřeně zužoval manévrovací prostor pro struktury bydlení, hospodářství a dopravy.

Zvýšeným využíváním obnovitelných zdrojů energie a efektivním využíváním tuzemského hnědého uhlí je zajištěno ekologické, bezpečné a cenově dostupné zásobování energií. Potenciál pro rozvoj obnovitelných zdrojů energie se zvýšil vymezením prostorově přijatelných oblastí určených ke koncentraci využívání větrné energie. Možnosti energetických úspor, zvyšování energetické účinnosti a využívání energetických potenciálů se dále rozšiřují v rámci regionálních energetických koncepcí. Růst množství lesů, lesní konverze, adaptační opatření v zemědělství a opatření na ochranu přírody stabilizují ekosystémy a podporují vyvazování CO₂ z atmosféry.

Aby se v Sasku co nejvíce kompenzovaly předvídatelné důsledky změny klimatu, přizpůsobuje se dále odpovídajícím způsobem využívání území. Snižují se dispozice k mimořádným událostem, jako jsou přivalové deště s následujícími povodněmi, bouřky a vlny veder. Velký význam v prevenci povodní má vedle vlastní prevence zabezpečení, a pokud je to možné i zpětné získání přirozených zátopových oblastí. Povodňová rizika pro obyvatelstvo byla dále snížena rozvojem sídlišť a využíváním území přizpůsobeným nebezpečí vysokého stavu vody, prováděním opatření na ochranu před povodněmi, efektivním protipovodňovým zpravodajstvím a poplachovou službou.

II. Nové výzvy pro udržitelný územní rozvoj Svobodného státu Sasko

Od poslední aktualizace Zemského rozvojového plánu v roce 2003 se rámcové podmínky na mezinárodní a národní úrovni, ale i výzvy dílčích oblastí pro územní rozvoj ve Svobodném státě Sasko samy dále změnily.

Současná aktualizace zemského rozvojového plánu řeší tento vývoj a výzvy. Nastavuje tím pokračující rámec pro Zemský rozvojový plán 2003 (LEP 2003) ve smyslu spolehlivé plánovací kontinuity pro územní rozvoj v partnerské odpovědnosti všech rovin územního plánování a územně relevantního odborného plánování.

Následující hlavní směry jednání shrnují nové nebo silící výzvy v relaci k LEP 2003 a poskytují přehled o souvisejících klíčových cílech a zásadách územního plánování, jak jsou zakotveny v bodu členění III. Neznázornují však celkovou složitost požadavků územního plánování, které vyplývají z bodu III spolu s cíli a zásadami územního plánování. Není s nimi spojeno žádné stanovování priorit. Stěžejní akce při aktualizaci Zemského rozvojového plánu se orientují na šest pilířů pro aktualizaci Zemského rozvojového plánu, na kterých se usnesla vláda státu 16. března 2010.

Hlavní směry jednání při aktualizaci Zemského rozvojového plánu

Zapojení Saska do evropského územního rozvoje

Podnět

S rozšířením Evropské unie o nejprve deset zejména východních členských států v květnu 2004 a o Rumunsko a Bulharsko v roce 2007 ztratil Svobodný stát Sasko svou dřívější okrajovou polohu na vnější hranici EU a leží nyní „ve středu Evropy“. Tím nabyla evropská strukturální politika a politika soudržnosti pro Sasko nový rozměr. Posílení tradiční funkce jako vstupní brány do střední, východní a jihovýchodní Evropy je důležitým základem pro moderní a perspektivní rozvoj Svobodného státu Sasko jako atraktivního životního, kulturního a hospodářského prostoru ve společně rostoucí Evropě.

Dne 19. května 2011 byla schválena nová Územní agenda Evropské unie 2020 (TA 2020), v níž se zdůrazňuje zejména dodržování územního rozměru v politice soudržnosti a pro dosažení cílů strategie „Evropa 2020“.

Územní agenda Evropské unie 2020 (TA 2020) uvádí šest územních priorit ve vývoji EU:

- podpora polycentrického a vyváženého územního rozvoje,
- podpora integrovaného rozvoje ve městech, venkovských oblastech a speciálních regionech,
- teritoriální integrace v přeshraničních a nadnárodních funkčních regionech,
- zajištění globální konkurenceschopnosti regionů silnou místní ekonomikou,
- zlepšení teritoriálního napojení pro jednotlivce, obce a podniky,
- správa a propojení ekologických, krajinných a kulturních statků regionů.

Ještě před TA 2020 byla již v období strukturálních fondů 2007-2013 stanovena územní dimenze jako samostatný cíl Evropské územní spolupráce (cíle 3) vedle cíle konvergence (cíle 1) a cíle konkurenceschopnosti a zaměstnanosti (cíle 2). I v Lisabonské smlouvě byla vedle hospodářské a sociální části znovu zakotvena i územní soudržnost (článek 3 Smlouvy o EU).

Prohlubování a rozšiřování integrace EU a rostoucí vzájemná závislost regionů staví EU před nové výzvy, protože nerovnosti a rozdíly v právních řádech stejně jako v politických a sociálních systémech mají stále ještě významný dopad na regiony.

Zlepšení územní soudržnosti vyžaduje účinnou koordinaci různých oblastí politiky, zúčastněných stran, plánovacích mechanismů a vytváření a společného používání znalostí specifických pro konkrétní oblasti a zejména vertikální a horizontální koordinaci mezi rozhodovacími grémii na různých úrovních a při odvětvových opatřeních. Opatření na přeshraniční, nadnárodní a meziregionální úrovni se při realizaci TA 2020 připisuje ústřední role.

Projekty realizované s pomocí podpůrných nástrojů strukturální politiky a politiky soudržnosti EU (Evropská územní spolupráce) významně přispěly k pozitivnímu územnímu rozvoji. Zde je nadále třeba mít na zřeteli tradiční funkci přemostění jako brány do východní a jihovýchodní Evropy a zajišťovat další rozvoj a konfiguraci transevropských sítí.

To pro Sasko znamená, že pro spolupráci přes národní a státní hranice není žádná alternativa, aby se plně čerpaly lidské, kulturní, ekonomické a ekologické zdroje v příhraničních regionech a měnily se na hodnotu.

Akční priority:

- Zlepšení konektivity saských měst metropolitního regionu Středního Německa mezi sebou a se sousedními regiony a metropolitními regiony sousedních zemí a sousedních států výkonnými dopravními spoji a zapojení se do transevropských sítí a velkoprostorových dopravních koridorů (kapitola 1.6 Přeshraniční spolupráce a evropský metropolitní region Středního Německa),
- Vývoj a kontinuita sítí spolupráce i přes zemské a státní hranice se zapojením hospodářství a dalších regionálních zúčastněných stran k posílení regionální jednací kapacity (kapitola 2.1.1 Regionální kooperace),
- Spolupráce při územním plánování mezi orgány územního plánování zejména pro realizaci konkrétních přeshraničních rozvojových potřeb (kapitola 2.1.1 Regionální kooperace),
- Vývoj ekonomické a kulturní oblasti Sasko-Čechy-Dolní Slezsko (kapitola 2.1.2 Zapojení Saska do Evropy a evropské územní spolupráce),
- zlepšení zapojení Saska do velkoprostorových evropských dopravních koridorů a transevropských sítí (kapitola 2.1.2 Zapojení Saska do Evropy a evropské územní spolupráce),
- Koordinace a provádění plánů a opatření s přeshraničními účinky na zásadách vzájemnosti a rovnocennosti (kapitola 2.1.2 Zapojení Saska do Evropy a evropské územní spolupráce),
- Další posílení spolupráce s Polskem a Českou republikou prostřednictvím orgánů regionálního plánování a vypracovávání společných strategií a rozvojových koncepcí (kapitola 2.1.2 Zapojení Saska do Evropy a evropské územní spolupráce),

- Definice „příhraničních oblastí“ jako území se specifickými potřebami jednat (kapitola 2.1.3 Území se specifickými potřebami jednat),
- Odstranění nevýhod plynoucích z polohy (kapitola 2.1.3 Území se specifickými potřebami jednat),
- Rozvoj dílčích oblastí podél územní hranice na základě jejich potenciálů specifických pro region (kapitola 2.1.3 Území se specifickými potřebami jednat),
- Udržitelný rozvoj tradičních turistických oblastí Krušných hor, Hornolužické vrchoviny, Saského Švýcarska, Vogtlandu a Žitavských hor s ohledem na přeshraniční turistické nabídky (kapitola 2.1.3 Území se specifickými potřebami jednat a 2.3.3 Cestovní ruch a rekreace),
- Vytváření předpokladů pro koordinovanou přeshraniční péči a rozvoj Českosaského Švýcarska (kapitola 4.1.1 Ochrana a rozvoj přírody a krajiny),
- Zajištění i přeshraničně koordinované protipovodňové ochrany (kapitola 4.1.2 Ochrana podzemní a povrchové vody, ochrana před povodněmi)
- Propojení kulturních institucí a iniciativ a intenzifikace přeshraniční kulturní výměny a přeshraniční kulturní péče (kapitola 6.4 Kultura a sport).

Podpora inovací a růstu - zajištění rámcových územních podmínek pro ekonomiku

Podnět

Svobodný stát Sasko čelí stejně jako četné další evropské regiony velkým výzvám pro hospodářství, konkurenceschopnost a sociální soudržnost v kontextu globalizace. Evropský integrační proces a rychlý technologický pokrok se vyznačují jak rámcovými podmínkami pro práci a kapitál, tak vzrůstajícím nedostatkem a rostoucími cenami zdrojů nebo požadavkem na posílené propojení mezi světem podnikání, vědou a vzděláváním.

Aby se pro Svobodný stát Sasko odvodila adekvátní prostorová strategie pro řešení výzev, je třeba vzít v úvahu specifickou prostorovou a ekonomickou strukturu jeho různých dílčích oblastí s jejich rozvojovým potenciálem a silnými stránkami, ale rovněž působit proti stávajícím nedostatkům.

Podnikatelskému prostředí v Sasku stále dominují menší a střední podniky. Sdružování a vytváření sítí („klastrů“) jsou základními předpoklady pro účast na technologickém vývoji. Rostoucí potřeba inovací pramení i z tendence rostoucího nedostatku zdrojů a růstu jejich cen, ze změny klimatu a demografických změn.

K požadovanému umístění a rámcovým podmínkám patří především

- efektivní a moderní infrastruktura,
- dostatečný prostor na podporu hospodářských lokalit a nové rozvojové možnosti pro podnikání a vědu,
- bezpečné, cenově dostupné a k životnímu prostředí šetrné zásobování energií,
- spolehlivý rámec pro udržitelné využívání surovin a jejich dodávky,
- vysoká a široce rozčleněná úroveň vzdělání,
- zpřístupnění potřebného potenciálu kvalifikované pracovní síly,
- atraktivní měkké lokalizační faktory (jako je kvalita bydlení a životního prostředí, kultura a volný čas, zdravotní péče),
- úzké propojení mezi hospodářstvím a vědou,
- zpřístupnění a propojení potenciálu cestovního ruchu,

- zintenzivnění přeshraniční spolupráce s Polskem a Českou republikou,
- příznivé klima pro investice pro růst a zaměstnanost prostřednictvím urychlení a zjednodušení správních postupů a procesů.

Akční priority:

- zachování a vytváření prostorových podmínek pro rozmanitě strukturované zemědělství, lesnictví a rybné hospodářství (kapitola 4.1 Ochrana volného prostoru a 4.2 Využívání volného prostoru), stejně jako rozšíření živobyčí mimo tyto oblasti ve venkovských oblastech (kapitola 1.2 Kategorie území),
- posílení centrálních míst jako středisek ekonomického, sociálního a kulturního života ve Svobodném státě (kapitola 1.3 Centrální obce a sdružení),
- zvýšení vnímání Evropského metropolitního regionu Středního Německa jako významného hospodářského a technologického regionu a posílení spolupráce vnitřní i v okolních oblastech (kapitola 1.6 Přeshraniční spolupráce a evropský metropolitní region Střední Německo),
- zajištění a využití potenciálu různě strukturovaných dílčích oblastí Sasko a cílené posilování znevýhodněných regionů (kapitola 1.1 Všeobecný územně strukturální vývoj, kapitola 1.2 Kategorie území a kapitola 2.1.3 Území se specifickými potřebami jednat)
- další zlepšení územních předpokladů pro rozvoj Sasko jako evropského hospodářského prostoru v jeho přemostovací funkci ze západu na východ stejně jako mezi severní a jižní Evropou a jako součást nově se rozvíjejícího hospodářského prostoru v Evropě a rozšíření přeshraniční spolupráce s Polskem a Českou republikou (kapitola 2.1.2 Integrace Sasko v Evropě a evropská územní spolupráce a 2.1.3. Území se specifickými potřebami jednat),
- zlepšení rámcových podmínek pro ekonomiku prostřednictvím vhodné péče o lokality s napojením na výkonnou infrastrukturu (kapitola 2.3.1 Průmyslové podnikání a kapitola 3 Rozvoj dopravy),
- posílení cestovního ruchu zejména z kvalitativního hlediska a odstranění stávajících mezer v infrastrukturní vybavenosti regionů (kapitola 2.3.3 Cestovní ruch a rekreace),
- územně plánovací zajištění domácích surovinových nalezišť (kapitola 4.2.3 Těžba a suroviny),
- vytváření územních předpokladů pro rozšíření využívání obnovitelných energií (kapitola 5.1 Dodávky energie) a lignitu (kapitola 4.2.3 Těžba a suroviny).

Zajištění služeb veřejného zájmu za podmínek demografické změny

Podnět

Dlouhodobý pokles počtu obyvatel a stárnutí populace jsou hlavními rysy demografické změny v Sasku. Demografické změny přitom probíhají ve srovnání s celostátním průměrem na vysoké úrovni a s velkými regionálními rozdíly, přičemž jsou venkovské oblasti se svými dílčími oblastmi tímto vývojem zasaženy silněji než městské aglomerace. Základem pro posouzení budoucího demografického vývoje je aktuálně platná populační prognóza. V současné době platí 5. populační prognóza podle regionů vydaná saským statistickým úřadem 30. listopadu 2010 s prognostickým horizontem do roku 2025 (www.statistik.sachsen.de/bevprog).

Změny vyvolávané starší, ubývající a územně stále nerovnoměrněji rozdělenou populací ovlivňují všechny oblasti života. Demografické změny ovlivňují veřejné finance. Na jedné straně zmenšuje pokles počtu obyvatel příjmovou stranu státu a územně správních celků. Na druhé straně lze ale chápat nezbytné přizpůsobovací procesy a strategie protipatření jako příležitost k obnově a zlepšení kvality například infrastrukturních služeb a dobrovolnické práce. Protistrategie se zaměřují především na zvýšení porodnosti a imigrace, případně snížení emigrace. Zde zabírají především místní strategie růstu s hospodářskými opatřeními, jako je vytvoření dostatečné a atraktivní nabídky pracovních míst, investice do vzdělávání, opatření pro rodiny s dětmi a na podporu žen a posílení jiných měkkých lokalizačních faktorů, například v oblastech kultury a volného času.

V oblasti služeb veřejného zájmu jde především o to, aby byl lidem zajištěn v zájmu rovných příležitostí a rovnocenných životních podmínek ve všech dílčích oblastech bezbariérový přístup k zařízením a službám veřejného zájmu, a to i v rámci měnících se demografických podmínek a tedy se sníženými finančními zdroji. Zásadní výzvy zahrnují hrozbu pro udržitelnost sociálních institucí, jakož i technické infrastruktury a rovněž pro potřeby změněné v důsledku měnící se věkové struktury, zejména zvýšení podílu starších osob. S ohledem na prostorovou diferenciaci demografické změny, ale také různé potenciály saských dílčích oblastí musejí být vytvořeny regionální tolerance, aby byla umožněna pružná, poptávkou řízená a konkrétnímu podprostoru přizpůsobená řešení zajištění služeb veřejného zájmu. Sdružování, vytváření sítí, spolupráce, využívání nových médií, e-vláda, flexibilní manipulace norem, poskytování služeb namísto zařízení a včasné přizpůsobení obsahu a organizačních forem jsou zde zmiňovány jako základní přístupy k řešení.

Obě strategické možnosti, adaptace a protipatření, se obecně vzájemně nevylučují, ale mohou být prováděny a kombinovány i současně.

Akční priority:

- uvážení budoucích demografických rámcových podmínek pro investice do infrastruktury (kapitola 1.1 Obecný vývoj struktury území),
- intenzifikace spolupráce mezi obcemi, zejména pro zvládání problémů vyplývajících z demografických změn (viz kapitola 1.2 Kategorie území a kapitola 2.1.1 Regionální spolupráce),
- posílení centrálních míst jako lokalit pro zařízení služeb veřejného zájmu (kapitola 1.3 Centrální místa a sdružení),
- převzetí zadání pro orgány regionálního plánování, přípravu a monitorování realizace konceptů s cílem zajistit služby veřejného zájmu a rovněž veřejné funkce v zájmovém území města (kapitola 2.1.1 Regionální spolupráce),
- spolupráce v oblasti služeb veřejného zájmu v příhraničních oblastech (kapitola 2.1.3 Území se specifickými potřebami jednat),
- příkaz soustředit sídelní rozvoj na spojovací body veřejné hromadné dopravy / regionální železniční dopravy a příkaz soustředit zařízení centrálních míst do zásobovacích a sídelních jader centrálních míst (kapitola 2.2.1 Sídla),
- rozvoj měst a přestavba měst přizpůsobené demografické změně (kapitola 2.2.2 Rozvoj měst a venkova),
- inovativní řešení k zajištění služeb veřejného zájmu ve vesnicích zvláště dotčených demografickou změnou („Rekonstrukce vesnic“ - kapitola 2.2.2 Rozvoj měst a venkova),

- zachování a rozšíření stávající silniční sítě a uzavření stávajících mezer podle potřeb (kapitola 3.2 Silniční doprava),
- další rozvoj veřejné hromadné dopravy podle potřeb ve všech regionech (kapitola 3.4 Veřejná hromadná doprava a regionální železniční infrastruktura),
- propojení veřejné hromadné dopravy s ostatními druhy dopravy v rámci integrovaných dopravních systémů (kapitola 3.4 Veřejná hromadná doprava a regionální železniční infrastruktura),
- další rozvoj cyklistické sítě a posílení cyklistiky, a to zejména s ohledem na elektrickou mobilitu (kapitola 3.8 Cyklistická a pěší doprava),
- plošné zabezpečení komplexní dodávky telekomunikačních služeb ve všech částech země (kapitola 5.3 Telekomunikace),
- ustanovení k zajištění služeb veřejného zájmu (kapitola 6.1 Zajištění služeb veřejného zájmu), k tomu patří:
 - koncentrace v centrálních místech,
 - zajištění bezbariérového přístupu,
 - zajištění služeb veřejného zájmu na odpovědnost centrálních míst,
 - vytváření sítí, spolupráce a koordinace veřejných, bezplatných a soukromě-obchodních poskytovatelů služeb veřejného zájmu,
 - flexibilní a na míru šitá řešení pro zajištění služeb veřejného zájmu ve venkovských oblastech,
 - významné zapojení místních zúčastněných stran a občanské angažovanosti,
- zajištění široké, rovnocenné a potřebám odpovídající nabídky služeb a zařízení sociálního a zdravotního systému ve všech částech země; regionální sítě nabídek poradenství, podpory a pomoci v oblasti sociální, zdravotní a vzdělávací; centrálních míst jako lokalit pro nemocnice; zajištění lékařské a ošetrovatelské péče zejména ve venkovských oblastech; plošné stabilizace ambulantní lékařské a zubařské péče (kapitola 6.2 Zdravotnictví a sociální péče),
- orientace umístění škol na systém centrálních míst (kapitola 6.3 Výchova a vzdělávání, věda),
- propojení kulturních institucí regionálního významu se systémem centrálních míst, propojení kulturních institucí (viz kapitola 6.4 Kultura a sport),
- plošná síť sportovních objektů a zařízení ve všech částech země v únosné dostupnosti; centrální místa jako lokality pro objekty s větším než místním významem; regionálně koordinované přístupy k plánování rozvoje sportovišť; provoz / rekonstrukce / výstavba sportovních objektů nad rámec obcí (kapitola 6.4 Kultura a sport),
- rozmístění institucí veřejné správy, justice, bezpečnosti a pořádku tak, aby byla ve všech částech země zajištěna dostatečná péče, která je občanům na dosah; centrální místa jako lokality pro zařízení kryjící potřeby s větším než místním významem (kapitola 6.5 Veřejná správa, justice, bezpečnost a pořádek, obrana).

Mobilita spořicí zdroje a integrovaný rozvoj dopravy

Podnět

Navzdory značnému pokroku a úspěchům při zlepšování dopravní infrastruktury bude i v budoucnu třeba, s přihlédnutím k ekologickým, ekonomickým a sociálním požadavkům, vyvinout značné úsilí k další optimalizaci dopravní infrastruktury.

Výkonný a efektivní dopravní systém je předpokladem pro posílení postavení Svobodného státu Sasko v regionální soutěži a za podmínek globalizace. Patří mezi ně dobře udržovaná dopravní infrastruktura odpovídající potřebám, která je současně zásadním místním faktorem hospodářství, blahobytu a kvality života, a rovněž integrované dopravní koncepce jako základ pro efektivní a udržitelný rozvoj dopravy.

Je třeba posilovat a rozšiřovat postavení Saska jako centra logistiky, jako číselníku a lokality, popřípadě průkopníka inovativních dlouhodobých dopravních řešení v Evropě.

V zájmu podpory další integrace Evropy je třeba saské dopravní sítě efektivně a podle potřeb provázat s transevropskými sítěmi. Přitom je třeba podporovat rozsáhlou výměnu zboží a služeb mezi saskými dílčími oblastmi, zvláště mezi městy metropolitního regionu Střední Německo, stejně jako výměnu zboží a služeb s jinými německými metropolitními regiony a s evropskými hospodářskými prostory.

Při výstavbě dopravní infrastruktury musí být zajištěno efektivní využití ploch a snížené nároky na jejich zabírání, přičemž v budoucnosti případně udržování infrastruktury rostoucí prioritou (údržba rozšiřování a nové výstavby).

Zajištění mobility pro všechny obyvatele je ve Svobodném státě Sasku s jeho rozličnými regionálními podmínkami rozhodujícím faktorem pro kvalitu života obyvatel ve všech částech země. S přihlédnutím k demografickému vývoji a z něho vyplývajícího regionálně rozličného vývoje poptávky po dopravě musí být reagováno diferencovaným, na potřebách založeným rozvojem dopravní infrastruktury, rovněž pro cyklistický a pěší provoz, a přizpůsobenou politikou nabídky veřejné hromadné dopravy. Mezi jednotlivými dopravními nabídkami je třeba zajistit konkurenci bez diskriminace.

Je třeba rozpracovat dopravně politická řešení a organizovat mobilitu udržitelným způsobem. Použití elektrické mobility přitom nabízí velký potenciál pro snížení emisí škodlivých látek, a proto je třeba ji v rámci saské automobilové dopravy posílit. Inovativní koncepce vozidel lépe vytíží dopravní prostor. Použitím moderních intermodálních systémů řízení dopravy má být dosaženo účinného a silnějšího propojení všech druhů dopravy.

Mobilita je občanským právem. Předpokladem pro realizaci tohoto občanského práva je dopravní politika propojující všechny druhy dopravy. Současně je zvýšení bezpečnosti silničního provozu pro všechny druhy dopravy a všechny účastníky silničního provozu důležitým cílem v rozvoji infrastruktury.

Akční priority:

- udržování a zlepšování silniční sítě a zajištění k tomu nezbytných tras a koridorů v Sasku (kapitola 3.2 Silniční doprava),
- rozvoj vnitrostátní železniční infrastruktury tak, aby bylo Sasko napojeno co nejlépe na národní a evropskou železniční síť (kapitola 3.3 Celostátní železniční infrastruktura, transevropské sítě a dálková železniční osobní doprava),
- další organizační a infrastrukturní rozvoj celé veřejné hromadné dopravy (kapitola 3.4 Veřejná hromadná doprava a regionální železniční infrastruktura),
- vytvoření integrovaného dopravního systému (kapitola 3.4 Veřejná hromadná doprava a regionální železniční infrastruktura),
- další vývoj vysoce kvalitních, tarifně do značné míry jednotných a uživatelsky přívětivých systémů veřejné hromadné dopravy (kapitola 3.4 Veřejná hromadná doprava a regionální železniční infrastruktura),

- zajištění a další rozvoj podle potřeb dopravních letišť v Lipsku a Drážďanech (kapitola 3.5 Letecká doprava),
- zajištění vnitrozemské plavby na Labi v rámci udržení plavebních drah s minimálními hloubkami a další rozvoj podle potřeb saských přístavů (kapitola 3.6 Vnitrozemská plavba),
- další rozvoj logistických center podle potřeb a rozšiřování terminálů pro kombinovanou dopravu podle potřeb (kapitola 3.7 Přeprava zboží),
- rozvoj celostátní cyklistické sítě s ohledem na každodenní cyklodopravu, studentskou cyklistiku a cykloturistiku (kapitola 3.8 Cyklodoprava a pěší).

Efektivní využívání ploch a snížení nároků na zabírání nových ploch

Podnět

Snížení nároků na zabírání ploch a ekonomicky efektivní využívání ploch, které je ovlivňováno řadou faktorů, je důležitým úkolem dalšího vývoje Svobodného státu Sasko. K tomu slouží tyto tři strategie: Vyhněte se (aktivní ochrana volných ploch a prostorově úsporné stavebnictví), mobilizujte (aktivace stavebních proluk, odpečetění v inventáři) a revitalizujte (revitalizace popř. rekultivace úhorů a přestavba měst).

Cíl snížení nároků na zabírání ploch ale nelze realizovat tak, že se zcela upustí od nových výměrů. V zájmu zachování hospodářské konkurenceschopnosti usazováním nebo rozšiřováním průmyslu a obchodu jak prostřednictvím dopravní a logistické infrastruktury, tak v zájmu krytí potřeb atraktivních a cenově dostupných podmínek bydlení je třeba brát řádně odůvodněnou potřebu ploch v úvahu i nadále.

Akční priority:

- koordinace nároků na využívání ploch a efektivního využívání ploch pro udržitelné zajištění výkonnosti ekonomiky včetně zemědělství a infrastruktury v aglomeracích (kapitola 1.2 Kategorie území),
- snížení nároků na zabírání volných ploch pro účely osídlení a dopravy (kapitola 2.2.1 Sídla),
- koncentrace osidlovací činnosti v oblasti spojovacích bodů veřejné hromadné dopravy (ÖPNV) (kapitola 2.2.1 Sídla),
- koncentrace institucí centrálního místa v zásobovacích a sídelních jádrech, jakož i nových obytných oblastech v únosné vzdálenosti od zásobovacího a sídelního jádra (kapitola 2.2.1 Sídla),
- omezení stavebního rozvoje v obcích na vlastní vývoj; přípustnost stavebního rozvoje nad rámec vlastního vývoje v centrálních místech a obcích se speciálními komunitními funkcemi (kapitola 2.2.1 Sídla),
- příkaz k rozplánování úhorů, je-li dána konkurenceschopnost; rekultivace případně renaturalizace úhorů ve vnějším prostoru a rovněž úhorů, které revitalizovat nelze (kapitola 2.2.1 Sídla),
- přípustnost označení stavebních území ve venkovním prostoru jen ve výjimečných případech, kdy ve vnitřním prostoru není dostatek vhodných ploch. Napojení takových stavebních území na stávající zastavěné místní části (kapitola 2.2.1 Sídla),
- zadání orgánům regionálního plánování, aby působily na regionální hospodaření s půdou se zapojením obecní úrovně (kapitola 2.2.1 Sídla),

- udržení regionálních pásů zeleně a zelených předělů volných od zástavby a jiných jejich funkci odporujících způsobů použití (kapitola 2.2.1 Sídla),
- zaručení energeticky úsporného integrovaného rozvoje sídelních a dopravních ploch při rozvoji měst a obcí (kapitola 2.2.2 Rozvoj měst a venkova),
- dekonstrukce nebo dočasné použití volného stavebního fondu včetně správy prázdných budov v obcích s vysokým stavem prázdných budov (kapitola 2.2.2 Rozvoj měst a venkova),
- nabídka komerčních stavebních ploch podle potřeb k zajištění vlastního vývoje s prověřením možností spolupráce mezi obcemi (kapitola 2.3.1 Průmyslové podnikání),
- ochrana před fragmentací případně omezení fragmentace v oblastech nefragmentovaných dopravou včetně dekonstrukce již nepotřebných fragmentačně působících prvků v přilehlých oblastech (kapitola 4.1.1 Ochrana a rozvoj přírody a krajiny),
- zavádění nevyhnutelných nových nároků na zabírání ploch na půdy již antropogenně kontaminované nebo na půdy s malým významem pro zemědělskou výrobu, ochranu druhů a biotopů, jak je uvedeno v přírodních a kulturně historických dokumentech, nebo pro regeneraci vodních zdrojů (kapitola 4.1.3 Ochrana půdy, reliktní zátěže),
- zajištění klimaticky významných sídelních oblastí a jejich zachování před zástavbou a zapečetěním (kapitola 4.1.4 Klima sídel),
- zajištění půd se speciální funkčností, zejména pro zemědělskou výrobu (kapitola 4.1.3 Ochrana půdy, reliktní zátěže a kapitola 4.2.1 Zemědělství),
- ochrana lesů se zvláštním významem (kapitola 4.2.2 Lesnictví),
- zadání všem orgánům regionálního plánování, aby působily směrem k prostorově úspornému, účinnému a ekologicky přijatelnému rozšiřování využívání obnovitelných zdrojů energie (kapitola 5.1 Dodávky energie),
- decentralizovaná koncentrace využití větrné energie prostřednictvím určení prioritních a vhodných oblastí (kapitola 5.1 Dodávky energie).

Zapojení strategií na ochranu klimatu a výhledová adaptace na dopady změny klimatu

Podnět

Změna klimatu představuje jednu z velkých výzev pro naši dnešní společnost i pro budoucí generace.

Ve snaze vyrovnat se s tímto problémem je třeba

- důsledně využívat možnosti snížení emisí CO₂ úpravou rozvoje sídel a ploch pro dopravu, rozšiřováním obnovitelných zdrojů energie se související adaptací sítí a rozvojem zásobníků a propadů uhlíku a
- rozvíjet a realizovat adaptační opatření, která mají čelit následkům změny klimatu. K tomu patří zvláště protiriziková opatření cestou adaptace na zvyšování intenzity a četnosti extrémních povětrnostních podmínek (teplo, přivalový déšť, bouřka) a adaptace na měnící se krajinu a možné omezení využitelnosti přírodních zdrojů.

Účinky změny klimatu jsou zasaženy četné oblasti přírodního prostředí, jako je voda, příroda a krajina, sociálního prostředí a lidského zdraví, ale i hospodářství, zemědělství, lesnictví a cestovního ruchu. Složitě změny a předvídatelné konflikty při využívání zdrojů vyžadují již nyní strategické

a integrativní rozpočtové odhady, jaké může dodat územní plánování jakožto plánování sektorové a přesahující hranice území.

Že se územní plánování zhostí odpovědnosti za koordinaci při zvládání změny klimatu, je patrné i ze zásady zákona o územním plánování podle § 2 odst. 2 č. 6 ROG (spolkový zákon o územním plánování), podle kterého je třeba přihlídnout k prostorovým požadavkům ochrany klimatu jak cestou opatření působících proti změně klimatu, tak opatřeními sloužícími adaptací na změnu klimatu.

Regionálních klimatické projekce ukazují, s kterými dopady změny klimatu lze v Sasku počítat (viz kapitola 1.3 „Budoucí výzvy: Změna klimatu v Sasku“ v příloze A 2 „Zpráva o životním prostředí s posouzením vlivu na vývoj klimatu“):

- významný trend oteplování v 21. století
 - méně mrazových dnů, méně sněhu v zimě,
 - častější a delší vlny veder v létě,
- celkový pokles ročních srážek,
 - zejména zesilující letní sucha,
 - úbytek srážek zejména v severním a východním Sasku (pokles vodní bilance zesilující od západu na východ),
- častější výskyt extrémních jevů.

Akční priority:

Energeticky úsporný integrovaný rozvoj sídelních a dopravních ploch prostřednictvím:

- územního řízení rozvoje sídel (kapitola 2.2.2 Rozvoj měst a venkova),
- koordinace rozvoje sídel s dopravní infrastrukturou (kapitola 2.2.2 Rozvoj měst a venkova a kapitola 3 Rozvoj dopravy).

Dodávky energií šetrné ke klimatu prostřednictvím:

- zajištění vhodných ploch pro využití větrné energie v souladu s novými cíli v saské politice energetiky a klimatu (oddíl 5.1 Dodávky energie),
- zadání vypracovat regionální energetické koncepce a ochrany klimatu jako základ pro rozšiřování obnovitelných energií (kapitola 2.1.1 Regionální spolupráce a kapitola 5.1 Dodávky energie).

Rozvoj přírodních zásobníků a propadů uhlíku prostřednictvím:

- zadání pro zabezpečení/vývoj/obnovu mokřadů a rašelinišť (kapitola 4.1.1 Ochrana a rozvoj přírody a krajiny),
- zadání pro růst množství lesů a konverzi lesa na smíšené lesy vhodné pro lokalitu se značnou přizpůsobivostí vůči dopadům změny klimatu s použitím dostatečného podílu druhů stromů, které jsou původní (kapitola 4.2.2 Lesnictví),
- působení na stabilizaci stavu životního prostředí zemědělsky používaných půd (kapitola 4.2.1 Zemědělství).

Preventivní protipovodňová ochrana a prevence před povodněmi prostřednictvím:

- zajištění a obnovy retenčních prostor a zlepšení schopnosti zadržovat vodu v krajině (kapitola 4.1.2 Ochrana podzemní a povrchové vody, ochrana před povodněmi),

- protirizikových opatření v potenciálních záplavových oblastech, které mohou být zaplaveny při selhání stávajících protipovodňových opatření nebo v případě extrémní povodně (kapitola 4.1.2 Ochrana podzemní a povrchové vody, ochrana před povodněmi),
- technických ochranných opatření, jako jsou hráze, záplavové a dešťové retenční nádrže a další zařízení na ochranu před povodněmi (kapitola 4.1.2 Ochrana podzemní a povrchové vody, ochrana před povodněmi).

Minimalizace bioklimatických zatížení zejména v sídelních oblastech, a to:

- ochrana a rozvoj klimaticky účinných vyrovnávacích oblastí (kapitola 4.1.4 Sídelní klima)
- územní regulace rozvoje sídel a infrastruktury (kapitola 2.2 Sídelní rozvoj a kapitola 3 Rozvoj dopravy),
- stanovení územních priorit růstu množství lesů ve vztahu k sídelním oblastem (kapitola 4.2.2 Lesnictví)
- pokračování klimaticky relevantních sídelních struktur uvnitř sídelní struktury (kapitola 4.1.4 Sídelní klima).

Zajištění dodávky vody podle:

- udržitelného zajištění zdrojů podzemních vod pro veřejné zásobování vodou (bod 5.2 Dodávka vody),
- podpora zachování nebo zlepšení vodní bilance půd,
- (kapitola 4.1.1 Ochrana a rozvoj přírody a krajiny, kapitola 4.1.2 Ochrana podzemní a povrchové vody, ochrana před povodněmi, kapitola 4.1.3 Ochrana půd, reliktní zátěže a kapitola 4.2.1 Zemědělství).

Adaptace zemědělství a lesnictví:

- působením na prostorové stanovování priorit opatření pro přizpůsobení zemědělství dopadům změny klimatu (kapitola 4.2.1 Zemědělství),
- požadavky na přeměnu lesů na smíšené lesy vhodné do lokality s vysokou přizpůsobivostí vůči dopadům změny klimatu a celostátní prostorové stanovování priorit (kapitola 4.2.2 Lesnictví).

Povolení migračních pohybů zvířat a rostlin:

- rozšířením systémů biokoridoru s rozsáhlým územním přesahem (kapitola 4.1.1 Ochrana a rozvoj přírody a krajiny),
- zabezpečením prostorů nefragmentovaných dopravou (kapitola 4.1.1 Ochrana a rozvoj přírody a krajiny),
- udržením a rozvojem přírodních zdrojových oblastí, tekoucích a stojatých vod s jejich nivami a břehy (kapitola 4.1.1 Ochrana a rozvoj přírody a krajiny),
- zachováním, případně novým založením porostů dřevin a stromů formujících krajinu podél silnic, cest a vodních cest (kapitola 4.1.1 Ochrana a rozvoj přírody a krajiny),
- zachováním nebo obnovou / revitalizací zemských ekosystémů a mokřadů závislých na podzemních vodách (kapitola 4.1.1 Ochrana a rozvoj přírody a krajiny),
- stanovením priorit pro zalesňované oblasti (kapitola 4.2.2 Lesnictví)
- příspěvkem zemědělství k utlumení úbytku biologické rozmanitosti (kapitola 4.2.1 Zemědělství).

Mimoto probíhá spolu s prováděním kontroly klimatu v rámci prověřování životního prostředí kontrola veškerých určení zemského plánování a jejich odolnosti vůči dopadům změny klimatu (viz Příloha A 2 Zpráva o životním prostředí).

III. Cíle a zásady územního plánování

1 Rozvoj struktury území

1.1 Obecný rozvoj struktury území

- Z 1.1.1** Dílčí oblasti Svobodného státu Sasko mají být doplněny ve svých funkcích tak, aby společně přispívaly k posílení ekonomické síly a zlepšení kvality života ve Svobodném státě Sasko.
- Z 1.1.2** Místní a regionální identita v dílčích oblastech má být zachována a posílena. Je třeba brát ohled na zvláštní charakter lužickosrbského sídelního území a zájmy lužickosrbského národa.
- Z 1.1.3** Rozličné infrastrukturní, hospodářské a přírodně územní danosti a potenciály existující v dílčích oblastech je třeba brát v úvahu při veškerém územně významném plánování a opatřeních a zpřístupnit je jak koordinovaným používáním plánovacích nástrojů, tak cíleným regionálním rozvojem.
- C 1.1.4** U investic do infrastruktury financovaných z veřejných prostředků je třeba dbát na ekonomickou únosnost za podmínek demografické změny.

Odůvodnění k 1.1 Obecný vývoj struktury území

k zásadě 1.1.1

Vyvážený rozvoj a spolupráce ve smyslu odpovědného společenství aglomerací a venkova s jeho dílčími oblastmi je základem pro udržitelný územní rozvoj celé země. Pro udržitelný územní rozvoj v souladu s hlavní zásadou podle § 2 odst. 2 spolkového zákona o územním plánování (ROG) je potřebná funkceschopnost a spolupráce všech rozdílně strukturovaných dílčích oblastí. V oboustranném zájmu a odpovědnosti se aglomerace a venkovské oblasti se svými dílčími oblastmi musejí ve svých funkcích a potenciálech doplňovat a spolupracovat jako partneři (viz také kapitola 1.2 Kategorie území, kapitola 1.6 Přeshraniční spolupráce a evropský metropolitní region Střední Německo a kapitola 2.1 Regionální rozvoj).

k zásadě 1.1.2

Zachování a posílení místní a regionální identity je základním pilířem nové, na udržitelnost orientované společnosti a přispívá k zabezpečení a zlepšování kvality života ve všech dílčích oblastech. Lokální a regionální identita je definována například v konfiguraci místních sídel a krajiny nebo v regionálně přítomných zvláštnostech, ale i ve smyslu místního nebo regionálního povědomí. K zachování a posílení místní a regionální identity ve Svobodném státu Sasko patří také ohledy na zájmy lužickosrbského národa a regionální zvláštnosti na dvojjazyčném lužickosrbském sídelním území. Lužickosrbské sídelní území s lužickosrbskými názvy obcí je znázorněno na mapě 12.

k zásadě 1.1.3

Sociální vývojové procesy vedou k rostoucí sociální a ekonomické integraci městských regionů a méně zahuštěných venkovských dílčích oblastí. Ohledně charakteristik populačních a sídelních struktur existují sice i nadále rozdíly, které však mají rovněž vliv na její infrastrukturu a ekonomickou strukturu (viz kapitola 1.2 Kategorie území). Růst a zeštíhlování populace ale probíhají jak v městských aglomeracích, tak na venkově s jeho dílčími oblastmi v rozdílné míře, často i v územní blízkosti. Přitom platí základní, na budoucnost orientované výzvy (viz bod členění II) pro všechny dílčí oblasti stejně, odlišují se však rámcové podmínky a úkoly, aby se vyhovělo výzvám. Každá dílčí oblast potřebuje svou specifickou územně relevantní a na problémy orientovanou rozvojovou strategii, která vychází z endogenních potenciálů každého regionu („Posílení silných stránek“). Orgány regionálního plánování mají přispívat k tomu, aby tyto diferencované potenciály dílčích oblastí zviditelnily a podporovaly regionální partnerství strategiemi (viz také kapitola 2.1.1 Regionální spolupráce), a to i na základě regionálních vzorů podle § 4 odst. 1 saského zákona o prostorovém uspořádání a zemském plánování (SächsLPlG).

k cíli 1.1.4

Demografické změny se týkají byť v různé míře venkova i městských aglomerací. Dotýkají se všech oblastí společenského života a vyžadují mezirezortní a nadúrovňové myšlení a jednání. Zejména v oblasti technické a sociální infrastruktury vedou měnící se počty uživatelů a skupin (např. stárnutím populace) ke změně kvalitativním a kvantitativním požadavkům na zařízení a služby.

Státní vláda přijala dne 11. ledna 2011 kabinetní rozhodnutí o zavedení demografického testu, podle kterého se bude v budoucnosti u všech relevantních procedur přidělování podpory, stejně jako u státních stavebních záměrů kontrolovat a brát v úvahu demografická únosnost (www.demografie.sachsen.de). Posouzení budoucích demografických podmínek, a to na úrovni jak země, tak i regionů a územně správních celků, je multidisciplinární a víceúrovňová průřezová úloha. Toto ustanovení se týká jak realizátorů opatření, tak poskytovatelů podpory. Stanovení demografické únosnosti územně významných investic do infrastruktury zahrnuje identifikaci budoucích potřeb, následných nákladů a nákladů na údržbu a nákladovou zátěž pro budoucí uživatele a tedy i hospodárnost. Záměry za podmínek demografické změny mohou být jak záměry kontrolované adaptace na dopady demografické změny, tak například na přestavbu struktur zásobování. Může však jít i o záměry, které přispívají ke stabilizaci obecních struktur a působí proti dalšímu zeštíhlování, jako jsou opatření pro zlepšení přívětivosti k dětem a rodinám a mezigenerační spolupráci. Přitom lze provádět rozhodnutí o rozšíření, adaptaci, ale též o navržení nevyhnutelné demolice infrastruktury jen jako výsledek širokého procesu komunikace s občany a místními popř. regionálními zúčastněnými stranami a procesy spolupráce, aby byla nalezena funkční místní, ale i regionálně koordinovaná a hospodárná řešení (viz též kapitola 2.1.1 Regionální spolupráce a kapitola 6 Služby veřejného zájmu). Při posuzování záměru z hlediska ekonomické únosnosti a vhodnosti plánování nebo opatření podle konkrétní demografické situace je třeba přibrat ještě další aspekty, jakými je šetření zdrojů, energetická účinnost, geografické podmínky, jakož i potřeby obyvatelstva a hospodářství regionu. Při posuzování demografické únosnosti se za základ použije aktuální populační prognóza. V současné době platí „5. regionalizovaná populační prognóza

pro Svobodný stát Sasko do roku 2025“ jako jednotný základ pro plánování a rozhodování v územním plánování a sektorovém plánování ve Svobodném státě Sasko.

1.2 Kategorie území

Mapa: Vymezení kategorií území je stanoveno na mapě 1 „Struktura území“.

Z 1.2.1 Aglomerace je třeba dále posilovat v jejich potenciálu k mobilizaci inovací a růstu jako vnitrostátně a celostátně významného výkonnostního faktoru. K tomu je třeba

- provádět rozvoj sídel a dopravy a výstavbu měst tak, aby byly zátěže životního prostředí vlivem aglomerací a dopravy a negativní dopady na lokality vyloučeny, popř. odstraněny,
- koordinací nároků na využívání ploch a efektivního využívání ploch udržitelně zajistit výkonnost ekonomiky a infrastruktury,
- zintenzivnit spolupráci v zájmových oblastech centrálních míst a
- dále rozšířit propojení s venkovskými dílčími oblastmi.

Z 1.2.2 Venkovskou oblast je třeba dále rozvíjet a posilovat s ohledem na specifika její sídelní struktury a rozmanitosti jako atraktivní prostor pro život, hospodářství, kulturu a přírodu. Za tímto účelem je třeba

- strukturu osídlení venkovského prostoru posílit funkčním posílením jeho centrálních míst,
- zajistit dostupnost centrálních míst z jejich spádových oblastí,
- zvládnout zvláštní výzvy demografických změn ve venkovských oblastech, zejména pokud jde o zajištění služeb veřejného zájmu, jak adaptací, tak prostřednictvím protistrategií a
- silněji propojit státní, obecní a soukromé akce.

Z 1.2.3 Pro rozvoj venkova a jeho svébytných potenciálů je třeba podporovat především plány a opatření, které

- vytvářejí prostorové předpoklady pro zachování, posílení a další aktuální rozvoj rozmanitě strukturovaného zemědělství, lesnictví a rybného hospodářství a se souvisejícími pracovními místy,
- rozšiřovat zdroje výtěžku pro obchod, řemeslo a služby,
- přispět k posílení funkcí prostoru pro volný čas a rekreaci,
- posílit regionální akceschopnost a odpovědnost a
- podpořit vlastní iniciativu a místní angažovanost obyvatelstva.

Z 1.2.4 Venkovské aglomerace mají být dále rozvíjeny ve své výkonnosti jako sídelní, hospodářské a zásobovací oblasti se svými centrálními místy tak, aby z nich vycházely v doplnění k

aglomeracím rozvojové impulsy směrem na venkov.

Z 1.2.5 Ve venkovských aglomeracích má být infrastruktura pro přepravu osob a zboží utvářena tak, aby bylo zaručeno jak vnitřní zpřístupnění, tak dostupnost aglomerací.

Odůvodnění k 1.2 Kategorie území

Kategorie určované podle § 3 odst. 2 saského zákona o prostorovém uspořádání a zemském plánování (SächsLPlG) vytvářejí rastr oblastí územního plánování sloužící k prostorovému posouzení vývojových procesů a odvození zemsky jednotných územně plánovacích měřítek, která vyhovují obecným strukturálním rozdílům, ale neignorují specifické danosti dílčích oblastí. Kategorie území jsou prostory vymezované z hlediska sídelní struktury.

Procesy suburbanizace a s nimi rostoucí hustota osídlení v okolí vyšších center byly do značné míry dokončeny již při předchozí aktualizaci Zemského rozvojového plánu. Zásadní strukturální změny sídel se od té doby omezují na velkoplošné dopravní stavby a průmyslové a obchodní zóny, většinou k nim však dochází v rámci již existujících aglomerací. Změny ve vymezení aglomerací se tedy týkají pouze jednotlivých obcí v okrajové oblasti venkova.

Abychom mohli obce konkrétně přiřadit kategorii území, vymezují se kategorie území ostře podle obcí. Aby se zabránilo ostrovnímu uspořádání a v zájmu smysluplného zaokrouhlení se obce, které nesplňují nebo jen částečně splňují kritéria, v jednotlivých případech přiřazují okolní kategorii.

Aglomerace

Vymezení aglomerací se provádí s přihlédnutím celostátně srovnatelných prahových hodnot (Rozhodnutí výkonného výboru Ministerské konference týkající se územního plánování 1993 (MKRO 1993) k vymezení aglomerací) (zdroj: Zemský statistický úřad):

- podíl sídelní a dopravní plochy (2010) vyšší než 11,6 procent,
- hustota zalidnění větší než 200 obyvatel na km²,
- hustota osídlení větší než 2 000 obyvatel na km² sídelní plochy.

Alespoň dvě z těchto kritérií musejí být splněna. Předpokladem pro vymezení aglomerace je souvislý prostor zahrnující alespoň 150 000 obyvatel.

Podle toho jsou aglomerace velkoplošná území kolem vyšších center metropolitního regionu Střední Německo, přičemž vyšší centra Saská Kamenice a Cvikov tvoří společnou aglomeraci.

Aglomerace se vyznačují vysokou koncentrací obyvatel, obytných prostorů a pracovišť, cestovních tras, zařízení a institucí technické a sociální infrastruktury a rovněž vysokou vnitřní provázaností. Vedle jader městské aglomerace a místních částí městského charakteru se v aglomeracích nacházejí i jednotlivé místní části s vesnickou sídelní strukturou, jejichž krajinu formující svérázy je třeba brát v úvahu při specifickém plánování a rozvoji.

Venkov

Venkov zahrnuje části Saska, které mají ve srovnání s aglomeracemi řidší osídlení a menší hustotu zástavby. Vyznačuje se specifickými zvláštnostmi svých dílčích oblastí, diferencovanou sítí osídlení městského a vesnického charakteru s funkční provázaností, rozličnými ekonomickými a sociokulturními, jakož i ekologickými faktory a potenciály lokalit. Venkov zahrnuje mimořádně řídké osídlené dílčí oblasti, dílčí oblasti s vysokou hustotou malých sídel, dílčí oblasti s relativně periferní polohou vůči vyšším centřům metropolitního regionu a rovněž dílčí oblasti hlavních center metropolitní oblasti, stejně jako dílčí oblasti s vyšším podílem sídel městského charakteru.

Venkovské aglomerace

Aby bylo možné vzít v úvahu rozdílné danosti a výzvy, určují se uvnitř venkova zahuštěné oblasti s nadprůměrným podílem sídelní a dopravní plochy.

Vymezení těchto oblastí se provádí podle následujících kritérií (zdroj: Zemský statistický úřad / Monitoring Leibnitzova institutu pro ekologický územní rozvoj (IÖR Monitor)):

- podíl sídelních a dopravních ploch větší než 10 procent (2010),
- okrajová oblast aglomerace nebo
- související prostor s nejméně 10 000 obyvateli.

Kategorie území „aglomerace“ a „venkov“ včetně jeho hustě osídlených oblastí nejsou samy o sobě kulisami podporované oblasti. O případné vhodnosti těchto prostorů nebo od nich se odchylojících dílčích oblastí jako prostorových subvenčních priorit, a to i sdružováním sektorových subvencí, je třeba na podporu jejich specifických potenciálů a k řešení speciálních problémů rozhodnout v rámci aktuální sektorové subvence.

k zásadě 1.2.1

Potenciály aglomerací vznikající koncentrací obyvatelstva a hospodářství je třeba zajistit pro vývoj celé země. Aglomerace jsou ovlivňovány v různé míře i stárnutím a migrací, ale také přistěhovalectvím, internacionalizací společnosti, změnami rozpočtových forem a rovněž jinými výzvami demografické změny. Procesy suburbanizace a transformace ekonomiky a infrastruktury vedly k rozvolnění tradičních protikladů mezi centrem a periferií. Oblasti se rozvíjejí stále více jako městské regiony s propojeným sociálním, hospodářským a kulturním prostorem. Tento potenciál pro hospodářský růst na straně jedné, ale i nutnost šetřit zdroje, pokud jde o nároky na zabírání ploch na straně druhé, je třeba podporovat koordinovaným rozvojem sídel a dopravy, odpovídajícími urbanistickými opatřeními a rovněž vhodnými strukturami kooperace městských regionů. Proto stojí v aglomeracích v popředí vedle úkolů rozvoje a sanace pro hospodářské a vědecké posílení lokality zvláště i plánovací úkoly s cílem účelného využívání ploch s respektem k životnímu prostředí.

Centrální místa v aglomeracích jsou se svým okolím v úzkých vztazích vzájemného prolínání. Na tuto speciální potřebu konzultace a koordinace je třeba reagovat vhodnými formami spolupráce.

Další rozšiřování sítí a spolupráce aglomerací s venkovskými podprostory je příležitostí k posílení hospodářských, růstových, inovačních, kompenzačních, rekreačních a kulturních funkcí dílčích oblastí a jejich vzájemnému využívání.

k zásadě 1.2.2 a zásadě 1.2.3

Venkov s jeho dílčími oblastmi je třeba dlouhodobě zajišťovat a dále rozvíjet jako svébytný životní, hospodářský, kulturní a přírodní prostor s jeho přirozenými strukturami. Jeho decentralizovaná struktura osídlení s městy a vesnicemi, stejně jako jeho rozmanité kulturní krajiny dominují velké části Svobodného státu Sasko. Při rozhodnutích územního plánování stejně jako v sektorovém plánování k němu se vztahujícím je třeba brát v úvahu regionální rozmanitost jeho dílčích oblastí a strukturální podmínky osídlení v zájmu zlepšené dostupnosti vyšších a středních center.

Cílem je zpřístupnit potenciál venkova vyplývající z regionální rozmanitosti, zajistit přirozenou životní základnu, zachovat vhodnost krajiny k rekreačním účelům a posilovat půdní, lesní a rybné hospodářství v jeho aktuální strukturální rozmanitosti a jako důležitého odvětví ekonomiky. K potenciálu tvorby přidané hodnoty se počítá výroba a zpracování v regionálních hospodářských cyklech stejně jako veřejně prospěšné služby pro péči a ochranu kulturní krajiny. Další potenciál mimo tyto oblasti spočívá ve zřizování a udržování stávajícího obchodu, řemesel a služeb včetně infrastruktury cestovního ruchu, stejně jako ve využití jako prostoru pro volný čas a rekreaci pro obyvatelstvo žijící v aglomeracích.

Důležitým předpokladem pro posílení těchto potenciálů je i zlepšení nabídky moderních komunikačních technologií a sítí (viz kapitola 5.3 Telekomunikace).

Vzorová představa k zajištění rovných životních podmínek podle § 1 odst. 2 spolkového zákona o územním plánování (ROG) není k dispozici. Nesmí ale být redukována na pouhý převod prostředků mezi regiony. Úpravy v důsledku zeštíhlování a dekonstrukcí („rekonstrukce obcí“) jsou tedy stejně jako stabilizace, rekonstrukce a růst rozvojovými strategiemi venkova. (viz kapitola 2.2.2 Rozvoj měst a venkova).

Na venkově s jeho dílčími oblastmi jsou zejména rozvojové úkoly a úlohy jejich zajištění v popředí. Zvláštní význam pro venkov mají jeho centrální místa s důležitými funkcemi pro jejich zájmové území. Zpřístupnění výhod slučování centrálních míst a koncentrace funkcí služeb veřejného zájmu ve venkovských oblastech je úkolem regionů, orgánů státní správy obcí a sektorového plánování. Mají na odpovědnost potřebné nabídky cílené do budoucnosti a zajišťované podle potřeb, to vše za podmínek klesajících veřejných zdrojů a s orientací na rozličné potřeby měnící se struktury obyvatelstva (viz bod 1.3 Centrální místa a sdružení).

Na výzvy ve venkovských oblastech je třeba reagovat balíčkem opatření s použitím uvedené dvojí strategie: Preventivní přizpůsobení regionálních struktur úbytku populace a stárnutí (například bydlení přiměřené věku, dekonstrukce a změna funkce staveb, přizpůsobení infrastruktury a dalšího vzdělávání potřebám) na jedné straně a cílené působení proti tendencím demografického vývoje (například zvýšení inovativnosti regionální ekonomiky a posílení regionálních hospodářských potenciálů, zatraktivnění centrálních míst jako motorů regionálního rozvoje, inovační nabídkové formy pro služby veřejného zájmu, vytváření prostředí přátelského k dětem a rodinám pro zajištění a zlepšení místní kvality života, životní a pracovní podmínky podporující rodiny, občanská angažovanost a účast, zachování a zlepšení mobility) na straně druhé.

Pro zajištění dostupnosti zařízení služeb veřejného zájmu zejména v centrálních místech z jejich spádových oblastí, pro účast lidí na společenském životě a jako důležitý hospodářský faktor má zajištění poptávce odpovídající

dopravní návaznosti a dopravní obslužnosti ve venkovských oblastech značný význam (viz kapitola 3 Rozvoj dopravy).

Venkov a především řídce osídlené dílčí oblasti čelí rostoucím výzvám při zajišťování služeb veřejného zájmu. Státní vláda se ujímá zvláštních stabilizačních a rozvojových potřeb venkovského prostoru, aby prostřednictvím meziresortní shody o akci a jejím řízení podpořila souhru státní, obecní a soukromé sféry. Tento cíl je také podporován ve „Směrnících pro rozvoj venkova ve Svobodném státě Sasko“. K tomu je třeba uznat příslušné specifické podmínky potřebných kreativních, praktických a účinných řešení. Vědomě jsou připouštěny různé přístupy k řešení. Přitom by měly být prověřeny i možnosti odchýlení se od norem nebo zlepšení pružnosti norem. Cílem je zajištění služeb veřejného zájmu na přiměřené úrovni.

Na venkově má vedle interakce dotčených státních orgánů zvláštní význam zapojení orgánů státní správy obcí, sdružení a regionálních orgánů stejně jako občanek a občanů a hospodářství. Právě menší místa na venkově tak žijí z angažovanosti svých obyvatel a místní ekonomiky.

Celostní přístup opatření Integrovaného rozvoje země spočívá v odpovídajících koncepcích konzultovaných i s rozvojem měst. Je to významný přínos k zajištění a zlepšení atraktivnosti venkovských lokalit a tím i celého Svobodného státu. Tak se posilují regionální kompetence a akce spolupráce. K protistrategiím sloužícím stimulaci endogenního růstového potenciálu patří i mobilizace zvláštností kulturní krajiny a ekologického potenciálu jako měkkých faktorů lokalit (viz kapitola 4.1.1 Ochrana a rozvoj přírody a krajiny).

Pro lepší zhodnocení rozličných endogenních rozvojových potenciálů je nepostradatelné posílení regionální úrovně rozhodování a dobrovolné angažovanosti.

Ve venkovských oblastech jsou vyvíjeny a realizovány na podporu spolupráce mezi obcemi a k aktivaci regionálních sítí prostřednictvím regionů iniciativ LEADER a ILE Integrované plány rozvoje menších měst a přilehlých venkovských oblastí (ILEK). Obsah těchto dílčích oblastních strategií a koncepcí určují tyto regiony do značné míry samy podle svých akčních požadavků specifických pro dílčí oblast a endogenní rozvojový potenciál. Definují také oblastní kulisy svých regionů. Nositelé regionálního plánování podporují tyto regionální koordinační procesy a zapojují se do koordinace témat zasahujících několik oblastí a projektů, jak v síti se strukturami stran podílejících se na zemském rozvoji, tak v síti činností regionálního rozvoje v městských aglomeracích. Pokud se z regionálně specifických rozvojových a adaptačních procesů odvozují regulační požadavky na územní plánování, musejí je orgány regionálního plánování prostorově a objektivně konkretizovat.

k zásadě 1.2.4

Hustě osídlené zóny ve venkovských oblastech, které jsou obvykle charakterizovány koncentrací průmyslu a obchodu na malém prostoru, vytvářejí důležité hospodářské krystalizační body venkova. V okrajových oblastech aglomerací se vykazují silnější vztahy provázanosti pracovních a funkčních prostorů k aglomeracím. Plány koordinované mezi obcemi mají přispět k tomu, aby se intenzivněji využívala regionální funkce vysílání impulzů vycházející z venkovských aglomerací a profilování těchto dílčích oblastí.

k zásadě 1.2.5

K realizaci funkce vysílání impulzů jsou potřebné dopravní spoje vyhovující potřebě přepravy do sousedních venkovských oblastí a městských aglomerací stejně jako výkonná a normám odpovídající integrace do vnitrostátních dopravních, energetických a komunikačních sítí. Důležitým cílem je přitom zachování a rozšiřování veřejné hromadné dopravy (ÖPNV) zejména pro zajištění dostupnosti sousedních vyšších center.

1.3 Centrální místa a sdružení

Mapa: Vyšší centra a střední centra jsou stanoveny na mapě 1 „Struktura území“. Střední centrální spádové oblasti jsou znázorněny na mapě 2 „Střední oblasti“.

- C 1.3.1** Centrální místa je třeba rozvíjet tak, aby
- mohla dbát o své úkoly jako o priority ekonomického, sociálního a kulturního života ve Svobodném státu Sasko a
 - k zajištění služeb veřejného zájmu sdružit zásobování obyvatelstva své spádové oblasti zbožím a službami a zajistit je v únosné vzdálenosti.
- C 1.3.2** Centrální místa vyšších úrovní přejímají též úkoly centrálních míst příslušné nižší úrovně pro odpovídající spádové oblasti.
- C 1.3.3** Je třeba se vyhnout plánům a opatřením v centrálních místech, která mají negativní dopad na funkceschopnost jiných centrálních míst.
- C 1.3.4** Je třeba zajistit dostupnost centrálních míst pro obyvatelstvo jejich spádových oblastí.
- C 1.3.5** Výkon funkcí ústředního místa ve sdružení centrálních míst obcí je přípustný pouze tehdy, pokud je zajištěno, že vnímání úkolů probíhá s rozdělením funkcí.
- C 1.3.6** Vyššími centry jsou města Drážďany, Lipsko, Saská Kamenice, Cvikov a Plavno. Vyšší centrum v rozdělení funkcí je vyšší centrální sdružení měst Bautzen/Budyšin-Görlitz/Zhorjelc-Hoyerswerda/Wojerecy. Vyšší centra mají být dále rozvíjena jako vnitrostátní ekonomická, inovační, vzdělávací, kulturní a správní centra.
- C 1.3.7** Středními centry jsou města Annaberg-Buchholz, Borna, Coswig, Crimmitschau, Delitzsch, Dippoldiswalde, Döbeln, Eilenburg, Freiberg, Freital, Glauchau, Grimma, Großenhain, Kamenz/Kamjenc, Limbach-Oberfrohna, Löbau, Marienberg, Markkleeberg, Meißen, Mittweida, Niesky, Oelsnitz/Vogtl., Oschatz, Pirna, Radeberg, Radebeul, Reichenbach im Vogtland, Riesa, Schkeuditz, Stollberg/Erzgeb., Torgau, Weißwasser/O.L./Běla Woda, Werdau, Wurzen a Žitava a rovněž sdružení měst „Göltzschtal“ (Auerbach/Vogtl., Ellefeld, Falkenstein/Vogtl. a Rodewisch), „Sachsenring“ (Hohenstein-Ernstthal, Lichtenstein/Sa. a Oberlungwitz) a „Silberberg“ (Aue, Lauter-Bernsbach, Löbnitz, Bad Schlema, Schneeberg a Schwarzenberg/Erzgeb.).
Střední centra je třeba zajišťovat a posilovat jako regionální hospodářské, vzdělávací, kulturní a zásobovací centra zejména s cílem stabilizace venkova.

- C 1.3.8** Základní centra je třeba určit v regionálních plánech k doplnění vyšších a středních center, je-li toto určení nutné k doplnění sítě zásobování základních center v únosné vzdálenosti. K tomuto účelu je třeba na základě socioekonomických dat znázorňovat v regionálních plánech přilehlé oblasti. Určení základních středisek je přípustné pouze tehdy, mají-li tyto obce dostatečně silná zásobovací a sídelní jádra, plní funkci dopravního uzlu veřejné hromadné dopravy a počet jejich obyvatel neklesá pod:
- nejméně 15 000 obyvatel ve spádové oblasti uvnitř aglomerace,
 - nejméně 7 000 obyvatel ve spádové oblasti na venkově.
- Tyto populační meze pak nesmí pod tento stav klesnout, vyžadují-li speciální územně strukturální podmínky stanovení základního centra a přiměřené zásobování základního centra nelze zajistit jiným způsobem.

Odůvodnění k 1.3 Centrální místa a sdružení

Centrální místa jsou obce disponující výkonnými zásobovacími a sídelními jádry (viz kapitola 2.2.1 Sídla), které na základě počtu svých obyvatel a velikosti spádového území, svého umístění v prostoru, své funkce a komplexnosti svého vybavení tvoří střediska hospodářského, společenského a kulturního života ve Svobodném státě Sasko. Ujímají se v souladu se svou funkcí i úkolů pro své aktuální spádové oblasti. Centrální místo má stejnou platnost jako území obce (ocenění svrchovanosti komunitního plánování). Přitom zahrnuje spádová oblast centrálního místa i intravilán příslušné obce centrálního místa.

Přiřazování měst a obcí k hierarchicky stavěnému systému centrálních míst vytváří dohromady koncepci centrálních míst.

V Zemském rozvojovém plánu se určují jak vyšší centra, tak střední centra, a v regionálních plánech se určují základní centra.

k cíli 1.3.1

Zajištění služeb veřejného zájmu a vytváření potřebných ekonomických rámcových podmínek jsou důležitým přínosem k zajištění rovných životních podmínek ve všech dílčích oblastech Svobodného státu Sasko. Prostorově a strukturálně vyvážená síť centrálních míst má přispět k tomu, aby se obyvatelstvo ve všech dílčích oblastech Svobodného státu mohlo dostat k zařízením služeb veřejného zájmu v únosné vzdálenosti od místa svého bydliště.

K výhodám lokality patří u centrálních míst ve Svobodném státě Sasko zvláště synergické efekty vytvářené prostorovou koncentrací jejich rozmanitých funkcí pro bydlení a infrastrukturu stejně jako ekonomické priority a dopravní uzly. Tyto funkce nabízejí nejen pro vlastní obyvatelstvo, ale i pro obyvatelstvo a hospodářství v jejich spádové oblasti. Síť centrálních míst má nabízet spolehlivé rámcové podmínky pro ekonomiku stejně jako pro soukromé i veřejné poskytovatele služeb veřejného zájmu při jejich lokálních a investičních rozhodnutích.

Podle § 8 odst. 5 č. 1 spolkového zákona o územním plánování (ROG) a § 3 odst. 2 saského zákona o prostorovém uspořádání a zemském plánování (SächsLPlIG) je třeba v územních plánech stanovit strukturu území a v této souvislosti určit i centrální místa. Jednotlivými určeními centrálních míst se vyhovuje zásadám územního plánování v § 2 odst. 2 č. 2 a 3 ROG

- orientovat osidlovací aktivity přednostně na stávající sídla s dostatečnou infrastrukturou a na centrální místa,
- kombinovat sociální infrastrukturu především v centrálních místech stejně jako
- orientovat kritéria dostupnosti a únosnosti koncepce centrálních míst pružně podle regionálních potřeb.

Koncepce centrálních míst jako prostředku k dosažení cílů rozvojové politiky země se vztahuje na následující tři dílčí cíle týkající se udržitelnosti:

- Dílčí cíl „sociální“ je zaměřen na spravedlivé rozdělení zdrojů a plní tím úkol zřízení rovných životních podmínek ve všech dílčích oblastech. Zejména ve venkovských oblastech má systém centrálních míst zajistit minimální míru řádného zásobování a stabilizovat zásobovací síť.
- Dílčí cíl „ekonomický“ se týká únosnosti a vytížení infrastrukturních zařízení a efektivního využívání veřejných prostředků.
- Dílčí cíl „ekologický“ je zaměřen na omezení spotřeby zdrojů, úsporné využívání ploch a minimalizaci ekologických zátěží. K tomu patří i sídelní rozvoj orientovaný na zamezení dopravy (popř. minimalizace dopravy).

V LEP 2003 byla zachována vyšší centra určená již v Zemském rozvojovém plánu 1994. Střední centra byla přehodnocena, početně omezena a diferencována na základě pracovní prostorové provázanosti s uvážením velikosti sběrné oblasti, velikosti aktuálního města a pozice v prostoru. S aktualizací regionálních plánů byla na základě kritérií Zemského rozvojového plánu 2003 celostátně určena základní centra.

V podstatě se osvědčila trojstupňová koncepce centrálních míst vyšších, středních a základních center ve Svobodném státu Sasko jako územního organizačního principu decentralizované struktury osídlení výhodného pro Sasko a jako systému lokalit sloužícího zajištění služeb veřejného zájmu. Na úrovni Zemského rozvojového plánu se tedy trvá na určení vyšších a středních center provedených v LEP 2003. V souvislosti s probíhající demografickou změnou a snížením finančních zdrojů je třeba ji nadále utvářet jako centrální řídicí nástroj služeb veřejného zájmu (viz kapitola 6 Služby veřejného zájmu).

k cíli 1.3.2

Výše řazená centrální místa se současně ujímají úkolů nižších stupňů. Vyšší centrum tak obstarává vedle zásobovacích funkcí vyššího centra i úkoly středního centra pro střední oblast, popř. úkoly základního centra (přílehlá oblast základního centra). Střední centrum obstarává vedle zásobovacích funkcí středního centra i úlohy základního centra pro svou přílehlou oblast základního centra. S odpovídajícím poptávkovým potenciálem a ekonomickou únosností mohou být instituce středních míst k dispozici i v centrálních místech nižších stupňů. Centrálním místům se přiřazují spádové oblasti odvozené od chování poptávky a dostupnosti, které ukazují, která města a obce jsou přednostně spoluzásobována pomocí aktuálního vybavení centrálního místa. Vzhledem k vysokému stupni mobility obyvatel a strukturálním změnám se uvolňují vazby lokalit centrálních míst, takže nejsou vždy dána funkčně jednoznačná přiřazení. Jak regulační politické aspekty, tak dopravně politické důvody hovoří pro zobrazování středních a přílehlých oblastí jako územních referenčních rámců.

Každému centrálnímu místu je přiřazena přílehlá oblast. Přílehlé oblasti všech centrálních míst jsou představovány v regionálních plánech jako součást zdůvodnění a slouží tam jako zdůvodnění určení aktuálních základních center.

Středním a vyšším centřům se přiřazují střední oblasti, které mohou nyní zahrnovat několik přilehlých oblastí. Ty jsou znázorněny na mapě 2 (vysvětlovací mapa). K vymezení středních oblastí byly přibrány funkční prostorové vazby, které často vznikaly historicky, a proto do jisté míry odrážejí staré krajské struktury. Při vážení vzájemných vztahů funkčního prostoru byla dána priorita na spádové oblasti dojíždějících pracovníků. Přitom v mnoha případech vznikají přesahy mezi dvěma středními oblastmi.

Vyšší oblasti, tzn. spádové oblasti vyšších center, nejsou v zemském rozvojovém plánu zastoupeny. Z důvodu rozsáhlých přesahů funkčně souvisejících sběrných oblastí je nelze jednoznačně vymežit. Mimoto přesahují tyto funkční oblasti částečně daleko za hranice Svobodného státu Sasko (viz též kapitola 1.6 Přeshraniční spolupráce a evropský metropolitní region Střední Německo).

k cíli 1.3.3

Koncepce centrálních míst není svými cíli orientována jednoznačně na růst nebo zeštíhlování, ale zachovává svými principy místo pro prostorové a funkční sdružování rovnoměrně pro procesy růstu nebo zeštíhlování. Zejména v kontextu budoucího demografického vývoje připadá centrálním místům jako zbývajícím krystalizačním jádrům na venkově rostoucí význam.

Vzhledem k vzájemné prostorové blízkosti centrálních míst a možných narušení určitých funkcí například ve velkých maloobchodních prodejnách se přikazuje zejména v aglomeracích odpovídající koordinace a spolupráce centrálních míst.

Ve venkovských oblastech je tento příkaz třeba dodržovat ve všech dílčích oblastech zvláště s ohledem na funkční síť centrálních míst. Aby nebyl rozvoj jednotlivých centrálních míst k tíži funkceschopnosti a úkolu zásobování jiných centrálních míst, mohou orgány regionálního plánování ve společném regionálním zájmu určovat specifické koordinační a kooperační požadavky i ohledně dělby práce při plnění některých úkolů mezi centrálními místy jak stejných, tak rozdílných hierarchických stupňů.

k cíli 1.3.4

Dostupnost centrálních míst různých stupňů z jejich aktuální spádové oblasti je třeba zajistit odpovídající konfigurací dopravní sítě. K tomu patří i vybudování veřejné hromadné dopravy (ÖPNV) a nasazení místních dopravních prostředků nebo alternativních obslužných systémů, pokud jde o frekvenci obsluhy a únosnou spotřebu času. Tím by měly být zlepšeny přístupové možnosti všech skupin obyvatelstva k zařízením služeb veřejného zájmu a na pracoviště v centrálních místech. Zajištěním dosažitelnosti centrálních míst ze spádových oblastí by měla být jejich funkcí uzlových bodů veřejné hromadné dopravy podpořena i dosažitelnost nadřazených centrálních míst. Zajištěním dostupnosti zařízení v centrálních místech je zaručena i hospodářská životaschopnost těchto zařízení.

V zemském dopravním plánu Sasko 2025 (LVP) se stanovuje, že v roce 2010 je saské střední nebo vyšší centrum dosažitelné ze všech obcí za méně než 45 minut jízdy autem (viz kapitola 3.1 LVP).

Klesající využití veřejné hromadné dopravy (ÖPNV) a z toho vyplývající přizpůsobení nabídek v této oblasti představují nové výzvy pro veřejnou přístupnost dopravy zejména v řídce osídlených venkovských

regionech (srovnej zde též kapitulu 1.2 Kategorie území a kapitulu 2.1.2 Zapojení Saska do Evropy a evropské územní spolupráce). V podstatě je snaha o dosažitelnost dalšího středního centra veřejnou dopravou z bydlíště za maximálně 45 minut a dosažitelnost dalšího vyššího centra z bydlíště za maximálně 90 minut. Tyto orientační hodnoty odpovídají směrnicí pro integrovanou tvorbu sítí (RIN 2008).

k cíli 1.3.5

Aby nebyla ohrožena řídicí funkce principu koncentrace sledovaného koncepcí centrálních míst, představuje určení sdružení centrálních míst principiálně výjimečný případ, který lze odůvodnit pouze dojednanou a v praxi prováděnou dělbou funkcí.

Společné vnímání funkcí centrálních míst několika obcemi předpokládá koordinaci a spolupráci mezi obcemi, která musí být uchopena v příslušném smluvním ujednání, například prostřednictvím územně plánovací smlouvy podle § 13 odst. 2 č. 1 ROG. Je třeba vyhodnotit dodržování společně plněných charakteristik pro určení za centrální místo s rozdělením funkcí.

Města Bautzen/Budyšin, Görlitz/Zhorjelc a Hoyerswerda/Wojerecy mohou z důvodu aktuální vybavenosti centrálního místa přesahující funkce středního centra, počtu obyvatel a hospodářské síly plnit funkci vyššího centra pouze společně (Sdružení měst vyššího centra viz cíl 1.3.6). Jejich spolupráci je třeba dále prohlubovat k posílení funkčnosti jako Sdružení měst vyššího centra.

Sdružení středního nebo základního centra jsou dvě nebo více obcí, které společně vykonávají funkci centrálního místa příslušného stupně na základě svého sousedství nebo přímé stavební spojitosti a dělby funkcí v relaci k vybavenosti centrálního místa. Musejí souhlasně koordinovat své regionálně významné záměry a opatření, které slouží k plnění funkcí centrálního místa, zejména směrné stavební plánování.

Sdružení měst středního centra se určují v Zemském rozvojovém plánu (viz cíl 1.3.7). Určení sdružení základních center přísluší orgánům regionálního plánování.

k cíli 1.3.6

Vyšší centra jsou centry ekonomiky a trhu práce, která mají vzhledem ke své velikosti a složitosti stejně jako vybavenosti infrastrukturními a zásobovacími zařízeními s vysoce kvalitními a specializovanými službami a zbožím časté potřeby vnitrostátní, celostátní nebo mezinárodní význam. Síť vyšších center určená v LEP 2003 včetně sdružení měst vyššího centra Bautzen/Budyšin-Görlitz/Zhorjelc-Hoyerswerda/Wojerecy určeného z nadřazených územně strukturálních důvodů pro zajištění funkcí vyššího centra v plánovacím regionu Oberlausitz-Niederschlesien/Hornja Łužica-Delnja Šleska se osvědčila. Mimoto se na základě LEP 2003 upevnily struktury, které odůvodňují to, že se při výběru vyšších center v podstatě přijímají ustanovení LEP 2003.

Vyšší centra určovaná v LEP 2013 vykazují následující charakteristiky:

- nejméně 50 000 obyvatel,
- umístění na křižovatce vnitrostátně významných spojovacích a rozvojových os,
- vyzařování nad rámec obvyklých spádových oblastí středních center (střední oblasti),

- význam pro pracovní místa (více než 20 000 pracovních míst se sociálním zabezpečením v místě, přes 10 000 dojíždějících),
- ekonomické centrum (minimálně 40 podniků ve výrobním sektoru, celkový obrat ve výrobním sektoru v roce 2010 činil přes 500 milionů EUR).

Vyšší centra disponují mimo jiné

- hodnotnými vzdělávacími institucemi (univerzita, odborná vysoká škola, profesní akademie),
- sídly regionálních úřadů,
- připojením na mezinárodní železniční dopravu, dálničním napojením,
- kvalitními kulturními a sportovními zařízeními (divadlo, stadion, víceúčelová hala),
- nákupními centry ve středu města,
- výše postavenými institucemi justice a policie,
- kvalitními zařízeními zdravotní péče,

přičemž tato zařízení a infrastruktury nejsou stejnou měrou v plném rozsahu dostupná v každém vyšším centru (viz též kapitola 6 Služby veřejného zájmu).

Určením vyšších center ve Svobodném státě Sasko jako vnitrostátních ekonomických, inovačních, vzdělávacích, kulturních a správních center je zajištěno, že je v každé plánovací oblasti alespoň jedno vyšší centrum, a tím je upevněno postavení plánovacích regionů ve spolkovém srovnání.

Vedle úkolů územního uspořádání platných především pro vyšší centra v aglomeracích (viz kapitola 1.2 Kategorie území) platí pro všechna vyšší centra především rozvojové úkoly s cílem zvýšit vnitrostátní konkurenceschopnost včetně dopadu na aktuální městský region. K tomu je mimo jiné třeba posílit dynamiku vývoje ve městech a zlepšit dostupnost.

Regionální centrum Plauen a města sdružení měst vyššího centra Bautzen/Budyšin, Görlitz/Zhorjela a Hoyerswerda/Wojerecy jsou v různé míře ve vztahu se sousedními vyššími centry, například

- Plauen s vyššími centry Cvikov a Chemnitz a rovněž s bavorskými vyššími centry Hof a Bayreuth v rámci sasko-bavorské sítě měst,
- Bautzen/Budyšin s vyšším centrem Drážďany, Hoyerswerda/Wojerecy s jihobrandenburským vyšším centrem Cottbus/Chóšebuz. Odsud mohou vycházet cestou vhodných forem spolupráce mezi obcemi rozvojové impulzy.

Rozvojový potenciál měst ze sdružení měst vyššího centra a jeho spádové oblasti vzniká především

- posílením ekonomické prostorové provázanosti, zejména města Bautzen/Budyšin s aglomerací města Drážďany,
- rostoucím významem města Hoyerswerda/Wojerecy jako největšího města v přeshraniční Lužické jezerní krajině, též jako příležitosti k řešení následků demografické změny,
- silící vyzařování z evropského města Görlitz/Zhorjela/(Zhořelec, Zgorzelec) a rostoucí možnosti rozvoje v pohraniční oblasti trojmezí Sasko-Česká republika-Polsko.

Rozvoj potenciálu vyššího centra Plauen vyplývá zejména z

- umístění na vnitrostátně významné spojovací a rozvojové ose podél sasko-franské magistrály mezi metropolitními regiony Norimberk a Střední Německo,
- provázanosti v důsledku dojíždění mezi Plauen a Bavorskem stejně jako
- rostoucích možností rozvoje v pohraniční oblasti čtyř zemí Sasko-Česká republika-Bavorsko-Durynsko dalším rozvojem a výstavbou historicky rostlých a nově vzniklých provázaností a spolupráce v EUREGIO EGRENSIS.

k cíli 1.3.7

Zvláštní význam má síť středních center s ohledem na zajištění kvality zásobování hodnotnějších služeb veřejného zájmu v únosné vzdálenosti, ale také jako celku důležitých ekonomických, zásobovacích, vzdělávacích a kulturních center. Přidává jako doplnění sítě vyšších center prostorově vyvážený základní rámec pro zajištění kvalitního zásobování v různých dílčích oblastech. Vzhledem k celostátnímu úbytku počtů populace a zaměstnanců je třeba tento systém lokalit v zájmu kontinuity plánování stabilizovat podle potřeb.

Hustá síť středních center zavedených v LEP 2003 se osvědčila. Střední centra se svými aglomeračními účinky jsou rovnoměrně rozložena po celé zemi. Obce centrálních míst se ujímají svého úkolu zásobování k plošnému zajištění služeb veřejného zájmu jako doplňku k vyšším centrům. Mimoto se na základě LEP 2003 upevnily struktury, které odůvodňují to, aby se při výběru středních center přijímala v podstatě ustanovení LEP 2003. K další diferenciaci středních center na venkově, jak byla provedena v LEP 2003 s doplňkovými lokalitami na venkově, se v zájmu rovných rozvojových příležitostí a akční volnosti nepřihlíží.

Střední centra definovaná v LEP 2013 mají následující vlastnosti:

- počet obyvatel v centrálním místě alespoň 15 000 (rozhodný den: 31. prosinec 2010), u středních center, která byla vykázána v LEP 2003 jako doplňkové lokality na venkově, alespoň 10 000 obyvatel,
- absolutní počet pracovních míst (6/2010): alespoň 5 000 středních center, která byla vykázána v LEP 2003 jako doplňkové lokality na venkově, alespoň 3 000,
- existence spádové oblasti středního centra s 45 000 obyvateli (2010). Výjimku zde tvoří střední centra, která byla v LEP 2003 vykazována v aglomeraci a která na základě své polohy v sousedství vyšších center nebo kvůli sousedícím středním centrům nemohla vytvořit vlastní spádovou oblast, ale přesto představují výkonné zásobovací, vzdělávací a ekonomické lokality.

Střední centra disponují mimo jiné

- gymnázii, vyššími školami, odbornými školami, zvláštními školami, ústavy pro vzdělávání dospělých,
- stadionem, halou vhodnou ke hrám a kulturním a sportovním akcím, knihovnou,
- nemocnicí, zařízeními pro postižené, lékařskými specialisty,
- širokou škálou nabídky péče o seniory a opatrovnictví (např. bydlení s pečovatelskou službou pro zdravotně postižené a seniory),
- institucemi policie a justice stejně jako
- dobrým a rychlým dopravním spojením do sousedních vyšších center,

přičemž tato zařízení a infrastruktury nejsou stejnou měrou v plném rozsahu dostupná v každém středním centru (viz též kapitola 6 Služby veřejného zájmu).

Střední centra ve Svobodném státě Sasko mají převážně charakter středních měst. Liší se jak intenzitou osídlení a funkčností, tak v závislosti na poloze v prostoru i dosažitelností centrálního místa zajišťujícího zásobování a tím i charakteristikou spádové oblasti centrálního místa (střední oblasti).

k cíli 1.3.8

Určením těchto základních center se má zemská síť vyšších a středních center doplnit tak, že bude zajištěn plošný přístup k zařízením základního centrálního zásobování v únosné vzdálenosti a bude stabilizována a zachována obydlená kulturní krajina ve venkovských oblastech.

Působnost územního plánování k určování základních center a určování zásobovacích a sídelních jader (viz kapitola 2.2.1 Sídla) se v zásadě osvědčila. V zájmu kontinuity plánování a ochrany dobré vůle má být i nadále ponechán regionálnímu plánování manévrovací prostor, aby určování základních center doplňovalo specificky podle dílčích oblastí a způsobem vyhovujícím diferencovaným sídelním strukturám sítě vyšších a středních center a provádělo podle požadavku regulace s větším než místním významem v součinnosti s obcemi při prokázaném zájmu většího než místního významu určování priorit uvnitř obcí.

Při dalším rozvoji celostátně platných charakteristik základních center se bere v úvahu i možná změna struktur obcí prostřednictvím budoucího slučování obcí. V této souvislosti lze očekávat, že v budoucnu již nebudou mít všechna základní centra administrativně vymezené obcím nadřazené spádové oblasti, ale vzhledem ke své velikosti plně zajistí udržitelnost institucí centrálních míst. Nicméně se neočekává, že by se velmi heterogenní osídlení v dílčích oblastech zásadně změnilo navzdory dále se měnícím rámcovým podmínkám, jako jsou demografické změny a omezený manévrovací prostor při financování. Aktuálně závazné regionální plány v Sasku vykazují při realizaci akčního zadání pro regionální plánování, které najdeme v LEP 2003, celkem 80 základních center (včetně sdružení). Tato určení je třeba vyhodnotit v průběhu aktualizace regionálních plánů.

V cíli 1.3.8 jsou proto ukotveny celostátní určovací charakteristiky, které zdůrazňují kritéria doplňování sítě v únosné vzdálenosti a dopravních uzlů veřejné hromadné dopravy, současně ale vyhrazují regionálnímu plánování přiměřenou volnost při určování základních center. Únosnou vzdálenost je třeba posuzovat na základě konkrétní situace v podprostorech. Definování přílehlých oblastí je třeba provádět na základě socioekonomických údajů, které zveřejňují opakovatelný regionální koncept pro určování základních center a jejich specifických funkcí v aglomeracích a venkovských dílčích oblastech.

Z kapacitních důvodů se vychází z nutného minimálního počtu obyvatel ve spádové oblasti. Vzhledem k rostoucí velikosti obcí na základě jejich slučování je existence výkonných zásobovacích a sídelních jader klíčovým kritériem, pokud jde o sdružování a udržitelnost orgánů služeb veřejného zájmu v centrálních místech.

K posouzení, do jaké míry může místní část plnit funkci výkonného centrálního zásobovacího a sídelního jádra, je třeba přibrat na pomoc například tato kritéria:

- centrální umístění místní části umožňující dobrou dostupnost z jiných místních částí,
- dopravně příznivé umístění, třeba jako cílový nebo uzlový bod veřejné hromadné dopravy,
- v místní části již existující sdružování různých zařízení sociální infrastruktury a dalších zařízení, jako jsou maloobchod, poskytovatelé služeb a tak dále („multifunkční zásobovací a sídelní jádro“), viz odůvodnění k C 2.2.1.2,
- urbanistické kvality lokalit v místní části pro plnění funkce (např. dostupnost ploch).

Počty obyvatel spádových oblastí uváděné v cíli stejně jako další kritéria mají na jedné straně zabránit sporům mezi plánovacími regiony, na druhé straně má být orgánům regionálního plánování ponecháno zbytkové posouzení speciálních územních podmínek k zásobování základních center. Nedosažení počtu obyvatel je však třeba podrobně a reprodukovatelně odůvodnit například prokázáním nedostatků v dostupnosti výše řazených centrálních míst.

Základní centra disponují mimo jiné

- zásobovací zařízení každodenní potřeby (supermarkety a specializované obchody),
- nabídku zdravotnického zásobování, lékárnu, nabídky péče o seniory,
- denní jesle, základní školu, rekreační centra pro mládež nebo podobná,
- spojení veřejnou hromadnou dopravou,
- sportovní a rekreační zařízení,
- finanční služby (spořitelnu a/nebo jiné banky, pojišťovny),
- poštovní pobočky,
- požární ochranu.

1.4 Obce se zvláštní komunitní funkcí

C 1.4.1 Obce se specifickou komunitní funkcí „obrana“ jsou Delitzsch, Frankenberg/Sa., Marienberg, Weißkeißel/Wuskidz a Zeithain.

Z 1.4.2 V regionálních plánech lze určit obce se specifickou komunitní funkcí.

Odůvodnění k 1.4 Obce se zvláštní komunitní funkcí

Podle § 8 odst. 5 č. 1 ROG mají územní plány obsahovat ustanovení o územní a sídelní struktuře, sem mohou patřit i specifické komunitní funkce.

Specifická komunitní funkce je funkce, která dominuje hospodářskému a sociálnímu charakteru obce, jež není centrálním místem, a jejíž územně strukturální účinek zřetelně přesahuje vlastní obec nebo představuje funkci zřetelně prominentní ve srovnání s ostatními úkoly základního centra.

Opatření, která jsou v souladu se zajištěním nebo rozvojem specifické komunitní funkce, jsou v necentrálním místě přípustná podle C 2.2.1.6 nad rámec vlastního vývoje obce.

k cíli 1.4.1

Obce se specifickou komunitní funkcí „obrana“ jsou v Zemském rozvojovém plánu z důvodu speciálního zájmu politiky zemského rozvoje definovány nezávisle na klasifikaci centrálních míst.

Obce uvedené v cíli jsou mimo jiné posádková města a mají celostátní význam jako stanoviště spolkové armády v Sasku. Se státní plánovací definicí jako specifické komunitní funkce „obrana“ se usiluje o dlouhodobé zajištění těchto lokalit v Sasku. Tím jsou dány i základy územního plánování pro další rozvoj těchto obcí k udržení jejich významu jako stanovišť spolkové armády. Obce uvedené v cíli mají významnou roli, vezme-li se za základ poměr služebních míst armády k aktuálnímu počtu obyvatel (srovnej kapitulu 6.4).

k zásadě 1.4.2

Příslušné definice specifické komunitní funkce se zpravidla provádějí v regionálních plánech, je-li požadavek regulace nad místní rámec opodstatněn z hlediska územního plánování. Funkce se přiřazují obcím. Funkci lze přidělit i tehdy, je-li pouze charakteristická pro místní část obce. Z důvodu lepší řídicí účinnosti nástroje mohou být obci přiřazeny maximálně dvě funkce.

Jako zvláštní komunitní funkce přicházejí v úvahu průmysl, cestovní ruch a doprava. Orgány regionálního plánování mohou přiřadit obcím další funkce (např. vzdělávání, zdravotnictví, sport), pokud tak mají být zdůrazněny a zajištěny regionálně specifické vlastnosti a charakteristiky vybavenosti obcí.

Určením obcí se specifickou komunitní funkcí mají být zvýrazněné komunitní funkce oceněny v regionálním kontextu a plánem má být podpořena další funkční dělba práce na daném území. Tento nástroj regionálního plánování umožňuje preventivně a přesto pružně reagovat na potřeby diferenciací prostoru a zajišťovat v těchto funkcích jednotlivé způsobilosti lokalit.

Definice obcí se specifickou komunitní funkcí se má u funkcí průmyslu, dopravy a cestovního ruchu orientovat podle následujících kritérií:

Funkce průmyslu:

- přes 400 pracovních míst na 1 000 obyvatel v obci (sociálně pojištění zaměstnanci na pracovišti),
- vysoká hustota zpracovatelského průmyslu (podíl zaměstnanců na místě ve zpracovatelském průmyslu přes 30 procent - bez stavebnictví) nebo
- obec, jež je lokalitou celostátně či regionálně významné přítomnosti průmyslu s velkou potřebou pracovních sil a ploch nebo plošného potenciálu vhodného pro zřízení velkovýroby (viz také kapitola 2.3.1 Průmyslové podnikání).

Funkce dopravy:

- uzlový bod několika druhů dopravy (železnice, dálnice nebo spolková silnice a jiné) nebo
- rozhraní pro kombinovanou dopravu a umístění logistických center.

Funkce cestovního ruchu:

- status lázní nebo státem uznaná rekreační lokalita (status udělený případně jen jednotlivých místních částem) nebo
- přes 80 přenocování na hostinské lůžko a rok a nejméně 50 000 přenocování za rok nebo
- lokalita s vnitrostátně významnými zařízeními pro volný čas (roční návštěvnost vyšší než 150 000) s odpovídající potřebou ploch a hustotou silničního provozu.

Pokud se použije specifická komunitní funkce vzdělávání, je třeba uvážit následující kritéria:

- Působíště vysokoškolského zařízení (odborná vysoká škola - FH), podniková škola práce - BA) nebo
- působíště gymnázia s velkým sběrným územním a hloubkovým vzděláváním nebo
- působíště vyšší střední školy s alespoň třemi obory.

1.5 Spojovací a rozvojové osy

Mapa: Vnitrostátně významné spojovací a rozvojové osy jsou definovány na mapě 1 „Struktura území“.

- Z 1.5.1** Ve vnitrostátně významných spojovacích a rozvojových osách musí být s uvážením výměny služeb mezi metropolitními regiony a vyššími centry Evropy, Německa a Saska zachována a dále rozšiřována dopravní infrastruktura zahrnující všechny dopravní subjekty.
- C 1.5.2** Se spojovacími a rozvojovými osami je třeba spojit rozšíření dopravní infrastruktury a dalších zařízení pásové infrastruktury.
- C 1.5.3** V regionálních plánech je třeba doplnit vnitrostátně významné spojovací a rozvojové osy regionálně významnými spojovacími a rozvojovými osami.
- C 1.5.4** Spojovací a rozvojové osy je třeba rozčlenit stanovením regionálních pásů zeleně a zelených předělů, souvislé volné prostory v blízkosti osídlení je třeba zajistit.

Odůvodnění k 1.5 Spojovací a rozvojové osy

Osy podle § 8 odst. 5 ROG jsou chápány jako koncepční nástroje, které se vyznačují sdružováním dopravních a zásobovacích tras popř. pásových infrastruktur a rozličně hustými následnými koncentracemi osídlení.

Vnitrostátně významné spojovací a rozvojové osy vytvářejí společně s centrálními místy bodovou a osovou strukturu, která představuje základní kostru prostorové integrace, požadovaného územního plánu a rozvoje země a je konkretizována a doplněna v regionálních plánech podle § 4 bodu 1 SächsLPIG regionálně významnými spojovacími a rozvojovými osami.

Další vedení vnitrostátně významných spojovacích a rozvojových os za hranice Saska je naznačeno na mapě 1. Toto další vedení nachází zpravidla funkční ekvivalent v sousedních spolkových zemích a sousedních státech, i když to není vždy stejně stanoveno nebo znázorněno v územních plánech sousedních spolkových zemí a sousedních států z důvodu rozdílného použití nástroje územního plánování os.

k zásadě 1.5.1

Vnitrostátně významné spojovací a rozvojové osy jsou celostátně významné osy, které odrážejí prostorovou provázanost saských aglomerací a vyšších center s vyššími centry a aglomeracemi sousedních zemí a států stejně jako integraci do evropských dopravních sítí.

Vzhledem k hospodářským a sociálním integračním procesům v Evropě i mimo ni je třeba integrovat Sasko do Evropského hospodářského prostoru a zajistit konkurenceschopnost Saska. K tomu je třeba dostatečně rozšířit dopravní infrastrukturu na vnitrostátních spojovacích a rozvojových osách s jejich zásadním významem pro výměnu služeb v rámci Německa a Evropy. Mezery nebo dlouhodobě předvídatelné nedostatky především v silniční a železniční dopravě je třeba odstranit.

Určování vnitrostátních spojovacích a rozvojových os se orientuje podle požadavků na rozšíření pásové infrastruktury i z evropské perspektivy. Přitom je zvláště důležitá dynamicky se rozvíjející výměna služeb mezi Evropským metropolitním regionem Střední Německo a sousedními metropolitními regiony.

Vnitrostátní spojovací a rozvojové osy mají v první řadě za úkol

- spojovat saské aglomerace a vyšší centra navzájem a se sousedními aglomeracemi mimo Sasko,
- zprostředkovávat výhody z umístění jimi dotčeným oblastem a dávat impulzy pro strukturální vývoj a
- znázorňovat provázanost Saska se sousedními zeměmi a státy v Evropě.

k cíli 1.5.2

Díky rozsáhlému sdružování vnitrostátně významné pásové infrastruktury podél spojovacích a rozvojových os se minimalizují zásahy do dosud nenarušených částí krajiny a zabraňuje se fragmentačním efektům. Na druhou stranu zajišťuje sdružování výkonných dopravních tepen a spojování vedení v zájmu výměny služeb s úsporou zdrojů funkceschopnost spojovacích a rozvojových os a posiluje odtud vycházející rozvojové impulzy. Sdružování tak vede ke zlepšení předpokladů lokalit a zvyšuje hospodárnost infrastrukturních zařízení. Proto je důležité brát při plánování tras pro zařízení pásové infrastruktury v úvahu vedle stávající územní a sídelní struktury efekt sdružování stejně jako požadavky životního prostředí a ochrany přírody a krajiny.

k cíli 1.5.3

Síť vnitrostátních spojovacích a rozvojových os je doplněna sítí regionálních spojovacích a rozvojových os. Regionálně významné spojovací a rozvojové osy představují územní spádové oblasti vyšších, středních a základních center. V aglomeraci plní především pořádkové funkce, na venkově pak především funkce zpřístupnění.

Při stanovení regionálních os cestou regionálního plánování by proto mělo být odpovídajícím způsobem zahrnuto napojení středních center na saská vyšší centra popř. na vyšší centra sousedních spolkových zemí a států, napojení vhodných základních center na vyšší a střední centra v aktuálním plánovacím regionu, provoz místní dopravy vázané na koleje a stávající spolkové a státní silnice s regionální spojovací funkcí.

k cíli 1.5.4

Z důvodů ochrany krajiny, přírody a místního klimatu, vytváření obrazu sídelní oblasti a zachování rekreačních ploch blízko okrajů místa je třeba se vyhýbat průběžné zástavbě v oblasti spojovacích a rozvojových os, která z titulu atraktivnosti lokality leží blízko. To vyžaduje dostatečné volné plochy mezi sídelními jednotkami a zajištění volných ploch mezi spojovacími a rozvojovými osami. Toto se provádí v rámci regionálního plánování se zřízením regionálních zelených pásů a zelených předělů podél os a mezi nimi (viz také kapitola 2.2.1 Sídla).

1.6 Přeshraniční spolupráce a evropský metropolitní region Střední Německo

- Z 1.6.1** Přeshraniční spolupráce v územním plánování se zeměmi Braniborsko a Sasko-Anhaltsko a rovněž Svobodnými státy Bavorsko a Durynsko by měla probíhat tak, aby
- přispívala rozvoji dílčích oblastí a využívání potenciálních přínosů při zachování regionální identity,
 - bylo podporováno vnímání společných zájmů a to i na úrovni evropské spolupráce,
 - byla podporována koordinace jak územně významných plánů a opatření tak společných projektů regionálního rozvoje.
- Z 1.6.2** Saská města metropolitního regionu Střední Německo mají působit prostřednictvím spolupráce s partnerskými městy v Durynsku a Sasku-Anhaltsku na rozvoj metropolitní oblasti ve významnou evropskou ekonomickou a technologickou oblast.
- C 1.6.3** K posílení metropolitních funkcí je třeba využít stávající rozvojový potenciál saských vyšších center metropolitního regionu Střední Německo a dále rozvíjet tato města v úzké spolupráci s jejich aktuálním okolím ve svébytné a mezinárodně konkurenceschopné ekonomické oblasti.
- Z 1.6.4** Zesíťování saských vyšších center mezi sebou navzájem, s přilehlými regiony a metropolitními regiony sousedních spolkových zemí a rovněž s Polskem a Českou republikou má být zlepšeno výkonnými spoji dálkové dopravy, integrací do transevropských sítí a rozsáhlými evropskými dopravními koridory.
- Z 1.6.5** Spolupráci saských měst metropolitního regionu Střední Německo s venkovem je třeba zintenzivnit s cílem vnitrostátní kompenzace zájmů.

Odůvodnění k 1.6 Přeshraniční spolupráce a evropský metropolitní region Střední Německo

k zásadě 1.6.1

Svobodný stát Sasko spolupracuje v oblasti zemského a regionálního rozvoje na základě státních smluv od roku 1994 se Saskem-Anhaltskem a od roku 1998 se Svobodným státem Durynsko. I se Svobodným státem Bavorsko a Braniborskem existuje od 90. let spolupráce, jako například Regionální rozvojové koncepce (REK) přesahující hranice spolkových zemí nebo spolupráce mezi městy. Přeshraničními otázkami územního rozvoje se nepřetržitě zabývá Komise pro územní plánování (ROKO) Halle-Lipsko.

Tato spolupráce přesahující hranice spolkových zemí má být v budoucnosti dále posílena, protože existuje mnoho společných zájmů i přes tyto administrativní hranice. Dobrovolnou spoluprací obcí a dalších zúčastněných stran z regionu lze zpřístupňovat společné potenciály a doplňkové zdroje a vytvářet synergie. Přeshraniční provázanost by měla být využívána v malé i velké míře k podpoře regionálního rozvoje. To zahrnuje

i plány a opatření, která slouží ke zlepšení konkurenceschopnosti v evropském měřítku i se zahrnutím příslušných finančních podpor EU.

Vedle otázek ekonomického rozvoje, jako je například koordinovaný rozvoj průmyslových zón a velkých maloobchodních zařízení, je zde jako prioritní oblasti spolupráce třeba uvést zejména zlepšování infrastruktury a zabezpečení služeb veřejného zájmu.

K dalším akčním oblastem spolupráce nahlédněte do ustanovení a odkazů v následujících kapitolách:

- 2.1.1 Regionální kooperace,
- 2.1.2 Zapojení Saska do Evropy a evropské územní spolupráce,
- 2.1.3 Území se specifickými potřebami jednat,
- 2.3.1 Průmyslové podnikání,
- 2.3.3 Cestovní ruch a rekreace,
- 4.1.2 Ochrana podzemní a povrchové vody, ochrana před povodněmi,
- 5.1 Dodávky energie,
- 6 Služby veřejného zájmu.

k zásadě 1.6.2

Metropolitní region Střední Německo s jeho původní rozlohou ukotvenou již v Zemském rozvojovém plánu 1994 jako „saský trojúhelník“ nebo v LEP 2003 jako „Saský trojúhelník Halle/Lipsko“ je jedním z jedenácti evropských metropolitních regionů v Německu, které byly Ministerskou konferencí pro územní plánování (MKRO) v jejím usnesení ze dne 30. června 2006 nazvány jako „Vzory a akční strategie pro územní rozvoj v Německu“. Aktuální prostorový dosah je znázorněn na mapě 18 ve Zprávě o rozvoji země 2010 (str. 79).

Evropské metropolitní regiony jsou chápány jako centra společenských inovací a hospodářských dynamizačních procesů, která mají za úkol posilovat hospodářskou soudržnost a konkurenceschopnost Evropy. Vytvářejí funkčně propojené prostory koncentrace, kde se spojují stávající zdroje a potenciály, scházejí zúčastněné strany z politiky, hospodářství a občanské společnosti a kde se mají jednotlivé dílčí oblasti profilovat v mezinárodní konkurenci. V metropolitních regionech se sdružují evropsky a celosvětově významné řídicí a kontrolní funkce, inovační a konkurenční funkce, funkce brány a symbolické funkce, to znamená

- koncentrace politických a ekonomických spínacích míst a kontrola mezinárodních finančních a informačních toků,
- vysoká hustota vědeckých a výzkumných institucí, jakož i existence vysoce kvalitních kulturních nabídek a tvůrčích prostředí,
- dobrá mezinárodní dostupnost díky špičkové dopravní infrastruktuře a četným možnostem pro výměnu zboží, znalostí a informací,
- vysoká míra historického, politického, kulturního a urbanistického významu a odpovídající mezinárodní pověst.

V metropolitní oblasti Střední Německo, která tento název oficiálně používá od května 2009, spolupracují od roku 2005 města Drážďany, Saská Kamenice, Lipsko, Cvikov, Jena, Gera, Výmar, Erfurt, Halle, Magdeburg a Dessau-Roßlau na základě společné akční koncepce, a to zejména v tematických oblastech hospodářství a vědy, kultury a cestovního ruchu, dopravy a mobility stejně jako přívětivosti k rodině. Vzhledem ke své historii a polycentrické struktuře chápe metropolitní oblast Střední Německo sebe sama jako partnerství městských regionů, u kterých fungují podílející se vyšší centra jako motory růstu a hnací síla inovací pro rozvoj celého regionu. Do těchto městských regionů jsou zahrnuty i přilehlé

venkovské dílčí oblasti, které mimo jiné sestavují a realizují rozvojové koncepce společně s městy ve smyslu partnerství mezi městem a venkovem. Některé dílčí oblasti s venkovskou charakteristikou, které nejsou zahrnuty do spolupráce v rámci městských oblastí, se prezentují jako mezilehlé oblasti nebo periferně umístěné dílčí oblasti, jejichž rozvoj je ale též podstatně určován spoluprací s centry. Rozmanitost identit, potenciálů a zájmů v rámci metropolitního regionu znamená šanci pro jeho budoucí rozvoj.

Zemské hranice překračující rozvoj měst zapojených do metropolitního regionu Střední Německo s cílem pevně se etablovat v evropské konkurenci cestou sdružování potenciálů a spolupráce na společných zájmech podporuje vláda saského státu stejně jako zemské vlády v Sasku-Anhaltsku a Durynsku.

Spolupráce měst metropolitního regionu je dlouhodobý otevřený proces dalšího rozvoje metropolitních struktur a organizačních forem, který by měl být zúčastněnými subjekty opakovaně upravován podle politických, hospodářských a společenských změn a který obsahuje i variantu přijetí dalších měst do metropolitního regionu popř. jejich vystoupení. Cílem je vysoká míra vlastní organizovanosti a akceschopnosti metropolitního regionu jak pro vnitřní integraci, tak pro akceschopnost a společnou profilaci navenek.

Metropolitní regiony nejsou územní plánovací kategorií ani podpůrným rámcem. Stejně tak je třeba zkontrolovat instrumentária regionální a strukturální politiky na podporu metropolitního regionu případně jeho rozličných zúčastněných stran a použít je k rozšíření vyzařovacích efektů do periferně položených území. Je rovněž třeba zkontrolovat nástroje subvenční politiky, a to především s ohledem na umožnění projektů přesahujících hranice spolkových zemí a států.

k cíli 1.6.3

Posílení metropolitní funkce zúčastněnými saskými vyššími centry by měla být zaměřena, mimo jiné, na tyto cíle:

- zlepšit integraci do transevropských dopravních sítí, aby se v konkurenci s ostatními evropskými metropolitními regiony dosáhlo optimální dostupnosti a zvětšily se ekonomické příležitosti,
- vytvářet pro inovativní obory předpoklady pro rozšiřování a nové zřizování,
- zajistit rozšiřování a profilování saských univerzit a vysokých škol a podpořit užší spolupráci mezi výzkumem a ekonomikou,
- pořádat soutěže na velké kulturní či sportovní akce společně nebo se vzájemnou podporou,
- stabilizovat obecní spolupráci a rozvíjet společné marketingové strategie například v oblasti kultury/cestovního ruchu.

Posilování metropolitních funkcí zúčastněných vyšších center uvádí tato centra do pozice, kdy se mohou pod záštitou metropolitního regionu Střední Německo ucházet jako atraktivní lokality o různé evropsky významné úkoly a splňovat nároky kladené na mezinárodní lokality (například mezinárodní studijní programy, prioritní služby). Odpovídající posílení těchto vyšších center zároveň významně přispívá k hospodářskému rozvoji Saska a tím i ke zlepšení konkurenceschopnosti a vnějšího vnímání Svobodného státu.

S ohledem na požadované vedlejší účinky na celý Svobodný stát a v zájmu politiky vyváženosti mezi městem a venkovem je žádoucí zapojení širšího zájmového území (ve smyslu městských regionů). Zejména

je zde třeba jako regionální rozvojový potenciál využít a zintenzivnit vazby mezi vyššími centry Lipsko a Halle, Saská Kamenice, Cvikov a Plavno stejně jako mezi vyšším centrem Drážďany a středním centrem Freiberg. Díky široce založené spolupráci regionálních zúčastněných stran z politiky, správy, hospodářství, vědy a kultury se mají sdružovat potenciály a nalézat společná řešení pro aktuální výzvy.

k zásadě 1.6.4

Vzhledem k poměrně velké prostorové vzdálenosti vyšších center a měst polycentrického metropolitního regionu Střední Německo představují výkonné dopravní spoje mezi nimi důležitý základ pro intenzifikaci provázanosti i přes hranice spolkových zemí. Společně zastoupené zájmy mohou urychlit rozvoj dopravní infrastruktury tak, aby se zlepšilo začlenění do německých spolkových a transevropských dopravních sítí, a tím i dostupnost sousedních regionů a metropolitních regionů stejně jako vnitřní dostupnost. Vzhledem ke své poloze v centru Evropy a jeho historicky se rozvíjejícím spojením do východní Evropy by se měl tento region mimo jiné takto profilovat i v rámci rozšířené EU. Proto je třeba rozšířit odpovídající dopravní spojení do metropolitních regionů Vratislav (Wrocław) a Praha/Prag. Zejména je třeba zlepšit integraci vyššího centra Drážďany do transevropských sítí ve směrech sever-jih a východ-západ. Silnější integrace do evropských dopravních a obchodních toků je předpokladem k zajištění prosperity a konkurenceschopnosti.

k zásadě 1.6.5

Partnerským propojením s ostatními dílčími oblastmi země nad rámec zájmových území saských vyšších center metropolitního regionu je třeba zlepšit a posílit interakce mezi rozvojovými cíli metropolitního regionu a ostatními regiony Svobodného státu.

Mezilehlé oblasti venkovského charakteru stejně jako dílčí oblasti položené periferně stranou vyšších center přispívají značnou měrou k rozmanitosti, kvalitě života a k ekonomickým, kulturním a turistickým potenciálům metropolitního regionu Střední Německo. Na druhé straně může mít dynamický rozvoj vyšších center pozitivní dopad na jejich zájmové území stejně jako na periferní prostory a vysílat příslušné rozvojové impulzy. Společné průsečíky v cílech a zájmech zúčastněných měst a venkovských území je třeba identifikovat například pomocí pilotních projektů územního uspořádání (MORO) a rozličné zúčastněné strany na jednotlivých dílčích územích mají být zapojovány prostřednictvím spolupráce, jakou jsou sítě do vývoje metropolitního regionu. K tomuto účelu je třeba prohloubit potřebné prostorové vazby prostřednictvím optimalizace železničních a silničních spojení.

Důležitou roli přitom hraje integrace zájmů a dopravní napojení saských vyšších center ležících na periferii metropolitního regionu Střední Německo jako krystalizačních jader pro rozvoj a zásobování na území venkovského charakteru a v periferních prostorech. Výkonná dopravní spojení (železniční, dálniční) do vyššího centra Plavno a sdružení měst vyššího centra Bautzen/Budyšin - Görlitz/Zhorjelc - Hoyerswerda/Wojerecy jsou důležitými předpoklady pro to, aby narůstala provázanost ekonomických a pracovních prostorů těchto vyšších center a okolních středních center s metropolitním regionem Střední Německo.

Kromě toho mají být i periferně položená střední centra připojena k vyšším centrům výkonnými dopravními spoji lépe, jako například

- Žitava a Weißwasser/O.L./Běla Woda k Drážďanům,
- Annaberg-Buchholz k Saské Kamenici/Cvikovu
- Torgau k Lipsku.

2 Regionální, sídelní a hospodářský rozvoj

2.1 Regionální rozvoj

2.1.1 Regionální kooperace

- Z 2.1.1.1** K posílení regionální akceschopnosti mají být zřizovány, dále rozvíjeny a konsolidovány sítě spolupráce s využitím regionálního potenciálu i s přesahem zemských a státních hranic a se zapojením hospodářských a sociálních partnerů a dalších regionálních subjektů.
- Z 2.1.1.2** Integrované strategie a akční koncepce by měly být za účelem zvládnutí úloh dílčích oblastí vypracovány a aktualizovány, obsahově a prostorově synchronizovány a společně realizovány. Opatřením, která mají na základě těchto koncepcí prioritu, je třeba věnovat při veřejném financování zvláštní pozornost.
- Z 2.1.1.3** Orgány regionálního plánování mají převzít koncepční přípravu a doprovod realizace při určitých úkolech územně plánovací spolupráce. Jedná se prioritně o:
- snížení nároků na zabírání nových ploch,
 - zajištění služeb veřejného zájmu za podmínek demografické změny,
 - regionální energetické koncepce a koncepce na ochranu klimatu a rovněž regionální koncepce adaptace na změnu klimatu,
 - regionální maloobchodní koncepce,
 - realizace konkrétních přeshraničních rozvojových požadavků,
 - koordinace veřejných funkcí v zájmovém území města a rovněž
 - rozvojové strategie v krajinách po těžební činnosti.

Odůvodnění k 2.1.1 Regionální spolupráce

k zásadě 2.1.1.1

Na pozadí pokračujících ekonomických a sociálních změn získává regionální úroveň jako střední prostorová akční úroveň mezi obcemi a zemí stejně jako Evropskou unií stále větší význam. Důvody pro to spočívají zejména v tom, že

- mnoho ekologických, sociálních a ekonomických problémů, i kvůli stále těsnějším manévrovacím prostorům při financování, jež nelze řešit v jednotlivých městech a obcích, vyžaduje nacházení porozumění mezi územně správními celky a směrodatnými regionálními subjekty a s hospodářskými a sociálními partnery, stejně jako společné vypracovávání strategií řešení („zhodnocování zdola“),
- stále sílící evropeizace a globalizace stejně jako úbytek finančních zdrojů, stále více regionálních sítí a rovněž hospodářské subjekty vyžadují, aby regiony dokázaly obstát v globální konkurenci lokalit („zhodnocování shora“),
- pokračuje regionalizace životního stylu lidí a podniků.

Aby se ještě lépe zpřístupňovaly a vzájemně propojovaly specifické potenciály a talenty lokalit dílčích oblastí Svobodného státu Sasko, je nezbytné koordinované a všestranně propojené regionální jednání. Jeden způsob, jak to udělat, je zlepšit vlastní regionální organizaci dílčích oblastí regionální spoluprací v kooperačních sítích („regional governance“). Zákon o územním plánování zdůrazňuje ve svých zásadách územního plánování v § 2 odst. 2 č. 2 význam a potřebu plánování nad rámec obcí, regionálního a meziregionálního plánování a jednání a propůjčuje mu větší váhu i oproti sektorovému plánování.

Svobodný stát Sasko je zemí s mnoha sousedy, jeho vnější hranice měří 1 339 km. Sousedy Saska jsou Polsko, Česká republika, stejně jako sousední spolkové země Svobodné státy Bavorsko a Durynsko a Braniborsko a Sasko-Anhaltsko.

Administrativní hranice Svobodného státu se sousedními zeměmi a státy sice vymezují teritoriální rámec pro některé aktivity, přeshraniční koordinace a spolupráce jsou však ve světle výzev nezbytné.

Přeshraniční kooperační sítě mají tedy podporovat regionální vývoj, který bude ku prospěchu všem stranám tím, že přinese prostorové a strukturální zlepšení. To koresponduje s § 13 § 1 ROG. V tomto ohledu je třeba poukázat na aktivní roli čtyř euroregionů v sasko-polském a sasko-českém pomezí, ve kterých se vytvořily obecní spolky s cílem inovativního využívání specifického potenciálu svých regionů.

Ustanovení o zřízení nových kooperačních sítí stejně jako o dalším rozvoji a stabilizaci existujících sítí odpovídá zásadám územního plánování uvedeným v § 2 odst. 2 č. 1 a 2 ROG, podle kterých se působí na kooperace uvnitř regionů stejně jako mezi regiony, a proto dovolují rozmanité formy a rovněž partnerství mezi zeměmi a městy. Regionální kooperační sítě jsou zásadním přínosem ke zpřístupnění endogenních potenciálů a ke zlepšení regionálního vytváření hodnot, stejně jako vytváření identity a zlepšené integrace různých sociálních skupin.

Ustanovení Z 2.1.1.1 znamená, že posílení regionální akceschopnosti obsahuje zároveň výzvu k vlastní iniciativě na regionální úrovni a k rozvoji tvůrčího prostředí. Nyní vhodná regionální forma spolupráce zůstává vyhrazena dílčími oblastem. Legitimní plánovací suverenita obcí stejně jako státní úkol komunitně vypracovávaného regionálního plánování nejsou regionální spoluprací narušeny, protože tyto instituce spolupůsobí při tematických přesazích regionální spolupráce.

V § 13 odst. 1 ROG je definována interkomunitní spolupráce jako spolupráce mezi obcemi k posílení rozvoje dílčích oblastí. Ustanovení Z 2.1.1.1 konkretizuje zásadu zákona o územním plánování týkající se spolupráce v rámci regionů a mezi nimi a definuje regionální spolupráci nad rámec spolupráce mezi obcemi jako spolupráci, do které mohou být vedle obcí zapojeny i funkčně vázané zúčastněné strany, jako například zástupci společenských zájmových skupin, profesních správ nebo i hospodářství.

Interkomunitní spolupráce může být zaměřena na sousedství nebo zájmové území města nebo být orientovaná regionálně. § 1 saského zákona o obecní spolupráci (SächsKomZG) ze dne 19. srpna 1993 (SächsGVBl. str. 815, 1 103), naposledy novelizovaný článkem 1 zákona ze dne 18. října 2012 (SächsGVBl. str. 562), vymezuje oblast použití, podle které se mohou obce a okresy společně ujmout úkolů, k jejichž plnění jsou oprávněny nebo které jim byly uloženy. Přitom se může obecní spolupráce rozšířit i na dobrovolné a povinné úkoly. Má-li být přenesen povinný úkol, je konečným právním základem saský zákon o územní spolupráci (SächsKomZG), o který se může přenos úkolu opírat.

Účelový svaz podle §§ 44 a násl. SächsKomZG je sloučení obcí a krajů do spolku s vlastní právní způsobilostí, aby mohly určité úkoly plnit společně. Pokud jde o přenos určitých úkolů na již existující obecní spolek, je vhodným prostředkem účelová dohoda podle §§ 71 a násl. SächsKomZG. Tou je zúčastněný spolek pověřen, aby se ujal úkolu za všechny. Obě formy podléhají schválení právního dozoru.

Jiné možnosti spolupráce obcí se mohou opírat zejména o obecná ustanovení §§ 54 a násl. zákona o správním řízení (VwVfG), ve znění vyhlášky ze dne 23. ledna 2003 (BGBl. I, str. 102), které bylo novelizováno článkem 1 zákona z 31. května 2013 (BGBl. I str. 1 388), ve spojení s § 1 saského zákona o správním řízení a doručování písemností orgánů veřejné moci (SächsVwVfZG) ze dne 19. května 2010 (Sächs- GVBl. str. 142) (veřejnoprávní smlouva). V závislosti na předmětu smlouvy může být dohodnuta mezi zúčastněnými spolky i soukromoprávní smlouva. Potom jsou možnosti uspořádání obcí v oblasti dobrovolných úkolů podstatně větší.

k zásadě 2.1.1.2

§ 13 saského zákona o prostorovém uspořádání a zemském plánování (SächsLPlG) ve spojení s § 13 spolkového zákona o územním plánování (ROG) regulují spolupráci při územním plánování a s ní související kooperaci stejně jako možné formy spolupráce při územním plánování. Podle toho by orgány územního a regionálního plánování neměly jen vypracovávat územní plány, ale i spolupracovat popř. působit na spolupráci při přípravě a realizaci těchto plánů, jakož i jiných územně významných plánů a opatření, s rozhodujícími veřejnými místy a osobami včetně nevládních organizací (NGO) a ekonomických a sociálních partnerů. K NGO se počítají mimo jiné sdružení vědeckých institucí, charitativní organizace, humanitární organizace, nadace, kostely, zastřešující organizace národnostních menšin, svépomocné skupiny a občanské iniciativy.

Mezi formy spolupráce patří v souladu s § 13 odst. 2 ROG zejména:

- smluvní ujednání (smlouvy o zemském plánování),
- regionální rozvojové koncepce, regionální a interkomunitní sítě a kooperační struktury jakož i regionální fóra a akční programy k aktuálním akčním požadavkům,
- sledování území a poradenství pro orgány sektorového plánování.

Smluvní ujednání mají připravovat a provázet plány a jejich realizaci podle vzoru urbanistických smluv (§ 11 stavebního zákoníku (BauGB)). Přicházejí na řadu například pro provádění úkolů s rozdělením funkcí ve sdruženích centrálních míst (viz kapitola 1.3 Centrální místa a sdružení). Jak ukazuje účelové určení vyjádřené v § 13 odst. 5 ROG, smlouvy nemají nahrazovat územní plány, nýbrž mají v první řadě podporovat jejich realizaci.

Pojmem „integrované strategické a akční plány“ je vybrán prostřednictvím nástrojového pojmu regionálních rozvojových koncepcí ukotveného v § 13 ROG všeobecný termín pro koncepce s integrovaným strategickým rozvojovým přístupem, aby se ozřejmilo spektrum neformálních plánovacích nástrojů ve Svobodném státě Sasko.

Patří mezi ně následující nástroje na regionální úrovni, které jsou na základě jednotlivých výkonových vzorů obsahově vzájemně koordinovány:

- Integrovaný plán rozvoje území (ILEK) jako strategický nástroj
- Programu rozvoje venkova (EPLR) 2007 až 2013 a dále,

- Koncepce regionálního rozvoje (REK) jako nástroje pro spolupráci v územním plánování (§ 13 ROG),

a na obecní úrovni celoměstský „Integrovaný plán rozvoje města“ (INSEK) jako ostatní rámcové plánování obce ve smyslu § 1 odst. 6 č. 11 BauGB. K neformálním plánovacím nástrojům na regionální úrovni patří také krajské rozvojové koncepce krajů.

Zejména regionálně orientované koncepce mají společné to, že mají na základě analýzy ilustrovat jak silné a slabé stránky regionu tak šance a rizika rozvojových cílů a akčních oblastí stejně jako zvláště důležité vzorové projekty a opatření.

Žádné z těchto nástrojů nepředstavují závazné plánovací nástroje a neodvívají se od nich žádný přímý právní účinek. Jejich účinnost se ale odvíjí cestou samostatného napojení stran podílejících se na práci a jimi vyvolané veřejné transparentnosti rozhodnutí a strategií. Pokud jsou k dispozici integrované strategie a akční koncepce, měly by je orgány regionálního plánování vzít přiměřeně v úvahu.

Nicméně právě v kontextu stále těsnějších manévrovacích prostorů při financování mají tyto koncepce sloužit jako hodnotící měřítko pro rozhodování o podpoře plánů a opatření. Cílem je při podpoře brát v úvahu zvláště odborně kvalifikované záměry vkládané do logických koncepcí, popřípadě zkontrolovat, zda plány a opatření nejsou v rozporu s cíli těchto koncepcí. Průřezová orientace územního plánování může být při spolupráci na územním plánování realizována tím lépe, když jsou na ni orientována i rozhodnutí o podpůrných prostředcích.

k zásadě 2.1.1.3

Po sestavení regionálních plánů by měly orgány regionálního plánování v souladu s § 13 SächsLPIG ve spojení s § 13 ROG podporovat spolupráci na územním plánování. Tím se sleduje cíl optimalizovat spolupráci regionálních a obecních nositelů rozhodovací pravomoci a soustředit ji na aktuální výzvy. Orgány regionálního plánování mají přitom k dispozici manévrovací prostor odpovídající rozmanitosti regionálních výchozích podmínek a akčních požadavků. Ustanovení formuluje spektrum prioritních úkolů spolupráce na územním plánování, jejíž potřeby se odvozují i z jiných specifických ustanovení tohoto plánu. Formy spolupráce jsou v souladu s § 13

odst. 2 ROG otevřené. Předměty spolupráce potřebují podíl veřejnosti dotčené výsledkem.

Spolupráce se týká prioritně těchto oblastí:

- kooperativní řídicí přístupy ke snižování nároků na zabírání nových ploch (viz též kapitola 2.2.1 Sídla),
- zajištění služeb veřejného zájmu za podmínek demografických změn zejména ve venkovských oblastech (viz také kapitola 1.2 Kategorie území a kapitola 6 Služby veřejného zájmu),
- vytváření regionálních energetických koncepcí a koncepcí ochrany klimatu (viz též kapitola 5.1 Dodávky energie) a regionální koncepce pro přizpůsobení se změně klimatu jako základu pro regionální rozvoj a regionální plánování,
- vyvažování zájmů prostřednictvím regionálních maloobchodních konceptů (viz také kapitola 2.3.2 Obchod),
- Strategie a akční plány na podporu přeshraničních kooperačních struktur (viz také kapitola 1.6 Přeshraniční spolupráce a Evropský metropolitní region Střední Německo, kapitola 2.1.2 Zapojení Saska do

Evropy a evropské územní spolupráce a kapitola 2.1.3 Území se specifickými potřebami jednat),

- intenzifikace spolupráce mezi obcemi v zájmovém území měst na společném řešení veřejných povinností, zejména v prostorech spolupráce vyšších a středních center (viz také kapitola 1.2 Kategorie území a kapitola 1.3 Centrální místa a sdružení),
- vypracování celostátně nebo nadnárodně koordinovaných rozvojových strategií pro krajiny po těžební činnosti (viz také kapitola 2.1.3 Území se specifickými potřebami jednat).

Pokud jsou již přítomny struktury „regional governance“, tedy sítě místních zúčastněných subjektů v regionech nebo pro jednotlivé tematické oblasti, mohou na základě svého silnějšího ukotvení ve společnosti převzít úkol koncepční přípravy a doprovodu realizace namísto orgánů regionálního plánování. Orgány regionálního plánování musejí v těchto případech působit podpůrně, vnášet do pracovních a rozhodovacích grémií své odborné znalosti a regionální zkušenosti a napomáhat tak schválené regionální strategii rozvoje.

2.1.2 Zapojení Saska do Evropy a evropské územní spolupráce

G 2.1.2.1 Mají být dále zlepšovány předpoklady pro rozvoj Saska jako mostu mezi západní a východní, severní a jižní Evropou a jako součásti integrujícího se hospodářské jádra v Evropě. Za tímto účelem má být podpořen rozvoj hospodářského a kulturního regionu Sasko - Česko - Dolní Slezsko při zohlednění různých rozvojových potenciálů.

Z 2.1.2.2 Je nutno zajistit zapojení Saska do velkoplošných evropských dopravních koridorů a transevropských sítí. Za tímto účelem je nutno zlepšit kvalitu spojení podél koridoru TEN-V 4 Hamburk / Rostock – Berlín – Praha – jihovýchodní Evropa a prodloužení centrální osy (Frankfurt nad Mohanem (Frankfurt /Main)) – Lipsko (Leipzig) – Drážďany (Dresden)– (Vratislav (Wroclaw) – Katowice (Katowice) – Krakov (Kraków) – východní Evropa) (Panevropský dopravní koridor III).

Z 2.1.2.3 Je nutno působit na koordinaci a realizaci plánů a opatření s přeshraničními účinky podle zásad vzájemnosti a rovnosti mezi dotčenými státy, případně zeměmi. .

Z 2.1.2.4 Je nutno působit na další posílení a rozvoj spolupráce s Polskou republikou a s Českou republikou. Subjekty regionálního plánování mají se srovnatelnými orgány územního plánování v Polské republice a v České republice působit pomocí informačních plánovacích nástrojů na pořizování a realizaci společných rozvojových koncepcí a strategií.

Odůvodnění k 2.1.2 Zapojení Saska do Evropy a evropské územní spolupráce

k Zásadě 2.1.2.1

V důsledku rozšíření EU v letech 2004 a 2007 se Sasko přesunulo z polohy na okraji do centra EU. Sasko zde zaujímá funkci „mostu“ mezi novými členskými zeměmi, především Polskou republikou a Českou republikou a dosavadními členskými zeměmi v západní Evropě. Evropská koncepce územního rozvoje předpokládá – a zde se díky rozšíření EU otevírají velké šance – vytváření a rozvoj vícero dynamických integračních zón světového hospodářství. Nový potenciál obyvatelstva a dynamický hospodářský růst v sousedních zemích Saska a v jihovýchodní Evropě tak představuje šanci pro intenzivnější spolupráci v tomto novém hospodářském prostoru. Významnou součástí tohoto nového hospodářského jádra představuje hospodářský a kulturní region Sasko – Česko – Dolní Slezsko. Zde je nutno intenzifikovat územní spolupráci a předpoklady území pro využívání existujících potenciálů, tzn. společně realizovat plány a opatření. Výborný základ zde tvoří tradiční spolupráce lužicko-srbského národa se svými slovanskými partnery v obou zemích a především v hospodářském a kulturním regionu (viz rovněž Cíl Z 2.1.2.4).

k Cíli 2.1.2.2

Z důvodů své polohy a zde se křížících os sever – jih (koridor TEN-V 4 Hamburk / Rostock – Berlín – Praha – jihovýchodní Evropa) a východ – západ (Frankfurt nad Mohanem) – Lipsko – Drážďany – (Vratislav – Katowice – Krakov – východní Evropa) představuje Sasko tranzitní zemi s logistickým uzlem. Zde je především potřeba zlepšit kvalitu spojení výstavbou nových a rekonstrukcí stávajících kolejových cest.

Dřívější Panevropský dopravní koridor III je nyní součástí centrální osy, případně koridoru Via Regia ve směru na východ a spojuje především dynamicky se rozvíjející prostor jižního Polska a Ukrajinu se západní Evropou. Především úsek mezi Drážďanami (Dresden) a Vratislaví (Wroclaw) vyžaduje na saské straně další výstavbu a elektrifikaci.

V rámci řešení jádrové dopravní sítě pro Evropu budou vytvořeny dopravní předpoklady pro spojení Skandinávie se zeměmi jižní a jihovýchodní Evropy při zapojení severomořských a baltských přístavů a důležitých přístavů ve Středomoří a v Černém moři. Napojení mořských přístavů a navazující dopravy má nesmírný význam. Zde dochází ke generování nových ekonomických impulsů. Jedná se o výsledek řady iniciativ, na kterých se podílel rovněž Svobodný stát Sasko. Pro napojení Saska na jižní Evropu je významný i centrální úsek TEN Berlín – Lipsko – Erfurt – Norimberk – Mnichov (dříve osa TEN-1). Odpovídající opatření rozvoje a výstavby v této oblasti jsou v Sasku z velké části ukončena. Dokončit je nutno zbývající opatření v Německu.

k Cíli 2.1.2.3

Dle § 13 odst. 2 Zákona o územním a zemském plánování Svobodného státu Sasko jsou veřejné orgány a soukromé subjekty dle § 4 odst. 1 Zákona o územním plánování povinni vzájemně koordinovat své plány a opatření, významné pro území. Plány a opatření, významné pro území, které by mohly mít významný vliv na sousední země, je nutno s těmito zeměmi odsouhlasit dle zásad vzájemnosti a rovnosti.

Zvýšená potřeba koordinace a odsouhlasení existuje především pro plány a opatření v oblasti ochrany proti povodním, v oblasti dopravní infrastruktury a nabídky dopravy, v oblasti obnovitelných zdrojů energií, v oblasti územního zajištění vodních zdrojů jako zásob pitné vody, v oblasti ochrany přírody a krajiny, ochrany proti imisím, v oblasti ochrany klimatu, v oblasti rozvoje infrastruktury, velkoplošného maloobchodu a cestovního ruchu.

Z hlediska územního plánování je významné silnější působení na společnou realizaci plánů a opatření.

k Cíli 2.1.2.4

Svobodný stát Sasko má 123 km dlouhou hranici s Polskou republikou a 454 km dlouhou hranici s Českou republikou. Pro rozvoj společného pohraničí je přeshraniční spolupráce pro územní rozvoj podél saských hranic nezbytná a je nutné ji navázat na tradiční spolupráci lužicko-srbského národa s jeho slovanskými partnery v obou zemích.

Programy Evropské územní spolupráce (přeshraniční, transnárodní a interregionální spolupráce) přispívají i na evropské úrovni k hospodářské, sociální a územní soudržnosti a zaujímají tak i pro Evropskou unii důležitou roli.

Pro zjednodušení přeshraniční, transnárodní a interregionální spolupráce mezi regionálními a komunálními orgány, pro podnícení společných místních iniciativ k integrovanému územnímu rozvoji a za účelem spojení a výměny zkušeností na vhodné teritoriální úrovni při interregionální spolupráci byl během programového období 2007 – 2013 poprvé zaveden cíl Evropská územní spolupráce.

Toho je nutno využít jak pro přeshraniční, tak i pro transnárodní a interregionální hospodářský a regionální rozvoj a využít nabízející se možnosti. K tomu je však nutno na obou stranách hranice nalézt vhodné partnery.

Transnárodní projekty je v Sasku nutno realizovat především v programovém území Central Europe, ve kterém se Sasko nachází. Za tímto účelem jsou v současné době v programu sledovány čtyři priority:

- Podpora inovací ve střední Evropě,
- Zlepšení dostupnosti z a v rámci střední Evropy,
- Zodpovědné využívání životního prostředí,
- Zlepšení konkurenceschopnosti a přitažlivosti měst a regionů.

Transnárodní spolupráce tak otevírá dalekosáhlé možnosti regionálního rozvoje pro takové oblasti, které v jejich komplexnosti nelze pojmout v rámci například přeshraniční spolupráce.

Pro spolupráci subjektů regionálního plánování se do středu pozornosti dostávají na rozdíl od Zemského rozvojového plánu 2003 neformální nástroje plánování. Cíl pořízení společných územních plánů zatím zůstal bez účinku, jelikož jsou systémy a nástroje plánování pro formální územní plány stále ještě příliš rozdílné. Především vývoj a realizace společných přeshraničních strategií a rozvojových koncepcí zde pomáhají při lepším zhodnocování nevyužitých potenciálů a představují impulsy pro regionální rozvoj v těchto územích.

Realizací tohoto rámce jsou tak v neposlední řadě vytvářeny územní předpoklady pro evropskou soudržnost. - Plány a opatření EU a jejich regionů jsou zohledněny (realizace § 2 odst. 2 č. 8 Zákona o územním plánování).

2.1.3 Území se specifickými potřebami

Mapa Území se specifickými potřebami jsou stanovena na Mapě 3.

Z 2.1.3.1 Území se specifickými rozvojovými potřebami je nutno rozvíjet a podporovat tak, aby byla vlastními silami schopná zlepšit své rozvojové předpoklady a svou konkurenceschopnost.

Přitom je potřeba posílit rozvojové potenciály těchto území

- prostřednictvím rozvoje regionálních oblastí působení,
- odbouráváním strukturálních deficitů prostřednictvím silnější interkomunální, regionální a přeshraniční spolupráce,
- prostřednictvím využití synergických efektů,
- mobilizací vlastních sil a
- prostřednictvím vhodných opatření na podporu nadregionální a mezinárodní konkurenceschopnosti průmyslu a podnikání.

Krajina po těžební činnosti

Z 2.1.3.2 V oblastech po těžbě hnědého uhlí, v oblastech bývalé uranové těžby a těžby ostatních surovin a černého uhlí mají být vytvářeny a realizovány komplexní, regionální, v případě potřeby přeshraničně koordinované rozvojové strategie. Sanační opatření je nutno realizovat tak, aby došlo ke vzniku různě využitelné, atraktivní a ekologicky funkční krajiny bez nutnosti rozsáhlé následné péče při zajištění veřejné bezpečnosti a k omezení restrikcí ve využití území v důsledku těžební činnosti. Tyto oblasti je nutno subjekty regionálního plánování věcně a prostorově konkretizovat.

Příhraniční oblasti

Z 2.1.3.3 V příhraničních oblastech mají být nevýhody, způsobené polohou těchto území, odstraňovány především prostřednictvím

- odbourávání nedostatků a deficitů v infrastruktuře,
- zlepšení přeshraniční dopravní infrastruktury,
- zlepšení dostupnosti vyšších center evropského metropolitního regionu Střední Německo z příhraničních oblastí
- úzké spolupráce v oblasti občanské vybavenosti a
- využívání rozvojových potenciálů.

Z 2.1.3.4 Saské části pohraniční s Českou republikou a s Polskou republikou mají být rozvíjeny na základě svých specifických regionálních potenciálů.

Z 2.1.3.5 V hraničních obcích a městech na hranici s Polskou republikou a s Českou republikou je nutno působit na vytváření a realizaci přeshraničních koncepcí rozvoje měst a venkova a na intenzifikaci spolupráce v oblasti občanské vybavenosti, ochrany životního prostředí, cestovního ruchu a technické infrastruktury.

Odůvodnění 2.1.3 Území se specifickými potřebami zemského plánování

k Cíli 2.1.3.1

Zákon o územním plánování obsahuje v § 2 odst. 2 č. 4 následující zásadu: „Především v územích, jejichž životní podmínky ve své komplexnosti jsou v poměru k průměru Spolkové republiky Německo výrazně zaostalé nebo kde se lze takového zaostání obávat (strukturně slabá území), je nutno zlepšit rozvojové předpoklady.“

V souladu s § 3 odst. 2 Zákona o územním a zemském plánování Svobodného státu Sasko je tak zachována zemská úprava pro stanovení „Území se specifickými potřebami sanace, rozvoje a podpory“.

Z důvodu budoucích úkolů a výzev vykazují všechna dílčí území Svobodného státu Sasko specifické potřeby. V případě oblastí po těžební činnosti a v pohraničí se však jedná o specifické problémy.

Území se specifickými potřebami jsou při aplikaci shora uvedené zásady územního plánování specifické oblasti se specifickými úkoly v oblasti sanace, rozvoje a podpory v souladu s § 3 odst. 2 č. 3 Zákona o územním a zemském plánování Svobodného státu Sasko. Tato území vyžadují z důvodů své polohy v území nebo své ekologické nebo těžební činností podmíněné zátěže a s tím spojeným omezením svých rozvojových možností, ale i svých specifických potenciálů a šancí, specifickou podporu plánování a uspořádání.

Území se specifickými potřebami jsou stanovena na Mapě 3:

- Krajiny po těžbě hnědého uhlí a historické těžbě (uran, černé uhlí a rud),
- pohraniční území podél státní hranice s Polskou republikou a s Českou republikou.

Území se specifickými potřebami jsou dána topograficky, historicky a strukturálně podmíněnými problémy a mohou se tak rovněž překrývat. Vymezení příhraničních území je provedeno na základě středních spádových oblastí, zčásti arondovaných při zohlednění funkčních propojení a již existujících kooperačních vztahu. Tím není rozhodnuto o prejudikace budoucích území pro programy přeshraniční spolupráce mezi Saskem a Polskem a mezi Saskem a Českou republikou během programového období 2014 až 2020 v rámci „Evropské územní spolupráce“ a především při zapojení Drážďan a Saské Kamenice. . Tím jsou zohledněny jak funkční vazby, tak i existující kooperační vztahy. Pro tato území se specifickými potřebami zemského plánování je nutno realizovat rozvojové strategie, vhodné pro dílčí části území a opatření, zohledňující komplexní problematiku a specifické potenciály a šance.

Krajina po těžební činnosti

k Cíli 2.1.3.2

Hornictví po staletí měnilo a utvářelo ráz krajiny, sídel a využívání území jednotlivých dílčích území v Sasku. Pozůstatky této činnosti mají být chápány jako potenciály a využity jako svědectví proměny kulturní krajiny.

Rozvoj těchto území je nutno orientovat na formy využití, předcházející důlní činnosti tak, aby došlo ke zlepšení ekosystémů, podpoře flóry a fauny a pro dané lokality typické biologické rozmanitosti, umožňující využití v oblasti zemědělství a lesního hospodářství (především množení lesa) a udržitelný turistický a / nebo průmyslový rozvoj při současném zohlednění zájmů vodního hospodářství. Odkazujeme na Zásadu G 5.1.5.

Současně má být umožněno bezpečné a perspektivní využití těchto oblastí. To vyžaduje šetrný přístup k řešení brown fields dříve průmyslově využívaných areálů (zařízení báňské činnosti, výsypky), zátěží ekosystému jako jsou sníženiny, poklesy terénu, vzestup hladiny podzemní vody a případně zátěže podzemní vody a problémů v oblasti infrastruktury (mimo jiné inženýrské sítě, stavební substance a kvalita zásobování pitnou vodou a ladem ležící kolejová infrastruktura). Potřebná jsou však i opatření v oblasti monitoringu životního prostředí, kontrolní úkoly v oblasti hornictví a dlouhodobá opatření v oblasti zabezpečení uzavřených povrchových dolů.

Pořizování hnědouhelných plánů jako rámcových sanačních plánů pro jednotlivé uzavírané povrchové doly je upraveno v Zákoně o územním a zemském plánování Svobodného státu Sasko. Oblasti po těžební činnosti jako oblasti s intenzivní proměnou krajiny zahrnují celou oblast těžby hnědého uhlí v regionu Lipsko – západní Sasko a Horní Lužice - Dolní Slezsko (Hornja Łužica-Delnja Šleska) a zahrnují tak ve smyslu Cíle 4.1.1.6 jak "Oblasti s potřebou sanace krajiny" tak i "Oblasti krajiny se specifickými požadavky na využití".

Kritéria pro konkretizaci krajiny po těžbě hnědého uhlí v území a odvození konkrétních ustanovení jsou především následující:

- maximální ovlivnění podzemních vod v důsledku hornické činnosti a popis prognózovaných stavů podzemní vody, které by mohly ovlivňovat budovy, stavební areály nebo využití ploch,
- negativní vliv na vývoj obcí v důsledku polohy v bývalém chráněném území těžby nebo v oblastech s aktuálním stavebním omezením,
- Negativní vlivy v důsledku vodních toků a recipientů, ovlivněných důlní činností,
- negativní ovlivnění, případně přerušení dopravních spojení a významné změny historicky vzniklých vztahů mezi sídelními jednotkami a
- negativní ovlivnění rozvojových možností obce v důsledku brown fields případně reliktní zátěže zpracování hnědého uhlí.

Kromě velkoplošných oblastí těžby hnědého uhlí, především Lužické jezerní krajiny a Nové jezerní krajiny v regionu Lipska je nutno vyzdvihnout jako větší oblasti po těžební činnosti bývalý revír těžby černého uhlí mezi Cvikovem (Zwickau) a Olešnicí (Oelsnitz / Erzgebirge) a území bývalých uranových dolů v západním Krušnohoří a ve Vogtlandsku.

V případě, že z důsledků těžby uranu, černého uhlí a rud a z historické těžby z hlediska rozsahu a intenzity vyplývají požadavky na územně plánovací řešení, je nutno tyto požadavky věcně územně konkretizovat subjekty regionálního plánování.

K úkolů, subjektů regionálního plánování v rámci regionálních kooperací viz rovněž Zásada G 2.1.1.3

Příhraniční oblasti

k Cíli 2.1.3.3

Hranice Svobodného státu Sasko s Polskou a s Českou republikou je přes svojí propustnost administrativní hranicí, ze které vycházejí územní a strukturální důsledky pro příhraniční území. Kromě dosud přetrvávajících deficitů v oblasti infrastruktury existují další překážky, například v důsledku rozdílnosti systémů územního plánování, struktur veřejné správy, legislativních systémů a jazykových bariér. V souvislosti s otevřením hranic se sousedními zeměmi existují současně dobré předpoklady pro přeshraniční řešení překážek a strukturálních

problémů, vyplývajících z nevýhody, způsobené polohou těchto území.

Především dalším rozvojem spolupráce v oblasti občanské vybavenosti (vzdělávání, zdravotnictví, záchranné služby a ochrana proti katastrofám) a technické infrastruktury (likvidace odpadních vod, zásobování vodou a energiemi, telekomunikace apod.) lze dále odbourávat nevýhody, způsobené polohou území a získávat další rozvojové potenciály, především přeshraničního charakteru.

k Cíli 2.1.3.4

Z důvodů rozdílných struktur a daností mají saské pohraniční oblasti rovněž rozdílné rozvojové možnosti, které je nutno podpořit územním a odborným plánováním. V tomto smyslu je rovněž nutné, rozvíjet a realizovat pro jednotlivé dílčí oblasti podél hranic diferencované cílové představy a koncepce. Tento rozvojový proces je nutno inicializovat, moderovat a prostřednictvím opatření a projektů realizovat především nositeli regionálního plánování.

Z pohledu zemského plánování lze identifikovat následující části saského pohraničí se specifickými regionálními potenciály:

- Čtyřzemí Sasko – Česko – Bavorsko – Durynsko, především se specifickým potenciálem v oblasti lázeňství a jako střediska zimních sportů, s potenciálem v oblasti ochrany přírody Zeleného pásu podél bývalé vnitroněmecké hranice a existující nabídkou přeshraniční dopravy kooperačního sdružení EgroNet.
- Krušné hory jako volnočasové, rekreační a turistické území se specifickým zapojením potenciálů přírodního parku Krušné hory / Vogtlandsko (Naturpark Erzgebirge/Vogtland) a pozůstatků báňské činnosti (jako například Montánní region Krušné hory (Montanregion Erzgebirge) při současném překonání rušivých důsledků hornické činnosti,
- Česko – Saské Švýcarsko jako volnočasové, rekreační a turistické území se specifickými potenciály v oblasti ochrany přírody,
- Sasko – polsko – české trojzemí s přeshraniční chráněnou oblastí přírodního parku Žitavské hory (Naturpark Zittauer Gebirge) jako volnočasového, rekreačního a turistického prostoru se specifickými potenciály v oblasti ochrany přírody, se specifickou dopravní dostupností, společnou architekturou podstávkových domů, utvářející krajinu a specifiky povrchové těžby a sanace důlní činnosti,
- Dílčí území Zhořelec (Görlitz/Zgorzelec) s přeshraničním potenciálem evropského města
- geopark Mužákovská vrása (Muskauer Faltenbogen) jako geologické dědictví.

k Cíli 2.1.3.5

V případě přeshraničních problémů v pohraničních městech a obcích na česko – německé a polsko – německé hranici lze přímo na místě relativně jednoduše a viditelně realizovat změny a opatření pro společnou budoucnost, které prospějí oběma stranám. Zpracování koncepcí rozvoje měst a venkova tak nabízí možnost, přispět k územnímu a strukturálnímu zlepšení nejen pro postižené obce a města přímo na hranicích, ale i jejich okolí. V tomto rámci je kromě toho nutno usilovat o koncepční spolupráci v oblastech občanské vybavenosti, cestovního ruchu, ochrany životního prostředí a technické infrastruktury včetně zásobování energiemi. Hraniční města a obce, která mají být takto posílena jsou například (Hranice) – Eichigt, Lázně Halštrov (Bad Elster) – (Aš a Hranice), Bad Brambach – (Aš a Plesná a Vojtanov, případně Hazlov a Skalná), Erlbach – (Luby)), Klingenthal – (Kraslice a Bublava), Eibenstock – (Nové Hamry) a (Přebuz), Johanngorgenstadt – (Potůčky),

Breitenbrunn – (Boží Dar), Oberwiesenthal – (Boží Dar a Loučná), Bärenstein – (Vejprty), Jöhstadt – (Kryštofovy Hamry a Černý Potok), Marienberg – (Hora sv. Šebestiána a Kalek), Olbernhau – (Brandov), Deutschneudorf – (Hora Svaté Kateřiny a Nová Ves v Horách), Neuhausen/Erzgeb.l – (Český Jiřetín), Rechenberg-Bienenmühle – (Moldava), Altenberg – (Krupka, Dubí, Moldava), Bad Gottleuba-Berggießhübel – (Petrovice). Správní sdružení Königstein, Rosenthal-Bielatal – (Sněžník), Lázně Žandov (Bad Schandau) – (Hřensko), Žebnice (Sebnitz) – (Dolní Poustevna), Neustadt in Sachsen – (Dolní Poustevna a Lobendava), Sohland an der Spree – (Šluknov), Ebersbach-Neugersdorf - (Jiříkov, Rumburk), Seiffhennersdorf a Großschönau – (Varnsdorf a Rumburk), Zittau (Žitava) – (Hrádek nad Nisou), Zhořelec (Görlitz) – (Zgorzelec), Neißeau – (Pieńsk), Krauschwitz – (Lehnice (Łęknica)) a Mužákov (Bad Muskau) – (Lehnice).

2.2 Sídelní rozvoj

2.2.1 Sídla

- Z 2.2.1.1** Nároky na zabránění nových ploch k účelům osídlení a dopravy by měly být snižovány ve všech saských dílčích oblastech. U nároků na zabránění nových ploch za účelem osídlení a dopravy by se mělo při kompenzačních opatřeních působit prioritně na odpečetění.
- C 2.2.1.2** Pokud je to nezbytné pro koncentraci funkcí centrálních míst, mají být v regionálních plánech určena zásobovací a sídelní jádra s tím důsledkem, že je nepřípustné zřizovat zařízení centrálních míst mimo tato jádra. Mimo jádra jsou výjimečně přípustná zařízení se specifickými požadavky na lokalitu. Při určování zásobovacích a sídelních jader je třeba brát v úvahu centrální oblasti zásobování obcí.
- C 2.2.1.3** Určování nových obytných zón by se mělo provádět v únosné vzdálenosti od zásobovacích a sídelních jader.
- C 2.2.1.4** Určování nových stavebních oblastí mimo souvisle zastavěné místní části je přípustné pouze ve výjimečných případech, kdy v rámci těchto místních částí není k dispozici dostatek ploch ve vhodné formě. Tyto nové stavební oblasti by měly být určovány v urbanistickém napojení na stávající souvisle zastavěné místní části.
- C 2.2.1.5** Cestou orgánů regionálního plánování je třeba za účelem řízení sídelního rozvoje plošně úspornou formou působit na regionální správu ploch se zapojením úrovně obcí.
- C 2.2.1.6** Sídelní rozvoj překračující potřeby vyplývající z přirozeného populačního vývoje, z nároků místních obyvatel na době odpovídající podmínky bydlení a rovněž z nároků místně přiměřených komerčních zařízení a zařízení poskytujících služby (vlastní vývoj) je přípustný pouze v centrálních místech podle jejich klasifikace a v obcích se speciální komunitní funkcí.
- C 2.2.1.7** Nevyužitá a ladem ležící stavební plochy, zvláště úhory po podnikání, průmyslu, armádě a dopravě stejně jako již nepoužitelná zemědělská

zařízení je třeba rozplánovat a plochy vrátit ke stavebnímu využití, je-li dána konkurenceschopnost lokality a nemají-li plochy klimatickou funkci z hlediska osídlení. Prioritním ošetřením kontaminovaných průmyslových lokalit lze urychlit jejich rekultivaci. Nerevitalizovatelné úhory je třeba rekultivovat nebo renaturovat.

C 2.2.1.8 V regionálních plánech je třeba stanovit souvislé oblasti volného prostoru v blízkosti sídel s rozmanitými ekologickými funkcemi nebo přírodě blízkými rekreačními možnostmi jako regionální zelené pásy.

Aby se zabránilo srůstání sídelních oblastí ležících v těsné blízkosti, zejména ve směru os, je třeba stanovit zelené předěly. Regionální zelené pásy a zelené předěly je třeba udržovat volné od zástavby ve smyslu osídlení a od jiných použití v rozporu s jejich funkcí.

C 2.2.1.9 Je třeba se vyhnout přeurbanizaci krajiny.

C2.2.1.10 Rozvoj osídlení je třeba koncentrovat do spojovacích bodů veřejné hromadné dopravy.

Hluk leteckého provozu

C 2.2.1.11 V regionálních plánech je třeba stanovit pro dopravní letiště oblast omezení osídlení. Oblast omezení osídlení musí mít za základ nejméně obálku obrysů hluku leteckého provozu s ekvivalentní kontinuální hladinou akustického tlaku 55 dB(A) na den a 50 dB(A) na noc.

C 2.2.1.12 Uvnitř oblasti omezení osídlení jsou přípustné plochy nově určené pro zástavbu v rámci směrného stavebního plánování

- v plánech využívání ploch jen jako plochy pro komerční výstavbu a
- v plánech zástavby jen jako průmyslové a komerční oblasti

podle nařízení o stavebním využití pozemků (BauNVO).

V regionálních plánech lze stanovit území uvnitř oblasti omezení osídlení, uvnitř něhož je přípustné směrné stavební plánování sloužící zachování, obnovení, adaptaci nebo rekonstrukci stávajících místních částí s rezidenční zástavbou.

Odůvodnění k 2.2.1 Sídlu

k zásadě 2.2.1.1

Podle zásady § 2 odst. 2 č. 2 spolkového zákona o územním plánování (ROG) je třeba omezit zabírání nových ploch ve volném prostoru. V zásadě § 2 odst. 2 č. 6 ROG se dále rozvádí: „Je třeba minimalizovat prvotní zabírání volných ploch k sídelním a dopravním účelům, zvláště přednostním vyčerpáváním potenciálu pro opakované využití ploch, pro zahušťování osídlení, pro další opatření k vnitřnímu rozvoji měst a obcí a rovněž k rozvoji stávajících ploch pro dopravu.“

V souladu se strategií udržitelného rozvoje federálního státu a vzorovou představou udržitelného územního rozvoje se Svobodný stát Sasko snaží zásadně snížit zabírání nových ploch k sídelním a dopravním účelům do roku 2020 na méně než 2 hektary denně. V období 2005 až 2009 činilo statisticky průměrné denní zabírání nových ploch přibližně 8,2 hektarů (viz také Zemská zpráva o územním rozvoji 2010 (LEB 2010), str. 68 a další).

Cíle snížení zabírání nových ploch nemá být dosaženo jen vzdáním se zabírání nových ploch, nýbrž i posílením efektivity využívání ploch strategiemi Vyhňte se, mobilizujte a revitalizujte. Konkrétní přístupy jsou především:

- prostorově úsporné stavění,
- revitalizace úhorů,
- další zahušťování (využití proluk),
- přednost rozšiřování před novou výstavbou dopravní infrastruktury a technické infrastruktury,
- rozpečetění již nepotřebných ploch a rovněž
- šetrné využívání skládkového prostoru.

Plošně efektivní a udržitelný rozvoj sídelních a dopravních ploch pomáhá vyhnout se zbytečné konkurenci mezi obcemi provázené rostoucími náklady na infrastrukturu a rostoucí ekonomické zátěží. Kromě toho snížení zabírání nových ploch poslouží i k zachování zemědělských užitkových ploch.

Cíl snížit zabírání nových ploch je přitom v interakci s ekologickými, ekonomickými a sociálními kritérii a zájmy.

V této interakci je třeba rovněž ocenit zajištění dalšího ekonomického vývoje Svobodného státu Sasko, přiměřeného bydlení pro občanky i občany a blahobytu budoucích generací. Proto musí být zachován pružný a situaci přiměřený manévrovací prostor využitelný pro soukromé, obchodní a veřejné záměry.

Podle § 2 odst. 2 č. 6 ROG je třeba „rozvíjet, zajišťovat nebo v potřebném, možném a přiměřeném rozsahu renovovat prostor v jeho významu pro funkceschopnost půd, hospodaření s vodou, faunu a flóru stejně jako pro klima včetně aktuálních interakcí.“ Na tomto pozadí má rozpečetování ploch v územním plánování velký význam. Je třeba je chápat jako příležitost k dalšímu rozvoji, ne jako překážku. Propojení s kompenzačními opatřeními odpovídá principu původce. Odborné zákonné předpisy o kompenzačních a náhradních opatřeních zůstávají nedotčeny.

k cíli 2.2.1.2

Zásobovací a sídelní jádro obce je souvisle zastavěná místní část, která na základě svých již existujících funkcí a odpovídajících rozvojových možností, své dosažitelnosti (u centrálních míst pro obyvatelstvo ve spádové oblasti) a svému napojení na veřejnou hromadnou dopravu nabízí předpoklad pro prostorově koncentrované zásobování obyvatelstva (u centrálních míst pro obyvatelstvo ve spádové oblasti) v únosné vzdálenosti od obydlých lokalit.

Podle § 4 odst. 2 SächsLPIG obsahují regionální plány s ohledem na nově vznikající obytné struktury zásobovací a sídelní jádra, pokud je to potřebné pro územní plánování, rozvoj a zabezpečení.

Z hlediska zemského plánování vzniká zvláště na základě rostoucí velikosti obcí v rámci slučování obcí a s tím souvisejícím přibýváním místních částí potřeba koncentrace funkcí centrálních míst v zásobovacích a sídelních jádrech. Nástroj územního plánování zásobovacího a sídelního jádra je tak třeba použít zejména na centrální místa, kdy se lze obávat difuzního rozložení funkcí centrálního místa do místních částí centrálního místa. Pokud je nad rámec regionálního plánování kvůli územnímu plánování, rozvoji a zabezpečení sídelní struktury považováno za nutné stanovit zásobovací a sídelní jádra, je to přípustné.

Po provedeném stanovení zásobovacího a sídelního jádra je zřizování nových zařízení centrálních míst mimo toto jádro zásadně nepřípustné. Z tohoto příkazu koncentrace jsou ovšem vyňata taková zařízení, která nelze z důvodu jejich specifických požadavků na lokalitu umístit v zásobovacím a sídelním jádru popř. by tam vedla ke značnému rušení. To může nastat zvláště u zařízení se značnými nároky na plochy a na dopravu např. u velkoplošných rekreačních objektů většího než místního významu nebo léčebných zařízení.

Stanovením zásobovacích a sídelních jader v regionálních plánech dochází současně k zásahu do plánovací suverenity obcí. Zásah ale musí být z důvodů většího než místního významu zcela na místě, vyvážený a odůvodněný. V regionálních plánech mohou být po konzultaci s obcemi stanovena i další zásobovací a sídelní jádra pro obce, které nemají žádné funkce centrálních míst. Pro ně mohou být v případě potřeby přijata v regionálních plánech speciální ustanovení. V odůvodněných případech je přípustné stanovit několik zásobovacích a sídelních jader na jednom komunálním území.

Stanovení priorit v centrálních místech umožňuje společné využívání zařízení centrálních míst a je důležitým předpokladem pro účinné dopravní napojení veřejnou hromadnou dopravou, neboť prominentní zásobovací a sídelní jádro představuje větší cílové a zdrojové území. Na pozadí klesajícího počtu obyvatel a tím i zdražování veřejných infrastruktur popř. zásobovacích zařízení připadá koncentraci zařízení centrálních míst velký význam.

Pojem zásobovacího a sídelního jádra je třeba odlišit od „centrální zásobovací oblasti“ (§ 1 odst. 6, č. 4 BauGB) jako prostorově ohraničitelnou oblast obce, které náleží - na základě využitelných maloobchodních zařízení - často doplňovaných různými službami a gastronomickými nabídkami - určitá zásobovací funkce obce (OVG NRW, rozsudek ze dne 11. prosince 2006, spis. zn.: 7 A 964/05, Spolkový správní soud (BVerwG), rozsudek ze dne 11. října 2007, spis. zn.: 4 C 7.07). Tyto „centrální zásobovací oblasti“ lze nastavit v městských centrech, ve vedlejších centrech v městských částech, v základních a místních zásobovacích centrech v městských a místních částech nebo v mimoměstských obcích. Tím stanovení „multifunkčního“ zásobovacího a sídelního jádra regionálním plánem zřetelně přesahuje míru „centrální zásobovací oblasti“. Protože „centrální zásobovací oblasti“ však mohou současně být podstatnými součástmi zásobovacího a sídelního jádra, je třeba je u „centrálních zásobovacích oblastí“ stanovených nebo fakticky existujících na obecní úrovni brát v úvahu při stanovování zásobovacích a sídelních jader.

k cíli 2.2.1.3

Zásobovací a sídelní jádro zajišťuje především prostorově koncentrované zásobování obyvatelstva ve spádové oblasti. S tím je zpočátku spojena pouze prostorová koncentrace zařízení centrálních míst s cílem zpřístupnění synergií balíčku nabídek.

Prostorová koncentrace nových rezidenčních oblastí v únosné vzdálenosti k zásobovacím a sídelním jádrům zaručuje účinné dopravní napojení a vytížení veřejné hromadné dopravy (větší cílová a zdrojová oblast), zpravidla zkracuje vzdálenosti a přispívá tím k úsporám času a nákladů, jakož i ke snížení ekologických a zdravotních zátěží. Pod oblastmi bytové výstavby ve smyslu ustanovení je třeba chápat všechny stavební oblasti s převažujícím využitím k bydlení, popřípadě oblasti, ve kterých nesmí být bydlení podstatně rušeno (plochy pro bytovou výstavbu, malá sídliště, ryze obytné oblasti, všeobecné obytné oblasti, smíšené stavební plochy, smíšená území podle nařízení o stavebním využití pozemků [BauNVO] ve znění zveřejněném dne 23. ledna 1990 (BGBl. I, str. 132), naposledy novelizované článkem 2 zákona ze dne 11. června 2013 [BGBl. I, str. 1 548, 1 551]). Pod pojmem únosná vzdálenost se rozumí samotné zásobovací a sídelní jádro nebo v odůvodněných případech nejbližší situovaná místní část. Nové oblasti bytové výstavby mají být přitom stanovovány podle potřeb s uvážením § 1 odst. 3 a § 1a odst. 2 BauGB.

Pouze tehdy, když struktura osídlení, topografické nebo jiné územně plánovací podmínky nepřípouštějí vypracování směrných stavebních plánů pro nové rezidenční oblasti v zásobovacím a sídelním jádru nebo v nejbližší položené místní části, lze se odchýlit tak, že se, měřeno podle územní vzdálenosti, dopravní dostupnosti a možného napojení na stávající souvisle zastavěné místní části, vybere nejbližší vhodná lokalita. Nutnost odchylky je třeba podrobně odůvodnit a odpovídajícím způsobem prokázat.

k cíli 2.2.1.4

Tento cíl je zaměřen na obce jako orgány směrného stavebního plánování. Vzhledem k tomu, že ustanovení podle 34 odst. 4 BauGB nepatří ke směrnému stavebnímu plánování, zůstává oprávnění vydávat taková ustanovení nedotčeno. Obecní manévrovací prostory tak zůstávají zejména také s ohledem na „zaoblení“ vnitřní oblasti.

S tímto cílem je v územním plánování ukotven princip priority vnitřního rozvoje před vnějším. Vzhledem ke stávajícím přesahům na zastavitelných plochách ve Svobodném státu Sasko je třeba odůvodnit a prokázat potřebný nový nárok na zabránění plochy ve vnějším prostoru s uvážením nepoužívaných schválených stavebních ploch, ladem ležících stavebních území a s vyhodnocením plošných rezerv v nerozplánovaném vnitřním prostoru, případně i situace, kdy se jedná o větší plochy uvnitř sídelního útvaru, na které je konec konců třeba nahlížet jako na vnější prostor. Jen při prokázání potřeby ploch a při prokázání, že odpovídající plochy nejsou ve vnitřním prostoru k dispozici, lze ještě vymezovat stavební území mimo souvisle zastavěné místní části.

V případě nových stavebních území mimo souvisle zastavěné místní části je třeba je napojit na sídelní útvar. Výjimky zde mohou být povoleny pro:

- komerční a průmyslové zóny s vysokým objemem misí,
- rekreační a speciální stavební plochy v nově vznikajících krajinách po těžební činnosti, pokud jsou slučitelné s cíli a zásadami hnědouhelných plánů,
- území v preventivních lokalitách pro průmysl a obchod, pokud nebyla územním plánováním přijata jiná ustanovení,
- logistiku a průmysl náročný na dopravu.

Velké souvislé volné plochy mezi osadami jsou vzácné a je třeba je zachovat. K zamezení urbanisticky neintegrováním novým stavebním územím dochází mimoto i v zájmu nedotčeného obrazu krajiny, působí proti přeurbanizaci krajiny a snižuje nároky na zabírání ploch. Dalším důležitým aspektem je nákladově efektivní napojení na technickou infrastrukturu.

Při stanovení stavebních ploch by se mělo dbát na to, aby se dala využít disponibilní infrastrukturní zařízení stejně jako výhodné napojení na SPNV nebo ÖPNV popřípadě na stávající síť cyklostezek a pěších tras. To zvyšuje hospodárnost infrastrukturních zařízení.

k cíli 2.2.1.5

Implementace regionální správy ploch má přispět ke snížení nároků na zabírání ploch.

Chcete-li implementovat regionální kooperativní správy ploch, je třeba nejprve evidovat stavební plochy a plochy v dispozičním stavu (plochy ležící ladem, stavební proluky, prázdné dále již nevyužívané budovy) a informaci o stupni využití kapacity. Částečně jsou tyto údaje již za všechny obce přístupné on-line (KWIS.web) v Městském Ekonomickém informačním systému (KWIS.net) a obce je mohou na dobrovolné bázi doplňovat. Mimoto je třeba zjistit budoucí potřeby ploch pro region.

Prostřednictvím regionální spolupráce při obhospodařování půdy se pro dílčí oblasti Saska mají vypracovat územně specifické strategie zaměřené na menší zabírání půdy a zejména má být podporována spolupráce mezi obcemi při zabírání půdy územně správními celky (obec, město, kraj). Pokud se regionální spolupráce při obhospodařování půdy osvědčí a setká se s obecným přijetím, lze ji případně použít i pro další funkce a rozšířit ji například na kompenzační obhospodařování půdy mezi obcemi.

Úspěšné regionální obhospodařování půdy lze očekávat pouze při spolupráci obcí. Formulací „se zapojením obecní úrovně“ se tento cíl obrací i na obecní úroveň, která je tak přizvána ke spolupráci. V některých případech lze v zájmu zvýšení přijatelnosti zapojit další regionální subjekty, popřípadě i poza hranice.

k cíli 2.2.1.6

Dispoziční stav sídelních a dopravních ploch se v posledních osmi letech navzdory klesající populaci stále zvětšoval. Na tomto pozadí by byl neřízený rozvoj stavebních ploch v rozporu s šetrným využíváním přírodních zdrojů. Proto stanovuje Zemský rozvojový plán hranice pro únosný nárůst sídelních ploch z pohledu územního plánování, přičemž je pokračující vývoj spojen s aktuálním odstupňováním centrálních míst nebo s prokázanou specifickou komunitní funkcí s uvážením skutečného demografického vývoje.

Plánovací suverenita obcí znamená - nezávisle na odstupňování centrálních míst - že je každé obci přiznán vlastní stavební vývoj. To znamená, že potřebu mimo jiné bytů, která vzniká z přirozeného přírůstu populace nebo i při klesajícím populačním trendu ze změn ve struktuře domácností, ze stupně přestárlosti a špatného stavebního stavu disponibilních bytů, lze pro místní obyvatelstvo zajistit na přání ve vlastní obci. Stejně tak je třeba pokrýt potřebu místně adekvátních komerčních zařízení a zařízení služeb a v jednotlivém případě i potenciálních obchodních provozů a zařízení služeb, pokud je lze zapojit do existující místní a sídelní struktury a existuje místně odůvodněná potřeba nebo speciální požadavky na lokalitu pro nově zřizovaný objekt.

Rekultivace úhorů nebo opuštěné půdy nebo další využití stávajících stavebně konstrukčních potenciálů bez dodatečné spotřeby půdy zůstává možné i mimo centrální místa a obce se specifickou komunitní funkcí, pokud s tím není spojeno jakékoliv narušení okolních centrálních míst.

V obcích se specifickou komunitní funkcí se řídí potřeba sídelního rozvoje nad rámec vlastního vývoje podle ploch potřebných k zajištění a rozvoji specifické komunitní funkce.

k cíli 2.2.1.7

V důsledku ekonomické strukturální změny v posledních letech, na základě změn ve vojenském sektoru stejně jako rostoucí měrou i v zemědělském sektoru jsou po celé zemi k

dispozici velké infrastrukturně zpřístupněné ladem ležící nebo jen přechodně využívané plochy. Rozhodnutí, jaké využití má v budoucnosti připadnout těmto plochám, závisí na mnoha faktorech a přesahuje rámec urbanistického rozpočtového odhadu. To je třeba učinit z hlediska regionálních souvislostí. Je důležité vzít v úvahu ekologické a prostorové dopady budoucího použití na jednotlivé obce. Pro rozvoj konkurenceschopnosti saských průmyslových a obchodních lokalit je ale rovněž rozhodující, zda je možné další stavební využití těchto úhorů v prodejně přijatelných lokalitách. Prodejnost znamená, že je pro plochu připraven zájemce, který za stávajících podmínek platných pro plochu v dohledné době plochu koupí, popř. využije. Pro rozplánování a rekultivaci na stavební území musí být zajištěno další stavební využití v krátké době. Proto není třeba při sanaci úhorů v každém případě vycházet ze stavebního využití. V některých případech mohou úhory plnit sídelní klimatické funkce s vyrovnávacím efektem pro letní tepelné zátěže (viz kapitola 4.1.4 Sídelní klima).

Nové rozvojové plochy a plošné potenciály pro obce vznikají i s modernizací a racionalizací. To se týká dopravních úhorů zejména i ladem ležících kolejových ploch, najde-li se pro ně a zrealizuje-li se udržitelná a ekonomicky schůdná možnost dalšího využití. Myslitelná jsou například zhodnocení ploch pro zřizování podniků stejně jako pro potřebu ploch v rámci ekologických kompenzačních a náhradních opatření.

Jak pro průmyslové úhory tak pro dříve vojensky využívané plochy jsou zapotřebí zvláštní studie, aby se zjistila případná rizika kontaminace. Teprve pak může v závislosti na potřebě ploch a urbanistické vhodnosti dojít k příslušnému ošetření kontaminovaných lokalit a opakovanému použití takových ploch. Staré lokality mohou po odborném ošetření kontaminace znovu převzít místní funkce (následné použití), plnit půdní funkce a/nebo působit proti spotřebě ploch.

Navzdory demografickému vývoji se plochy pro sídelní a dopravní účely v Sasku nově zabírají v prakticky nezměněném rozsahu. Demografický vývoj je ale třeba používat silící měrou jako příležitost k tomu, aby byly přírodě vráceny plochy dříve používané k osídlení a dopravě. Zde je zvláště důležité rekultivovat nebo renaturovat nerevitalizovatelné úhory především ve vnější oblasti, aby mohly půdy plnit přirozené nebo užitkové funkce. Na tomto pozadí připadá rozpečetování ploch, v míře možné a přiměřené, velký význam z pohledu územního plánování. Je třeba je chápat jako příležitost k dalšímu rozvoji, ne jako překážku. Pro tyto oblasti přicházejí v úvahu i z pohledu ochrany klimatu a adaptačních klimatických strategií zvláště využití zemědělského nebo lesnického charakteru,

odborné využití pro ochranu přírody (přírodní otevřené prostory, zlepšení krajinného obrazu) a rekreační účely. S ohledem na odborné využití pro ochranu přírody (křoví nebo jiné dřeviny, struktury integrace biotopu nebo extenzivně využívané otevřené krajiny) a přírodě blízká rekreační využití je třeba prozkoumat, zda lze tyto plochy použít i pro kompenzační a náhradní opatření.

Úhory ve vnějším prostoru, které se do budoucna hodí k dalšímu stavebnímu využití, jsou z rekultivace nebo renaturace vyňaty. To platí zejména pro takové úhory, které je třeba zvažovat pro privilegované záměry ve vnějším prostoru (§ 35 odst. 1 BauGB) a které jsou pro takové použití označeny. Odkazuje se na Z 5.1.5. Kromě toho se mohou takové úhory hodit ke zřízení fotovoltaických zařízení jako nepriviligovanému využití ve vnějším prostoru. Tak lze současně působit proti zabírání zemědělských užitných ploch.

Cíl je zaměřen jak na obce a sdružení podílových spoluvlastníků podle zákona o pozemkových úpravách, tak na úroveň financování.

k cíli 2.2.1.8

Podle § 4 odst. 2 SächsLPIG obsahují regionální plány ohledně cílové sídelní struktury ustanovení ke struktuře území plánovacího regionu. Sem patří mimo jiné regionální zelené pásy a zelené předěly.

Regionální zelené pásy a zelené předěly však nejsou jen nástrojem k rozčleňování sídelní struktury, nýbrž je na ně zvláště třeba pohlížet jako na nástroj pro strukturu volného prostoru (ve smyslu § 8 odst. 5 č. 2 ROG) se zajišťovací a koordinační funkcí.

Proto mohou regionálním zeleným pásům a zeleným předělům připadnout následující funkce:

- rozčlenění sídelních oblastí,
- ochrana před přeurbanizací krajiny,
- posílení rekreační funkce,
- zlepšení místního klimatu a hygieny ovzduší,
- ochrana a zlepšení vodní bilance,
- zachování a zlepšení přírodních zásobníků uhlíku,
- funkce ochrany půdy (srovnej odůvodnění k C 4.1.3.3),
- posílení integrace biotopu,
- posílení biodiverzity,
- zachování významných vizuálních vztahů.

Nefunkčním využitím je třeba rozumět velkoobjemové stavební projekty nebo projekty s rozsáhlým zapečetěním, které mají schopnost funkčně narušit regionální zelený pás nebo zelený předěl. Patří k nim mimo jiné i rozsáhlá rekreační zařízení a fotovoltaické systémy instalované na volných plochách. Regionální plánování může v souvislosti se zřizováním zelených pásů a zelených předělů konkretizovat, jaká zařízení mají být považována za funkčně nevyhovující. To platí zejména v souvislosti s funkcí regionálního zeleného pásu a zeleného předělu přiřazenou z pohledu regionálního plánování.

Jak regionální zelené pásy, tak zelené předěly mají být v regionálním plánování stanovovány tak, aby rozhodujícím způsobem působily proti přílišnému osidlování a zástavbě krajiny. Stanovováním regionálních zelených pásů a zelených předělů v regionálních plánech je třeba zabránit především srůstání sídel.

k cíli 2.2.1.9

Přeurbanizací krajiny se má na mysli neregulované vrůstání osídlení do nezastavěného prostoru. K přeurbanizaci krajiny dochází, když je funkce volného prostoru (např. obraz krajiny) stavební činností podle umístění a intenzity (objem a měřítko) nebo za poplatek narušena nebo zatížena (např. přírodní rovnováha). To vede k negativním ekonomickým, estetickým a ekologickým jevům (vysoké náklady na vybudování infrastruktury, zvýšení dojíždění, monotónní sídelní struktury, ztráta životního prostoru pro zvířata a rostliny). I při řádném směrném stavebním plánování jak v aglomeracích, tak na venkově hrozí v zúžených údolích s malebnou krajinou nebezpečí vzniku neuspořádané sídelní krajiny. To by mělo negativní dopad na obraz místa a krajiny, cirkulaci vzduchu, mikroklima a rekreační využití.

k cíli 2.2.1.10

Koncentrace sídelního rozvoje na spojovací body veřejné hromadné dopravy přispívá na pozadí demografického vývoje v neposlední řadě k efektivnímu využití stávající infrastruktury, zejména pak dopravní infrastruktury.

Přístup k veřejné hromadné dopravě představuje výhodu lokality. Proto mají být v osídlení s přístupovými místy k veřejné hromadné dopravě v rámci směrného stavebního plánování stanovována nová stavební území podle vhodnosti a potřeb tak, aby díky dlouhodobému přiřazení přístupových míst k veřejné hromadné dopravě docházelo k jejich ekologicky přijatelnému a dopravně hospodárnému zpřístupnění. Ve smyslu integrovaného dopravního a sídelního rozvoje má být zajištěna i ekologicky snesitelná mobilita a při dalším sídelním rozvoji dopravy zvyšován podíl obyvatel s bezprostředním přístupem k veřejné hromadné dopravě.

Hluk leteckého provozu

k cíli 2.2.1.11 a cíli 2.2.1.12

Podle principu územního plánování v § 2 odst. 2 č. 6 ROG je třeba zajistit ochranu veřejnosti před hlukem.

Zákon na ochranu proti hluku vyvolanému leteckým provozem novelizovaný v roce 2007 ve verzi vyhlášené 31. října 2007 (BGBl. I str. 2 550) upravuje vymezení protihlukových ochranných pásem, uvnitř kterých ob stojí jak jejich stavební omezení, tak nároky na náhrady popř. odškodnění. Při stanovení protihlukového ochranného pásma u stávajícího letiště se tolerují příslušné vyšší hladiny hluku než u letiště nového nebo podstatně stavebně rozšířeného. Rozličné definice protihlukových ochranných pásem na stávajících nebo nových nebo zásadně stavebně rozšířených letištích jsou uvedeny v zákoně o ochraně proti hluku vyvolanému leteckým provozem z důvodu ochrany existujícího stavu na pozadí toho, že jinak by se musely na již existující zástavbu zaplatit opatření na ochranu před hlukem nebo platit náhrady škod.

U stávajících letišť Drážďany a Lipsko/Halle je třeba stanovit nad rámec protihlukového ochranného pásma ještě oblast omezení osídlení. Obrys oblasti omezení osídlení podle hluku vyvolaného leteckým provozem musí zahrnovat minimálně území, uvnitř kterého se dosahují hodnoty protihlukových ochranných pásem pro nová nebo zásadně stavebně rozšířená civilní letiště podle zákona o ochraně proti hluku vyvolanému leteckým provozem.

Nadto je v kompetenci regionálních plánovacích sdružení založit oblasti omezení osídlení na dalekosáhlejších obrysech hluku vyvolaného leteckým provozem. S oblastí omezení osídlení může být směrné stavební plánování řízeno dlouhodobě tak, že se nové plochy a území s převažujícím bytovým využitím a zařízení vyžadující ochranu podle § 5 odst. 1 zákona na ochranu proti hluku vyvolanému leteckým provozem vykazují do dostatečné vzdálenosti od existujících letišť.

Zatímco účel zákona na ochranu proti hluku vyvolanému leteckým provozem spočívá v tom, aby byla v okolí letišť zajištěna stavební uživatelská omezení a stavební protihluková ochrana veřejnosti a sousedství před riziky, významnými nevýhodami a značnou zátěží způsobenými hlukem vyvolaným leteckým provozem, je třeba na úrovni regionálního plánování vzít v úvahu ještě četné další zájmy. K tomu patří například zachování možností rozvoje daného letiště. Kromě toho je regionální plánování oprávněno plánovat s orientací na prevenci, která může zamýšlet vyšší ochranu obyvatelstva, než jakou požaduje zákon na ochranu proti hluku vyvolanému leteckým provozem. Potud lze například doplňkově stanovit frekvenci maximálního hluku na noc.

V rámci směrného stavebního plánování je třeba dbát na oblast omezení osídlení. Výjimky ze stavebního omezení v regionálních plánech jsou možné zvláště za předpokladu C 2.2.1.12 věta 2, když už je k dispozici pokročilé rozplánování nebo příslib financování. Mimoto je v oblasti omezení osídlení v zásadě dále možná bytová zástavba na plochách s existujícím právem stavby podle § 34 BauGB.

2.2.2 Městský a komunitní rozvoj

C 2.2.2.1 Ke zlepšení životních podmínek v obcích je třeba zavést integrovaná opatření pro rozvoj měst a vesnic.

Z 2.2.2.2 Rozvoj měst a obcí by měl probíhat tak, aby

- byla dostatečně brána v úvahu historická sídelní struktura,
- centra měst popřípadě jádra vesnic byla posilována a dále rozvíjena jako centra pro bydlení, podnikání a obchod, infrastrukturu a služby veřejného zájmu,
- byla nově využívána půda ležící ladem,
- byl zajištěn energeticky úsporný a účinný integrovaný rozvoj sídelních a dopravních ploch,
- byl brán v úvahu zdravotní zájem obyvatelstva a
- při rekonstrukci měst případně vesnic byla realizována opatření k zachování, zhodnocení, konverzi, přestavbě a nové výstavbě stejně jako k dekonstrukci.

Z 2.2.2.3 Během rekonstrukce v městech a obcích je třeba provádět dekonstrukci zvnějšku dovnitř a podél vodních toků. Rozpadu sídelní struktury by se mělo bránit přednostním využíváním urbanisticky integrovaných poloh.

Z 2.2.2.4 Kvalita života a přirozená biologická rozmanitost ve městech a vesnicích by se měla zhodnotit vytvořením a zachováním přírodních životních prostředí a zelených ploch v rámci sídelní struktury.

Z 2.2.2.5 Rozvoj vesnice by měl probíhat tak, že se uchovají a dále rozvinou historicky vzniklé sídelní struktury a typické architektonické styly a postupy s přihlédnutím k dobovým požadavkům a typickému regionálnímu vybavení. Přitom je třeba vzít v úvahu přiměřenou měrou i zájmy zemědělství.

Z 2.2.2.6 Ve vesnicích, které vykazují na základě svého demografického a ekonomického vývoje velmi vysoký podíl prázdných budov a problémy s vytížením zařízení služeb veřejného zájmu včetně technické infrastruktury, je třeba působit k tomu, aby

- jádra míst pro bytové a komerční účely zůstala atraktivní,
- byla realizována inovativní řešení pro poskytování zařízení a služeb veřejného zájmu včetně technické infrastruktury a umožněny standardní odchylky,
- se prázdný stavební fond a ladem ležící plochy účelově změnil, provedla se dekonstrukce, došlo k dočasnému využití nebo renaturaci, pokusu o správu prázdných prostorů a rovněž
- se zaručilo přiměřené dopravní napojení.

Odůvodnění k 2.2.2 Rozvoj měst a venkova

k cíli 2.2.2.1

Udržitelný územní rozvoj v souladu s § 1 odst. 2 ROG, tedy koordinace sociálních a ekonomických požadavků s prostorem s jeho ekologickými funkcemi, s cílem vytvoření rovnocenných životních podmínek, platí stejnou měrou pro města a vesnice ve všech dílčích oblastech Svobodného státu Sasko.

Chcete-li zlepšit životní poměry jak aglomerací ve městech tak vesnic na venkově, je třeba v rámci podpory výstavby měst a integrovaného venkovského rozvoje stejně jako v rámci jednotlivých sektorových podpůrných programů podpořit značný počet rozličných opatření. V zájmu efektivního využívání veřejných zdrojů bude podpora stále více založena na integrovaných rozvojových koncepcích, jakými je INSEK (Integrovaný plán rozvoje města) a SEKO (urbanistická rozvojová koncepce), a integrovaných plánech rozvoje území (ILEK). Na základě rozhodnutí kabinetu státní vlády o „harmonizaci plánovacích nástrojů“ v roce 2006 jsou odborné rezorty státní vlády vyzývány, aby zavedly integrovaný přístup a koordinovaly podpůrná opatření vzájemně mezi sebou. Opatření, která jsou odpovídajícím způsobem zkoordinována, má být při podpoře a realizaci udělena priorita. Územně správní celky by měly i u opatření bez státní podpory sledovat cíl, aby tato opatření byla schvalována mezioborově a realizována jako integrovaná. Díky integraci všech zúčastněných stran vznikne i základna pro rychlou realizovatelnost opatření. Na obcích jako na orgánu obecní plánovací suverenity zůstává koordinace a řízení tohoto procesu.

k zásadě 2.2.2.2

Centrální výzvou pro rozvoj města a obce je i nadále adaptace na demografický vývoj. Kromě vyšších center v Drážďanech a Lipsku, stejně jako přesně i v několika nepočtených dalších obcích budou i v budoucnosti ubývající počty obyvatelstva vytvářet podstatnou rámcovou podmínku pro vývoj jak státu tak vesnice. Funkčnost územně správních celků musí být nastavena na menší počet obyvatel, je tedy třeba brát v úvahu procesy zeštíhlování a přestavby, zatímco je současně třeba posilovat a dále rozvíjet zvláště centrální místa jako atraktivní lokality pro bydlení, obchod, živnosti a kulturu. Tváří v tvář demografické změně a změnám v rámcových ekonomických podmínkách například s dopady na maloobchodní struktury, budou četné územně správní celky i v budoucnosti konfrontovány s prázdnými budovami a budou podle toho muset upravovat své infrastruktury. Vzhledem k těmto adaptačním procesům zůstává pro rozvoj města a vesnice důležitá výzva, aby se nezničila historická sídelní struktura včetně budov charakteristických pro konfiguraci místa, které přispívají rozhodujícím způsobem k atraktivnosti a kvalitě života jak ve městech tak na vesnicích. Zde je třeba brát v úvahu zájmy památkové ochrany ve Svobodném státě Sasko ukotvené v saském zákoně o ochraně památek a péči o ně (Saský zákon o ochraně památek - SächsDSchG) ze dne 3. března 1993 (SächsGVBl. str. 229), naposledy novelizovaném článkem 11 zákona z 27. ledna 2012 (SächsGVBl. str. 130, 140).

Atraktivita měst je zásadně charakterizována jejich vnitřními centry, a proto je třeba je posilovat a dále rozvíjet ve jejich funkční rozmanitosti podle vzoru evropského města, tedy kompaktního užitelsky smíšeného města s krátkými trasami. Již v kapitole 2.2.1 Sídlá bylo poukázáno na potřebu plošně úsporného rozvoje osídlení. Tento cíl je podporován jak posilováním městských center, tak využíváním úhorů a zvláště i úhorů v centrech města. Zlepšená koordinace rozvoje sídelních ploch s rozvojem ploch pro dopravu má rovněž za cíl ekonomické zacházení s plochami. Kromě toho lze optimálním propojením plošně úsporného a energeticky optimalizovaného stavebnictví se silniční, kolejovou a potrubní sítí snížit nároky na energie a zdroje surovin tak, aby se doprava díky krátkým trasám snížila a zvýšila se kvalita života obyvatel města.

Rekonstrukce měst by se měly zaměřovat na to, aby městské struktury zůstávaly i při poklesu počtu obyvatel životaschopné a aby se kvalita života v dotčených městech nejen udržovala, ale také zlepšovala. Je třeba propojovat urbanistické zhodnocení a dekonstrukční práce a zlepšovat tak funkčnost měst. Rekonstrukce bytového fondu podle potřeb, tedy i podle potřeb daných věkem a zdravotním postižením, využívání úhorů podle lokalit, stejně jako mobilizace městských rezerv stavebních pozemků představují v kombinaci se spořádanou dekonstrukcí měst důležitá opatření pro to, aby se i v budoucnu dala existující infrastruktura ekonomicky provozovat pro dopravu, technické vybavení města a zásobování. Přitom by rekonstrukce měst neměla být vnímána jako krátkodobý proces vyčištění trhu s byty, ale měla by být dlouhodobě cílena s přihlédnutím k vývoji obyvatelstva na zlepšení funkční, sociální a ekonomické rozmanitosti a kvality městského životního prostředí.

Při plánování nových sídelních ploch stejně jako při opatřeních prováděných na stávajících sídelních plochách je třeba brát v úvahu účinky zvýšené geogenní koncentrace radonu. Vzácný plyn radon se vyskytuje všude v půdě. Vzniká při radioaktivním rozpadu uranu z mateřského izotopu radia. Zdraví škodlivý účinek radonu (www.umwelt.sachsen.de/umwelt/strahlenschutz/1751.htm) byl prokázán v rozsáhlých mezinárodních studiích. Vzhledem k různým horninám a půdám jsou i ve Svobodném státě Sasko regionálně různě vysoké koncentrace radonu. Kartografické podklady vypracované Svobodným státem Sasko dovolují orientační zařazení oblastí se zvýšenou koncentrací radonu. (Viz také www.umwelt.sachsen.de/umwelt/strahlenschutz/3331.htm) Tento aspekt je třeba brát v úvahu jako preventivní opatření pro nové záměry a sanační opatření. Stavebníci a obyvatelstvo by měli být z důvodu zdravotní prevence informováni veřejnými zařízeními o možných účincích zvýšených koncentrací radonu a možnostech, jak minimalizovat radonové riziko při stavebních opatřeních zvláště v souvislosti se směrným stavebním plánováním a v průběhu procesu schvalování stavby, aby se obyvatelstvu umožnilo provést a podporovat preventivní opatření s efektivním vynaložením nákladů.

Výše zmíněné zájmy

- posouzení historické sídelní struktury,
- posílení jader měst,
- využívání úhorů,
- energeticky úsporný integrovaný rozvoj sídelních a dopravních ploch,
- zdravotní prevence,
- vzetí v úvahu dekonstrukčních i zhodnocovacích opatření

platí v zásadě stejnou měrou pro rozvoj vesnice, neboť územní rozvoj vesnic, i když zpravidla v menší míře popř. v jiném měřítku, čelí vzhledem k demografickým změnám a ekonomickým strukturálním změnám podobným výzvám jako města.

k zásadě 2.2.2.3

Prázdné budovy, kvůli nimž je nutná dekonstrukce, se mezitím nacházejí nejen ve městech dotčených úbytkem obyvatelstva a ekonomickými strukturálními změnami, nýbrž i ve vesnicích, kde probíhá částečně podobný vývoj. Dekonstrukce budov a infrastruktury potřebná v těchto městech a obcích by měla být řízena územně správními celky tak, aby probíhala zvnějšku dovnitř a podél vodních toků, aby se vyhnula v co největší míře rozptýlenému osídlení, aby koncentrovala nezbytnou infrastrukturu v zájmu zvýšené efektivity nákladů pro územně správní celky a aby rozvíjela volné plochy u vodních toků potřebné k ochraně před povodněmi a zlepšení integrace biotopu.

V případech, kdy už jsou uvnitř sídlištní struktury ladem ležící plochy nebo je potřebná dekonstrukce na dále uvnitř ležících plochách sídlištní struktury, například z ekonomických důvodů, by se pro tyto plochy urbanisticky integrované v sídlištní struktuře mělo přednostně hledat nové využití. Tyto plochy nemusejí být v závislosti na rozvojových cílech příslušných obcí využity výhradně stavebně, nýbrž je lze zapojit do sídelní struktury jako zelené nebo volné plochy.

k zásadě 2.2.2.4

Zatímco na vesnicích je třeba vycházet z toho, že na mnohých místech je již dostatek přirozeného životního prostoru a zelených ploch, které je třeba zachovat, je ve městech, a zde převážně ve středních a vyšších centrech, rostoucí měrou důležité udržovat a rozšiřovat přirozený životní prostor a zelené plochy nejen v zájmu zlepšení sídlištního klimatu, ale také na podporu biodiverzity a pro zvýšení kvality života a atraktivity měst (viz též příloha A 1 „Sektorové plánování obsažené v Krajiněm programu“). Nedostatek zeleně v obytném prostředí s možnostmi využívání volného času pro děti a mládež představuje hlavní důvod odchodu právě mladých rodin z městských oblastí.

Pro zažití přírody jsou velmi důležité i břehy vodních útvarů. Proto by měly být oblasti břehů vodních útvarů pokud možno prosty zástavby, být rozvíjeny v dostatečně širí přirozeným způsobem a udržovány v dostatečném rozsahu jako veřejně přístupné.

k zásadě 2.2.2.5

Zachovalé historické osídlení, jako lesní lánové vesnice, vesnice podél silnic, návěsí vesnice nebo vsi okrouhlého tvaru a související architektonické styly, odrážejí rozmanitost kulturní krajiny v Sasku a mělo by být v rámci rozvoje vesnice účelově zachováno. Přesto jsou ve vesnicích obytné budovy, hospodářské budovy a komerční plochy často prázdné, případně nespĺňují dnešní užívatelské požadavky. Změnami účelu, které berou v maximální míře v úvahu historické osídlení a stavební metody, může být v těchto případech často zachována identita vesnic. Kde není v dohledu další stavební využití, musí být možná demolice v zájmu budoucí nové zástavby nebo renovace. Podobně by měla být možná za účelem snížení infrastrukturních nákladů přiměřená zástavba proluk. Taková opatření by neměla být izolovaná, ale měla by se realizovat v souvislosti s plánovacími nástroji, jako jsou koncepce rozvoje vesnic a ustanovení o zachování a tvorbě řešení. Přitom je rovněž třeba brát v úvahu specifickou venkovských sídel, jako je jejich blízkost k přírodě a souvztažnost s krajinou.

Při rozvoji vesnic je jako aktuální požadavky třeba brát v úvahu jak zemědělské zájmy, zachování výkonnosti ekosystému a formativní charakter zemědělství, tak i rozmanité společenské užívatelské nároky a požadavky na plochy mimo zemědělský sektor. Zemědělské zájmy zde zahrnují například:

- potřebná rozšíření nebo novostavby zemědělských budov jako například stájí,
- podnikohospodářské zájmy a opatření k zachování zemědělské strukturální rozmanitosti, mimo jiné odpovídajícím zlepšením konkurenceschopnosti zemědělství, lesnictví a rybného hospodářství,
- prodej výrobků, jakož i k tomu potřebnou technickou a jinou infrastrukturu a služby,
- opětovné zavedení do užívání již nepotřebných sídelních ploch jako užitkových hospodářských ploch půdního nebo lesního charakteru nebo k získávání energie.

Zejména málo urbanizované vesnice, jsou-li obklopeny intenzivně využívanou zemědělskou krajinou, mají velký význam pro biodiverzitu (srovnej Dodatek A 1 „Sektorové plánování obsažené v Krajinném programu“).

k cíli 2.2.2.6

Strukturální transformace zemědělství, nedostatek možností výtěžku a poměrně dlouhé vzdálenosti do větších center, která nabízejí odpovídající pracovní příležitosti, jakož i k zařízením služeb veřejného zájmu vedou zejména v okrajových oblastech nebo v řídce osídlených oblastech k různě významným migračním tendencím. V důsledku toho v těchto dílčích oblastech venkova zatím vedle měst existují i vesnice, ve kterých je vysoký podíl prázdných budov, a na základě úbytku obyvatelstva se kladou otázky o ekonomické únosnosti i jednotlivých zařízení služeb veřejného zájmu, nutných spojů veřejné hromadné dopravy, jakož i zařízení technické infrastruktury, jako je zásobování pitnou vodou a likvidace odpadních vod, protože už není k dispozici počet obyvatel potřebný k jejich hygienicky nezávadnému provozu. V těchto vesnicích je nutná přestavba vesnice s cílem na jedné straně se rekonstrukcí popřípadě demolicí přizpůsobit procesům poklesu a na druhé straně zachovat i tyto vesnice cestou zhodnocování prováděného na zvláště významných místech nadále jako prostor k životu a bydlení. Přitom je třeba uznat, že tyto vesnice budou z velké části fungovat už jen jako rezidenční lokality, které ale například díky kvalitám přírodního prostředí nabízejí i nadále prostor pro rozličné životní projekty.

Aby se v těchto vesnicích trvale zajistilo minimum služeb veřejného zájmu a potřebné technické infrastruktury podle povinností obce (viz i odůvodnění k C 6.1.1) stanovených na základě § 2 odst. 2 saského zákona o obcích (SächsGemO) ve znění zveřejněném 18. března 2003 (SächsGVBl. str. 55, 159) a naposledy pozměněném článkem 1 zákona z 28. března 2013 (SächsGVBl. str. 158), jsou potřebná inovativní řešení. Zde si lze představit značný počet rozličných forem, například zesíťování a propojování zařízení a služeb, dočasné poskytování služeb, mobilní nabídky zásobování a služeb, využití telematiky, decentralizovaná řešení pro technickou infrastrukturu, jako jsou malé nebo skupinové čističky nebo nové způsoby ve veřejné hromadné dopravě, (viz také kapitola 6 Služby veřejného zájmu). Důležitým předpokladem pro realizaci řešení v oblasti informačních a komunikačních technologií je výkonné širokopásmové připojení podle nejnovějšího stavu techniky stejně jako v městských oblastech. Zde jsou vyzývány jak odborné rezorty státní vlády a obce, tak další orgány služeb veřejného zájmu a technické infrastruktury, aby vypracovaly příslušná řešení, případně potřebné rámcové podmínky.

Ve vesnicích, ve kterých je potřebná rekonstrukce takového druhu, je zpravidla sotva ještě ekonomické opakované stavební využití prázdného bytového fondu a ladem ležících ploch (viz též C 2.2.1.7), takže v těchto případech je nejlépe využít možnosti renaturace ploch. V popředí by přitom mělo být opětovné získání zemědělských a lesních užitných ploch, popř. ploch k získávání energie, aby se zvýšily potenciály tvorby hodnot v zemědělství a navazujících hospodářských odvětvích stejně jako v oblasti energetiky.

Obyvatelé těchto obcí budou i nadále záviset na příznivé dostupnosti centrálních míst, aby využili tamní pracovní místa a zásobovací, volnočasová a rekreační zařízení. Potřebná spojení po silnicích, cyklostezkách a veřejnou hromadnou dopravou je třeba uchovávat i v budoucnosti. Tam, kde je to nutné, je třeba pro zachování spojů veřejné hromadné dopravy optimalizovat podobu a obsluhu sítě a případně ji doplnit alternativním řešením, jako jsou např. mikrobuses na zavlání. Je třeba rozšířit síť cyklostezek na venkově tak, že bude možné zajistit dopravně bezpečné napojení na sídelní jádra. K tomu se mají využít i již nepoužívané kolejové nebo silniční trasy.

2.3 Hospodářský rozvoj

2.3.1 Průmyslové podnikání

- Z 2.3.1.1** Je třeba vytvořit prostorové a infrastrukturní předpoklady jak pro zákaznický orientovaný rozvoj atraktivních průmyslových a obchodních lokalit a zřizování nových, tak k zachování, rozšíření nebo restrukturalizaci stávajících průmyslových a obchodních podniků.
- Z 2.3.1.2** V obcích by měly být podle potřeby k dispozici komerční stavební plochy k zajištění vlastního vývoje. Pro péči o plochy nad rámec vlastního vývoje je třeba přednostně prověřit a rozvíjet možnosti spolupráce mezi obcemi i nadnárodně zejména podél vnitrostátních spojovacích a rozvojových os.
- C 2.3.1.3** Prostřednictvím orgánů regionálního plánování je třeba podporovat zajištění ploch pro zřizování průmyslových a obchodních podniků s vnitrostátním významem. Tyto lokality předem vyhrazené průmyslu a obchodu jako prioritním bodům sídelního rozvoje mají být stanoveny v regionálním plánu.
- C 2.3.1.4** Určení lokalit předem vyhrazených průmyslu a obchodu je třeba použít jako základ pro koncepci orientovanou na očekávané potřeby. Do regionálních plánů je třeba převzít ustanovení o přípustnosti zabránění lokality předem vyhrazené průmyslu a obchodu.

Odůvodnění k 2.3.1 Průmyslové podnikání

k zásadě 2.3.1.1

Podle principu územního plánování v § 2 odst. 2 č. 4 ROG je třeba rozvíjet prostor s ohledem na dlouhodobě konkurenceschopnou a prostorově vyváženou hospodářskou strukturu a hospodářství blízkou infrastrukturu stejně jako na dostatečnou a pestrou škálu pracovních a vzdělávacích míst.

Pro svůj další rozvoj potřebuje Svobodný stát Sasko výkonnou a konkurenceschopnou ekonomiku, pro kterou je třeba vytvořit optimální podmínky umístění. K nim patří nejen dostupnost nákupních a odbytových trhů, dopravní napojení a nabídka pracovních sil, ale i s hospodářstvím související infrastruktura a přítomnost vysoce kvalitních vzdělávacích, výzkumných, kulturních a rekreačních zařízení.

Pro posílení hospodářské výkonnosti Svobodného státu Sasko musejí regiony získat možnost rozvíjet svůj stávající ekonomický potenciál prostřednictvím nově příchozích a nově zakládaných podniků. To platí zejména pro oblasti, které jsou z důvodu jednostranného hospodářského zaměření zvláště postižené strukturální změnou. Zde přitom nabývá

zvláštního významu využívání úhorů a zhušťování/vytěžování již stávajících stavebně i právně schválených průmyslových a komerčních zón. Jestliže po těchto oblastech již není po delší dobu na trhu poptávka, je třeba vzít v úvahu i dekonstrukci nebo změnu využití.

Ve venkovských oblastech je třeba dále rozšiřovat potenciál regionálních hodnotových řetězců k posílení regionálně ukotveného zemědělského a potravinářského hospodářství.

Chcete-li zvýšit konkurenceschopnost, je třeba udržovat podmínky lokality neustále odpovídajícím způsobem flexibilní vůči ekonomickým požadavkům. Zejména je třeba umožnit průmyslovým podnikům z různých oborů a různých velikostí zřizovat a rozšiřovat provozy, aby se zlepšovala jejich ekonomická síla, působilo se proti migračním trendům a podpořila se konkurenceschopnost lokality vůči regionům mimo Sasko.

k zásadě 2.3.1.2

Komerční stavební plochy jsou základním předpokladem pro vlastní hospodářský vývoj každé obce. Proto obcím připadá úkol mít v rezervě stavební plochy dostatečné pro vlastní vývoj a prodejné podle poptávky. Města a obce, kde je povolena podnikatelská péče o plochy nad rámec vlastního vývoje (srovnej cíl 2.2.1.6), je třeba z důvodů snížení nároků na plochy, vytížení infrastruktury a úspory nákladů v rámci spolupráce mezi obcemi orientovat na společné průmyslové zóny a průmyslová sdružení přednostně na vnitrostátně významných spojovacích a rozvojových osách. Vytváření účelových svazů a koordinace mezi obcemi, která může probíhat i přes hranice, je třeba v rámci subvenční politiky uznávat odpovídajícím způsobem.

k cíli 2.3.1.3

Orgány regionálního plánování mají zaručit dlouhodobou péči o lokality pro rozsáhlé vnitrostátně významné průmyslové a obchodní podniky (pro orientaci platí potřeba plochy minimálně 5 hektarů a rovněž vytvoření alespoň 250 pracovních míst). Chcete-li být s to plynule reagovat na dotazy investorů o vhodnosti a potřebě ploch a udržet potenciální lokality volné, měly by být použity plánovací nástroje umožňující vyhledat plochy a udržet je volné. Zde jsou základem požadavky na lokalitu vznášené ekonomikou, jako je výhodná dopravní poloha, vhodnost ploch, prostorová blízkost k centrálním místům (zejména vyšším a středním centrům) a vnitrostátně významným spojovacím a rozvojovým osám, stejně jako zájmy ochrany přírody a životního prostředí, ochrany před povodněmi a zemědělství.

I již vypracované regionální a obecné koncepce komerčních ploch nebo podobné nástroje a preferovaný průzkum úhorů v blízkosti osídlení jsou územně plánovací kritéria, která jsou brána v úvahu při výběru lokalit.

Plánovacím nástrojem pro udržení volných ploch jsou prioritní zóny pro rozvoj osídlení podle § 4 odst. 2 SächsLPlIG. Sem spadají regionálně a vnitrostátně významné lokality připravené pro průmysl a obchod stejně jako zařízení cestovního ruchu (viz též kapitola 2.3.3 Cestovní ruch a rekreace).

Orgány regionálního plánování musejí odpovídajícím způsobem odůvodnit, když tento nástroj vůbec nepoužijí (např. z důvodu regionálních potřeb, jakými jsou danosti přírodního prostoru nebo neexistence deficitu velkoplošných rezerv ploch pro průmyslové a obchodní podniky) a jak lze přesto implementovat cíl průmyslové péče o lokality.

k cíli 2.3.1.4

Definice předem vyhrazených průmyslových a obchodních lokalit by měla spočívat na regionální analýze stavu pro možné použití s většími souvislými plochami podle kritérií uvedených v odůvodnění k C 2.3.1.3. Při určování je třeba dbát na následující:

- Plochy vykázané pro průmysl a obchod nemají být menší než 25 hektarů.
- Jejich určování probíhá v regionálních plánech podle plochy; formování ve směrném stavebním plánování pak proběhne podle konkrétních potřeb.

Další potřebná opatření týkající se zacházení s předem vyhrazenými lokalitami zvláště v rámci směrného stavebního plánování a rozvoje lokalit mezi obcemi je třeba provést na vlastní odpovědnost v regionálních plánech.

2.3.2 Obchod

C 2.3.2.1 Zřizování, rozšiřování nebo významné změny nákupních center a rozsáhlých maloobchodních provozoven a rovněž jiných rozsáhlých obchodních provozů, které jsou s ohledem na prodej koncovému spotřebiteli a účinky srovnatelné s výše uvedenými rozsáhlými maloobchodními provozovnami, je přípustné pouze ve vyšších a středních centrech. Zřizování, rozšiřování nebo podstatná změna center Factory Outlet jsou přípustné pouze ve vyšších centrech.

C 2.3.2.2 Zřízení, rozšíření nebo podstatná změna velkoplošných maloobchodních zařízení k zajištění zásobování zbožím krátkodobé spotřeby v blízkosti spotřebitele je přípustné i v základních centrech.

C 2.3.2.3 U sortimentu relevantního převážně pro střed města nebo při prodejní ploše určené pro sortiment relevantní převážně pro střed města přesahující 800 m² je zřizování, rozšiřování nebo podstatná změna rozsáhlých maloobchodních provozoven přípustná jen v urbanisticky integrované poloze. V centrálních místech, kde se vykazují centrální zásobovací oblasti, jsou tyto záměry přípustné pouze v centrálních zásobovacích oblastech.

C 2.3.2.4 Zřízení, rozšíření nebo podstatná změna velkoplošných maloobchodních zařízení nemá vést k tomu, že sběrná oblast zásadně překročí spádovou oblast centrálního místa.

C 2.3.2.5 Zřízení, rozšíření nebo podstatná změna velkoplošných maloobchodních zařízení nesmí ani umístěním, velikostí záměru ani následnými vlivy podstatně narušit urbanistickou strukturu, funkceschopnost zásobovacího centra centrálního místa nebo zásobování v blízkosti spotřebitele centrálního místa stejně jako sousedících centrálních míst.

Z 2.3.2.6 Při zřizování velkoplošných maloobchodních zařízení je třeba zaručit dostatečné napojení na veřejnou hromadnou dopravu.

C 2.3.2.7 Cíle C 2.3.2.1 až 2.3.2.5 a zásada Z 2.3.2.6 se použijí obdobně pro zřízení, rozšíření nebo významné změny jiných než rozsáhlých maloobchodních zařízení v těsné blízkosti jednoho nebo více již existujících maloobchodních zařízení, jestliže vcelku působí jako velkoplošná maloobchodní centra.

Odůvodnění k 2.3.2 Obchod

Velkoplošná maloobchodní zařízení jsou záměry uvedené v § 11 odst. 3 BauNVO. Cíle kapitoly 2.3.2 Obchod upravují zřízení, rozšíření a významnou změnu rozsáhlých maloobchodních zařízení. Z toho vyplývá, že se nevztahují na stávající stav ani jeho nepodstatnou změnu.

Kapitola Obchod je zaměřena především na obce jako orgány směrného stavebního plánování. V procesu schvalování rozsáhlých maloobchodních zařízení v nerozplánované oblasti nehrají cíle územního plánování bezprostředně žádnou roli. To platí stejně i v oblasti, kde platí kvalifikovaný plán zástavby. Plány zástavby samozřejmě samy podléhají adaptační povinnosti vyplývající z § 1 odst. 4 BauGB. Z toho vyplývá, že je třeba při jejich vypracovávání brát v úvahu cíle územního plánování anebo plány zástavby následně přizpůsobit cílům územního plánování. Proto je úkolem obcí vytvořit vhodným směrným stavebním plánováním právní předpoklady pro stavebně plánovací implementaci cílů kapitoly Obchod. Z toho může vzniknout i povinnost prvotního naplánování. To znamená, že když je rozpoznatelný vývoj, který je v rozporu s cíli kapitoly Obchod, může obci vzniknout povinnost, aby působila proti vypracování plánu zástavby (srovnej Spolkový správní soud (BVerwG) ze 17.09.2003 - spis. zn.: 4 C 14/01).

Obchod, zejména maloobchod, je jednou z nejdynamičtějších oblastí hospodářství a patří k určujícím veličinám saské ekonomiky. To se naposledy ukazuje nejen ve změnách struktury v posledních letech. Na nabídkové straně se realizuje změna od malých k rozsáhlejšími lokalitám a koncentrace na stále menší lokality a stále menší podniky. Na druhou stranu posilují ubývající počty obyvatel a převážně stagnující kupní síla konkurenci. Cíle zemského rozvojového plánu nastavují mezní podmínky pro zachování vyvážených zásobovacích struktur v celém státě.

Při zřizování a rozvoji velkoplošných obchodních provozoven je třeba brát v úvahu i potřebu zajištění zásobování v rámci center městských částí a v okolních místních částech. V menších místech a městských částech mají obchodní provozovny i společenskou a sociální funkci jako komunikační bod pro mnoho lidí. Stávající infrastrukturní zařízení a sítě je třeba adaptovat a vzít v úvahu alternativní nabídkové formy.

k cíli 2.3.2.1

Tento cíl obsahuje tzv. příkaz koncentrace nebo i příkaz centralizace. Tímto způsobem se propojuje přípustnost velkoplošných obchodních zařízení se systémem centrálních míst. Toto propojení s centralizačními stupni vyšších a středních center má zajistit zásobování ve všech částech země podle potřeb a v únosné vzdálenosti i pro nemotorizované obyvatelstvo a současně působit proti nedostatečnosti zásobování centrálních obytných oblastí, k němuž dochází, když koncentrace velkoplošného maloobchodu v lokalitách, jež nepatří k síti centrálních míst nebo leží uvnitř hierarchicky členěného systému na nižším stupni centrální stupnice, vede k plošnému odčerpání kupní síly ze zásobovacích center centrálních míst vyššího stupně (srovnej Spolkový správní soud (BVerwG) ze 17. 9. 2003 - spis. zn. 4 C 14/01).

Jedna zvláštnost platí pro tovární outletry. Zde se jedná o nákupní centra, tedy rovněž velkoplošná maloobchodní zařízení, ve kterých provozovatel pronajímá výrobci nebo jím pověřené třetí straně větší počet obchodních míst pro přímý odbyt. Z důvodu závažných účinků, které tato velkoplošná maloobchodní zařízení mají, stanovuje cíl 2.3.2.1 věta 2, že jsou povolena pouze ve vyšších centrech.

k cíli 2.3.2.2

Tento cíl představuje stanovení výjimky z cíle 2.3.2.1 a týká se tedy rovněž příkazu koncentrace. Zatímco podle cíle 2.3.2.1 jsou velkoplošná maloobchodní zařízení ve vyšších a středních centrech z pohledu územního plánování právně přípustná bez dalších podmínek, připojuje cíl 2.3.2.2 k přípustnosti v základních centrech předpoklad, že velkoplošná maloobchodní zařízení slouží k zajištění zásobování v blízkosti spotřebitele zbožím krátkodobé potřeby. Potud musí být zvláště obyvatelstvo na venkově zásobováno doplňujícími nabídkami. Toto zásobování však rovněž potřebuje územně plánovací řízení spočívající v tom, že odpovídající zařízení se přiřazují základním centrům a jsou tak upírána necentrálním místům.

k cíli 2.3.2.3

Tento cíl obsahuje tzv. příkaz integrace. Příkaz integrace slouží k ochraně vnitřních měst. Centrální místa se snaží posílit funkceschopnost a atraktivnost svých městských center a vedlejších center vnitřního města. Do nich se v minulosti značnou měrou investovaly urbanistické podpůrné prostředky. Toto úsilí nesmí být zmařeno protichůdných zřizováním velkoplošných maloobchodních zařízení. Mimoto příkaz integrace zohledňuje i okolnost, že velkoplošná maloobchodní zařízení relevantní pro vnitřní město mohou své zásobovací funkce plnit nejlépe v urbanisticky integrovaných umístěních. To platí jak z hlediska obyvatel města, tak z hlediska obyvatel spádové oblasti.

V rámci C 2.3.2.3 se diferencuje mezi velkoplošnými maloobchodními zařízeními relevantními pro vnitřní město a nerelevantními pro vnitřní město. K relevanci vnitřního města dochází, když je nabízen převážně sortiment relevantní pro vnitřní město nebo když prodejní plocha připadající na sortiment relevantní pro vnitřní město překračuje prahovou hodnotu 800 m² stanovenou podle stálé judikatury nejvyššího soudu pro pojem velkoplošnosti. V souladu s tím může být příkaz integrace příslušný i tehdy, když se u sortimentu relevantního pro vnitřní město jedná pouze o takto nazývaný okrajový sortiment. Sortiment relevantní pro vnitřní město se vyznačuje tím, že je atraktivní přednostně pro návštěvníky vnitřního města, je často poptáván v souvislosti s jiným využitím vnitřního města, lze jej dopravovat převážně bez automobilu a je v poměru ke své hodnotě málo náročný na prostor. U sortimentu relevantního pro vnitřní město lze očekávat negativní vliv na strukturu centra, zvláště pak na vývoj vnitřního města, jestliže se zřídí předimenzovaně a v neintegrovaných lokalitách (číslo 4, písmeno h dvojité aa návodu k postupu Saského státního ministerstva vnitřní o přípustnosti velkoplošných maloobchodních zařízení ve Svobodném státě Sasko - HA Velkoplošná maloobchodní zařízení z 3. dubna 2008 [Saský úřední věstník - SächsABl. str. 603]). Velkoplošná maloobchodní zařízení relevantní pro vnitřní město jsou přípustná jen v urbanisticky integrovaných polohách. Urbanisticky integrovaná poloha je poloha vhodná i pro nemotorizované skupiny obyvatelstva, příznivě orientovaná vůči městskému jádru nebo centrům městských částí s návazností na veřejnou hromadnou dopravu. Při zvažování, zda se jedná o urbanisticky integrovanou polohu, je třeba odpovídajícím způsobem použít kritéria pro zjišťování centrálních zásobovacích oblastí.

U těch centrálních míst, která jsou vykazována pro centrální zásobovací oblasti, je kritérium urbanisticky integrované polohy nahrazeno podle věty 2 cíle polohou uvnitř vykázané centrální zásobovací oblasti. Zákonem k usnadnění plánování záměrů pro vnitřní rozvoj měst z 21. prosince 2006 (BGBl. I str. 3 316) byla standardizována možnost zaznamenávat do plánů zástavby určitá ustanovení k zachování nebo rozvoji centrálních zásobovacích oblastí. Jestliže obec plánuje příslušná omezení při použití k účelu ochrany centrálních zásobovacích oblastí, je za všech okolností nutné, aby k tomu byla urbanistická koncepce, k níž se lze uchýlit v jednotlivém případě při řízení maloobchodu. V souladu s tím stanovuje i § 9 odst. 2a věta 2 BauGB, že u stanovení opírajících se o tento předpis je třeba vzít v úvahu k němu se vztahující urbanistickou rozvojovou koncepci podle § 1 odst. 6 č. 11 BauGB obsahující výpovědi o zásobovacích oblastech obce nebo části obce, které mají být zachovány nebo rozvíjeny. Pojem centrální zásobovací oblasti je definován jako územně ohraničitelná oblast, které připadá nebo má připadnout zásobovací funkce bezprostředně přilehlé oblasti na základě stávajících nebo se teprve ještě rozvíjejících maloobchodních provozů - často doplněná různými službami a gastronomickými nabídkami.

Centrální zásobovací oblast má podle polohy, druhu a určeného účelu centrální funkci pro zásobování obyvatelstva v určité sběrné oblasti. Tato funkce spočívá v zajištění zásobování oblasti obce nebo místní části zbožím krátkodobé, střednědobé nebo dlouhodobé potřeby ve složení koordinovaném podle sběrné oblasti obce. Přitom se předpokládá integrovaná poloha. Izolované lokality s jednotlivými maloobchodními podniky nevytvářejí ústřední zásobovací oblast, i když disponují širokou sběrnou oblastí a plní pozoruhodnou zásobovací funkci (viz Vrchní správní soud Severního Porýní-Vestfálska, rozsudek ze dne 22. listopadu 2010, spis. zn.: 7 D 1/09.NE); viz též odůvodnění k C Z 2.2.1.2.

k cíli 2.3.2.4 a cíli 2.3.2.5

Cíl 2.3.2.4 obsahuje příkaz shodnosti. Ten je třeba vidět v neoddělitelné souvislosti se zákazem narušení cíle 2.3.2.5. Zatímco příkaz shodnosti omezuje vliv velkých maloobchodních řetězců na aktuální spádovou oblast, zákaz narušení výslovně standardizuje ochranu systému zásobování centrálních míst. Nesprávnou volbou lokality nebo nesprávným velikostním zařazením mohou velkoplošná maloobchodní zařízení negativně ovlivnit zásobování obyvatelstva v blízkosti spotřebitelů a funkceschopnost městských a místních jader. Tomu je třeba předcházet omezením vlivů na aktuální zásobovací oblast a zákazem negativních vlivů vycházejících z jejího rámce. Ohledně definice středních oblastí se odkazuje na mapu 2. Zásobování obyvatelstva v blízkosti spotřebitelů ve sběrné oblasti a funkceschopnost jiných centrálních míst nesmějí být narušeny (viz Správní soud Mannheim, rozsudek ze dne 17. prosince 2009, spisová zn. 3 S 2110/08, poř. č. 41, juris).

k zásadě 2.3.2.6

Zásada slouží k tomu, aby byly zajištěny dobré nákupní možnosti i pro nemotorizované skupiny obyvatelstva. To přispívá jako vedlejší efekt k tomu, že se lze vyhnout nadměrným parkovacím plochám. Protože se velkoplošná maloobchodní zařízení zpravidla zřizují ve sběrné oblasti stávajících systémů veřejné hromadné dopravy, lze dodatečné infrastrukturní a provozní náklady omezit na skutečně dodatečně vznikající potřeby.

k cíli 2.3.2.7

Cíl odráží skutečnost, že z jedné aglomerace maloobchodních zařízení, i když jednotlivá maloobchodní zařízení sama o sobě nepřekračují hranice velkoplošnosti, mohou vycházet územně plánovací účinky stejné jako z jednotlivých velkoplošných maloobchodních center. Proto se plánovací věty kapitoly Obchod prohlašují za odpovídajícím způsobem použitelné i pro tuto aglomeraci.

2.3.3 Cestovní ruch a rekreace

Z 2.3.3.1 Je třeba zlepšit prostorové předpoklady pro posílení ekonomiky cestovního ruchu. Zde by měl být kladen důraz na zlepšení kvality a konkurenceschopné nabídky cestovního ruchu. Přitom by se měly všechny turisticky relevantní záměry a projekty zasadit do příslušné strategie vytváření destinací.

C 2.3.3.2 V turistických oblastech nebo v oblastech sloužících vytváření destinací je třeba si předem připravit a kvalitativně dále rozvíjet infrastrukturu potřebnou k rozšíření cestovního ruchu. Přeshraniční požadavky je třeba zahrnout do rozvoje.

Z.2.3.3.3 Krajiny po těžební činnosti Lužická jezerní oblast (Lausitzer Seenland, Lužiska jezorina), Lipská jezerní oblast (Leipziger Neuseenland) a další jezera vznikající po těžební činnosti by měla být rozvíjena s ohledem na turistické využití včetně jednodenní turistiky s uvážením dalších územních nároků, a pokud možno propojena se sousedními turistickými regiony. Rozvoj cestovního ruchu v krajinách po těžební činnosti má být odsouhlasen regionálně, při expanzi podél zemských hranic i vnitrostátně, a zaměřen na udržitelnost.

Z 2.3.3.4 Historicky cenné městské stavby s vnitrostátně významnými kulturními institucemi a církevní stavby stejně jako vesnice s vnitrostátně významnými kulturními statky nebo církevními stavbami by měly být jako hlavní témata městského a kulturního cestovního ruchu a venkovské turistiky dále rozvíjeny a odpovídajícím způsobem marketingově využívány.

Z 2.3.3.5 Místa na kempování a karavany stejně jako rekreační chatky a komplexy prázdninových bytů je třeba plánovat v souladu s přírodou, velikostně, kapacitně a kvalitativně je zkoordinovat podle výkonu stávající infrastruktury a v možné míře je napojit na zastavěný intravilán obce.

Z 2.3.3.6 Prostřednictvím orgánů regionálního plánování by mělo být podporováno zajištění ploch pro zřizování větších území pro rekreační stavby s vnitrostátním významem. K tomu je v případě potřeby stanovit prioritní oblasti pro rozvoj osídlení jako „přípravné lokality pro turistiku“.

Z 2.3.3.7 Dovolená na venkově, rekreační využití v souladu s přírodou, vodní a aktivní turistika mají být rozšířeny a dále rozvíjeny ve vhodných regionech jako atraktivní nabídky cestovního ruchu.

C 2.3.3.8 Státem uznané lázně a rekreační místa je třeba dále rozvíjet jako centra kvalitativně velmi hodnotných nabídek. Územně významná plánování a opatření nesmějí narušovat aktuální funkci míst.

- Z 2.3.3.9** Ve středních pohořích, která jsou tradičními turistickými a rekreačními oblastmi, je třeba s uvážením pokračující klimatické změny zavést adaptační procesy, které zajistí udržitelný rozvoj území s ohledem na přeshraniční turistické změny.
- Z 2.3.3.10** Síť turistických stezek (včetně pěší turistiky, cykloturistiky a jízdy na koni) a lyžařských turistických a vodních tras) je třeba kvalitativně zlepšit a zajistit její využitelnost. Investice mají prioritně sloužit k zaplňování mezer, ale rovněž k pokračujícímu dalšímu rozvoji ve stávající síti. Při dalším rozvoji sítě turistických stezek je třeba brát v úvahu zemské a přeshraniční aspekty konfigurace cest.
- Z 2.3.3.11** Rozsáhlá zařízení pro volný čas a sportovní zařízení stejně jako plochy pro velké akce a vnitrostátní vrcholné akce se značnou územní důležitostí nad rámec místa je třeba koncentrovat stranou ekologicky cenných území na lokality s již provozovaným nebo plánovaným intenzivním využitím, regionálně koordinované a dostupné veřejnou hromadnou dopravou.
- Z 2.3.3.12** V regionálních plánech je třeba vykazovat v oblasti krajiny po těžební činnosti vodní tělesa nebo jejich části, na kterých je principiálně možné zpřístupnění popř. rozšíření pro rekreační a sportovní využití stejně jako oblasti, kde je třeba se takovému využití vyhnout z důvodu nepřijatelných narušení. Má být zajištěn volný přístup k vodám.
- C 2.3.3.13** Je třeba zaručit a zlepšit dostupnost stávajících oblastí cestovního ruchu a rekreačních oblastí prostřednictvím veřejné hromadné dopravy (ÖPNV)/ železniční hromadné dopravy (SPNV) cestou poskytovatelů těchto služeb. Nabídky ÖPNV/SPNV je třeba koordinovat s rozvojem nových nabídek cestovního ruchu.

Odůvodnění k 2.3.3 Cestovní ruch a rekreace

k zásadě 2.3.3.1

V Sasku existuje konkurenceschopný základ pro cestovní ruch. Kromě zachování nebo obnovení funkčnosti ekosystému, krásy a rozmanitosti krajiny a stavebního fondu je nezbytně nutné stále doplňovat a zlepšovat kvalitu infrastruktury potřebné pro bezpečný cestovní ruch. Na podporu udržitelnosti je potřebná regionálně koordinovaná redukce tempa celkové koncepce turistického rozvoje.

k cíli 2.3.3.2

Destinace je prostor (region, místo, jednotlivý objekt), který si host (nebo segment hostů) vybere jako cíl cesty. Destinace zahrnuje veškeré vybavení potřebné pro pobyt, tedy ubytování, stravování, zábavu a aktivity. Je současně produktem a konkurenční jednotkou - v souhrnu jde o strategickou obchodní jednotku.

Vytváření konkurenceschopných destinací je podle saské strategie cestovního ruchu 2020 odpovědností krajů, obcí a firem příslušných regionů nebo měst.

Svobodný stát Sasko zadává svou Strategii cestovního ruchu 2020 rámcové podmínky pro vytváření konkurenceschopných destinací a bude proces provázet relevantními zadáními v příslušných směrnicích na podporu cestovního ruchu.

K turistické infrastruktuře se počítají vedle obecných infrastrukturních zařízení (veřejná doprava, zásobování a odvoz odpadu) zejména zařízení subjektů služeb cestovního ruchu (hotely a restaurace, doprava, zařízení pro volný čas a tak dále). Další důležité akční oblasti (bezbariérová zařízení cestovního ruchu, kvalitní ubytovací zařízení) jsou vysvětleny ve strategii cestovního ruchu. Turistické regiony (destinace) patří do značné míry k venkovu a do příhraničních oblastí. Vnitrostátní dostupnost prostřednictvím odpovídajících dopravních spojů a posílení jednodenního cestovního ruchu jako ekonomického faktoru jsou základním předpokladem pro jejich další rozvoj.

Zejména v oblasti přeshraničních krajín po těžební činnosti, ale i v jiných hraničních oblastech Saska mezitím vznikly pevné vztahy a spolupráce na projektech se sousedními zeměmi a sousedními státy, které je třeba brát odpovídajícím způsobem v úvahu při dalším rozvoji infrastruktury (viz také Z 2.3.3.3 a Z 2.3.3.10).

k zásadě 2.3.3.3

Vznikající jezerní krajiny nabízejí v Sasku příležitost rozvíjet nové nabídkové segmenty. Proto je třeba při plánování a rozvoji těchto krajín po těžební činnosti zapojovat i okolní regiony (včetně sousedních států a spolkových zemí Braniborsko, Sasko-Anhaltsko a Durynsko) a zvážit mezi sebou další nároky na využití prostoru, např. nároky hospodářského rozvoje nebo ochrany přírody.

Jezerní krajiny nabízejí prostor pro trendové druhy sportu, kterým se na hustě osídleném spolkovém území jinak nelze věnovat. Z důvodů protihlukové ochrany, na ochranu turistů vyhledávajících přírodu nebo přicházejících za rekreací a rovněž na ochranu přírody a krajiny je třeba vybírat si vhodné oblasti. V souvislosti s obnovením přirozeného hospodaření s vodou po těžební činnosti v regionu je třeba brát v úvahu vodohospodářské interakce a požadavky (srovnej cíl 2.1.3.2).

k zásadě 2.3.3.4

Řada saských měst je díky své historii nebo specifickým památkám zvláště vhodná k tomu, aby se etablovala v městské a kulturní turistice.

I řada saských vesnic má z titulu svého kulturního dědictví potenciál, aby byla atraktivní v celostátním kontextu. Různorodé a kvalitativně hodnotné nabídky nebo společné marketingové aktivity v jednotlivých městech nebo na vesnicích jsou předpokladem k tomu, aby se mohl zvyšovat počet návštěvníků. V aktuálních destinacích je třeba stanovit na vlastní odpovědnost priority jak městského a kulturního cestovního ruchu, tak venkovské turistiky a zvláště podporovat jejich další rozvoj.

k zásadě 2.3.3.5

Pro místa na kempování a karavany, rekreační chatky a komplexy prázdninových bytů je potřebná již při plánování koordinace kapacit s výkonem infrastruktury obcí, a to zejména s ohledem na zásobování a odvoz odpadu. U místně vzdálených lokalit hrozí nebezpečí nevhodně vynaložených nákladů na zpřístupnění. Při plánování a nové výstavbě větších kolonií rekreačních chatek a míst na kempování a karavany je třeba se v relaci k projektu a podle možností snažit o napojení na zastavěný intravilán, aby se tak umožnila integrace těchto záměrů způsobem ohleduplným k přírodě a stávajícímu osídlení.

k zásadě 2.3.3.6

Vzhledem ke zvýšené poptávce (srovnej Strategie cestovního ruchu 2020, str. 22 č. 3 a str. 32. opatření č. 5) je třeba vytvořit předpoklady pro rozšíření nabídky na větší zařízení s rekreačními chatkami a prázdninovými byty (> 50 bytových jednotek nebo 100 lůžek).

Regionální plánování má zjistit případnou poptávku po lokalitách a nedostatečné zásobování ve své plánovací oblasti a v případě potřeby stanovit lokality pro případ potřeby zajištění ploch. Zásada 2.3.3.5 této kapitoly již obsahuje některé podmínky a kritéria pro výběr těchto lokalit. Vzetím na vědomí a implementací nástroje ukotveného v § 4 odst. 2 SächsLPIG „Prioritní oblasti rozvoje bydlení“ se má celkově ulehčit velkoplošnému zřizování zařízení a investicím v oblasti turistiky a předem minimalizovat uživatelské konflikty.

k zásadě 2.3.3.7

V turistických oblastech Saska mají být v závislosti na jejich přirozené výbavě a poloze vytvořeny vedle obecných turistických nabídek v dílčích oblastech další zvláštní nabídky pro speciální skupiny uživatelů, aby se zvýšilo povědomí o aktuální oblasti a její přitažlivost. V zájmu trvalého zvyšování přitažlivosti je třeba klást zvláštní důraz na zachování vlastností přírodního prostoru, přírodních druhů specifických pro přirozeně nedělitelné oblasti a na funkční integraci biotopu. V saských turistických regionech slouží zvláštní měrou rekreaci s důrazem na přírodu a respekt k přírodě přírodní parky Dübener Heide, Erzgebirge-Vogtland, Zittauer Gebirge a Muldenland (zakládá se).

k cíli 2.3.3.8

Státem uznávané lázně a rekreační rezorty musejí dbát na uchování a kompletaci zařízení specifických pro lázně a zařízení využívající léčebné prostředky přírodního původu, aby splnily předpoklady pro vysokou úroveň medicínských a léčebných procedur a atraktivní lázeňské prostředí. Dále musejí dbát na to, aby ostatní způsoby užívání nenarušovaly tento vývoj nebo mu nebránily. V rámci směrného plánování staveb lze zajistit plochy pro zařízení specifická pro lázně, která doplňují klinickou oblast, nebo ubytovací zařízení, a to i když zahájení stavby není zatím v dohledu. Také lze udržet volné trasy pro silniční obchvaty sloužící zklidnění provozu. Opatření předpokládaná v jiných oborech činnosti je třeba sladit s představami o rozvoji lázeňství a rekreační péče. Dále přitom platí, že se zachovají charakteristické hranice lokalit a ráz krajiny a uvnitř osídleného prostoru se udrží dostatečně velké souvislé plochy volné a prosté zástavby.

k zásadě 2.3.3.9

Vyšší nadmořské výšky saského středohoří měly odjakživa zvláštní význam v zimních sportech. Jsou pro obyvatele hustě obydlených městských aglomerací případně velkoměst snadno přístupné i veřejnou hromadnou dopravou a plní mimo jiné zvláštní příměstskou rekreační funkci.

Perspektivně vyzýváme obce a veškeré ostatní zúčastněné strany, aby při veškerém plánování a přijímání opatření braly přiměřeně v úvahu pokračující změnu klimatu a její dopady na jednotlivá území, mimo jiné na zajištění sněhu. V popředí je přitom vytváření celoročních nabídek aktivit nezávislých na počasí.

Vzhledem k tomu, že části regionů Saského středohoří mají zvláštní význam v rámci evropské ekologické sítě „Natura 2000“, je třeba dbát na cíle zachování a účel ochrany v oblastech zimních sportů při plánování a přijímání opatření podle paragrafů 13 a 34 spolkového zákona o ochraně přírody (BNatSchG) ze dne 29. července 2009 (Spolková sbírka zákonů BGBl., díl I, str. 2 542), naposledy novelizovaného článkem 2, odst. 24 zákona ze dne 6. června 2013 (Věstník spolkových zákonů BGBl., díl I, stránky 1 482, 1 496).

k zásadě 2.3.3.10

Síť turistických cest je základním prvkem rozvoje aktivní turistiky v Sasku.

Proto je třeba zabezpečit kvalitu stávající sítě, aby se atraktivnost tohoto území udržela v dlouhodobém horizontu. Podle saské turistické strategie 2020 zde v budoucnosti dojde ke koncentraci prostředků k udržení a rozšíření na vnitrostátně tržně využitelné nabídky vysoké jednotkové kvality a atraktivnosti.

V jednotlivých odůvodněných případech vidíme vedle dalšího kvalitativního rozvoje cestovní sítě potřebu optimalizace při odstraňování mezer ve stávající síti.

k zásadě 2.3.3.11

Velkoplošná rekreační a sportovní zařízení stejně jako zabírání ploch pro rozsáhlé akce a vnitrostátní vrcholné události zasahují do přírodní rovnováhy a vzhledu krajiny a mají dlouhodobé účinky na životní prostředí. Osidlování popřípadě pořádání akcí by proto mělo podle možnosti probíhat v oblastech, které jsou pro to vhodné a zatížitelné. Úsporné vůči přírodě jsou zpravidla lokality na dopravních osách. Ježto jsou takové záměry spojeny s intenzivním využíváním ploch a rozsáhlými zásahy do rázu krajiny, ale i s potřebou velkých ubytovacích kapacit a intenzivním rozšiřováním infrastruktury, působí koncentrace na turisticky již využívané oblasti nebo na ladem ležící přílišným osídlením narušenou krajinu proti tomu a umožňuje použití stávající infrastruktury. To nevylučuje, že mohou být v odůvodněných jednotlivých případech zpřístupněny nové lokality. Plánování pro takové projekty by mělo být regionálně odsouhlaseno a včleněno do celkové koncepce.

k zásadě 2.3.3.12

V zásadě přispívá turistické zpřístupňování již existujících nebo případně vznikajících jezer v krajině na místech bývalých dolů k prostorově širší alokaci využívání vodních ploch. Přitom může vykazování vod popřípadě podílů vod pro rekreační nebo sportovní využití v rámci územního plánování působit proti přetěžování dosud využívaných vod. Při plánování a prokazování konkrétního využívání vod by mělo být bráno v úvahu, že oblasti břehů jsou udržovány jako veřejně přístupné, pokud je to slučitelné se sektorovými zájmy.

k cíli 2.3.3.13

Do rozvoje nových turistických a volnočasových nabídek je třeba začlenit atraktivní spoje železniční a veřejné hromadné dopravy. Ty mají stejnou měrou přispět k zajištění dosažitelnosti cestovních cílů v turistických oblastech, zvýšení využívání veřejných dopravních prostředků a snížení zátěže způsobované individuální motorizovanou dopravou.

3 Rozvoj dopravy

Mapa: Pro dopravní infrastrukturu zajišťovaných lokalit jsou na mapě 4 „Dopravní infrastruktura“ vyznačeny tratě a koridory jako prioritní oblasti (C) nebo vyhrazené oblasti (Z).

Pro oblast silniční dopravy byly vedle existujících spolkových meziregionálních a zemských silnic převzaty pro informaci do mapy 4 také ty, které jsou ve výstavbě, stejně tak jako koridor pro spolkovou silnici B 87n.

Upozornění: Tratě jsou vyznačeny jako tratě pro novou výstavbu a tratě pro dostavbu. Jsou to prioritní oblasti ve smyslu § 8 odst. 7 č. 1 spolkového zákona o územním plánování, což znamená, že jsou vyloučena využití významná pro území, jejichž dopravní funkce, resp. využití není odsouhlasena.

Koridorem probíhá vymezení oblasti pro dopravní využití, pro kterou - na základě stavu plánování, velkého počtu různých možností nebo z jiných důvodů - musí být ještě stanovena konkrétní trať. Koridory jsou vyhrazené oblasti ve smyslu § 8 odst. 7 č. 2 spolkového zákona o územním plánování. Zde je dopravní funkci nebo využití přiřazen zvláštní význam v porovnání s konkurenčními možnostmi využití, které jsou pro území významné.

3.1 Mobilita a integrovaný dopravní a územní rozvoj

Z 3.1.1 Dopravní infrastruktura v Sasku musí být rozvíjena tak, aby došlo ke vzniku účinného a výkonného dopravního systému, který zaručuje udržitelnou mobilitu všech obyvatel a který zohledňuje potřeby hospodářství.

Dále je nutné v rámci integrovaného dopravního a územního rozvoje

- **přizpůsobit a dále ekologicky rozvíjet ve všech dílčích oblastech Saska dopravní infrastrukturu se zohledněním demografické proměny a z toho pramenícího odlišného regionálního rozvoje dopravní poptávky,**
- **zvýšit dopravní bezpečnost všech typů a pro všechny účastníky dopravy,**
- **dosáhnout účinného a silnějšího propojení přesahujícího nositele dopravy také pomocí modernějších intermodálních systémů pro řízení dopravy,**
- **zaručit udržitelnou mobilitu pomocí inovativních dopravně politických řešení a technických inovací, jako je rozvoj elektromobilů nebo jiných alternativních pohonů,**
- **dále posilovat a budovat pozici Saska jako logistického centra a křižovatky Evropy propojením s národní a evropskou dopravní sítí,**
- **dbát při výstavbě dopravní infrastruktury na účinné využívání ploch a snižování požadavků na plochy,**
- **zaručit dosažitelnost a propojení centrálních obcí, v souladu s potřebami především také pomocí veřejné hromadné dopravy,**
- **pomocí styčných bodů získat a dále rozvíjet prostorové a časové možnosti přechodu mezi individuální motorovou dopravou, veřejnou dálkovou dopravou a veřejnou hromadnou dopravou a dopravní cyklistikou,**

- **zajistit dosažitelnost i periferních venkovských oblastí prostřednictvím flexibilních forem obsluhy a inovativních konceptů mobility ve veřejné hromadné dopravě a přizpůsobením silniční výstavby a ostatních technických norem.**

Odůvodnění pro část 3.1 Mobilita a integrovaný dopravní a územní rozvoj

k zásadě 3.1.1

Účinný a výkonný dopravní systém je základním předpokladem pro rozvoj Svobodného státu Sasko jako trvale udržitelného životního a hospodářského prostoru. Přitom musí být také zohledněny požadavky na mobilitu občanů, stejně tak jako požadavky výrobních a distribučních procesů hospodářství. Důležitým faktorem lokality Sasko jsou dopravní cesty vybudované v souladu s potřebami, udržované a optimálním způsobem propojené. Rozvoj dopravní infrastruktury úzce koreluje s rozvojem struktur prostoru a sídelních struktur ve Svobodném státě Sasko. V důsledku toho je nutné usilovat o integrovaný dopravní a územní rozvoj, který podporuje hospodářský, společensky vyvážený a ekologicky šetrný rozvoj, a přispívá k vyrovnaným životním podmínkám ve všech dílčích oblastech Saska.

Zásadně je nutné snížit další zabírání volných ploch pro sídelní a dopravní účely (srovnej Z 2.2.1.1). Při volbě varianty dopravního záměru musí být proto spolu s potřebami ekosystému, funkčními souvislostmi biodiverzity (biokoridor), potřebami zemědělství a lesnictví, protipovodňové ochrany a ochrany přírodních zdrojů, zohledněno také snížení požadavků na využití dalších ploch. Vyrovnaní nebo náhrada by měly být zajištěny přednostně prostřednictvím odplombování.

3.2 Silniční doprava

- Z 3.2.1 Pro zajištění funkční sítě vyhovující normám musí být vytvořena a zlepšována stávající silniční infrastruktura. Existující nedostatky musí být v případě potřeby odstraněny.**
- C 3.2.2 Nový úsek dálnice A 72 Chemnitz – Lipsko (A 38) musí být zrealizován co nejdříve. Pokračování od dálnice A 38 až k dálničnímu nájezdu Lipsko/Connewitz musí být realizován v souladu s potřebami.**
- C 3.2.3 Úseky spolkové dálnice uvedené na mapě 4 budou vybudovány jako šestiproudé.**
- C 3.2.4 Úseky existujících spolkových silnic, které jsou vyznačeny jako tratě pro dostavbu, budou rozšířeny ze dvou na čtyři pruhy.**
- C 3.2.5 Trasy, které jsou vyznačeny jako nová výstavba spolkových a státních silnic, budou vybudovány v souladu s potřebami.**
- Z 3.2.6 Ve všech plánech a opatřeních významných pro území musí být zohledněny koridory určené jako úseky nové výstavby spolkových a státních silnic a symbolem vyznačené přeložky silnic, odstranění úrovněvého křížení se železnicí a obchvaty.**

C 3.2.7 Při aktualizaci regionálních plánů musí být koridory vyznačené na mapě 4 jako úseky nové výstavby spolkových a státních silnic a symbolem vyznačené přeložky silnic, odstranění úrovněového křížení se železnicí a obchvaty z pohledu územního plánování zajištěny na základě odborných plánů předkládaných tras.

Odůvodnění k části 3.2 Silniční doprava a k mapě 4

Síť silničních komunikací představuje důležitou součást integrovaného a mnohonásobně rozvětveného dopravního systému. Nese hlavní dopravní zátěž. Průmyslová a tranzitní země, jakou je Sasko, je závislá na efektivní síti silnic.

Svobodný stát má v současné době hustou, široce rozvětvenou síť silničních komunikací pro místní dopravu. V uplynulých dvou desetiletích byly do této sítě vloženy rozsáhlé investice. Díky tomu Svobodný stát Sasko disponuje silniční infrastrukturou do značné míry stanovovanou dle potřeb. Pro nadcházející roky platí, že tato infrastruktura bude optimalizována s ohledem na demografické změny, veřejné finance (budoucí náklady), snižování požadavků využití nových ploch a dosažení a optimalizace zásahů do přírody a do krajiny a jejich udržování, případné nedostatky budou odstraněny.

V důsledku rozšiřování EU má zvláštní význam dokončení komunikací v rámci nadregionálních spojovacích os a zapojení do transevropských sítí silničních komunikací. Rostoucí hospodářská provázanost se sousedními státy Saska vyžadují další zvyšování propustnosti vnitřních hranic EU s Polskem a Českou republikou. Vybudovaná dobře fungující síť silničních komunikací je také potřebná pro integraci venkovských oblastí s cílem dosažení rovnocenných životních podmínek v rámci dopravního systému Saska.

Prognózovaná dopravní poptávka by měla být řešena dobře fungující a výkonnou sítí silničních komunikací. Rozvoj klasifikované sítě silničních komunikací v Sasku se zohledněním potřeb musí kromě ekonomických aspektů zahrnovat také koncepční úvahy o propojení.

Plánované rozšiřování a nová výstavba sítě spolkových meziregionálních a zemských silnic se zaměřuje na průběh nadregionálních a regionálních os. Potřeba a rozsah opatření se odvíjejí od funkce spojování a stávajících dopravních poměrů, vývoje sídelní aktivity, požadavků hospodářství a potřeb ochrany životního prostředí a struktury zemědělství. Odstranění posledních nedostatků a uvedená výstavba v síti spolkových dálnic v Sasku jsou z dopravně politického hlediska mimořádně naléhavé, protože vysoká účinnost a dopravní bezpečnost spolkových dálnic rozhodujícím způsobem přispívá k odlehčení podřazených sítí.

Volba projektů spolkových dálkových silnic, které budou zajištěny v územním plánu, je založena na plánování potřeb spolkových meziregionálních silnic (příloha zákona o výstavbě dálkových silnic [Fernstraßenausbaugesetz – FStrAbG] ve znění uveřejněném 20. ledna 2005 [BGBl. I, s. 201], změněném článkem 12 zákona z 9. prosince 2006 [BGBl. I, str. 2 833, 2 852]). Ve shodě se Spolkovým ministerstvem dopravy, výstavby a urbanismu nebudou opatření „B 93 Schneeberg – hr. přechod D/CZ“ a „B 160 Hoyerswerda/Wojerecy – Weißwasser/Běla Woda“ převzata do zajištění územním plánováním.

Federální vláda v současné době aktualizuje spolkový plán dopravních cest (Bundesverkehrswegeplan, BVWP) 2003 a následně přílohu k zákonu o výstavbě dálkových silnic. Výsledkem jsou možné změny v projektech spolkových meziregionálních silnic také v Sasku. Projekty výstavby silnic „B 156 – OU Bluno/Bluň“ a „B 97 – OU Ottendorf-Okrilla (s V. AS Hermsdorf)“ nejsou v aktuálním plánu potřeb obsaženy. Vzhledem k situaci v obcích musí být tyto při aktualizaci spolkového plánu dopravních cest ohlášeny.

Pokud po dokončení nového spolkového plánu dopravních cest budou existovat záměry, které dosud nejsou v Zemském rozvojovém plánu uvažovány, musí být z pohledu plánování krajiny přezkoumáno, do jaké míry je lze zajistit územním plánováním podle stavů plánování dle § 8 odst. 5 č. 3 spolkového zákona o územním plánování, které jsou předkládány v oborových plánech. Projekty uvažované v Zemském rozvojovém plánu pro rok 2013, pro které po dokončení nového spolkového plánu dopravních cest nebude zjištěna potřeba, musí být přezkoumány z hlediska plánování krajiny a musí být stanoveno, do jaké míry ještě vyžadují zajištění územním plánováním.

V oblasti státních silnic je v zemském dopravním plánu uvedena potřeba nové výstavby. Pro navrhovanou realizaci budou těmto projektům nové výstavby v zemském plánu dopravy přiřazeny úrovně naléhavosti.

k zásadě 3.2.1

Průzkumy a zprávy o stavu státních silnic včetně inženýrských staveb ukázaly potřeby systematické strategie zachování. Zachování infrastruktury je těžištěm budoucí činnosti.

Ke zlepšení sítě silničních komunikací se také počítá odstranění úrovnových železničních přejezdů na spolkových a zemských silnicích s cílem snížit počty nehod a zpoždění dopravy, stejně tak jako zvýšit propustnost v síti silničních komunikací.

Prostřednictvím použití telematických systémů pro organizaci dopravy je možné zvýšit plynulost provozu a zároveň přispět ke snížení dopadů silniční dopravy na životní prostředí.

k cíli 2.2.3

Dálnice ve výstavbě BAB A 72 Chemnitz – Lipsko propojuje cenným způsobem obě saská centrální místa vyšší úrovně uvnitř metropolitního regionu Střední Německo. Odlehčuje obcím podél dálnice B 95 a zajišťuje nezbytnou silniční infrastrukturu pro metropolitní region, především pro místa s automobilovým průmyslem a jejich dodavatele a dostupnost mezinárodního letiště Lipsko/Halle z jižního Saska. Na mapě 4 jsou vyznačeny tyto úseky dálnic:

Silnice	Název projektu	Potřeba
A 72	AS N Borna (B 176) – AS Rötha (B95) (BA 5.1)	NP
A 72	AS Rötha (B95) – AK A 38/A 72 (BA 5.2)	NP
A 72	AK A 38/A 72 – AS Lipsko/Connewitz	DP*

k cíli 3.2.3

U výše uvedených dálničních úseků se jedná o oblasti s mimořádně vysokým dopravním zatížením. Další rozšíření je nutné pro zvýšení bezpečnosti a pro zabránění vzniku úzkých míst.

Silnice	Název projektu	Potřeba
A 14	AS Lipsko/východ – AD A 14/A 38	NP
A 72	AS Chemnitz-jih – AS Stollberg-západ	DP
A 72	AS Stollberg-západ – AS Cvikov-východ	DP

k cíli 3.2.4

Pro spolkové silnice, kde je dle mapy 4 plánováno další rozšiřování, je další výstavba nutná pro zlepšení plynulosti provozu a ke zvýšení bezpečnosti dopravy.

Silnice	Název projektu	Potřeba
B 92	Plavno – A 72	NP
B 94	Reichenbach – A 72	NP
B 101	Obchvat Freiberg – Brand-Erbisdorf	NP
B 173	Plavno – A 72	NP

k cíli 3.2.5

U opatření nové výstavby tras spolkových meziregionálních silnic vyznačených na mapě 4 se jedná o opatření pro řešení naléhavých potřeb (NP), opatření dalších potřeb (DP) a opatření dalších potřeb s právem plánování (DP*) potřeb pro spolkové dálkové silnice.

Na rozdíl od spolkových meziregionálních silnic nese zátěž výstavby státních silnic Svobodný stát Sasko. Zemský dopravní plán Sasko tvoří základ pro potřeby nové výstavby státních silnic.

Pokud byly k dispozici průběhy tras vyznačené v plánech nebo vymezené liniemi, byly tyto při grafickém vyznačení tratí zohledněny podle měřítko Zemského rozvojového plánu.

Doplněním sítě spolkových meziregionálních a zemských silnic v Sasku bude zaručena dobrá dostupnost všech dílčích oblastí. Tak bude podpořen vznik prostorově vyvážené, dlouhodobě konkurenceschopné struktury hospodářství. Prostřednictvím stanovených opatření pro novou výstavbu sítě spolkových meziregionálních a zemských silnic Svobodného státu Sasko dojde k funkčnímu propojení centrálních obcí a zlepšení dostupnosti sítě dálnic.

Výstavba obchvatů spolu se spolkovými a státními silnicemi povede ke zlepšení plynulosti a bezpečnosti dopravy jak na volných úsecích silnic, tak i v obcích. Trasy nové výstavby jsou – v případě, že již byly z pohledu odborného plánování konkretizovány – vyznačeny na mapě 4 jako nová výstavba.

Na mapě 4 jsou jako nová výstavba vyznačeny tyto projekty nové výstavby spolkových silnic:

Silnice	Název projektu	Potřeba
B 2	Obchvat Bad Dübén/Wellaune	NP
B 6	Přeložka: Drážďany-Cossebaude	NP
B 7	Přeložka sev. Frohburg (část SN) n. AS A 72	NP
B 95	Obchvat Burkhardtsdorf	NP
B 96	Obchvat Hoyerswerda/Wojerecy	NP
B 101	Přeložka v Aue (B 101 – B 169)	NP
B 101/ B 173	Obchvat Freiberg	NP
B 107	Obchvat Grimma, (3. BA)	NP
B 107	Ebersdorf (B 169) – jižní spojka Chemnitz (S 236)	NP
	1. BA jižní spojka Chemnitz (S 236)-B 173	NP
	2. BA B 173 – Ebersdorf (B 169)	NP

Silnice	Název projektu	Potřeba
B 156	Obchvat Malschwitz/Niedergurig/ Malešecy/Delnja Hórka	NP
B 169	B 6 – Salbitz	NP
B 169	Obchvat Göltzschtal	NP
B 172	Obchvat Pirna 3. BA	NP
B 173	Přeložka ve Flöze	NP
B 178	A 4 – S 112 (Nostitz/Nosačicy)	NP
B 178	Niederoderwitz – Zittau	NP
B 180	Obchvat Thalheim	DP*
B 181	A 9 – Lipsko: hranice města	NP
B 2	Obchvat Krostitz/Krensitz	DP

Na mapě 4 jsou jako nová výstavba vyznačeny tyto projekty nové výstavby státních silnic:

Silnice	Název projektu
S 38	Obchvat Wermsdorf (S 38)
S 84	Nová výstavba Niederwartha-Meißen BA 2.2 (uzel Naundorfer Straße k S 82)
S 84	Nová výstavba Niederwartha-Meißen 3. BA
S 94	Obchvat Bernsdorf
S 95	Obchvat Kamenz/Kamjenc (jižní spojka)/S 100
S 106	Obchvat Bautzen/Budyšin, jižní obchvat, 2.BA
S 111	Jihozápadní obchvat Görlitz/Zhorjelc 1. BA, B 6 – S 111
S 111	Jihozápadní obchvat Görlitz/Zhorjelc 2. BA, (OU Kunnerwitz)
S 177	Obchvat Wünschendorf/Eschdorf
S 177	Přeložka jižní Großerkmannsdorf
S 177	Radeberg – A 4
S 200	Obchvat Mittweida
S 222	(B 101) Obchvat Wolkenstein/Falkenbach
S 241	Obchvat Niederfrohna
S 282	Obchvat Kirchberg
S 288	Přeložka sev. Glauchau
S 289	Přeložka Neukirchen
S 289	Přeložka sev. Werdau
S 289	Přeložka Fraureuth/Ruppertsgrün
S 298	Obchvat Brockau
S 298	Obchvat Kleingera
S 309	Obchvat Posseck

k zásadě 3.2.6

Byly vyznačeny koridory pro požadavky nové výstavby plánu potřeb pro spolkové meziregionální silnice a požadavky zemského dopravního plánu pro plány, které nejprve ještě musí být více konkretizovány odborným plánováním.

Na mapě 4 jsou jako koridory vyznačeny tyto projekty nové výstavby spolkových silnic:

Silnice	Název projektu	Potřeba
B 96	Přeložka Eibau – B 178	DP*
B 96n	Lgr. SN/BB – Hoyerswerda/Wojerecy	NP
B 97	Bernsdorf – Lauta	DP*
B 169	Salbitz – Döbeln (A 14)	DP*
B 96	Groß Särchen/Wulke Ždžary – Königswartha/Rakecy	DP
B 156	Uhyst/Delni Wujězd – Boxberg/Hamor	DP

Na mapě 4 jsou jako koridory vyznačeny tyto projekty nové výstavby státních silnic:

Silnice	Název projektu
S 142	Přeložka křížení B 96 – S 148n
S 247	Přeložka záp. Lunzenau
S 247	Přeložka v Lunzenau
S 289	Přeložka Römersgrün

Koridory vyznačené v mapě 4 musí být zohledněny ve všech územně významných plánech a opatřeních.

Koridor pro úseky spolkové silnice B 87n je vyznačen podle regionálního plánu Západního Saska. Úseky (B 87 Leipzig-Mitte [A14] – jižní Eilenburg; jižní Eilenburg – severní Eilenburg; severní Eilenburg – jižní Torgau; jižní Torgau – severní Torgau) musí být také zohledněny ve všech územně významných plánech a opatřeních.

Na mapě 4 jsou jako nová výstavba níže shrnuty a symbolicky vyznačeny přeložky silnic, odstranění železničních přejezdů a obchvaty.

Tato nová výstavba musí být v návaznosti na spolkové, resp. státní silnice zohledněna ve všech územně významných plánech a opatřeních.

Silnice	Název projektu	Potřeba
B 2	Obchvat Bad Düben 2 BA	DP*
B 2	Obchvat Krostitz/Hohenossig	NP
B 2	Obchvat Groitzsch/Audigast	DP*
B 2	Obchvat Schönwölkau/Lindenhayn	DP
B 6	Přeložka v Machern	NP
B 6n	Obchvat Bad Düben	DP*
B 6n	Obchvat Kossa/Görschlitza a Pressel s přeložkou	DP*

Silnice	Název projektu	Potřeba
B 6n	Přeložka jz Torgau	DP*
B 95	Obchvat Thum/Ehrenfriedersdorf	NP
B 98	Obchvat Thiendorf	NP
B 98	Obchvat Schönfeld	NP
B 98	Obchvat Wildenhain	DP*
B 101	Obchvat Lauter	NP
B 101	Obchvat Annaberg-Buchholz	DP*
B 101	Obchvat Schlettau	DP*
B 101	Obchvat Brand-Erbisdorf	DP*
B 115	Obchvat Krauschwitz/Krušwica, 1. BA	NP
B 115	Obchvat Krauschwitz/Krušwica, 2. BA	NP
B 169	Obchvat Lichtensee	NP
B 169	Obchvat Gröditz	NP
B 173	Obchvat Mülsen	NP
B 173	Obchvat Bernsdorf	NP
B 173	Dílčí obchvat Reichenbach	NP
B 173	Obchvat Oberlungwitz/Mittelbach	NP
B 173	Obchvat Oederan	DP*
B 174	Obchvat Großolbersdorf/Hohndorf	NP
B 174	Obchvat Marienberg/Reitzenhain	NP
B 6	Obchvat Kühren	DP
B 95	Obchvat Wiesa/Schönfeld	DP
B 98	Obchvat Glaubitz	DP
B 101	Obchvat Scheibenberg	DP
B 107	Obchvat Trebsen	DP
B 107	Dílčí obchvat Colditz (s novou výstavbou Muldebrücke)	DP
B 107	A 4 – Ebersdorf (B 169)	NP
B 169	Obchvat Rossau/ Greifendorf	DP
B 169	Obchvat Schlema	DP
B 169	Aue (dálniční most – S 222)	DP
B 170	Obchvat Dippoldiswalde – Altenberg	DP
B 171	Dílčí obchvat Olbernhau	DP
B 171	Obchvat Zöblitz	DP
B 173	Obchvat Mohorn	DP
B 175/B 180	Obchvat Waldenburg, 2. BA	DP*
B 175/B 180	Obchvat Waldenburg, 3. BA	DP
B 175	Obchvat Rochlitz	DP
B 182	Obchvat Strehla	DP
B 182	Obchvat Dommitzsch/Greudnitz, Wörblitz, Proschwitz	DP

Silnice	Název projektu	Potřeba
B 282	Obchvat Mehltheuer	DP
B 282	Obchvat Mühltröf	DP
B 282	Obchvat Syrau	DP
B 283	Přeložka v Aue	DP
B 97	Obchvat Ottendorf-Okrilla (s V AS Hermsdorf)	
B 156	Obchvat Bluno/Bluň	

Silnice	Název projektu
S 1	Obchvat Grebehna
S 11	Přeložka/železniční přejezd (ŽP) v Grimma
S 25	Obchvat Beilrode
S 32	Obchvat Lommatzsch, 1. BA, část 2 (propojení S 85 – S 32 východní Lommatzsch)
S 36	Přeložka záp. Wilsdruff
S 65	Přeložka jižní Groitzsch
S 80	Přeložka/rozšíření Weinböhl
S 84	Nová výstavba Niederwartha – Meißen 4. BA
S 88	Rozšíření Röderau s odstraněním železničního přejezdu (ŽP)
S 88	Přeložka vých. Nünchritz až k S 40
S 91	Obchvat Radeburg (západní objezd)
S 95	Obchvat Pulsnitz
S 106	Jižní obchvat Bautzen/Budyšin, 3. BA, B 96 – B 6
S 121	Přeložka záp. Rothenburg nové: odstranění ŽP Horka
S 127	Přivaděč hraniční přechod Deschka (D/PL)
S 129	Přeložka Wendisch Paulsdorf (odstranění ŽP)
S 177	Obchvat Seifersdorf
S 192	Obchvat Grumbach
S 216	Nová výstavba Olbernhau – hr. přechod D/CZ
S 242	Přeložka Wüstenbrand
S 242	Obchvat Burgstädt/Taura
S 288	Přeložka mezi S 289 a B 93 u Waldsachsenu
S 289	Obchvat Gablenz
S 293n	Nová výstavba severozápadně od Cvikova mezi B 175 a B 93 Dílčí úsek 1: B 175 – S 290
S 293n	Nová výstavba severozápadně od Cvikova mezi B 175 a B 93 Dílčí úsek 2: S 290 – B 93
S 302	Obchvat Schöneck
S 304	Obchvat Grünbach
S 306	Přeložka v Bad Elster

k cíli 3.2.7

Pokud pro opatření pro novou výstavbu dle C 3.2.6 v době aktualizace regionálního plánu existují pokročilé plány pro volbu trasy (potvrzení linií, uzavřené předběžné plány se spoluúčastí nositelů veřejného zájmu, skončená územně-plánovací řízení), musí tyto trasy být územně vyznačeny v příslušném regionálním plánu jako prioritní oblasti. Pokud stávající stavy plánování z hlediska odborných plánů nebo jiné důvody neumožňují zajištění v podobě prioritních oblastí, musí být s přihlédnutím všech územně plánovacích požadavků vyznačeny jako vyhrazené oblasti.

3.3 Nadregionální železniční infrastruktura, transevropské sítě (TEN) a železniční osobní dálková doprava

- Z 3.3.1** Železniční osobní dálková doprava a nákladní železniční doprava musí být rozvíjeny tak, aby v Sasku vzniklo co nejlepší napojení na národní a evropskou síť železnic. Kritická místa železniční sítě musí být odstraněna. U projektů nové výstavby a rozšiřování je nutné věnovat zvláštní pozornost efektivitě sítě.
- Z 3.3.2** Železniční tratě musí být propojeny s ostatními způsoby přepravy do jediného integrovaného dopravního systému.
- Z 3.3.3** Železniční uzly musí být v souladu s potřebami rozšířeny tak, aby přispívaly ke zvýšení výkonnosti železniční sítě. Za tímto účelem je nutné naplánovat a uskutečnit koridory jednotlivých nových úseků (propojovací zatáčky) vyznačené na mapě 4.
- C 3.3.4** Opatření nové výstavby na trase (Berlín) – Drážďany – (Praha) musí být v rámci koridoru vyznačeného na mapě 4 co nejdříve realizována.
- C 3.3.5** Železniční infrastruktura v transevropském dopravním koridoru (Berlín) – Drážďany – (Praha – Vídeň / Budapešť – jihovýchodní Evropa) musí být za účelem zlepšení nadregionální dostupnosti Saska rozšířena a na některých úsecích nově vybudována tak, aby umožňovala minimální rychlost 200 km/hod.
Nová trať Drážďany – (Praha) vedoucí přes Krušné hory musí být dimenzována pro smíšený provoz (přeprava osob a nákladů) a na rychlost minimálně 200 km/hod.
- C 3.3.6** Rozšíření a výstavba nových úseků na trase Lipsko – Drážďany jako důležitého spojovacího prvku saských centrálních míst vyšší úrovně v metropolitním regionu Střední Německo musí být dokončeny co možná nejrychleji.
- C 3.3.7** Magistrála Sasko-Franken (Karlsruhe – Stuttgart – Norimberk – Hof) – Plavno – Lipsko, respektive Plavno – Drážďany musí být dále rozvíjena vhodnými opatřeními na rozšíření a novou výstavbu tak, aby dostávala infrastrukturním požadavkům cenné nabídky železniční dálkové přepravy osob, ale také požadavkům nadregionální nákladní železniční dopravy (především ve směru sever-jih). K tomu musí být prosazováno dokončení městského tunelu Lipsko a zajištěn provoz tří kolejí v celém úseku Neukiertzisch – Lipsko.

- C 3.3.8** Musí být dokončen nový úsek (Erfurt) – Lipsko přes letiště Lipsko/Halle jako důležitý spojovací prvek s blízkými metropolitními regiony.
- C 3.3.9** Železniční trať v úseku Drážďany – Görlitz/Zhorjelc – hranice D/PL (– Kohlfurt (Węgliniec) – Breslau (Wrocław)) musí být elektrifikována a vybudována v souladu s potřebami přednostně pro dálkovou a místní přepravu osob. Železniční trať Hoyerswerda/Wojerecy – Horka/Hórka – hranice D/PL (– Kohlfurt (Węgliniec) – Breslau (Wrocław)) (dolnoslezská magistrála) musí být vybudována jako dvoukolejná a musí být elektrifikována. Dolnoslezská magistrála bude využívána přednostně pro nákladní dopravu a dálkovou přepravu osob.
- C 3.3.10** Pro lepší napojení východosaského území na spolkové hlavní město Berlín a centrální místo vyšší úrovně Cottbus musí být v souladu s potřebami vybudována a elektrifikována železniční trať (Cottbus/Chóšebuz) – Görlitz/Zhorjelc.
- C 3.3.11** Železniční trať mezi centrálními místy vyšší úrovně Chemnitz a Lipsko, stejně tak jako přes Borna a přes Bad Lausick musí být v souladu s potřebami vybudována a elektrifikována, aby tyto mohly vedle cenné nabídky železniční osobní místní dopravy také zajistit osobní dálkovou dopravu a další přepravu nákladů.
- C 3.3.12** Musí být zlepšen technický stav saského úseku „spojení se středem Německa“ (Paderborn – Erfurt – Gera) Meerane – Glauchau – Chemnitz.
- C 3.3.13** Železniční trať Plavno – Bad Brambach a hranice D/CZ (– Vojtanov – Cheb) musí být elektrifikována a rozšířena jako dvoukolejná po celé délce.
- C 3.3.14** Železniční tratě Chemnitz – Riesa – (Falkenberg/Elsterwerda) a Leipzig – Torgau – (Falkenberg – Cottbus/Chóšebuz) musí být zejména posíleny tak, aby splňovaly požadavky nákladní železniční dopravy.

Zdůvodnění k části 3.3 Nadregionální železniční infrastruktura, transevropské sítě (TEN) a železniční hromadná doprava

k zásadě 3.3.1 a 3.3.2

Zemský rozvojový plán splňuje závazky potřeb rozvoje železniční infrastruktury ve Svobodném státě Sasko. Tyto se zaměřují na rozšíření v rámci celého státu. Požadavky na síť železničních tratí v Sasku se dále zvětšují spolu s hospodářským rozvojem a evropskou integrací. Stavební norma saské železniční sítě vykazuje ve vnitrostátním porovnání ještě výrazné nedostatky. Je proto nezbytné dále rozvíjet železniční síť, aby se stala součástí integrovaného dopravního systému Saska. Plánované projekty pro rozšíření a novou výstavbu usilují o optimální zapojení Saska do německé a evropské železniční sítě.

k zásadě 3.3.3

Vedle rozšiřování a výstavby nových tratí má velký význam také rozšiřování a výstavba železničních uzlů, především Lipsko, Drážďany, Chemnitz a Cvikov jako centrální místa vyšší úrovně metropolitního region Střední Německo. Výkonné

uzly s flexibilními možnostmi jízdy bez změny směru jízdy jsou předpokladem pro optimální využití kapacit jednotlivých přírodních tras. K pokrytí dlouhodobých dopravních potřeb musí být v železničním uzlu Cvikov zajištěna územním plánem „Dennheritzer Kurve“ jako spojení mezi magistrálou Sasko-Franken a spojením se středem Německa („Mitte-Deutschland-Verbindung“) a dále musí být zajištěna územním plánem „severní zatáčka“ (Nordkurve) jako spojení rychlostních silnic Berlín – Lipsko a Lipsko – Erfurt. „Dennheritzer Kurve“ přitom může sloužit zejména pro nákladní přepravu zboží a jako spojení jihovýchodního Saska pro dálkovou dopravu, „Nordkurve“ pak pro dálkovou železniční hromadnou dopravu.

k cíli 3.3.4 a 3.3.5

Železniční trať Berlín – Drážďany – Bad Schandau – st. hranice D/CZ (– Praha) je součástí transevropské dopravní sítě a především páteřní sítě (dříve osa TEN 22). V současné době nesplňuje infrastrukturní požadavky transevropské dopravní sítě. Výrazný nárůst cestovní rychlosti není možný z topografických důvodů, a to především jižně od Drážďan.

S rozšířením a novým úsekem trasy Berlín – Drážďany – st. hranice D/CZ (– Praha) by měly být současné cestovní časy zkráceny až o 50 procent a současně by se výrazným způsobem měla zlepšit dostupnost Saska.

S novou tratí Drážďany – Praha bude navíc dosaženo významného zvýšení kapacity nákladní dopravy, což se pozitivně odrazí na dopravě sever-jih, především z a do německých přístavů v Severním a Baltském moři. Navíc dojde ke zlepšení dostupnosti ze střední a východní Evropy. Pro nové úseky železničního spojení jsou vytyčeny koridory. Jižně od Drážďan bude potřebná rozsáhlá výstavba tunelů. Současně předkládaná studie SMWA (upřednostňovaná varianta) je postavena na porovnání přínosů a nákladů, ve které je poukázáno na hospodárnost. Studie je současně základem pro koridor vyznačený na mapě. Především po stránce bodu předání do České republiky zůstávají k dořešení ještě další ujednání.

k cíli 3.3.6

Železniční trať Lipsko – Drážďany je součástí dopravních projektů Deutsche Einheit jako projekt číslo 9. Po dokončení rozšíření v také v úseku Riesa – Drážďany bude možné další zkrácení času cesty vlakem mezi oběma saskými městy na přibližně 45 minut. Současně také dojde ke zkrácení cestovních časů mezi centrálním místem vyšší úrovně Drážďany jako východního cípu země metropolitního regionu Středního Německa a metropolitním regionem „FrankfurtRheinMain“. Důležitou roli přitom hraje úsek Böhla (odbočka Kottewitz) – Drážďany, neboť tento úsek tvoří zároveň součást trasy mezi Berlínem a Drážďanami. Mezi Böhla a Weinböhla je plánováno napřímení trati. Na mapě 4 jsou vyznačeny trasy nových úseků.

k cíli 3.3.7

Magistrála Sasko-Franken s oběma svými větvemi spojuje aglomeraci Chemnitz/Zwickau s aglomeracemi Lipsko a Drážďany, ale současně také saské aglomerace s hospodářskými a populačními centry na jihu a jihuozápadě Německa. Magistrála Sasko-Franken musí být pomocí zlepšování, techniky naklápění vozů a trvalou elektrifikací dobudována tak, aby se z ní stalo výkonné a konkurence schopné železniční spojení s atraktivními cestovními a přepravními časy a aby dokázala splnit potřeby přepravy osob i nákladu. Dalšího

zlepšení dálkové dopravy mezi Lipskem, Plavnem a Svobodným státem Bavorsko bude dosaženo také integrací tunelu City v Lipsku. Na příjezdu k uzlu Lipsko musí být mezi Gaschwitzem a Neukieritzschem vytvořena trvalá trojkolejná trať, neboť tento úsek slouží také dopravě mezi Lipskem a Chemnitzem přes tunel City.

k cíli 3.3.8

Nová železniční trať (Erfurt – Halle/)Lipsko je součástí dopravních projektů Deutsche Einheit jako projekt číslo 8.2. Doposud byl dokončen dílčí úsek mezi zemskou hranicí u Gröbers, letištním nádražím Lipsko/Halle a Lipskem. Vedle úseků tratě v Durynsku a Sasku-Anhaltsku musí být také dokončeno připojení do uzlu Lipsko. Nová železniční trať (Erfurt – Halle/)Lipsko umožňuje podstatné zkrácení cestovního času mezi metropolitními regiony „FrankfurtRheinMain“ a „Střední Německo“. Nadregionální dostupnost Saska a Středního Německa se po dokončení nové železniční trati (Erfurt – Halle/)Lipsko podstatným způsobemlepší. Dopravní projekty Deutsche Einheit č. 8.2 a 9 po dokončení umožní výrazné zrychlení železničního spojení mezi Drážďanami a Erfurtem, resp. Porýním. Je nutné usilovat o včasné dokončení tohoto koridoru východ-západ.

k cíli 3.3.9 a 3.3.10

Obě trati vedoucí z Hoyerswerda/Wojerecy a Drážďan do Polska jsou součástí dohody z 30. dubna 2003 mezi Německem a Polskem o spolupráci na dalším rozvoji železničních spojení Drážďany – Breslau (Wrocław) (E 30/L-E30). Odkazuje na to také společné prohlášení Německa a Polska z dne 21. června 2011 o dobrém sousedství a přátelské spolupráci. Stav rozšíření obou tratí v současné době neumožňuje ani přijatelné zvýšení cestovní rychlosti pro osobní dopravu, ani dostatečnou propustnost pro nákladní dopravu. Navíc neodpovídá požadavkům na infrastrukturu v celoevropském koridoru. Na základě těchto informací musí být trať Hoyerswerda/Wojerecy – Horka/Hórka – st. hranice D/PL (– Kohlfurt (Węgliniec) – Breslau (Wrocław)) přednostně vybudována a elektrifikována pro nákladní dopravu a trať Drážďany – Görlitz/Zhorjelc – st. hranice D/PL (– Görlitz (Zgorzelec) – Kohlfurt (Węgliniec) – Breslau (Wrocław)) pro osobní dopravu, přičemž musí být možné zvýšit rychlost na těchto tratích až na 160 km/hod. Železniční trať (Berlín – Cottbus/Chóšebuz) – Görlitz/Zhorjelc, která spojuje přímo spolkové hlavní město Berlín s Dolním a Horním Lužickem, je v současné době vybudována a elektrifikována pouze v úseku Berlín – Cottbus/Chóšebuz. Již ve Spolkovém plánu dopravních cest z roku 2003 je plánována elektrifikace v úseku Cottbus/Chóšebuz – Görlitz/Zhorjelc, která by představovala doplnění k elektrifikaci úseků Hoyerswerda/Wojerecy – Horka/Hórka – st. hranice D/PL a Drážďany – Görlitz/Zhorjelc – st. hranice D/PL.

k cíli 3.3.11

S dalším postupným rozšiřováním a elektrifikací tratě Chemnitz – Lipsko je metropolitní region Střední Německo po dopravní stránce zajištěn. Zároveň je region Chemnitz lépe propojen s dopravním uzlem Lipsko. Uvažovaný koridor pro rozšíření zahrnuje jednak již východní trať přes Bad Lausick, která umožňuje rychlost 160 km/hod, a jednak západní propojení přes Borna a Neukieritzsch, které naopak umožňuje přímé vedení vlaků v úseku Chemnitz – tunel City Lipsko.

k cíli 3.3.12

Spojením se středem Německa („Mitte-Deutschland-Verbindung“) je přímé spojení mezi centrálními místy vyšší úrovně Severního Porýní-Vestfálska, vyššími centry Kassel, Erfurt, Jena, Gera a saskými středními a vyššími centry podél magistrály Sasko-Franken. Obnovou, vybavením vozů naklápěním a trvalou elektrifikací tratě mezi Výmarem a Chemnitzem je nutné tuto infrastrukturu dostat na úroveň, která bude dosahovat minimální úroveň pro podíl na nadregionálním koridoru.

k cíli 3.3.13

Obdobným způsobem je pro odlehčení tratě údolím Labe a jako doplnění při rozšiřování magistrály Sasko-Franken krátkodobě dostupná kapacitní rezerva především pro rostoucí nákladní dopravu sever-jih plánována elektrifikace a rozšíření na dvoukolejnou trať v celé délce tratě Plavno – Bad Brambach – st. hranice D/CZ (– Vojtanov – Cheb). V rostoucí nákladní dopravě sever-jih s Českou republikou a východním Rakouskem (přes Cheb) je poměr Plavno – Cheb přes Bad Brambach výrazně kratší než možné alternativy přes Hof – Aš nebo přes Hof – Marktredwitz – Schirnding. Tato trať navíc nevyžaduje žádnou změnu směru jízdy.

k cíli 3.3.14

Železniční tratě Chemnitz – Riesa – (Falkenberg/Elsterwerda) a Leipzig – Torgau – (Falkenberg – Cottbus/Chóšebuz) musí být zejména posíleny tak, aby splňovaly požadavky nákladní železniční dopravy. Představují významné spojení průmyslových center na západě a jihozápadě Saska přes dolnoslezskou magistrálu, která hraje důležitou roli pro nákladní dopravu, a současně mají také velký význam jako příčná spojení pro nákladní dopravu mezi Dolnoslezskou magistrálou a magistrálou Sasko-Franken. Odlehčují přitom rovným dílem uzel Drážďany a řadu železničních tratí pro rychlou dálkovou dopravu osob.

3.4 Veřejná místní hromadná doprava a regionální železniční infrastruktura

- Z 3.4.1** Celou veřejnou místní hromadnou dopravu (ÖPNV) je nutné dále rozvíjet po stránce infrastruktury a organizace. K tomu je potřebné veřejnou místní hromadnou dopravu propojit se sítěmi ostatních nosičů dopravy do integrovaného dopravního systému. Přestupní místa musí být odpovídajícím způsobem vybavena a urbanisticky integrována tak, aby splňovala potřeby osob s postižením a osob s omezenou hybností.
- Z 3.4.2** Trasy železničních tratí, které jsou na mapě 4 vyznačeny, by měly zůstat volné pro dopravní využití. Tratě, které se nacházejí v používané regionální a nadregionální síti železničních tratí, by měly v případě uzavření tratě zůstat volné pro dopravní využití.
- C 3.4.3** V aglomeraci Lipsko/Halle má být v souladu se sousedními státy, zejména Saskem-Anhaltskem a Durynskem, zřízena centrální německá síť S-Bahn, která má být dále podle potřeb rozvíjena jako jednotný přeshraniční dopravní systém. Po stránce kvality a tarifů tak vznikne jednotný a příjemný systém místní dopravy. Tento přeshraniční systém tratí S-Bahn bude spolu s tunelem City Lipsko a se zapojením dalších existujících tratí železniční hromadné dopravy zajišťovat kvalitní

spojení okolních centrálních míst střední úrovně Borna, Grimma, Döbeln, Wurzen, Oschatz, Torgau, Eilenburg, Delitzsch, Schkeuditz a Markkleeberg a dále spojení Geithain s centrálním místem vyšší úrovně Lipsko. V koordinaci se sousedními spolkovými státy toto platí také pro místní centrální místa střední úrovně. Výhledově uvažované spojovací tratě Lipsko-Stötteritz – Lipsko-Paunsdorf – Lipsko-Engelsdorf, stejně tak jako Lipsko-Miltitzer Avenue – Markranstädt, musí být zajištěny v územním plánu nositeli regionálního plánu.

- C 3.4.4** V aglomeraci Drážďany je potřebné v souladu s potřebami dále rozvíjet stávající a budovaný systém tratí S-Bahn s „klíčovými tratěmi“ S1 Pirna – Drážďany hl. n. – Radebeul – Coswig – Meißen Triebischtal, S2 Pirna – Drážďany hl. n. – Drážďany letiště a S3 Drážďany hl. n. – Tharandt, aby po stránce kvality a tarifů vznikl jednotný a příjemný systém hromadné místní dopravy, který pokryje celé území aglomerace. Sem patří zejména integrace stávající regionální železniční dopravy mezi centrálním místem vyšší úrovně Drážďany město a vyšším centrálním sdružením měst Bautzen/Budyšin-Görlitz/Zhorjelc-Hoyerswerda/Wojerecy, okolními centrálními místy střední úrovně Meißen, Coswig, Radebeul, Radeberg, Freital, Pirna, Freiberg, Riesa, Großenhain, Kamenz/Kamjenc a základním centrem Bischofswerda. V koordinaci s příslušnými místy v České republice toto platí také pro spojení Drážďany a Ústí nad Labem.
- C 3.4.5** Ve spádové oblasti centrálního místa vyšší úrovně Chemnitz je nutné v souladu s potřebami dále rozvíjet přímá spojení z a do středu města Chemnitz rozšíření sítě S-Bahn/městských linek a rozdělením sítě železničních tratí („chemnitzký model“). Sem patří především integrace stávající železniční hromadné dopravy mezi centrálním místem vyšší úrovně Chemnitz a Oelsnitz/Erzgeb. (přes Stollberg/Erzgeb.), Limbach-Oberfrohna, Burgstädt, Flöha, Hainichen, Döbeln, Annaberg-Buchholz, Olbernhau, Mittweida a Thalheim. Potřebné nové trasy musí být územním plánem zajištěny nositeli regionálního plánu.
- C 3.4.6** Na regionálních a nadregionálních železničních tratích musí být zajištěny vhodné přístupové body pro nákladní železniční dopravu. Na regionálních a nadregionálních železničních tratích, které jsou současně využívány pro železniční hromadnou dopravu, musí být navíc zřízeny stanice podle odvozované potenciální poptávky.
- C 3.4.7** Regionální železniční tratě musí být udržovány a v souladu s potřebami rozšířeny, aby splnily požadavky místní železniční hromadné dopravy a regionální železniční nákladní dopravy, včetně doplnění tras dle mapy 4. Saské úzkokolejné tratě musí být zachovány jako faktor lokality pro turistický ruch a v souladu s potřebami pro dopravní zpřístupnění oblastí, které obsluhují.

Odůvodnění k části 3.4 Veřejná hromadná doprava a regionální železniční infrastruktura

k zásadě 3.4.1

Cílem Zemského rozvojového plánu je dále rozvíjet dopravní infrastrukturu pro železniční, silniční a jinou veřejnou hromadnou dopravu tak, aby vznikl jeden integrovaný dopravní systém, který zabezpečí obsluhu obyvatelstva na území celého státu.

Také z tohoto důvodu již byla na základě saského zákona o veřejné hromadné dopravě (ÖPNVG) ze dne 14. prosince 1995 (SächsGVBl. str. 412, 449), naposledy pozměněného článkem 36 zákona ze dne 27. ledna 2012 (SächsGVBl. str. 130, 145), založena účelová sdružení a částečně již dokonce vznikla dopravní spolupráce překračující hranice státu.

Veřejná hromadná doprava bude podle potřeb vybudována jako výkonný, atraktivní způsob dopravy, který je příjemný pro cestující a zároveň ekologický. Ve spojení s autobusovou dopravou tratě regionální železniční dopravy propojí venkovské oblasti s aglomeracemi.

k zásadě 3.4.2

Další uvolňování již uzavřených železničních tratí, které jsou na mapě 4 vyznačeny jako vyhrazené oblasti, umožní případné obnovení železniční dopravy na stávajících trasách pro dopravní využití. Tímto způsobem by bylo možné co nejvíce zredukovat případné nutné zásahy do životního prostředí a další zástavbu. To platí nejen pro perspektivy v osobní dopravě, ale především pro veškerou případnou železniční nákladní dopravu. V podstatě by nevyužívané trasy, pokud by přestaly být využívány z provozních důvodů železnice (§ 23 všeobecného zákona o železničních dráhách [AEG] ze dne 27. prosince 1993 [BGBl. I str. 2 378, 2 396; I str. 2 378, 2 396, 1 994 I str. 2 439], naposledy změněn článkem 5 odst. 4 zákona ze dne 26. června 2013 [BGBl. I, str. 1 738, 1 748]), umožnily další využití také jinými druhy dopravy, například jako cyklistické trasy. Pro trasy, které jsou stále ještě v provozu, by v případě jejich uzavření v souladu s § 11 všeobecného zákona o železničních dráhách bylo možné trať také zachovat pro jiné dopravní využití.

k cíli 3.4.3 a 3.4.4

Rozšíření aglomerací Lipsko a Drážďany, stejně tak jako z toho vyplývající intenzivní prolínání spádových oblastí – především silný proud dojíždějících obyvatel mezi centrálními místy vyšší úrovně a ostatními aglomeracemi – vyžadují výkonná železniční spojení. Systémy tratí S-Bahn rozvinuté podle standardních hodnocení a postupně realizované, resp. jejichž realizace probíhá, s jejich

„klíčovými částmi“ tunel City Lipsko a trať S-Bahn Pirna – Drážďany – Míšeň Triebisch-údolí, se vyznačují hustým sledem spojů v jízdním řádu, schopností masového výkonu vozů a vysokou cestovní rychlostí a přesností. V důsledku trvalého růstu aglomerací, jejich úzkého tarifního propojení a propojení jízdních řádů, stejně tak jako ve smyslu integrovaného přístupu, již vlastně není možné vlastní systémy tratí S-Bahn považovat za izolované dílčí systémy, nýbrž musí dojít k jejich propojení, především s nadregionální železniční hromadnou dopravou. V neposlední řadě tohoto lze využít pro jednotný vzhled železniční hromadné dopravy v dané aglomeraci, včetně všech centrálních míst střední úrovně, která dané vyšší místo obklopují. To vyžaduje holistický pohled na železniční hromadnou dopravu, která je s danou aglomerací spojena, a to i v případě, že ve všech uvedených vztazích nutně není provozován produkt s názvem S-Bahn. Rovněž i operační program, odsouhlasený ve smlouvě na výstavbu a financování projektu tunelu City Lipsko, a úzká a četná propojení v aglomeraci Lipsko/Halle přitom ve stále větší míře vyžadují komplexní pohled na síť tratí S-Bahn jako na jednotný, výkonný systém ve Středním Německu, který překračuje hranice jednotlivých států. Výhledově potřebná využitelná doplnění sítě musí být v závislosti na konkrétních plánech zajištěna územním plánováním nositeli regionálního plánu.

Analogicky k přístupu ve středoněmecké aglomeraci Lipsko/Halle musí být do dalšího rozvoje systému tratí S-Bahn také zahrnuta centrální místa střední a vyšší úrovně sdružení Bautzen/Budyšin-Görlitz/Zhorjelc-Hoyerswerda/Wojerecy

v aglomeraci Drážďany. V koordinaci s příslušnými místy v České republice toto platí také pro přeshraniční spojení v silně obydleném údolí Labe až do Ústí nad Labem.

k cíli 3.4.5

Pro spádovou oblast centrálního místa vyšší úrovně Chemnitz bude dále rozvíjena doplňující síť železnic/S-Bahn/městských linek podle osvědčené praxe z Karlsruhe jako „chemnitzký model“. Tento model integruje městskou dopravu, dopravu podobnou S-Bahn a železniční hromadnou dopravu. Specifika infrastruktury sítě silničních komunikací na území Chemnitz, stejně tak jako jednotný rozchod železnice a chemnitzkých pouličních drah umožňují propojení těchto sítí. Díky tomu vznikají výkonná a rychlá přímá spojení mezi přílehlými oblastmi a městem. Veřejná hromadná doprava je tak schopná pojmout silné proudy dojíždějících obyvatel a odlehčit střed města Chemnitz od individuálního automobilového provozu. Potřebné jednotlivé nové krátké úseky musí být v územním plánu zajištěny nositeli regionálního plánu, pokud jsou v dané fázi plánování konkretizovány.

k cíli 3.4.6

Železniční hromadná doprava na nadregionálních železničních tratích může plnit svou funkci zpřístupnění pouze tehdy, pokud budou podle potenciální poptávky zřizovány přístupové body. Toto platí i pro nákladní dopravu.

k cíli 3.4.7

Regionální železniční tratě by měly být vzhledem k jejich důležitosti zabezpečeny jako stávající, resp. potenciální doplňující trasy sítě.

Mohou být budovány v závislosti na předpokládaných potřebách. Pokud jde o potřebná doplnění tras, jedná se o krátkou spojnicí Sebnitz – Dolní Poustevna. Kromě toho tyto trasy slouží na hlavních úsecích také pro regionální železniční nákladní dopravu a mají velký význam pro zpřístupňování území.

Saské úzkokolejné dráhy představují regionálně významný turistický faktor lokality a využívají se pro dopravní zpřístupnění oblastí, které obsluhují.

3.5 Letecká doprava

C 3.5.1 Dopravní letiště Lipsko/Halle je nutné dále rozvíjet v souladu s potřebami pro mezikontinentální leteckou dopravu.

C 3.5.2 Dopravní letiště Drážďany je nutné dále rozvíjet v souladu s potřebami.

Z 3.5.3 Regionální a místní přistávací plochy, speciální přistávací plochy a přistávací plochy pro bezmotorové letouny musí být zachovány pro všeobecný letecký provoz a letecký sport, jakož i pro rozvoj regionů.

Odůvodnění k části 3.5 Letecká doprava

k cíli 3.5.1

Pro další vývoj dopravního letiště Lipsko/Halle musí být v souladu s potřebami zajištěny další provozní plochy a manipulační zařízení. Při nárůstu osobní dopravy nebo letecké nákladní dopravy budou také potřebné

případné strukturální úpravy a rozšíření v rámci stávajícího terminálu. Letiště disponuje železniční stanicí, na které jezdí regionální a dálkové vlaky. Letiště by mělo být integrováno do nadregionální sítě ICE. Letiště Lipsko/Halle bude v budoucnu také zahrnuto do sítě S-Bahn ve středním Německu.

Z letiště Lipsko/Halle by se mělo stát evropské centrum letecké nákladní dopravy. Pro nákladní dopravu je plánováno, že zde bude možné ročně přeložit přibližně 1,75 milionů tun. Pro tento účel musí být v souladu s potřebami zajištěny například startovací a přistávací dráhy, odstavné plochy a odbavovací zařízení. Letecké zásilky by dále měly být přeloženy na železnici (Air Cargo Express) a Lipsko/Halle by mělo být lépe propojeno s ostatními letišti.

k cíli 3.5.2

Dopravní letiště Drážďany zůstane letišťem pro střední vzdálenosti. V souladu s tím existující kapacity budou postačovat k tomu, aby vyhovely očekávané poptávce. Železniční a silniční připojení jsou dostačující. V případě, že další vývoj bude probíhat v souladu s potřebami, bude při dosažení kapacitní hranice (3,5 milionu cestujících za rok) možné případně využít kapacitních rezerv železničního spojení, které lze získat úpravou frekvence spojů.

k zásadě 3.5.3

Regionální a místní přistávací plochy, speciální přistávací plochy a přistávací plochy pro bezmotorové letouny plní důležité funkce pro dostupnost regionů, které přispívají jak hospodářskému rozvoji, tak leteckým sportům.

3.6 Vnitrozemská lodní doprava

- C 3.6.1** Labe je nutné pro vnitrozemskou lodní dopravu udržovat tak, aby i na úsecích s omezenou plavební šířkou z Drážďan byla plavební hloubka 1,60 m po proudu a 1,50 m proti proudu.
- C 3.6.2** Stav přístavů Riesa, Drážďany a Torgau, stejně tak jako jejich funkce rozhraní mezi vnitrozemskou lodní dopravou a silniční a železniční dopravou, musí být zachovány a dále rozvíjeny.
- C 3.6.3** V přístavu Riesa bude vybudován nový terminál pro kombinovanou dopravu.
- C 3.6.4** Přístav Drážďany bude dále v souladu s potřebami rozvíjen pro projektovou nákladní dopravu, pro překládku hromadného zboží a kusových zásilek a dále pro kontejnerovou přepravu.

Odůvodnění k části 3.6 Vnitrozemská lodní doprava

k cíli 3.6.1

Labe je spolková vodní cesta a součást páteřní sítě TEN. Spojuje Svobodný stát Sasko s Českou republikou a německými přístavy v Severním moři. Spolková plavební správa splnila v Sasku svůj cíl rozvoje zajistit vodním dílem plavební hloubku a zabezpečila ji prostřednictvím opatření na opravy a údržbu. Cílem je, aby byla v průměru

345 dní v roce zajištěna plavební hloubka z Drážďan po proudu 1,60 m a proti proudu 1,50 m. Pro údržbu vydalo Spolkové ministerstvo dopravy, výstavby a urbanismu (BMVBS) v souladu se Spolkovým ministerstvem životního prostředí, ochrany přírody a bezpečnosti reaktorů (BMU) „Zásady odborného konceptu udržování Labe na úseku Česko – Geesthacht s vysvětlivkami“ („Grundsätze für das Fachkonzept der Unterhaltung der Elbe zwischen Tschechien und Geesthacht mit Erläuterungen“) (2005).

Opatření pro udržování podmínek pro lodní dopravu by měla probíhat v souladu se zachováním ekologické a vodohospodářské funkce. Stavba zdymadel není plánována (viz cíl 4.1.2.2).

k cíli 3.6.2, 3.6.3 a 3.6.4

Přístavy Drážďany, Riesa a Torgau s řadou společností, které zde mají sídlo, jsou také poskytovateli služeb pro soukromý sektor, především v oblasti logistiky. Nabízejí obchodní a průmyslové plochy s inženýrskými sítěmi s trimodálním připojením a také přispívají k hospodářskému rozvoji Saska. Vnitrozemské přístavy mají také důležitou roli rozhraní pro překládku zboží na železniční a silniční přepravu. Přechod z dálkového způsobu přepravy zboží na především energeticky úspornou, ekologickou a nákladově efektivní vodní dopravu snižuje potenciální dopady na ovzduší a životní prostředí nákladní dopravy.

Stávající kapacity přístavu Riesa jsou plně využity a již je není možné dále rozšiřovat. Proto by měl vzniknout nový terminál pro kombinovanou přepravu na jižním břehu přístavu. Pro přístav v Torgau stojí v popředí opatření na udržení jeho stavu.

Projektová nákladní doprava představuje také budoucí oblast činnosti, pro jejíž rozvoj budou využity silnice a železniční projekty v přístavu Drážďany a jeho okolí. Přístav Drážďany by měl také využít svůj potenciál již zřízené liniové kontejnerové přepravy lodí z Hamburku až do České republiky a mohl by se podílet na této rostoucí oblasti podnikání.

3.7 Nákladní doprava

- Z 3.7.1** Dálková nákladní doprava by měla být prostřednictvím terminálu pro kombinovanou přepravu přeložena ze silnice na železnici. Pro místní nákladní dopravu by měly být využity alternativní způsoby dopravy a inovativní technologie, které jsou maximálně ekologické a šetrné.
- C 3.7.2** Logistická centra (GVZ) Lipsko, Drážďany a jihozápadní Sasko budou rozvíjena v souladu s potřebami.
- C 3.7.3** Terminály pro kombinovanou přepravu budou dále budovány v souladu s potřebami.
- Z 3.7.4** Stávající přístupové body pro železniční nákladní dopravu by měly být zachovány.

Odůvodnění k části 3.7 Nákladní doprava

k zásadě 3.7.1

Nárůst nákladní dopravy je také možné řešit přeložením nákladní dopravy na ekologičtější způsob dopravy, například po železnici. K tomu jsou potřebné terminály pro kombinovanou dopravu. Především nákladní dálková doprava je vhodná (kde je možné) pro přesun na železnici a případně na lodní dopravu. Přesunutí snižuje především také možné klimatické a

ekologické dopady nákladní dopravy. V místní dopravě je možné využít ekologické a šetrné druhy hospodárné dopravy, které využívají alternativní dopravní prostředky (například nákladní tramvaj) a inovativní technologie (elektromobilitu). Za šetrné hospodárné druhy dopravy se považuje především doprava zaměřená na snižování emisí a propojená s hlavními dopravními osami, která zohledňuje urbanistické aspekty.

k cíli 3.7.2

Logistická centra (GVZ) v Sasku jsou poskytovateli služeb pro soukromý sektor, a to především v oblasti logistiky. Zpřístupňují a rozvíjejí komerční plochy, zpracovávají marketingové modely, nabízejí poradenství a finanční služby nebo i řízení projektů a podporují tak hospodářský růst. Logistická centra jsou body koncentrace proudů nákladní dopravy z hlediska slučování, překládky a rozdělování, stejně tak jako nových technologií pro skladování a manipulaci.

k cíli 3.7.3

V současnosti mají terminály pro kombinovanou dopravu v logistických centrech tyto kapacity: Lipsko 160 000 TEU (ekvivalent kontejneru o délce 20 stop), Drážďany 90 000 TEU a Glauchau 30 000 TEU. V roce 2011 činily objemy překládky přibližně 144 000 TEU v Lipsku a přibližně 40 000 TEU v Drážďanech. Terminál v Glauchau byl uveden do provozu 12. října 2010. První výsledky a prognózy ukazují, že terminál dosahuje své limitní kapacity. Aby bylo možné zajistit další rozvoj kombinované dopravy v jihovýchodním Sasku, je ve střednědobém horizontu nutné zvážit zajištění další lokality v jihovýchodním Sasku.

k zásadě 3.7.4

Sasko má poměrně vysoký počet přístupových bodů (provozní místa, železniční přípojky a veřejná nákladíště) pro železniční nákladní dopravu. Ty umožňují také přístup k evropským koridorům nákladní dopravy a přispívají k přesunu nákladní dopravy na železnici. Proto je nutné usilovat o zachování přístupových bodů pro železniční nákladní dopravu, která neprobíhá na terminálech pro kombinovanou dopravu (celé vlaky, skupiny vozů a nákladů). Prostřednictvím logistických služeb s využitím železnice je možné dále zajistit přístup k evropským koridorům pro nákladní dopravu také pro společnosti bez napojení na železnici.

3.8 Dopravní cyklistika a pěší doprava

Z 3.8.1 Na základě koncepce dopravní cyklistiky pro Svobodný stát Sasko je potřebné podporovat rozvoj souvislé sítě dopravní cyklistiky v rámci celého státu. Přitom by měly být zohledněny požadavky každodenní dopravní cyklistiky, dopravní cyklistiky žáků a cykloturistiky. V regionálních plánech musí být dálkové turistické trasy a hlavní regionální cyklistické trasy zajištěny ve vhodné formě územním plánem, přičemž musí být dodržena koncepce dopravní cyklistiky Svobodného státu Sasko.

C 3.8.2 Do sítě dopravní cyklistiky musí být zahrnuty vhodné stávající lesní a zemědělské cesty a veřejné silnice s nízkým objemem dopravy. Pokud to intenzita dopravy nebo nějaký zvláštní požadavek bezpečnosti vyžaduje, musí být cyklistická dopravní zařízení opatřena vhodnou formou vedení.

- C 3.8.3** Bezpečnost pěší dopravy musí být zajištěna souvislými, bezpečnými a bezbariérovými sítěmi pěších cest. Na silnicích s obzvláště silným provozem musí být v případě potřeby zajištění bezpečného přechodu chodců přijata příslušná stavební opatření.
- C 3.8.4** Pro zajištění integrace osob s omezenou mobilitou je nutné zajistit, aby se v maximální míře dokázaly dostat do oblastí veřejné dopravy bez cizí pomoci.
- Z 3.8.5** Pro podporu dopravní cyklistiky je nutné zřídit místa pro odkládání jízdních kol u veřejných zařízení – včetně stanic a zastávek veřejné hromadné dopravy. Za současného dodržení požadavků bezpečnosti všech cestujících musí být dále zlepšovány možnosti přepravy jízdních kol v prostředcích veřejné hromadné dopravy a vlakem.
- Z 3.8.6** Prostřednictvím zákazů, výstavby a dopravního značení propojených dopravně cyklistických spojení by v regionech měly být dále zlepšovány podmínky pro rozvoj každodenní a zájmové dopravní cyklistiky. Přitom musí být také zohledněny doposud nedostatečně pokryté oblasti činnosti, jako například elektromobilita.
- C 3.8.7** Dálkové cyklotrasy
- D 10 – Elberadweg,
 - Mulderadweg,
 - Spreeradweg,
 - D 12 - Oder-Neiße-Radweg,
 - Zschopautalradweg,
 - Radfernweg Sächsische Mittelgebirge,
 - Sächsische Städteroute,
 - Elsterradweg,
 - Froschradweg,
 - D 4 - Mittellandrout
- musí být udržovány, rozvíjeny nebo dále rozšiřovány.

Odůvodnění k části 3.8 Dopravní cyklistika a pěší doprava

k zásadě 3.8.1, 3.8.5 a 3.8.6 a k cíli 3.8.2, 3.8.3 a cíli 3.8.4

Dopravní cyklistika a pěší doprava jsou důležité součásti udržitelné mobility. V posledních letech narůstá nejen podíl každodenní cyklistické dopravy, ale také turistické cyklistiky. Jízdní kolo se tak stává důležitou součástí integrovaného dopravního systému. Používání jízdního kola je cenově dostupné, přispívá k dobrému zdraví a ke snížení prachu a škodlivin v ovzduší. Stávající překážky bránící většímu využívání jízdních kol musí být tedy systematicky odbourávány.

Koncepce dopravní cyklistiky 2005 tvoří základ pro podporu dopravní cyklistiky v rámci integrované dopravní politiky a je potřebné ji aktualizovat. Obecně platí, že základem pro vývoj celostátní ucelené koncepce sítě cyklistických tras je vždy aktuální znění koncepce dopravní cyklistiky. Cyklistické dálkové trasy, hlavní regionální cyklistické trasy a ostatní trasy saské cyklistické sítě musí být ve vhodné

formě zajištěny ustanoveními v regionálním plánu. Kromě toho mohou být zohledněny také koncepty dopravní cyklistiky okresů.

Dále existuje – zejména v aglomeracích – potenciál přenesení dopravy na jízdní kolo. Na podporu tohoto ekologického dopravního prostředku je nutné vytvořit cyklistické stezky pomocí zákazů, výstavby a značení.

Začlenění stávajících cest a silnic přispívá k hospodářskému rozvoji sítě cyklistických tras a ke snížení požadavků na využití nových ploch. S odpovídajícími vlastnostmi je možné zahrnout také nepoužívané a z provozních důvodů železnice odstavené železniční tratě (§ 23 všeobecného zákona o železničních dráhách) (viz také zásada 3.4.2). Zejména je nutné věnovat pozornost potřebám zajištění bezpečnosti silničního provozu. Ve smyslu doplnění sítě je nutné zkoordinovat cyklotrasy pro každodenní dopravu s turisticky orientovanými hlavními cyklistickými trasami.

Vedle sítě cyklotras mají pro využívání jízdních kol velký význam stávající možnosti odkládání kol. Toto se týká především škol a ostatních vzdělávacích institucí, sportovních a rekreačních zařízení, maloobchodů a železničních stanic, především stanic S-Bahn a vhodných zastávek další veřejné hromadné dopravy. Tato zařízení a stanice budou mít důležitou roli do budoucna zejména také v oblasti elektromobility. Atraktivitu využívání jízdních kol také zvyšuje možnost přepravovat jízdní kola v dopravních prostředcích veřejné hromadné dopravy a na železnici.

Zajištění souvislých, bezpečných a bezbariérových pěších cest je důležitým prvkem v obecném zájmu a významně přispívá ke kvalitě života ve městech. Mobilita je občanské právo, které přirozeně platí i pro osoby se zdravotním postižením a osoby s omezenou pohyblivostí. Aby bylo možné umožnit nediskriminační přístup, je nutné, aby tato skupina lidí mohla dosáhnout do oblastí veřejné dopravy bez cizí pomoci. Za tímto účelem je nutné v rámci dostupných rozpočtových prostředků zajistit vhodná technická a organizační opatření.

k cíli 3.8.7

Cykloturistika je již roky stále rostoucí oblastí německého cestovního ruchu, a proto také představuje důležitý ekonomický faktor. Prázdninové cestování na kole z místa na místo si získalo velkou oblibu především u rodin a rekreantů.

Dálkové cyklotrasy tvoří spolu s regionálními hlavními cyklotrasami a ostatními cestami saskou cyklistickou síť. Dálkové cyklotrasy jsou součástí evropské sítě cyklistických tras. Přispívají k tomu, že regiony Saska a jejich turisticky zajímavé dílčí oblasti budou známé v celém Německu a Evropě.

4 Rozvoj volné krajiny

4.1 Ochrana volné krajiny

4.1.1. Ochrana a rozvoj přírody a krajiny

Mapa: V Mapě č. 5 jsou území nefragmentovaná dopravou (UZVR) rozčleněna na

- UZVR se zvláště vysokou hodnotou pro ochranu druhů a biotopů, stejně jako pro rekreaci v přírodě a
- ostatní oblasti nefragmentované dopravou.

Z 4.1.1.1 Území nefragmentovaná dopravou by ve svém významu pro ochranu druhů, ochranu biotopů, soustav biotopů, vodní režim, rekreační význam krajiny a jako prostor, který vyrovnává klimatické vlivy, měla být zachována a chráněna před další fragmentací. V sousedících oblastech by měly být uvedeny do původního stavu již nepotřebné prvky, které přispívají k fragmentaci.

C 4.1.1.2 Pro stanovená „UZVR se zvláště vysokou hodnotou pro ochranu druhů, biotopů a pro rekreaci v přírodě“ je jejich fragmentace

- silnicí s prognózovaným objemem dopravy větším než 1 000 automobilů denně,
- dvoukolejnou železniční tratí a jednokolejnou elektrifikovanou,
- letišťem,
- velkoplošnou sídlištní novostavbou v extravilánu nebo na místě s neexistujícím zastavovacím plánem

přípustná jen tehdy, jedná-li se o záměr nadregionálního významu a z prostorového hlediska není realizovatelná varianta mimo dopravou nefragmentovanou oblast.

C 4.1.1.3 Přirozené zdrojové oblasti, vodní toky nebo úseky vodních toků se svými břehovými oblastmi a nivami, jakož i ekologicky cenné břehové oblasti stojatých vod musejí být udržovány v jejich funkcích biotopu a přirozeného biokoridoru a musejí být chráněny před jakoukoliv zástavbou a výstavbou. To neplatí pro záměry, které jsou umístěny typicky v říčních nivách, říčních krajinách nebo břehových oblastech stojatých vod. Nutná opatření ve věcech výstavby vodních děl a ve věcech vodohospodářských opatření mají být plánována a realizována tak, aby celkově nenarušovala funkce přirozeného životního prostředí, funkce soustav biotopů příslušného vodního toku a jeho niv.

Z 4.1.1.4 Přírodní hydrodynamické změny mají být přípustné především v oblasti přirozených vodních toků. Volné plochy pro přirozený vývoj vodních toků bez vodohospodářských úprav mají zůstat zachovány, a pokud to bude možné, tak i znovu vytvořeny.

Z 4.1.1.5 Nároky na využívání krajiny mají být uvedeny v soulad s mezemi využití přírodních statků tak, aby využití půdy dlouhodobě zajišťovalo kapacitu a funkceschopnost ekosystému na

pozadí účinků klimatických změn. Oblasti krajiny, v nichž je jeden nebo více chráněných přírodních statků (půda, vodstvo, klima, ovzduší, flóra, fauna nebo obraz krajiny) výrazně narušován způsobem či intenzitou využití nebo je kvůli své mimořádné citlivosti ohrožován, mají být ozdraveny, případně mají být chráněny formou speciálních požadavků na své využití.

C 4.1.1.6 V regionálních plánech je nutné oblasti s výrazně narušeným ekosystémem určit jako „oblasti krajiny s potřebou ozdravení“ a stanovit opatření k ozdravení.

Oblasti, v nichž kvůli zvláštní citlivosti jednoho nebo více chráněných přírodních statků existuje vysoké riziko ohrožení, je nutné vymezit jako „oblasti krajiny se zvláštními požadavky využívání“ a určit podmínky ke způsobu a rozsahu využití.

Velkoplošná chráněná území významná z územněplánovacího hlediska

C 4.1.1.7 Oblast Národního parku „Sächsische Schweiz“ (Saské Švýcarsko), Biosférická rezervace „Oberlausitzer Heide- und Teichlandschaft“/Biosferowy rezerwat „Hornjołužiska hola a haty“ (Hornolužická krajina vřesovišť a rybníků), přírodní rezervace „Königsbrücker Heide“ a „Gohrischheide und Elbniederterrasse Zeithain“ se svými celostátně významnými biotopy je nutné udržovat a rozvíjet s cílem zachování a podpory společenství hodných zvláštní ochrany, druhové rozmanitosti a kvůli jejímu krajinářskému významu.

C 4.1.1.8 Oblast Národního parku „Sächsische Schweiz“ (Saské Švýcarsko) – sestávající z Národního parku a chráněné krajinné oblasti – je stejnorodá z hlediska přírodního, ale ohledně účelu ochrany je nutné rozvíjet ji odstupňovaně k mezinárodně uznávanému velkoplošnému chráněnému území. S Národním parkem a Chráněnou krajinnou oblastí „Sächsische Schweiz“ (Saské Švýcarsko) je nutné na saské straně vytvářet předpoklady pro sjednocenou přeshraniční péči se sousedícími českými chráněnými územími – Národním parkem „České Švýcarsko“ (Böhmische Schweiz) a Chráněnou krajinnou oblastí „Labské pískovce“ (Elbsandsteingebirge) – a pro rozvoj Česko-saského Švýcarska. Chráněná krajinná oblast má převzít také nárazníkové, kooperační a doplňkové funkce národního parku.

C 4.1.1.9 Biosférickou rezervaci UNESCO „Oberlausitzer Heide- und Teichlandschaft“/Biosferowy rezerwat „Hornjołužiska hola a haty“ (Hornolužická krajina vřesovišť a rybníků) je nutné rozvíjet postupnou proměnou kvalitativních cílů formulovaných v rámcových koncepcích pro ekologicky únosné hospodaření jako modelový region udržitelného využití území a regionálních marketingových strategií. Kulturní krajinu této oblasti se svou rozmanitou flórou a faunou je nutné zachovat a dále rozvíjet v mezinárodně uznávaném velkoplošném chráněném území.

C 4.1.1.10 Přírodní rezervace „Königsbrücker Heide“ je jako velkoplošná oblast divočiny mezinárodně uznávaným chráněným územím a její prostředí je nutné rozvíjet jako oblast pro přírodní zážitky. Chráněnou krajinnou oblast „Gohrischheide und Elbniederterrasse Zeithain“ je nutné chránit, opatrovat a rozvíjet jako jádro přesahující soustavy biotopů v labsko-halštrovské nížině. Jako velkoplošná nefragmentovaná území s nízkým výskytem rušivých vlivů je nutné tyto oblasti nadále chránit s cílem zachovat druhy

citlivější na výskyt rušivých vlivů, náročnější na prostor a dlouhodobě je zachovat pro rozvoj úplných společenství typických pro přírodní prostředí.

Rozvoj kulturní krajiny

Mapa: Krajinné jednotky saské kulturní krajiny jsou uvedeny v mapě č. 6 „Landschaftsgliederung“ (struktura krajiny).

C 4.1.1.11 Saskou kulturní krajinu je nutné vytvářet v rámci regionálního rozvoje při zohlednění konceptů pro rozvoj kulturní krajiny.

Koncepty pro rozvoj kulturní krajiny je nutné sestavovat pro jednotlivé krajinné jednotky v rámci regionálního plánování saské kulturní krajiny podle mapy č. 6.

Ochrana kulturní krajiny

C 4.1.1.12 V regionálních plánech je nutné stanovit prioritní a vyhrazené oblasti ochrany kulturní krajiny a jmenovat jejich charakteristické znaky. Charakteristické znaky je nutné zachovávat, opatrovat a rozvíjet tak, aby to odpovídalo jejich prostorovým, historickým a kulturním souvislostem.

Z 4.1.1.13 Oblasti kulturní krajiny stanovené jako prioritní a vyhrazené oblasti mají být začleněny do sítě pěších, cyklistických a jezdeckých cest takovým způsobem, aby to pro přírodu bylo únosné. Při nutné výstavbě polních a lesních cest pro využití v zemědělství, lesnictví a případně při regulaci vodních toků mimo to mají být zohledněny také zájmy přírodní rekreace.

C 4.1.1.14 Je třeba usilovat o to, aby dřeviny tvořící ráz krajiny podél silnic, cest, vodstva a také v otevřené krajině byly jako krajinné prvky uchovávané, obnovovány nebo adekvátně jejich jedinečnosti pro kulturní krajinu nově zakládány.

Ochrana druhů a biotopů, významný velkoplošný biokoridor

Mapy: Regionální scénář pro vymezení významného velkoplošného biokoridoru je zobrazen na mapě č. 7.

System propojených biotopů pro zvířata žijící divoce na rozsáhlém území s přirozeným migračním chováním je znázorněn na mapě č. 8.

Z 4.1.1.15 Pro zajištění biologické rozmanitosti a uchování biologických zdrojů Svobodného státu Sasko je nutné trvale uchovávat původní druhy zvířat, rostlin, hub, jejich biotopy a společenství. Druhově specifické životní podmínky ohrožených nebo ubývajících druhů rostlin, hub, zvířat a jejich společenství je třeba zlepšovat specifickými opatřeními péče o biotopy, znovuvytvářením biotopů, tvorbou biokoridorů a uchovávat či obnovovat ekologické interakce v přírodě a krajině.

- C 4.1.1.16** V regionálních plánech je nutné určit prioritní a vyhrazené oblasti druhové a biotopové ochrany, chránit významnou velkoplošnou soustavu biotopů a jako takovou ji označit.
- Z 4.1.1.17** Bývalé, již definitivně odstavené těžební prostory na kamení, zeminy a rudy mají kromě regenerace půdy s orientací na dřívější využití sloužit také k rozvoji ekologicky cenných sekundárních biotopů.
- Z 4.1.1.18** Zajištěním oblastí, na nichž je trvale ponechána přirozená dynamika a neřízený rozvoj, má být dlouhodobě budována síť přírodních rozvojových oblastí (metodou Prozessschutz, která znamená nezasahování do přirozených procesů v ekosystému) a integrována do velkoplošného biokoridoru.
- Z 4.1.1.19** Ekosystémy závislé na spodní vodě mají zůstat zachovány a podle možností renaturovány. Antropogenně narušené, ale renaturovatelné močály mají být revitalizovány kvůli jejich zvláštnímu významu pro ochranu druhů, ochranu biotopů a ochranu klimatu, je-li to slučitelné s ochranou pitné vody.

Zdůvodnění k 4.1.1 Ochrana a rozvoj přírody a krajiny

Upozornění: Odborné plánovací části krajinného programu, které nejsou nutné či vhodné ke koordinaci územních nároků, a tím tedy nemohou být zajištěny prostřednictvím cílů a zásad územního plánování, případně podléhají v souladu s dalšími zájmy, jsou připojeny k Zemskému rozvojovému plánu 2013 dle § 6 odst. 2 SächsNatSchG jako Příloha A 1.

k zásadě 4.1.1.1 a cíli 4.1.1.2

Rozlehlé volné plochy s malou fragmentací a nízkou hlukovou zátěží jsou konečným zdrojem. Jejich stále rostoucí využití pro budování sídel a dopravní infrastruktury je v zásadě nevratné, neboť obnova těchto území je možná, pokud vůbec, jen s velkými náklady. Vedle přímé spotřeby ploch na bydlení, dopravu a podnikání dochází k negativním účinkům na funkceschopnost ekosystému a k narušení obrazu krajiny účinkem bariér, vytvářením ostrůvků, hlučností a emisemi škodlivých látek.

Obzvláště u druhů zvířat s vysokými nároky na prostor, vysokou citlivostí na rušivé vlivy a velkým akčním rádiem jsou velké nefragmentované biotopy bezpodmínečně nutné. Ve spojení s ochranou velkoplošných biokoridorů je zachování těchto ploch předpokladem pro výměnu jednotlivců mezi populacemi a tím také pro ochranu přírodní genetické rozmanitosti.

Oblasti nefragmentované dopravou dále slouží lidem k zážitkům spojeným s přírodou a krajinou. Zvyšují kvalitu zotavení nízkým hlukovým zatížením a dobrými vzduchově hygienickými podmínkami. Kvůli nízkému zapečetění půdy jsou také významné pro přirozený vodní režim.

Stanovení oblastí nefragmentovaných dopravou (UZVR) konkretizuje zásadu uvedenou v § 2 odst. 2 č. 2 ROG a slouží k implementaci Národní strategie biodiverzity z roku 2007.

UZVR vymezená v mapě č. 5 se liší svou hodnotou pro životní prostředí a tím se liší také ohledně potřebnosti ochrany.

Stanovené „UZVR se zvláště vysokou hodnotou pro ochranu druhů, biotopů a rekreaci v přírodě“ splňují alespoň jedno z následujících kritérií:

- zloha UZVR > 100 krom²,
- alespoň část UZVR leží na území národního parku, přírodního parku nebo biosférické rezervace,
- podíl ploch chráněných směrnicí FFH-RL nebo chráněných ptačích oblastí SPA > 20 procent,
- podíl přírodních rezervací > 8 procent,
- podíl chráněných krajinných oblastí > 70 procent,
- co se týká vhodnosti k rekreaci nebo krajinného obrazu, UZVR má hodnocení vysoké nebo velmi vysoké.

Pro tyto oblasti je jejich fragmentace přípustná jen tehdy, jedná-li se o záměr nadregionálního významu (např. spolkové dálkové silnice a státní silnice) a z prostorového hlediska není realizovatelná varianta mimo dopravou nefragmentovanou oblast. Zde je nutné obzvláště zvážit ekologické, sociální, hospodářské a dopravní zájmy.

UZVR byly vypočteny metodou celoněmecky jednotně používaného indikátoru „roztříštění krajiny“ vyvinutého celoněmeckou iniciativou Länderinitiative Kernindikatoren (LIKI).

Jako antropogenní fragmentační prvky relevantní pro Sasko se zohledňují:

- silnice s modelovanou dopravní intenzitou od 1 000 automobilů/24 hodin (spolkové dálnice, spolkové a státní silnice, okresní silnice),
- dvoukolejné železniční tratě a jednokolejné elektrifikované, které jsou v provozu,
- sídla,
- letiště.

V případě silnic a železnic se tunely s délkou od 1 000 m hodnotí jako přerušení („přetnutí“).

UZVR mají, mimo jiné kvůli své malé fragmentaci dopravními osami, vysoký význam pro biokoridor (viz také zdůvodnění k cíli 4.1.1.16). Vedle zachování UZVR je také významné udržet jejich spojení se systémem biokoridorů a případně je rozvíjet.

k cíli 4.1.1.3 a k zásadě 4.1.1.4

Přirozená vodstva a s nimi funkčně spojené břehové a nivní oblasti jakožto tepny krajiny mají mimořádný význam pro zachování biodiverzity. Ochrana těchto oblastí podporuje realizaci Národní strategie biodiverzity a také cílů rámcové směrnice EU o vodách.

Nivní oblasti v pravém smyslu slova (oblast přirozeně nejvyššího výskytu povodní uvnitř i vně přehrazené oblasti s přímým přítokem spodní vody) jsou nositeli důležitých ekologických funkcí. Tyto funkce se projevují ve složitých vzájemných vztazích mezi příslušnými tekoucími vodami a jejich nivami. Fungují především jako odvodňovací systémy, v nichž se ustavuje rovnováha mezi nadzemním odtokem, bilancí půdy a spodní vody, retencí vody v ploše a dynamikou tekoucích vod. Nadto poskytují svůj prostor druhově nejbohatším biotopům. Vysoký druhový potenciál vyplývá z mnohotvárných vzájemných vztahů mezi vodními, obojživelnými a suchozemskými společenstvy, z funkce tekoucích vod a niv jako koridoru pro migraci a expanzi. Především periodicky zaplavované lužní lesy z měkkých dřevin a epizodicky zaplavované lužní lesy z tvrdých dřevin patří ke druhově nejbohatším, ekologicky nejrozmanitějším a nejproduktivnějším ekosystémům, v Sasku jsou však extrémně ohroženy. Zachování a rozvoj těchto lesních formací má vysokou důležitost.

Kritéria k tomu, kdy nivy a krajiny tekoucích vod mohou být označeny jako přirozené, jsou uvedena v odborné plánovací části krajinného programu (Příloha A 1, kapitola 2.4.2.2).

Na říční nivou nebo říční krajinu je třeba nahlížet jako na přirozenou ve smyslu C 4.1.1.3 také tehdy, když sice existují jednotlivé prvky zástavby či výstavby, ale charakter a funkce celkově nebyly narušeny.

Říční nivy a říční krajiny jsou mimo to krajinami s archeologickým potenciálem s výraznou archivní funkcí (srovnej zdůvodnění k C 4.1.3.3). Pod vlhkými sedimenty je od konce poslední doby ledové zapečetěna historie lidstva i krajiny.

K ekologicky cenným břehovým oblastem stojatých vod patří oblasti mělčin, oblasti měnící se kvůli nánosům v pevnou zem a břehové zóny vodstev ovlivněné spodní vodou, které zpravidla rovněž vykazují vysoký druhový potenciál. Jsou mimo jiné místem, kde se rozmnožují ryby či obojživelníci, a také biotopem, kde mají vodní ptáci zdroj obživy a kde sedí na vejcích. Břehové oblasti jsou ekologicky cenné tehdy, když na jejich březích neproběhlo žádné zpeřňování nebo jiná výstavba, které by výrazně ovlivnily přírodní funkce.

Pojmy zástavba a výstavba je třeba vykládat široce, tzn. vedle staveb pro bydlení a podnikání, dopravních staveb a jiných stavebních objektů technické infrastruktury sem patří třeba také kempy, zahrádkářské kolonie, těžební objekty, sloupy. Tento cíl nemůže stát v cestě takovým záměrům, které typicky se zohledněním záměrů odborného plánování musejí být umístěny v břehových nebo nivních oblastech.

Uchránění těchto oblastí před zástavbou a výstavbou slouží jednak k ochraně funkcí tekoucích vod citlivých na rušivé vlivy a k ochraně ekosystémů v břehových oblastech či v oblastech říčních niv. Na druhé straně je nutné poukázat na to, že nivní oblasti určené k ochraně jsou zpravidla povodňově ohroženými oblastmi, v nichž z důvodů protipovodňové ochrany nemá docházet k žádné sídelní výstavbě (srovnej kapitolu 4.1.2 Ochrana podzemní a povrchové vody, ochrana před povodněmi).

V říčních nivách se kromě vlastních biotopů tekoucích vod a občasně vysychajících oblastí (například plochy se štěrkem, sutí a blátem) vyskytují mrtvá ramena se specifickou vodní a nánosovou vegetací, často těsně přiléhající ke společenstvím lužních lesů a suchých stanovišť. Tyto mimořádné typy biotopů plní v ekosystému důležité funkce (např. funkci životního prostoru, funkci propojování biotopů a funkci zásobárny vody). Při realizaci nutných vodohospodářských opatření je proto nutné dbát na to, aby tyto funkce v ekosystému tekoucích vod, jejich význam jako biotopů a také charakteristický obraz krajiny niv nebyly narušeny větší měrou, než je nutné. Při vodohospodářských úpravách je nutno volbou vodohospodářských opatření a jejich vhodného načasování na dobu, kdy by to dle očekávání mělo působit nejmenší narušení, dbát na to, aby přírodní vodní režim společně s funkcí životního prostoru a funkcí propojování biotopů tekoucích vod nebyl narušen změnami vzešlými z těchto opatření, ztrátou prostorů pro život, přerušením průchodnosti, narušením reprodukčního chování ptáků žijících ve vodě či v její blízkosti, narušením rejdišť pro ryby apod., anebo aby toto narušení bylo jen velmi malé.

Připuštění přírodních hydrodynamických změn má velký význam pro zachování a rozvoj přirozených biocenóz tekoucích vod a niv. Zásada 4.1.1.4 slouží také cílům směrnice 92/43/EHS Rady ze dne 21. května 1992 o ochraně přírodních stanovišť, volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin (Úřední věstník L 206 ze dne 22. července 1992, str. 7), naposledy změněné směrnicí 2013/17/EU ze dne 13. května 2013 (Úřední věstník L 158 ze dne 10. června 2013, str. 193), a směrnice 2000/60/ES Evropského parlamentu a Rady ze dne 23. října 2000, kterou se stanoví rámec pro činnost Společenství v oblasti vodní politiky

(Úřední věstník L 327 ze dne 22. prosince 2000, str. 1), naposledy změněné směrnicí 2009/31/ES ze dne 23. dubna 2009 (Úřední věstník L 140 ze dne 5. června 2009, str. 114) tím, že se přirozené struktury tekoucích vod a nívné biotopy mohou dynamicky rozvíjet. Právě tato dynamika povodní, sucha, eroze a sedimentace, spojená se vznikem úvodní fáze sukcese, je typická pro tekoucí vody a jejich nivy.

Přírodní hydrodynamické změny mají být přípustné podle své vhodnosti, proveditelnosti a dostupnosti ploch jak malých na tekoucích vodách a bezprostředně sousedících břehových oblastech, tak i na větších plochách při zahrnutí vhodných nívních stanovišť.

Přirozené ekosystémy tekoucích a stojatých vod budou integrovány do systému biokoridorů (srovnej zdůvodnění k C 4.1.1.16).

k zásadě 4.1.1.5 a k cíli 4.1.1.6

U „oblastí krajiny s potřebou ozdravení“ se jedná o oblasti, v nichž je významnou měrou ohrožen alespoň jeden chráněný statek jako půda, voda, klima, ovzduší, fauna, flóra či obraz krajiny, případně ekologické funkce. „Oblasti krajiny se zvláštními požadavky na využívání“ jsou území, na nichž kvůli zvláštní citlivosti přírodního prostředí a z toho plynoucího rizika musejí být stanoveny zvláštní požadavky na formu využití a obhospodařování, aby byla zajištěna funkceschopnost ekosystému.

Stanovením územně plánovacího cíle vymezit tyto oblasti v regionálních plánech se vyhovuje zásadě § 2 odst. 2 č. 6 ROG: „Prostor ve svém významu pro funkceschopnost půd, vodního režimu, fauny, flóry, klimatu včetně nynějších interakcí je třeba rozvíjet, chránit, a je-li to nutné, možné a přiměřené, obnovovat.“ Podle § 8 odst. 5 č. 2 ROG mají územní plány obsahovat opatření k „sanaci a rozvoji prostorových funkcí“.

Jako „oblasti krajiny s potřebou ozdravení“ přicházejí v úvahu zejména:

- oblasti poškozených lesů (srovnej C 4.2.2.5),
- lesní oblasti, které je nutné přednostně přeměnit v souvislosti s klimatickými změnami (srovnej Z 4.2.2.4),
- útvary spodní vody a povrchové vody, u nichž existuje nebezpečí, že nedosáhnou cíle dobrého stavu podle §§ 27 a 47 odst. 1 zákona o hospodaření s vodou (WHG) ze dne 31. července 2009 (BGBl. I str. 2 585), který byl naposledy změněn článkem 2 zákona ze dne 8. dubna 2013 (BGBl. I str. 734, 741), nebo jej nedosáhnou ve lhůtě,
- regionální priority ke zlepšení ekologie vodstev dle C 4.1.2.3,
- oblasti s výskytem škodlivých látek a oblasti, které jsou ohroženy s ohledem na přechod škodlivých látek do chráněných statků, např. spodní vody, potravin a krmiv,
- regionálně významné oblasti s potřebou sanace spodní vody dle C 4.1.2.1,
- strukturou chudé krajiny a oblasti s malou biotopovou a druhovou rozmanitostí (třeba v rozvíjeném systému biotopů pro divoká zvířata žijící na rozsáhlejších územích),
- odvodněné bažiny nebo bažiny částečně zbavené rašeliny,
- oblasti zvláště ohrožené erozí (jako zemědělsky využívané svahy s odtokovou koncentrací způsobenou reliéfem a strmou polohou),
- oblasti se zvýšenou zátěží na ovzduší,
- sídelní oblasti s rizikem přehřívání,
- oblasti s velkoplošnou těžbou surovin,

- oblasti s vysokou mírou zapečetění půdy a vysokými podíly ladem ležících stavebních substancí.

Jako „oblasti krajiny se zvláštními požadavky využívání“ přicházejí v úvahu především:

- oblasti s vysokým až velmi vysokým potenciálním ohrožením erozí dle DIN 19708 a DIN 19706,
- oblasti s geogenním přírodním nebezpečím (sesuvy zeminy, skalní řícení a suťové proudy),
- zemědělsky využívané oblasti zvláště ohrožené erozí, které leží vedle vodstva s výskytem ohrožených druhů (například perlorodek říčních),
- oblasti zvláště postižené přenosem škodlivých látek nebo překyselením,
- oblasti se zvláštními požadavky na ochranu spodních vod, například kvůli tomu, že její geologická ochrana je slabá nebo zcela chybí (srovnej C 4.1.2.1),
- oblasti se spodní vodou, která je z přirozených důvodů těsně pod povrchem (nejvyšší očekávaná hladina spodní vody < 1 m pod povrchem), například také oblasti, v nichž se toto dá očekávat kvůli poklesu spodní vody vyvolané hornickou činností, například s ohledem na problematiku zásobování vodou nebo omezení sídelní činnosti,
- oblasti, které zvláště vyžadují zachování a zlepšení schopnosti zadržovat vodu (srovnej C 4.1.2.7),
- oblasti zvláště postižené klimatickými změnami, a to zejména takovými klimatickými změnami, které mohou silně narušit zásoby spodní vody nebo napájecí oblasti spodní vody (srovnejte C 4.1.2.1),
- centra rozšíření ohrožených zvířat a rostlin v Sasku (hotspoty) podle map A 1.3 a A 1.4 v Příloze A 1, oblasti s vysokými podíly typů přírodních stanovišť dle FFH-RL a/nebo stanovišť pro druhy z Příloh II a IV směrnice FFH-RL nebo Přílohy I směrnice o ochraně volně žijících ptáků,
- rekultivované skládky, je-li to nezbytné pro zajištění funkceschopnosti systému povrchové izolace.

Na rozdíl od prioritních oblastí, které vylučují všechna využití odporující stanovenému účelu ochrany, zde se jedná o přístup regionálního rozvoje ke zlepšení kvality životního prostředí, který je orientován na akce. Stanovení „oblastí krajiny s potřebou ozdravení“ a „oblastí krajiny se zvláštními požadavky využívání“ v regionálních plánech je dobrým předpokladem pro plánování a realizaci konkrétních sanačních opatření a pro rozvoj oblastí, kde je situace narušena nebo jsou ohroženy chráněné statky. Mělo by být konkretizováno určením způsobu, intenzity využívání a případně jeho omezením. Realizace konkrétních opatření může probíhat především v rámci regionálního rozvoje se zapojením dotčených majitelů pozemků a oprávněných uživatelů.

Požadavky „oblastí krajiny s potřebou ozdravení“ a „oblastí krajiny se zvláštními požadavky využívání“ mají být přednostně zohledněny zejména při podpoře

- plošně realizovaných ekologických opatření v zemědělství,
- opatření k zajištění přírodní biologické rozmanitosti,
- opatření ke zlepšení stavu vodstva,
- opatření k ochraně půdy a spodní vody,
- opatření vedoucích k rozšiřování lesů a jejich přeměně.

Překrývání těchto oblastí s prioritními či vyhrazenými oblastmi, regionálními zelenými koridory a zelenými předěly je možné, pokud je jejich účel slučitelný se sanačními opatřeními nebo zvláštními požadavky na užívání.

Z územně plánovacího hlediska významná velkoplošná

chráněná území k cílům 4.1.1.7 až 4.1.1.10

Oblast Národního parku „Sächsische Schweiz“ (Saské Švýcarsko), biosférická rezervace „Oberlausitzer Heide- und Teichlandschaft“/Biosferowy rezerwat „Hornoložiska hola a haty“ (Hornoložická krajina vřesovišť a rybníků), přírodní rezervace „Königsbrücker Heide“ a „Gohrischheide und Elbniederterrasse Zeithain“ jako území se zvlášť velkou druhovou rozmanitostí a přirozeností pro ochranu biodiverzity mají zvláštní význam, a to i na celostátní úrovni. V souladu s Programem a plánem opatření pro biodiverzitu ve Svobodném státě Sasko (2009/2010) se řízení těchto oblastí zaměřuje na zachování komplexních ekosystémů.

Oblasti splňují především následující ekologické a společenské funkce:

- přispívají k zachování biodiverzity (též kvůli vysokému podílu oblastí s přírodním vývojem),
- jejich ekosystém plní následující funkce: regulace vodního režimu, filtrační, nárazníkový a zásobníkový účinek vegetace, zlepšování kvality ovzduší (oblasti s čistým ovzduším), ochrana klimatu pohlcováním uhlíku (příspěvek k tlumení klimatických změn),
- trvale udržitelný regionální rozvoj (turistika a zážitky v přírodě, částečně také trvale udržitelné obhospodařování ploch a ekologicky šetrně vyrobené regionální statky),
- ekologická výchova,
- výzkum, pozorování životního prostředí,
- působení vzorových příkladů.

Kvalita řízení těchto chráněných území se měří podle mezinárodních (UNESCO, IUCN, EUROPARC) a celoněmeckých kritérií a reprezentuje úspěch saské ochrany přírody daleko za hranicemi Saska. Aby i nadále mohla plnit své rozmanité funkce a mohla zvládat nové výzvy na základě klimatických změn a pokračujících ztrát biodiverzity, je správa těchto chráněných území v kompetenci spolkové země nepostradatelná.

Oblast Národního parku „Sächsische Schweiz“ (Saské Švýcarsko)

Oblast národního parku, která je tvořena národním parkem a jej obklopující chráněnou krajinnou oblastí, představuje jedinečnou erozní krajinu pohoří Labské pískovce včetně jeho přechodů. Výjimečný význam oblasti vyplývá z rozmanitosti jejích přírodních prostorů, jedinečnosti, krásy a také mimořádné bohaté druhové skladby s ohroženými a chráněnými druhy a biotopy. Oblast národního parku je známá daleko za saskými hranicemi jako významná turistická oblast pro lidi se zájmem o rekreaci v přírodě. Chráněná krajinná oblast ve vztahu k národnímu parku přebírá důležité doplňkové funkce. Propojování a doplňování typických přírodních životních prostor v chráněné krajinné oblasti obklopující národní park slouží k tomu, aby byla dlouhodobě zajištěna vysoká kapacita ekosystému, byly zachovány spojovací koridory mezi oběma částmi národního parku a byl zachován obraz krajiny. Chráněná krajinná oblast má přispívat také k tomu, aby rušivé vlivy v národním parku byly co možná nejvíce minimalizovány. Jednotný, ale co se týká účelu ochrany odstupňovaný vývoj oblasti národního parku, je bezpodmínečným předpokladem pro zachování citlivých ekosystémů a zvláštního charakteru krajiny Saského Švýcarska. Stanovení cílů územního plánování

spočívá v péči o celou krajinu a jejím rozvoji v souladu se sousedícími českými chráněnými územími „Národní park České Švýcarsko“ (Böhmische Schweiz) a „Chráněná krajinná oblast Labské pískovce“ (Elbsandsteingebirge) odpovídajícími dle směrnic Mezinárodního svazu ochrany přírody (IUCN) kategoriím chráněných území II (národní park) a V (chráněná krajinná oblast).

Biosférická rezervace „Oberlausitzer Heide- und Teichlandschaft“/Biosferowy rezerwat „Hornjolužiska hola a haty“ (Hornolužická krajina vřesovišť a rybníků)

Od 13. století byly v Horní Lužici zakládány a obhospodařovány rybníky za účelem chovu ryb. Pravidelným obhospodařováním vznikla cenná kulturní krajina s rozmanitými a bohatými biotopy. Pojem biosférické rezervace zahrnuje jak zachování mimořádně cenné fauny a flóry vzniklé spojením přírodních a kulturních prvků, tak také příkladné ekologicky šetrné využití ploch ve spojení s tradičním způsobem života ve vztahu k tradicím.

Rozvoj biosférické rezervace se řídí zásadami programu UNESCO s názvem „Man and the Biosphere“ (MAB), k těmto účelům určenými kritérii Národního komitétu jmenovaného na národní úrovni vládou a dle využití půdy odpovídajícímu charakteru území jako předpokladu pro zachování přírodních statků, zachování kapacity ekosystému a také kulturní jedinečnosti prostoru.

Důležitým základem trvale udržitelného rozvoje jsou meze zatížení ekosystému, zohlednění časového prostoru pro přizpůsobení přírodních systémů a stále efektivnější zacházení s konečnými zdroji. Plánování a opatření pro nějaké území se proto musejí řídit tím, jak je region odolný vůči zatížení, měřeno schopností přinášet na časové ose neomezeně bezplatné služby ekosystému. Tento postup se u biosférické rezervace formuluje v rámcovém konceptu pro všechny oblasti hospodářství a života. Určují se cíle, koncepty a cesty k dalšímu vývoji biosférické rezervace a prostorově se konkretizují. Rámcová koncepce popisuje rozvojovou strategii, která chce uvést v soulad sociokulturní, hospodářské a ekologické požadavky v území, přičemž lužickosrbské kulturní statky jsou její nedílnou součástí. Tím představuje vodítko pro plánování v oblasti. Takto stanovené kvalitativní cíle biosférické rezervace je třeba v dalším plánování konkrétně podložit a postupně je realizovat. S tím je spojen cíl dále se aktivně podílet na iniciativách Organizace spojených národů v rámci k tomu založené organizace pro výchovu, vědu a kulturu (UNESCO) pro rozvoj trvale udržitelného využití a účinné zachování přírodních zdrojů biosféry a vyhovět kritériím pro mezinárodně uznávanou biosférickou rezervaci.

Přírodní rezervace „Königsbrücker Heide“ a „Gohrischheide und Elbniederterrasse Zeithain“

Vojenské výcvikové prostory Königsbrück a Zeithain byly zřízeny v 19./20. století a tím došlo k odsídlení velkých oblastí severosaské nížiny. Po skončení vojenského využití jsou neosídlené a zpravidla nefragmentované prostory vyčleněny jako přírodní rezervace. Obě v porovnání velmi velká chráněná území mají zůstat chráněna jako biotopy s malou mírou narušení pro citlivé a prostorově náročné druhy ptáků a savců, které jsou po celém Německu ve velkém stavu ohrožení. Přiměřeně jejich velikosti a mnohotvárnosti přírodních složek mají být obě chráněná území dlouhodobě rozvíjena jako reprezentativní příklady typických přírodních a, co se týká druhového spektra, zcela kompletních společenství.

„Königsbrücker Heide“ v Sasku přispívá mírou, která je z hlediska spolkové země významná, k vybudování sítě oblastí s přírodním vývojem (metodou Prozessschutz, srovnej Z 4.1.1.18) a

k zachování biodiverzity. Cíl územního plánování spočívá v ochraně a rozvoji „Königsbrücker Heide“ jako oblasti divočiny, tedy typu území Ib ve smyslu kategorizace chráněných území UCN. Možnosti zažít volný přírodní vývoj na bývalých vojenských územích nyní jsou a také zůstanou omezeny z důvodů ochrany i bezpečnosti. Takové možnosti a nabídky proto mají být rozvíjeny v místním okolí, a to způsobem únosným pro tuto oblast.

Gohrischheide v zemědělském prostoru labsko-halštrovské nížiny tvoří jedinou větší zbývající plochu lesa. Oblast lesů je kvůli velkým podílům vnitřních otevřených terénů zvláště bohatá na druhy. Její část, chráněná jako „Gohrischheide und Elbniederterrasse Zeithain“, má být bráněna před dalším tříštěním a ve spojení se sousedící přírodní rezervací „Gohrische Heide“ v Braniborsku má být chráněna a rozvíjena jako jádrové území velkoplošného koridoru s nízkou mírou rušivých vlivů.

Rozvoj kulturní krajiny

k cíli 4.1.1.11

Podle zásady zakotvené v § 2 odst. 2 č. 5 ROG je nutné zachovávat a rozvíjet kulturní krajiny: „Historicky utvářené kulturní krajiny je třeba zachovat ve svých přízračích tvořících ráz krajiny, včetně jejich kulturních a přírodních památek. Různé typy krajiny a využití dílčích oblastí je potřebné utvářet s cíli harmonického soužití, překonání strukturálních problémů, tvoření nových hospodářských a kulturních koncepcí a rozvíjet je dále.“ Prostřednictvím koncepcí pro rozvoj kulturní krajiny je na regionální úrovni stanoven rámec pro rozvoj kulturní krajiny.

Pokyn k tvorbě konceptů pro rozvoj kulturní krajiny navazuje na § 4 odst. 1 č. 2 SächsNatSchG, který stanovuje tvorbu konceptů pro přírodní prostory a krajinné jednotky. Úkoly a náplň krajinného plánování se nyní řídí podle § 9 BNatSchG, tudíž také existuje povinnost rozvíjet a určovat potřeby a opatření k realizaci cíle „zachování a rozvoj rozmanitosti, jedinečnosti a krásy, jakož i rekreační hodnoty přírody a krajiny“. Prostředkem k tomu je zadání konceptů rozvoje kulturní krajiny. Doporučuje se přikládat je jako přílohu k regionálnímu plánu. Úkolem vymezit krajinné jednotky saské kulturní krajiny. Podle mapy č. 6 má být umožněn jednotný prostorový vztah pro krajinné plánování a informační systémy ochrany přírody v Sasku.

Koncepty pro rozvoj kulturní krajiny jsou nadřazenou vizionářskou celkovou koncepcí pro rozvoj kulturní krajiny. Orientují se na potenciál přírodních prostorů, jejich citlivost a zvláštní jedinečnost, která je odvozena z přírodních podmínek příslušných lokalit a z kulturně historického vývoje.

S přihlédnutím k různým požadavkům na využití, zvláště turistikou, energetikou, zemědělstvím, lesnictvím a rybolovem, jakož i k účinkům demografických změn tyto koncepty obsahují aspekty:

- historické struktury využití půdy a prvků kulturní krajiny, kulturně historická místa a jejich vzájemný vztah s krajinou,
- biodiverzita,
- rozmanitost, jedinečnost a krása krajiny,
- rekreační hodnota krajiny.

Kulturní krajiny slouží k zachování regionální a lokální identity. Současně jsou důležitým hospodářským faktorem, především pro turistiku. Význam saské

kulturní krajiny i za hranicemi Saska je vyjádřen jejím uznáním za kulturní dědictví UNESCO. Příkladem je zde Fürst-Pückler-Park v Bad Muskau/Mužakow. Další kulturní krajiny, jako Montanregion Erzgebirge (Hornická kulturní krajina Krušnohoří), je třeba podporovat v jejich snahách. V dalším lze odkázat na zdůvodnění k Z 5.1.5.

Zejména při formování koncepcí regionálního rozvoje (REK) a také integrovaného plánu rozvoje menších měst a přilehlých venkovských obcí (ILEK) pro území LEADER a ILEK je potřebné vytvořit podklady z konceptů rozvoje kulturní krajiny a integrovat je do odpovídajících úkolů. Pokud se rozvoj kulturní krajiny týká dílčích venkovských oblastí nebo suburbanizovaných území (kde městský charakter není převažující), finanční pobídky na tvorbu kulturní krajiny budou určeny rozhodující měrou prostřednictvím zemědělských a lesnických dotačních programů.

Ochrana kulturní krajiny

k cíli 4.1.1.12

Prioritní a vyhrazené oblasti ve věcech ochrany kulturní krajiny je potřebné vybírat dle následujících charakteristických znaků:

- oblasti krajiny s regionálními zvláštnostmi reliéfu,
- oblasti krajiny s rozmanitým využitím na malé ploše,
- oblasti krajiny s regionálně typickými prvky strukturujícími krajinu,
- oblasti krajiny se zvláštním rázem kvůli přirozeným a stojatým vodám (zejména saské krajiny rybníků – rovněž pro zachování saského rybářství),
- oblasti krajiny zasahující svým obrazem do okolí významných historických sídelních struktur a historické zástavby,
- oblasti krajiny se zvláštním rázem vyvolaným historickými prvky kulturní krajiny (např. charakteristické tvary polí, labské svahy ovlivňované především vinařstvím, dobře zachované a regionálně typické sídelní struktury, hromady kamení, horské sečené louky, těžební pozůstatky, archeologické památky tvořící ráz krajiny),
- oblasti krajiny s vysokou krajinářsky estetickou hodnotou,
- oblasti krajiny s pestře strukturovanými lesními oblastmi, jakož i přirozenými lesy nabízejícími velké zážitky.

Při významných prostorových plánech a opatřeních, které mohou mít účinky na krajinný obraz, je vhodné vzít stanovená kritéria za základ pro vymezení příslušného území s cílem posoudit závažnost narušení tohoto území.

Prioritní a vyhrazené oblasti pro ochranu kulturní krajiny se v případě tomu odpovídající vhodnosti mohou překrývat s jinými oblastmi vymezenými jako prioritní nebo vyhrazené oblasti (například ochrana druhů a biotopů, zalesňování, ochrana existujících lesů, zemědělství, preventivní protipovodňová ochrana).

k zásadě 4.1.1.13

Z hlediska územního plánování zabezpečená území, na nichž má kulturní krajina kvůli svým přírodním složkám nebo jejich kulturně historickému vývoji zvláštní charakteristický ráz a tím jsou vhodná pro rekreaci v krajině. Předpokladem je však vhodná vybavenost sítí cest pro pěší turistiku, cykloturistiku a jezdeckví. V zájmu zmírnění spotřeby volných ploch by při tom měla být zachována víceúčelovost historické sítě cest a měla by být prohloubena.

k cíli 4.1.1.14

Dřeviny a porosty stromů, které tvoří ráz krajiny, rostou podél silnic, cest a podél vody, jakož i v otevřeném terénu, jsou charakteristickým příznakem saské kulturní krajiny. Plní početné funkce jako:

- biotop a přírodní stanoviště pro faunu,
- příspěvek k zajištění soustavy biotopů a jejich propojování,
- orientace v krajině,
- ochrana dopravy před sněhem, horkem a prachem,
- ochrana břehových oblastí vod proti erozi,
- zlepšování mikroklimatu,
- stínění vodstva,
- ochrana půdy před větrnou a vodní erozí.

Rozvoj dřevin se má řídit jedinečností kulturní krajiny, jakož i požadavky propojování biotopů, rozvojem hydromorfologické kvality vodních toků a ochranou proti erozi. Je nutné brát ohled na požadavky protipovodňové ochrany a funkceschopnost drenáží. Při plánování je nutné zohledňovat, že někdy je nutná údržba, a to hlavně u vodstev.

Podle C 4.1.1.12 mohou být v regionálních plánech zajištěny vhodné lineární krajinné struktury jako prioritní a vyhrazené oblasti pro ochranu kulturní krajiny pomocí kritéria „oblasti krajiny s regionálně typickými prvky strukturujícími krajinu“. Oblasti, v nichž mají být obnovovány nebo nově vysazovány dřeviny tvořící ráz krajiny, mohou být v regionálních plánech dle C 4.1.1.6 určeny jako „oblasti krajiny s potřebou ozdravení“ (strukturou chudé krajiny).

Cíl rozvoje se mimo to zaměřuje na pozemkové úpravy a krajinné plánování.

Tento cíl neplatí, pokud se opatření pro zajištění funkčnosti týkají technických zařízení protipovodňové ochrany.

Ochrana druhů a biotopů, velkoplošný soubor biotopů

k zásadě 4.1.1.15 a cíli 4.1.1.16

Zejména v posledních desetiletích se dá pozorovat, že vlivem člověka stále více druhů rostlin, hub a divoce žijících zvířat ubývá nebo již vyhynulo. Tím příroda ztrácí důležitou část své rozmanitosti a nenávratně se ztrácí významný genetický potenciál. Původní druhy zvířat, rostlin a hub mohou být trvale zachovány jen tehdy, když budou chráněny jejich životní prostory nebo budou co možná nejvíce obnovovány a bude umožněna výměna mezi různými populacemi zvířat a rostlin.

Územně plánovací zabezpečení cenných životních prostorů pro druhy rostlin a živočichů probíhá stanovením prioritních a výhradních oblastí pro ochranu druhů a biotopů v rámci regionálního plánování.

K určení prioritních oblastí pro druhovou a biotopovou ochranu připadají v úvahu zejména plochy v následujících oblastech:

- národní parky,
- přírodní rezervace a k tomu vhodné plochy vyžadující ochranu,
- následující oblasti s celostátním významem: Trockenhänge u Lommatzsch, Gimmlitztal nad Lichtenberskou údolní nádrží, Elstersteilhänge nad Plavnem, Neißeaue nad Zhořelcem, Dresdener Heller, Weinske a

Alte Elbe Elsnig, Scheibenberger Heide, Hohwald a Valtenberg, Bobritzschtal nad Naundorfem a Meuschaer Höhe,

- přírodní památky,
- oblasti (zóny) uvnitř biosférických rezervací, přírodních parků nebo velkoplošných chráněných krajinných oblastí, které se vyznačují mimořádně cennými přírodními složkami,
- oblasti, v nichž byly nebo budou realizovány velké projekty ochrany životního prostředí, případně jsou takové projekty plánovány,
- životní prostory a výskyt druhů, které mají zvláštní evropský status ochrany dle směrnice EU o ochraně přírodních stanovišť, volně žijících zvířat a planě rostoucích rostlin (Přílohy I, II a IV) a dle směrnice 2009/147/ES Evropského parlamentu a Rady ze dne 30. listopadu 2009 o ochraně volně žijících ptáků (směrnice o ochraně ptáků) (Úřední věstník L 20 ze dne 26. 1. 2012, str. 7), naposledy změněné směrnicí 2013/17/EU ze dne 13. května 2013 (Úřední věstník L 158 ze dne 10. 6. 2013, str. 193),
- oblasti sítě Natura 2000 nebo jejich části, jakož i spojovací koridory mezi těmito územími,
- plochy s celostátním nebo regionálním významem pro biokoridor ve smyslu § 21 BNatSchG,
- komplexní maloplošné chráněné nebo jiné hodnotné životní prostory regionálního významu (např. dle § 30 BNatSchG nebo § 21 SächsNatSchG zvláště chráněné biotopy nebo komplexy biotopů, jako vřesovištní komplexy, komplexy suchých trávníků a trávníků bohatých na živiny, komplexy sadů s rozptýlenými ovocnými stromy, vlhké biotopové komplexy),
- plochy, které mají minimálně regionální význam pro zachování a rozvoj silně ohrožených nebo vymřelých ohrožených druhů,
- nově vzniklé, jakož i sukcesí nebo opatřeními krajinářské péče vytvořené vzácné biotopy v degradovaných, silně narušených nebo přetvořených krajinách, zejména na plochách ovlivněných dřívější těžbou hnědého uhlí a z hlediska přírodní ochrany významná rekultivační jezera,
- přirozené a renaturovatelné bažiny či mokřiny (srovnej mapu A 1.2 v Příloze A 1),
- vybrané oblasti nefragmentované dopravou (UZVR) s vysokým významem pro druhovou a biotopovou ochranu dle C 4.1.1.2,
- vhodné plochy pro koncepcí odškodňování vlastníků půdy, která byla využita pro nějaký veřejný záměr,
- centra rozšíření ohrožených zvířat a rostlin v Sasku (hotspots) podle map A 1.3 a A 1.4 v Příloze A 1,
- oblasti krajiny s obzvláště vysokou přirozeností (oblasti s přírodním vývojem, přírodní a přirozené vodní toky včetně pramenišť, niv a příbřežních pásů, velkoplošné přirozené lesní komplexy dle mapy A 1.5 v Příloze A 1, jakož i plochy se stupněm oligohemerob v mapě „Hemerobie“ (www.umwelt.sachsen.de/umwelt/natur/26261.htm), dále stupeň mesohemerob pro stojaté vody, močály a bažiny, travní porosty a ruderalní pozemky, vegetace v okolí vod, trávníky s vysokým obsahem živin / skalnaté pozemky / vřesoviště z vřesu obecného),
- velmi přirozené rybníky nebo rybníční komplexy, které mají velký význam pro biodiverzitu.

Při vymezení prioritních oblastí pro ochranu druhů a biotopů přicházejí v úvahu zejména:

- vhodné spojovací a rozvojové plochy pro biokoridor ve smyslu § 21 BNatSchG, nejsou-li stanoveny jako prioritní oblasti,
- biosférické rezervace, přírodní parky a chráněná krajinná území, nejsou-li stanoveny jako prioritní oblasti,
- nárazníkové zóny kolem prioritních oblastí pro ochranu druhů a biotopů,

- oblasti s regionálním významem pro ochranu druhů (například vybraná odpočívadla pro tažné ptáky),
- oblasti nefragmentované dopravou (mapa č. 5) nebo dílčí území těchto oblastí, nejsou-li stanovena jako oblasti prioritní,
- plochy systému propojených biotopů pro zvířata žijící divoce na rozsáhlém prostoru, nejsou-li již stanoveny jako prioritní oblasti pro ochranu druhů a biotopů.

Realizace velkoplošné soustavy biotopů a tím i opětovné propojení životních prostorů je důležitým příspěvkem k zachování biodiverzity v Sasku (a nejen to) a přispívá ke zlepšení celistvosti sítě Natura 2000.

Fungující soustava biotopů bude v budoucnu na pozadí očekávaných posunů a změn v životních prostorech kvůli klimatickým změnám pro mnoho druhů bezpodmínečným předpokladem k tomu, aby bylo možné na změny reagovat migrací a novým osidlováním biotopů či ekosystémů.

Opatření k soustavě biotopů konkretizují zásady v § 2 odst. 2 č. 2 a 6 ROG, že je potřebné vytvořit velkoplošný, ekologicky účinný a propojený systém volných ploch, je nutné počítat s požadavky biokoridoru, což je přínosem k realizaci „Národní strategie biodiverzity“, jakož i Programu a plánu opatření pro biodiverzitu ve Svobodném státě Sasko (2009/2010) Saského státního ministerstva životního prostředí a zemědělství.

Regionální scénář znázorněný na mapě č. 7 představuje podle pohledů ochrany přírody vytvořenou funkčně související síť ekologicky významných prostorů k překonání izolace druhů, biotopů nebo celých ekosystémů. V tomto regionálním scénáři zjištěné jádrové oblasti s celostátním významem pro biokoridor (srovnej mapu v odborném příspěvku ke krajinnému programu a výklad v Příloze A 1) už v podstatných částech vykazují složky biotopů, které jsou vhodné pro lokalitu, a existuje potřeba zachovat je. Mj. z oblastí znázorněných v regionálním scénáři je v rámci krajinného rámcového plánování potřebné vybudovat biokoridor a volit další vhodné, regionálně významné spojovací plochy či nutné rozvojové plochy pro biokoridor a z územně plánovacího hlediska je zajistit tak, aby byla umožněna výměna mezi významnými biotopy a jejich společenstvími (srovnej Přílohu A 1). K tomu je nutné použít také mapu č. 8 „Lebensraumverbundsystem für großräumig lebende Wildtiere mit natürlichem Wanderverhalten“ (Systém propojených biotopů pro zvířata žijící divoce na rozsáhlém území s přirozeným migračním chováním). Pro hlavní druhy divokých zvířat žijících a migrujících na rozsáhlém území, jako jelen, rys, vlk a kočka divoká, je nutné zabezpečit jejich obvyklé nebo potenciální biotopy, jakož i migrační koridory, aby byla dlouhodobě zajištěna genetická výměna, která je nutná pro zachování biologické rozmanitosti.

Soustavu biotopů je třeba doplnit zahrnutím dalších oblastí ležících mimo oblast regionálního scénáře, které jsou regionálně významné pro funkci propojování biotopů, popřípadě mají rozvojový potenciál pro převzetí funkcí v soustavě biotopů. Přitom je potřebné zohlednit rozvojové požadavky na infrastrukturu.

K zajištění průchodnosti soustavy biotopů je třeba při vymezení prioritních a vyhrazených oblastí pro druhovou a biotopovou ochranu dbát na vhodnost na regionální i nadnárodní úrovni. Nositelé regionálního plánování musí činit tomu odpovídající rozhodnutí.

Aby bylo možné v rámci prioritních a vyhrazených oblastí pro druhovou a biotopovou ochranu identifikovat území se spojovací funkcí biokoridoru ve smyslu § 21 BNatSchG, je nutné tato území vyznačit v regionálních plánech.

Regionální zelené koridory a prioritní/vyhrazené oblasti pro zemědělství, zalesňování nebo ochranu existujících lesů či kulturní krajiny se v případě vhodnosti mohou překrývat s prioritními/vyhrazenými oblastmi pro druhovou a biotopovou ochranu. Kvůli těmto

překryvům není omezeno víceúčelové využití lesa (běžné lesnictví) na aktuálně existující plochy, ani na nyní existující obhospodařování zemědělských ploch. Dále se mohou překrývat prioritní a vyhrazené oblasti pro preventivní protipovodňovou ochranu (retenční prostor) a prioritní oblasti pro zásobování vodou s preventivními/vyhrazenými oblastmi pro druhovou a biotopovou ochranu, pokud nejsou předvídatelné žádné konflikty, popřípadě pokud jsou řešitelné prostřednictvím pravidel pro řešení těchto konfliktů.

k zásadě 4.1.1.17

Sekundární biotopy jsou úhybná a náhradní stanoviště pro vzácná a ohrožená společenství a jsou významné obzvláště v zemědělských krajinách s chudou strukturou. Vyznačují se extrémními a vzácnými stanovištními poměry. Jsou pro ně charakteristické mimo jiné surové půdy chudé na obsah živin a oligotrofní vody. Druhy zvířat a rostlin odkázané na tyto speciální poměry se vyskytují v nivelizovaných a eutrofizovaných krajinách jak v Sasku, tak i po celém Německu mimo bývalých hornických oblastí většinou jen jako relikty, pokud ještě nevyhynuly. V krajinách ovlivněných dřívější hornickou činností některé z nich nacházejí vhodné až optimální podmínky pro život. Patří sem raně sukcesní druhy otevřených surových půd, druhy trávící část života v biotopech s oligotrofními mělkými vodami, obyvatelé skalních partií a strmých břehů, ale také hlavní druhy rozdílných sukcesních stadií. Také některé pozůstatky po těžbě rud jako propadliny, haldy s obsahem těžkých kovů a štolý mohou mít význam pro druhovou a biotopovou ochranu (např. vegetace těžkých kovů na haldách, štolý jako příbytky netopýrů) a s ohledem na tento potenciál by měly být využívány a rozvíjeny. Podíl druhů z Červeného seznamu ohrožených druhů je v takových oblastech zvláště vysoký. Zachování biotopů pro ohrožené druhy zvířat a rostlin slouží k zajištění biologické rozmanitosti (biodiverzity) a k ochraně genetických zdrojů. Vedle rekultivace jako předpokladu pro typicky přírodní a výkonný ekosystém s pozitivními účinky na lokální klima, vodní režim a s možným rozvojem v orientaci na využití předcházející těžbě surovin tedy má na plochách se zvláštním významem pro druhovou a biotopovou ochranu zůstat možný i rozvoj ekologicky cenných sekundárních biotopů.

k zásadě 4.1.1.18

Životní prostory, v nichž může probíhat neřízený, tedy na lidské činnosti nezávislý rozvoj, již z naší dnešní krajiny takřka zmizely. To je zřetelné zejména na potocích a řekách, na nichž již nemohou probíhat žádné přírodní dynamické změny. Přirozené a nenarušované procesy však mají velký význam pro mnoho druhů a společenství a tím i pro zachování přírodní biologické rozmanitosti. „Národní strategie biodiverzity“ spolkové vlády proto plánuje vytvořit do roku 2020 na alespoň 2 procentech rozlohy Německa „oblasti divočiny“, na nichž by se příroda znovu rozvíjela dle svých vlastních zákonitostí. V souladu s Programem biodiverzity ve Svobodném státě Sasko (2009) má na vybraných plochách s různými stanovištními podmínkami (včetně antropogenních stanovišť) dostat přednost přirozený rozvoj. Zatím je toto v Sasku obzvláště v částech Národního parku „Sächsische Schweiz“ (Saské Švýcarsko, 5 027 ha, cíl zhruba 7 100 ha do roku 2030), biosférické rezervace „Oberlausitzer Heide- und Teichlandschaft“/Biosferowy rezerwat „Hornjoložiska hola a haty“ (1 125 ha na několika dílčích územích), přírodních rezervací „Königsbrücker Heide“ (5 063 ha) a „Gohrischheide und Elbniederterrasse Zeithain“ (454 ha), jakož i několika dalších přírodních rezervací s takzvanými plochami přísně chráněné rezervace. Z 5 700 ha Národního dědictví Německé spolkové nadace Životní prostředí v Sasku (Deutsche Bundesstiftung Umwelt in Sachsen) se zatím přestaly obhospodařovat lesní plochy o rozloze 1 170 ha. U malých a středně velkých oblastí s přirozeným vývojem (10 až 1 000 ha) existují významné deficity ohledně počtu, plochy a prostorového rozmístění, ovšem rozdílné, co se

týká přírodních prostorů. Asi na polovině přírodních prostorů Saska nyní neprobíhá vůbec žádná ochrana procesů.

Jako další oblasti s přirozeným vývojem mají být zajištěny plochy s různými ekologickými stanovištními podmínkami a výchozími situacemi, jejichž rámcové podmínky jsou vhodné nebo aspoň budou moci být obnoveny s cílem, aby v budoucnu mohly znovu probíhat přírodní nebo přirozené vývojové procesy, a na nichž neexistují žádné výrazné rušivé vlivy ze strany sídel či infrastruktury. Pro tyto účely přicházejí v úvahu zejména části bývalých vojenských výcvikových prostorů, krajiny ovlivněné předchozí hornickou činností, říční nivy nebo bažiny. V této souvislosti má být ověřeno, zda také vybraná jezera dle zákona o rybářství pro Svobodný stát Sasko (saský zákon o rybářství – SächsFischG) ze dne 9. července 2007 (SächsGVBl. str. 310), naposledy změněného zákonem ze dne 29. dubna 2012 (SächsGVBl. str. 254), jsou věnována výlučně cílům ochrany přírody a zda mohou být ponechána jejich vlastnímu vývoji.

Zajištění oblastí s přirozeným vývojem může probíhat dle právních předpisů o ochraně přírody (přísně přírodní rezervace v chráněných územích, zejména v přírodních rezervacích), dle lesního zákona pro Svobodný stát Sasko (SächsWaldG) ze dne 10. dubna 1992 (SächsGVBl. str. 137), naposledy změněného článkem 8 zákona ze dne 6. června 2013 (SächsGVBl. str. 451, 469) (buňky přírodního lesa) a preventivně také vymezením prioritních oblastí v regionálním plánu.

Cílem zajištění oblastí s přirozeným vývojem jsou krajiny, které se vyznačují spektrem různých sukcesních stadií a rozmanitým druhovým složením, přičemž kvůli dynamice nelze vždy předvídat skutečný vývoj. Pro umožnění nutných migračních pohybů je nutné začlenit území s přirozeným vývojem do velkoplošné soustavy biotopů.

Kromě příspěvku k zachování biologické rozmanitosti území s přirozeným vývojem slouží jako důležité výzkumné prostory pro vědecké studie a umožňují lépe poznat možnost přirozených procesů neovlivněných činností člověka jako protipól ke kulturní krajině. Pokud je to možné bez konfliktů, neřízený přírodní vývoj by mělo být všeobecně možné zažít. Znalosti o souvislostech v ekosystému se nikde jinde nedají tak snadno zprostředkovat. Oblasti s přirozeným vývojem navíc mohou sloužit jako místa nefalšované zkušenosti s přírodou při speciální formě rekreace.

k zásadě 4.1.1.19

Ekosystémy závislé na spodní vodě v blízkosti povrchu jako močály, bažiny, nivy a jiné mokřiny vykazují vysoký podíl druhů speciálně přizpůsobených vlhkým a mokřým biotopům, zejména také početných ohrožených druhů. Jsou proto velmi významné pro ochranu biodiverzity. Tyto biotopy jsou však také velmi citlivé na znečištění škodlivými látkami a na nadměrné odnávání vody, takže je nutné zachování nebo zlepšení relevantních stanovištních podmínek, jako vodní režim, množství vody či povaha vody.

Při celkové ploše rašeliništních komplexů v Sasku cca 47 000 ha se sotva ještě vyskytují nějaké přirozené a už existuje jen několik málo rašelinišť, na jejichž větších částech pokračuje růst rašeliny (srovnej Přílohu A 1 „Odborné plánovací části krajinného programu“, kapitola 2.2.2.1). Těch několik málo přirozených rašelinišť má refugiální funkci pro „klíčové druhy“, které tvoří rašelinu a jsou tím nezbytné pro fungování rašelinišť. Jejich zachování a přirozený rozvoj jsou prioritami.

Deficitní stav močálů naopak znamená, že velký potenciál ploch k renaturaci (přiblížení k přirozenosti) a revitalizaci („opětné oživení“, vyvolání růstu rašeliny) je dán mimo jiné opatřeními pro opětné zamokření. Tato opatření je nutné prosadit velmi naléhavě. Přitom je potřeba prosadit požadavky na kvalitu pitné vody. Renaturace bažin ve spádové oblasti zařízení na výrobu pitné vody je obhajitelná jen tehdy, když nemůže dojít k takové

dodatečné kontaminaci pitné vody huminovými látkami, která by byla významná pro výrobu pitné vody. Aby bylo možné vyhovět renaturaci močálů, je nutné další zkoumání souvislostí a účinků.

Ekosystémy závislé na spodní vodě, a to včetně močálů, mají velký význam pro ochranu klimatu, protože kvůli vysoké schopnosti vázat a ukládat uhlík představují propady uhlíku. Prostřednictvím opatření k revitalizaci antropogenně narušených, ale renaturovatelných bažinných oblastí vznikají velké synergické účinky. U těchto oblastí přichází v úvahu preventivní ochrana v rámci regionálního plánování jako „oblasti krajiny s potřebou ozdravení“ (srovnej zdůvodnění k C 4.1.1.6).

4.1.2 Ochrana podzemní a povrchové vody, ochrana před povodněmi

Ochrana spodních a povrchových vod

C 4.1.2.1 V regionálních plánech je třeba určit

- regionálně významné oblasti sanace podzemní vody jako „oblasti krajiny s potřebou ozdravení“,
- oblasti s vysokým geologicky podmíněným ohrožením spodní vody a oblasti, ve kterých může být výskyt spodní vody významně narušen následkem klimatických změn jako „oblasti krajiny se zvláštními požadavky využívání“.

Je třeba usilovat o přiměřenou míru využití, která zohlední chybějící ochranné geologické funkce a redukci vzniku nové spodní vody v důsledku klimatických změn.

C 4.1.2.2 Využití řeky Labe jako vodní cesty pro celé Německo je v dosavadním rámci nutné zajistit bez další výstavby na saském území. Opatření pro zachování plavebních podmínek na Labi mají být vedena v souladu s environmentálními a vodohospodářskými funkcemi. Výstavba přehrad není plánována.

C 4.1.2.3 Ke zlepšení ekologie vodstev je třeba, aby vodní toky, úseky vodních toků a prameniště, které jsou zatrubněné nebo upravené jinými stavebními úpravami vzdálenými přirozeným poměrům, byly upraveny způsobem, který přirozeným poměrům odpovídá, nejsou-li tyto stavební úpravy odůvodnitelné zvláštními podmínkami využití. Průchodnost jejich toku je nutné obnovit. K tomu je třeba v regionálních plánech určit regionální prioritu jako „oblasti krajiny s potřebou ozdravení“.

Z 4.1.2.4 Při záboru ploch určených pro sídla, dopravu a při budování infrastruktury mají být realizována zesílená opatření přirozeného odvodňování povrchů ke zlepšení koloběhu vody (doplňování spodní vody) a snížení rozsahu povodní.

C 4.1.2.5 Realizaci programů opatření a plánů hospodaření pro oblasti povodí je třeba podporovat vymezením „oblastí krajiny s potřebou ozdravení“ a „oblastí krajiny se zvláštními požadavky využívání“, prioritních a vyhrazených oblastí v regionálních plánech, a to hlavně pro ochranu veřejného zásobování vodou a ochranu velkoplošného biokoridoru.

Preventivní ochrana před povodněmi

- Z 4.1.2.6** Protipovodňová ochrana má být v povodí saských řek – a to i s přesahem do zahraničí – uvedena v soulad s potřebami efektivní kombinací vlastních preventivních opatření potenciálně dotčených subjektů a dalších opatření preventivní protipovodňové ochrany. K tomu má být rozsáhle využívána přirozená schopnost zadržování vody, měl by být zajištěn neomezovaný, bezpečný a neškodící odtok povodňové vody, zvláště v sídelních oblastech. Ohrožené oblasti by neměly být osídlovány. Pokud to nestačí k protipovodňové ochraně obyvatelstva, infrastruktury nebo důležitých materiálních hodnot v existujících sídelních oblastech, mají být doplnkově uskutečňována technická opatření protipovodňové ochrany.
- C 4.1.2.7** V regionálních plánech je nutné určit oblasti, které kvůli potenciálně silným odtokům zvláště potřebují zachovat a zlepšit své retenční schopnosti jako „oblasti krajiny se zvláštními požadavky využívání“. Tato opatření je nutné doplnit dalšími, která budou sloužit také retenci vody, jako je vymezení prioritních a vyhrazených oblastí pro zalesňování za účelem ochrany existujících lesů, ochranu druhů, ochranu biotopů a dále budování regionálních zelených koridorů.
- Z 4.1.2.8** Prostorově významné plány a opatření, které nemohou být realizovány mimo potenciální oblasti říčních rozlivů (říční nivy), mají být uskutečňovány tak, aby následkem povodní nedocházelo ke škodám, nebo aby aspoň tyto škody byly co nejmenší.
- C 4.1.2.9** V regionálních plánech je třeba určit prioritní a vyhrazené oblasti pro preventivní protipovodňovou ochranu
- pro existující a potenciálně obnovitelná záplavová území s cílem zabezpečovat zadržování vody v území a zlepšovat jeho fungování přirozenou cestou (v retenčních územích) a
 - pro riziková území s nižší mírou povodňového rizika, která mohou být zaplavena v případě selhání existujících protipovodňových opatření nebo při extrémní povodni, za účelem minimalizace možných škod (protipovodňová prevence) společně se způsobem a rozsahem využití v těchto oblastech.
- Těmito opatřeními je třeba podporovat realizaci plánů pro řízení povodňových rizik.
- C 4.1.2.10** V regionálních plánech je třeba určit prioritní a vyhrazené lokality pro technická protipovodňová opatření, jako lokality pro údolní nádrže, protipovodňové retenční nádrže, poldry a liniové protipovodňové stavby.
- C 4.1.2.11** Je nutné zajistit bezpečnou likvidaci odpadů v případech katastrofálních povodní.

Zdůvodnění k 4.1.2 Ochrana podzemní a povrchové vody, ochrana před povodněmi

Ochrana spodních a povrchových vod

k cíli 4.1.2.1

Preventivní ochrana spodních vod se celostátně řídí principem předběžné opatrnosti. Je třeba zabránit zatěžování spodních vod a jejich povrchových sedimentů

(zákaz zhoršování). O oblasti s vysokým ohrožením spodní vody se jedná, když povrchové sedimenty kvůli malé mocnosti nebo kvůli svým geologickým vlastnostem vykazují jen malý ochranný účinek na spodní vodu. Z těchto důvodů je zde potřeba zvýšená pozornost vůči ohrožujícím způsobům využití.

Při odstraňování škod na spodní vodě je nutné provádět sanaci co nejdůkladněji, ale při zachování přiměřenosti. Škody na spodní vodě je nutné odstraňovat přiměřeně jejich nebezpečnosti.

Přednostně by měly být sanovány:

- spádové oblasti významných vodohospodářských zařízení pro veřejné zásobování vodou,
- spádové oblasti pro jiné významné využití spodní vody,
- kvantitativní a chemická zatížení ve všech útvarech spodní vody, pro něž existuje nebezpečí, že se jim nepodaří dosáhnout dobrého stavu dle § 47 WHG (implementace článku 4 odst. 1 písm. b WRRL), anebo se to nepodaří ve lhůtě,
- spodní voda ovlivněná někdejší těžbou hnědého uhlí, obzvláště v oblastech s poklesem spodní vody,
- spodní voda ovlivněná těžbou uranu (bismutu) a starými ekologickými zátěžemi,
- spodní voda ovlivněná někdejší těžbou černého uhlí.

O škodu na spodní vodě se jedná, když kvůli antropogenní kontaminaci a/nebo (antropogenně podmíněnému) vzestupu hladiny spodní vody překročí obsahy znečišťujících látek limit nepatrného znečištění „na větším než malém území“ (významná znečištění). Spodní voda může být klasifikována jako nepatrně znečištěná, když navzdory zvýšení obsahu znečišťujících látek vůči geogenním hodnotám přirozeného výskytu a nezávisle na skutečném stavu využití

- se ve spodní vodě nemohou vyskytnout žádné toxikologické účinky a
- ve spodní vodě byly dodrženy limity dle Přílohy 2 k nařízení o ochraně spodních vod (Grundwasserverordnung – GrwV) z 9. listopadu 2010 (BGBl. I str. 1 513) a hranice pro nepatrné znečištění dle spolkové/zemské pracovní skupiny pro vodu.

Prognózy účinků klimatických změn v Sasku obsahují očekávání, že v některých regionech budou narušena ložiska spodní vody. Analýzy zranitelnosti v plánovacích regionech Westsachsen a Oberlausitz-Niederschlesien/Hornja Łužica-Delnja Šleska dokládají citlivost vybraných ložisek spodní vody vůči následkům klimatických změn. Klimaticky podmíněná narušení ložisek spodní vody jsou následována změnami v ekosystému, které z jejich strany budou vyžadovat přizpůsobení ve využití půdy.

Při implementaci rámcové směrnice EU o vodách byly roku 2009 pro oblasti povodí stanoveny plány hospodaření s cílem dosáhnout u spodní vody nejpozději koncem roku 2015 dobrého chemického (obrácení trendu a limity) a kvantitativního stavu (rovnováha mezi doplňováním spodních vod a jejich odběrem). Významné a vytrvalé trendy znečišťování spodní vody je nutné obrátit. Princip pozorování vztaženého k povodí je nutno respektovat u všech prostorově relevantních opatření a plánů. Podstatný příspěvek k pozorování vztaženého k povodí až na nejnižší úroveň, a to i s přihlédnutím ke klimatickým změnám, mají přinést směrné stavební plánování včetně krajinného plánování, pozemkové úpravy a další odborné plánování.

Regionální plánování určením „oblastí krajiny s potřebou ozdravení“ a „oblastí krajiny se zvláštními požadavky využívání“ stanovuje přiměřeně cíli 4.1.1.6 územní priority pro implementaci konkrétních opatření a přizpůsobené formy využití území.

U z toho vyplývajících metod řešení je nutné v rámci odborného plánování ověřit jejich časovou a ekonomickou proveditelnost. Technická a zemědělská opatření je třeba provádět tak, aby byla ve vyváženém poměru mezi dlouhodobými a krátkodobými náklady. Pro zajištění rekultivace „oblastí krajiny vyžadující sanaci“, je nutné dbát na vyrovnané využití prostředků a určení priorit.

k cíli 4.1.2.2

Využití řeky Labe má být zabezpečeno vodohospodářskými úpravami v dosavadním rámci. Opatření přesahující tento rámec se mají řídit podle potřeb ekosystému a vodního hospodářství. Budování plavebních stupňů odporuje požadavkům rámcové směrnice EU o vodách a jak z dopravně hospodářských důvodů, tak i kvůli s tím spojeným významným zásahům do říční krajiny Svobodného Státu Sasko výslovně není v plánu. Kvůli zvýšené pravděpodobnosti povodní i stavů nízké vody může dojít k dalším omezením splavnosti (srovnej C 3.6.1).

k cíli 4.1.2.3

Upozornění: Opatření k zachování přirozené povrchové vody jsou obsažena v kapitole 4.1.1 Ochrana a rozvoj přírody a krajiny.

Vodstvo včetně svých pramenišť má rozmanité ekologické funkce pro ekosystém, faunu a flóru, jako životní základna pro člověka, je vyrovnávacím faktorem lokálního klimatu a také důležitou součástí krajinného rázu v přírodní i kulturní krajině.

Je potřebné více otevírat zakryté části tekoucích vod a pramenišť a utvářet je přirozeným způsobem, a to za účelem vyrovnaného koloběhu vody v krajině, preventivní protipovodňové ochrany, k podpoře samočisticích schopností a kvůli obohacení biotopů. Zpravidla je přitom nutné vycházet z odpovídajících mnohostranných ekologických výhod. Renaturační opatření by se měla týkat břehových a nivních oblastí, které jsou funkčně spojeny s vodními útvary.

Zvláštní význam přísluší také ke krajinářsky šetrné sanaci tekoucích vod ovlivněných hornictvím za účelem dosažení samoregulujícího koloběhu vody (srovnej zdůvodnění k Z 4.2.3.2).

Výjimky z cíle přirozeného utváření tvoří tekoucí vody, resp. úseky tekoucích vod, jejichž využívání vyžaduje vodní stavby, jako umělé nebo silně ovlivněné vodní útvary, sloužící například pro zadržování vody, výrobu elektrického proudu, regulaci vody, protipovodňovou ochranu, volnočasové aktivity nebo lodní plavbu.

Pro potřebná stavební opatření na vodstvu, například k upevňování břehů pro ochranu před erozí, mají být silněji využívány ekologické a ekonomické výhody stavebních postupů biologického inženýrství. Ty by měly být upřednostněny před výstavbou s neživými pomocnými stavebními látkami, pokud splňují požadavky na využití vod, vodohospodářské úpravy a protipovodňovou ochranu.

Při renaturačních opatřeních je třeba brát zřetel na základní funkceschopnost drenážních systémů. Pokles difúzního a bodového znečištění (dosažení dobrého chemického stavu podle § 27 WHG) kromě renaturačních opatření slouží ke zlepšení ekologického stavu povrchových vod a k trvalému zachování vodních společenství.

Regionální plánování určením „oblastí krajiny s potřebou ozdravení“ a „oblastí krajiny se zvláštními požadavky využívání“ stanovuje přiměřeně cíli 4.1.1.6 územní priority pro implementaci konkrétních opatření ohledně sanace vodních toků a případně odkrytí vodních toků.

k zásadě 4.1.2.4

Pokračující zapečetění půd a rychlé odvádění dešťové vody vede k výrazným problémům, jako nižší míra doplňování spodní vody, silné urychlení odtoků srážkové vody a hrozící povodně kolem vodních toků. Problémy se budou do budoucna zhoršovat účinkem klimatických změn, jako dlouhých a výrazných období sucha či přibývajících případů extrémního deště.

Srážková voda nemá být společně s odpadní vodou odváděna (hydraulické zatížení existujících odvodňovacích systémů) a upravována (nákladově intenzivní čištění). Přirozeným odvodňováním povrchu může dojít k celkovému zlepšení povodňové bezpečnosti v sídelních oblastech, na dopravních plochách (snížení povodňových špiček) a v hospodaření s vodou (doplňování spodní vody), čímž mohou být redukovány náklady na zpracování srážkové vody. Jako alternativa k odvádění do podzemních kanálů na dešťovou vodu se přirozené odvodňování povrchů orientuje na přirozený koloběh vody. To znamená, že srážková voda má být v krajině tak dlouho, jak je možné, zadržována, využívána, vsakována a odpařována (decentralizované hospodaření). Tím se oddálí její případné odtékání do povrchových vod.

Jako opatření k přirozenému odvodňování povrchu přicházejí v úvahu:

- snižování podílu zapečetěné půdy,
- podpora vsakování neznečištěné nebo jen mírně znečištěné srážkové vody pomocí povrchů umožňujících vsakování, vsakovacích muld, rigolů, retenčních nádrží a tak dále (decentralizované systémy, inteligentní propojení systémů),
- zpomalený přívod neznečištěné nebo jen málo znečištěné srážkové vody do přírodního koloběhu vody, zpomalení odtoků srážkové vody, například pomocí přirozeně vytvořených stružek se zábranami,
- ozeleňování střech, plánování zeleně se zohledněním rostlin s vysokou mírou vypařování.

Uvědomělé a trvale udržitelné zacházení se srážkovou vodou může v sídlech vést k dalším synergiím. Zviditelněním vody v krajině se zvyšuje kvalita prostředí a rekreační hodnota. Mohou vzniknout nová stanoviště pro faunu a flóru.

Přirozené odvodňování povrchů kvůli své složitosti vyžaduje komplexní interdisciplinární plánovací proces, za který nesou odpovědnost obce a plánovači.

k cíli 4.1.2.5

Při realizaci programů opatření a plánů hospodaření k dosažení dobrého ekologického a chemického stavu povrchových vod a dobrého chemického a kvantitativního stavu v útvarech spodní vody podle §§ 82 a 83 WHG je nutné zohlednit množství prostorových nároků a nároků na využití a je třeba řešit konflikty o využití prostoru. Ovlivnění spodní a povrchové vody vznikají zejména v souvislosti s jejím používáním ze strany zemědělství, rybolovu, volnočasových aktivit, vodního hospodářství, lodní dopravy, vodní energetiky, průmyslu, živnostníků, hornictví a samotnými vodními stavbami.

Regionální plánování může přispívat ke koordinaci nároků na využití tak, aby byla podporována realizace programů opatření a plánů hospodaření. K tomu slouží především následující opatření v regionálních plánech:

- „Oblasti krajiny s potřebou ozdravení“ případně „oblasti krajiny se zvláštními požadavky využívání“ jako útvary spodní a povrchové vody, které nespĺňují cíl dobrého stavu dle rámcové směrnice EU o vodách nebo jej nespĺní ve lhůtě; regionálně významné oblasti sanace spodní vody; regionální

priority ke zlepšení ekologie vodstva, oblasti, v nichž ložisko spodní vody může být značně omezeno následkem klimatických změn,

- prioritní/vyhrazené oblasti pro zásobování vodou,
- prioritní a vyhrazené oblasti druhové a biotopové ochrany k zajištění velkoplošné soustavy biotopů, zejména přírodní a přirozené vodní toky včetně pramenišť, niv a ochranných pásem.

Jelikož se programy opatření a plány hospodaření podle §§ 82 a 83 WHG vztahují na povodí řek, oblasti povodí, ale ne na hranice správních celků, opatření je nutné dohodnout mezi dotčenými nositeli regionálního plánování.

Preventivní protipovodňová ochrana

k zásadě 4.1.2.6

Preventivní ochrana před povodněmi není výhradním ani prvořadým úkolem vodního hospodářství. Mnohem více je třeba všeobecně se soustředit na prevenci a snížení rizikového potenciálu, jehož prostřednictvím může dojít v případě povodní k ohrožení života, zdraví, velkých majetkových hodnot, jakož i kulturních statků a důležité infrastruktury. Vyžaduje to komplexní, interdisciplinární a přeshraniční posouzení povodňových rizik a preventivních opatření se zvláštním důrazem na vlastní prevenci a zaopatření ploch. K preventivní ochraně před povodněmi může pomocí svých nástrojů významně přispět územní plánování. Ochrana a obnova niv, retenčních a záplavových oblastí je zakotvena v § 2 odst. 2 č. 6 ROG jako zásada územního plánování pro preventivní ochranu před povodněmi. Shrnující popis možného postupu územního plánování je obsažen v doporučeních MKRO ze dne 14. června 2000 týkajících se preventivní protipovodňové ochrany.

Zkušenosti z minulých povodní dokazují, že s protipovodňovou ochranou se musí začít již v povodí řek. Přitom je obvykle efektivnější zdržovat množství srážek, které může vyvolat povodeň, co možná nejvhodnějším využitím půdy v povodích a přírodních záplavových územích (říční nivy), než urychlovat povodňové odtoky vybudovanými a přehrazenými říčními toky. Řekám je proto třeba věnovat prostor a rovněž je nutné rozvíjet schopnost přirozeného zdržování vody renaturací vodstev, revitalizací mrtvých ramen a podobně. Pobřežní lokálně vhodné porosty stromů či lužní lesy přitom zpravidla nejsou považovány za překážku odtoku. Tyto aspekty zdržování vody je třeba zohlednit zejména mimo sídelní oblasti. V rámci toku a v jeho směru těsně pod osídlením je třeba zajistit dostatečnou možnost odtoku. Přednostně by měly být vyčerpány možnosti přirozeného zdržování vody a v podstatě neomezeného odtoku. Kde se tímto nedosáhne přiměřené protipovodňové ochrany obcí, za účelem snižování rizik by měly být doplňkově nasazovány stavby určené pro ochranu před povodněmi. Protože tyto stavby mohou nabídnout pouze ochranu až do výše návrhové povodně, ale ne proti jakékoliv možné extrémní události, a protože zde kromě toho existuje také možnost selhání, velký význam přísluší také vlastní ochraně a preventivnímu vymezení ploch i v oblastech, které jsou chráněny stavbami protipovodňové ochrany. Na tomto principu by měla být založena též koncepce infrastruktury a infrastrukturních opatření (ochrana před katastrofami a preventivní ochrana před povodněmi).

Preventivní protipovodňová ochrana musí zahrnovat i povodí řek a musí probíhat nezávisle na administrativních hranicích. Proto je při plánování ve věcech řízení povodňových rizik nutné

úzcce spolupracovat na obecní, krajské, státní i nadnárodní úrovni. Toto je zaručeno na mezinárodní úrovni Mezinárodní komisí pro ochranu Labe a Mezinárodní komisí pro ochranu Odry před znečištěním, jakož i na úrovni jednotlivých zemí prostřednictvím Společenství oblasti povodí Labe a činností spolkové/zemské pracovní skupiny pro vodu (LAWA). Nadnárodní plány pro řízení povodňových rizik pro oblasti povodí Labe a Odry, které musí být vytvořeny do roku 2015, musí zahrnovat také územně plánovací opatření pro ochranu před povodněmi. Opatření, která mají být přijata, musí též přihlížet k cílům hospodaření dle rámcové směrnice o vodách.

k cíli 4.1.2.7

Na tvorbu odtoků má vliv mnoho faktorů. Některé se dají ovlivnit jen částečně nebo vůbec ne, například chod srážek nebo reliéf. Ovlivnit lze využívání půdy a způsob, jakým se při tomto využívání s plochami nakládá. O to může usilovat územní plánování se svými klasickými nástroji, jakož i prostřednictvím své poradenské, moderační a koordinační funkce.

Jednat je potřeba zejména v oblastech, v nichž mohou během silné srážkové činnosti nebo tání sněhu nastat v krátké době silné povrchové odtoky, což může vést k riziku povodní v tekoucích vodách nebo ke geogenním přírodním rizikům, jako například suťové proudy, sesuvy půdy či skalní řícení. Postižena je především oblast středohoří a pahorkatin. V souladu s § 76 § 1 větou 2 saského vodního zákona (SächsWG) ze dne 12. července 2013 (SächsGVBl. str. 503) budou „záplavové oblasti“ stanoveny vyhláškou, kterou vydá výše uvedený vodoprávní úřad. V těchto oblastech podléhají určité záměry, které by mohly zhoršit zadržování vody, schvalovacímu procesu.

Navíc je nutné v ohrožených oblastech usilovat o velkoplošná opatření, která mají celkově pozitivní vyrovnávací účinky na vodní režim. S označením „oblasti krajiny se zvláštními požadavky využívání“ dle cíle 4.1.1.6 je možné definovat plánování a realizaci konkrétních opatření ke zlepšení retence vody v krajině. O realizaci těchto opatření se může zasazovat regionální plánování při zapojení příslušných aktérů. Tato klasifikace může být kromě toho základem pro rozdělování dotačních prostředků mezi různá území.

Jako opatření s příznivým vlivem na schopnost zadržování vody, se nabízejí například tato:

- snížit zapečetění půdy,
- vsakování dešťové vody ze stavebních ploch,
- zachování nebo obnova funkční jednotnosti vodstev a niv,
- odkryv zatrubněných toků a toků vedených pod zemí,
- ponechání prostoru i malým říčkám a vytváření přirozeného stavu vodstva,
- přeměna orné půdy na trvalé travní porosty nebo lokálně vhodný les (zalesňování), a to zejména na svazích, v údolích a záplavových oblastech údolních niv obzvláště náchylných k erozi,
- upuštění od přeměny travních porostů v ornou půdu na těchto plochách,
- užívání k půdě ohleduplných metod hospodaření, případně zemědělských postupů nebo způsobů obdělávání za účelem zachování vysoké schopnosti vsakování,
- zachování, rozvoj struktur, které dále člení / přerušují svahy (odtokové cesty) a
- lokálně vhodné lesní hospodářství.

Také ochrana volné krajiny a funkcí volné krajiny vymezením prioritních a vyhrazených oblastí, jakož i regionálních zelených koridorů slouží k preventivní protipovodňové ochraně a měly by být použity zejména v oblastech s potenciálně silnými povrchovými odtoky také z hlediska pozitivních, kompenzačních účinků pro vodní režim. V úvahu připadají označení dle cílů 4.1.1.16, 4.1.3.3, 4.2.2.1 a 4.2.2.2.

Pro tyto oblasti lze v regionálních plánech stanovit ustanovení, která zaručují, že všechny regionálně významné změny ve využívání ploch v těchto územích budou testovány vzhledem k jejich důsledkům pro tvorbu odtoků.

Základem pro identifikaci oblastí, které vyžadují zachování a zlepšení retence vody, jsou především:

- regionální scénář obsažený v odborném návrhu LfULG pro identifikaci povodňových oblastí, mapy přírodního prostoru, které jsou vypracované na základě přirozeného prostorového uspořádání, s jejich dokumentací. V dokumentačních listech vztažených na mapovací jednotky (mikrogeochory) jsou kromě jiného uvedeny roční územní odtok, síť tekoucích vod a využívání ploch, jejichž změnou může dojít k žádoucímu účinku s ohledem na snížení povrchového odtoku,
- jehož by mohlo být dosaženo v souladu s § 76 odst. 1 větou 2 SächsWG vydaných vyhlášek.

k zásadě 4.1.2.8

Povodně v roce 2002 a 2010 ukázaly, že v případě mimořádných událostí při velkém proudu či při technickém selhání zařízení protipovodňové ochrany vodní toky opět zaplavují svou po staletí přirozenou plochu šíření (říční nivy). Proto jsou tyto plochy v podstatě oblastmi ohroženými záplavami, a to bez ohledu na stávající hydrologická stavební opatření a systémy protipovodňové ochrany. Doporučujeme tyto plochy zobrazovat v mapách a umožnit tím nositelům regionálně významných plánů a opatření posoudit rizika, pokud se plány a opatření nekříží s jinými cíli územního plánování (např. cíl 4.1.1.3) nebo s dikcí speciálních zákonů (například § 76 odst. 2 SächsWG), aby rozhodli, zda vůbec chtějí realizovat plánování a opatření, případně s jakým rizikem preventivních opatření chtějí pracovat. Plánování nebo opatření přitom musí být realizováno alespoň tak, aby pokud možno nedocházelo ke škodám, nebo se je podařilo udržet co možná nejnižší. Zda je to v konkrétním případě splněno, je třeba přezkoumat pomocí předložených plánovacích dokumentů a odborného úředního stanoviska. V tomto případě je rovněž třeba ověřit variantu zřeknout se ve velké míře dalšího osídlování.

k cíli 4.1.2.9

Přirozené záplavové oblasti tekoucích vod byly v minulosti velmi zmenšovány výstavbou vodních děl a vyvýšením pozemků v blízkosti vody zástavbou či hrázemi. Záplavové oblasti, které dosud nejsou změněné výše uvedenými opatřeními, je proto nutné udržet pokud možno kompletně pro odtok a retenci povodní. Jejich další využití jako oblast pro umístování staveb by mělo být vyloučeno, aby se udržely retenční oblasti a nevytvářel se další potenciál pro vznik škod. Kromě toho tam, kde je to možné, by tyto oblasti měly být obnoveny kvůli zachování přirozené retence, a to renaturací vodních toků, přemístěním hrází nebo poldrů.

Proto by měly být v regionálních plánech stanoveny prioritní oblasti pro preventivní ochranu před povodněmi (retenční plochy). V případech, kdy není možné konečně rozhodnout v rámci regionálního plánování, připadá v úvahu také stanovení vyhrazených území pro

preventivní protipovodňovou ochranu. Tímto vymezením je třeba podporovat provádění plánů řízení povodňového nebezpečí podle směrnice 2007/60/ES Evropského parlamentu a Rady ze dne 23. října 2007 o vyhodnocování a zvládnání povodňových rizik (Úřední věstník L 288 ze dne 6. listopadu 2007 str. 27), ve spojení s §§ 73 a násl. WHG. Až potud je třeba použít jako základ tvrzení v koncepcích protipovodňové ochrany, jsou-li k dispozici, případně v plánech řízení protipovodňových rizik.

Přitom je také třeba přihlížet k zásadě podle § 2 odst. 2 č. 6 ROG, podle něhož má být preventivní ochrana před povodněmi ve vnitrozemí zajišťována především ochranou nebo obnovováním niv, retenčních prostorů a odlehčovacích ploch.

Záplavové oblasti, které jsou v Sasku na základě vyhlášky nebo zákona již plošně stanoveny nebo předběžně zabezpečeny, již disponují dostatečnou právní ochranou. Tyto je nutné převzít a prezentovat pomocí regionálního plánování. Při konkrétním požadavku územního plánování mohou být integrovány mezi prioritní oblasti.

Přírodní záplavové oblasti mají často velký význam pro ochranu druhů a biotopů. Kromě toho jsou říční nivy často významnou lokalitou pro využívání zdrojů podzemních vod k veřejnému zásobování vodou. Pokud nejsou v dohledu žádné spory, nebo jsou řešitelné pomocí kolizních norem, je v regionálních plánech možné překrývání prioritních oblastí pro protipovodňovou ochranu s vyhrazenými oblastmi pro ochranu druhů a biotopů v souladu s kapitolou 4.1.1 Ochrana a rozvoj přírody a krajiny a prioritními oblastmi pro zásobování vodou v souladu s kapitolou 5.2 Zásobování vodou, a to kvůli využití synergií.

Aby se minimalizovalo riziko škod, je pro rizikové oblasti v potenciálních záplavových oblastech, které mohou být v případě selhání stávajících protipovodňových zařízení nebo při extrémní povodni zaplaveny, v regionálních plánech nutné označení jako prioritní a vyhrazené oblasti pro preventivní ochranu před povodněmi (protipovodňová prevence).

Vymezit je třeba zejména:

- oblasti, v nichž by při povodni nebo selhání ochranného zařízení (hrází a jiných zařízení na ochranu před povodněmi, jako jsou povodňové retenční nádrže a tak dále) existovalo nebezpečí ohrožení životů, a toto nebezpečí by bylo zvládnutelné jen zvýšenými preventivními opatřeními v jednotlivých případech a stavbami uzpůsobenými pro povodně jen s neospravedlnitelným úsilím, zpravidla jako prioritní oblasti,
- oblasti, které již zahrnují stávající osídlené plochy nebo oblasti s mimořádně velkým potenciálem škod, které jsou vystaveny vysokému riziku povodní,
- oblasti, ve kterých může být obrana před povodňovými škodami a nebezpečími dosažena stavebními opatřeními s obhajitelnými náklady.

V oblastech ohrožených povodněmi by měla být historicky vzniklá sídla zásadně vždy chráněna funkčními protipovodňovými zařízeními. Posouzení těchto ochranných systémů musí odpovídat diferencovaným cílům ochrany. Systém protipovodňové ochrany přesto nemůže zaručit absolutní bezpečnost. Nelze zcela vyloučit katastrofy, jako je například prolomení hráze nebo její přetečení při extrémních povodních. Proto je nutné silnější zohlednění zbytkového rizika i za hrází. S označením potenciálních záplavových oblastí (za hrází) v rámci územního plánování, včetně poldrů, by se mělo zvýšit povědomí o tomto zbytkovém riziku v oblastech chráněných hrázemi a iniciovat odpovídající využívání oblasti. Další vývoj sídel by neměl být vyloučen obecně, ale měl by se přizpůsobit riziku. Vhodná opatření mohou zahrnovat například:

- upuštění od osídlování ploch s nebezpečím povodní zejména v položených částech terénu (které v případě zaplavení vykazují velmi vysoký stav vody),
- protipovodňové uzpůsobení budov, zabezpečení nádrží na ropu a tak dále.

Grafické vymezení prioritních a vyhrazených oblastí pro preventivní protipovodňovou ochranu v regionálních plánech probíhá v měřítku, v němž není možné přesné vymezení ploch a parcel. Existuje také možnost, že regionální plánování označí prioritní a vyhrazené oblasti ve větším měřítku s přiměřenou vypovídající schopností.

k cíli 4.1.2.10

Vzhledem k geomorfologickým podmínkám a hustému osídlení Svobodného státu Sasko jsou vhodné lokality pro ekonomicky odůvodněné přehrady, protipovodňové retenční nádrže, poldry a liniové systémy protipovodňové ochrany dostupné jen omezeně. Zbývající možnosti by proto měly zůstat v rámci územního plánování uchovány pro eventuální zadržování vody.

Z převládajících důvodů všeobecného blaha může být žádoucí provést též technická protipovodňová opatření (kromě jiného i v souvislosti s obnovou retenčních ploch jinde). K tomuto účelu je třeba stanovit a zabezpečit vhodné plochy, resp. odpovídající stavby. Výstavba zařízení protipovodňové ochrany by měla být bezpodmínečně omezena jen na nezbytně nutnou míru a je třeba se orientovat podle rizika škod.

Označení těchto oblastí se provádí především v úzké koordinaci s vodoprávními úřady, a to zejména na základě koncepce protipovodňové ochrany či plánů pro zvládání povodňových rizik, ale také s dalšími zainteresovanými veřejnými institucemi.

k cíli 4.1.2.11

Kvůli povodním v roce 2002 se v Sasku muselo dodatečně zlikvidovat více než 600 000 tun povodňového odpadu. Podobná situace nastala i při povodni na Nise v roce 2010. Na rozdíl od situace při povodni v roce 2002 již není v provozu většina skládek, na nichž se tehdy krátkodobě ukládaly odpady. Navíc od 1. 6. 2005 musí být odpad před uložením předběžně ošetřen.

Stávající zařízení na zpracování odpadu nejsou v případě katastrofy často schopna zvládnout tak velké množství odpadu navíc. Není možné držet nevyužitý dostatečný počet dočasných úložišť (která vyžadují povolení) pro eventuální katastrofy, jejichž rozsah nelze předvídat. Přesto musí být odpad v obdobných případech katastrof dočasně uložen tak, aby byl připraven k rychlému svozu.

Výběr vhodných oblastí podléhá odbornému odvětvovému plánování (plánování ochrany proti katastrofám, civilní ochrana) a měl by být zohledněn v územních plánech. Orgány civilní ochrany musejí ve věcech vhodných ploch spolupracovat s firmami zajišťujícími likvidaci odpadů a s místními orgány veřejné správy.

4.1.3 Ochrana půdy, staré ekologické zátěže

Mapa: Oblasti se zvláštní potřebou ochrany půdy jsou znázorněny na mapě č. 9.

Z 4.1.3.1 Při využívání půdy má být zohledněna její kapacita, citlivost a také nerozmnožitelnost. Měli bychom se vyvarovat zhutnění půdy, její eroze a přetížení regulační funkce půdy pro koloběh vody a koloběh látek, a to terénními úpravami, lokálně vhodným využíváním půdy, vhodnou tvorbou polí a mýtin, zakládáním struktur bránících erozi a snížením množství znečišťujících látek a škodlivých živin.

Z 4.1.3.2 Nevyhnutelné využití dosud nepoužitých ploch pro sídliště, průmysl, podnikání, dopravu, zásobovací zařízení a zařízení na likvidaci odpadu by mělo být směřováno na plochy s půdami, které jsou již antropogenně využité nebo mají menší význam pro zemědělství a lesnictví, pro zalesňování, pro regeneraci vodních zdrojů, pro ochranu biotopů a druhů nebo jako přírodní a kulturně historický doklad.

C 4.1.3.3 V regionálních plánech je třeba zajistit půdy se speciální funkcí.

C 4.1.3.4 Ve svých funkcích výrazně znehodnocené půdy a regionálně významné staré ekologické zátěže musejí být v regionálních plánech definovány jako „oblasti krajiny s potřebou ozdravení“. Zvláště citlivé půdy je v případě potřeby možné označit jako „oblasti krajiny se zvláštními požadavky na využití“.

Odůvodnění k 4.1.3 Ochrana půdy, staré ekologické zátěže

Upozornění: Opatření k redukcí využití dosud neužívaných ploch jsou zakotvena zejména v kapitole 2.1.1 Regionální spolupráce, kapitole 2.2.1 Osídlení a kapitole 2.2.2 Vývoj měst a vesnic. Obsáhlý přehled odpovídajících priorit a opatření LEP 2013 je obsažen v bodě II „Nové výzvy pro udržitelný rozvoj území Svobodného státu Sasko“ v položce „Efektivní využití ploch a redukce využití dosud neužívaných ploch“.

k zásadě 4.1.3.1 a zásadě 4.1.3.2

Půdy přebírají mnoho funkcí v ekosystému jak pro člověka, tak pro společnost. Půda představuje spojovací článek mezi složkami životního prostředí klima/ovzduší, geologickým podložím, povrchovými a podzemními vodami, jakož i vegetací a faunou. Transformační procesy zde probíhající tak mají přímý vliv na potravinový řetězec a kvalitu životního prostředí.

Zvyšující se intenzita využívání půdy a stále rostoucí prostorové potřeby moderní společnosti vedou k tomu, že se půdy mění, zatěžují a vyčerpávají. Vysoká spotřeba půdy způsobuje mimo jiné i vysoké ztráty nebo omezení funkčnosti půdy, což má vliv také na jiné oblasti ekosystému. Zejména půdy se speciální funkcí v ekosystému (viz C 4.1.3.3) by z tohoto důvodu měly být chráněny před nadměrným využíváním a prostorově náročné využití ploch by mělo být zaměřeno na méně hodnotné půdy.

Lokálně vhodné využívání půdy je z dlouhodobého hlediska smysluplné i z ekonomických důvodů.

Naléhavé multidisciplinární úkoly ochrany půdy lze vnímat prostřednictvím územního plánování, které přispívá k tomu, že je velké množství nároků na půdu koordinováno, s přihlédnutím ke kapacitě a citlivosti půdy a půda ve své kapacitě a jako plocha pro určitá použití je trvale chráněna nebo opět obnovena. Konkrétní kroky pro územně plánovací opatření ve věcech preventivní ochrany půdy, jakož i sanaci postižených půd přitom spočívají na úrovni regionálního plánování, protože na základě silné prostorové diferenciací půd celostátně platná opatření a klasifikace půd jsou smysluplné jen omezeně.

k cíli 4.1.3.3

Aby bylo možné uskutečnit obecnou zásadu územního plánování týkající se vhodného využití a šetrného využívání dosud neužívané půdy podle Z 4.1.3.1, musí být půdy se speciální funkcí zajištěny v regionálních plánech.

Platí to zejména pro:

Půdy s vysokou přirozenou výnosností (produkční funkce).

Zemědělství a lesnictví jakožto hlavní uživatelé půdy v Sasku potřebují půdu pro výrobu potravin, krmiv, obnovitelných surovin a dřeva. Půdy s vysokou přirozenou produktivitou v dlouhodobém horizontu musejí být v dispozici zejména pro potřeby zemědělského využití.

Půdy zemědělských užitných ploch jsou však v mimořádné míře postiženy také odnímáním ploch. Proto musejí být oblasti s půdami, které mají vysokou přirozenou produktivitu a oblasti s regionálně významnými půdami pro zemědělskou výrobu v souladu s kapitolou 4.2.1 Zemědělství zaneseny v regionálních plánech jako prioritní, případně vyhrazené oblasti pro zemědělství. Tyto půdy se zpravidla vždy vyznačují také vysokou zadržovací, pufrací a filtrační funkcí.

Zvláště vzácné a přirozené půdy

Půdy jsou obzvláště přirozené, pokud nejsou ovlivněny antropogenně a pokud je pořadí horizontů v půdním profilu kompletní a charakteristicky utvořené. Vzhledem k tomu, že v dnešní kulturní krajině jsou půdy takřka plošně antropogenní, pro zachování širokého přírodního spektra a přírodních půdotvorných vlastností je nutné udržení zbývajících vzácných a přirozených půd.

Půdy s mimořádnou archivní funkcí pro přírodní a kulturní historii

Půdy mají nesmírný přírodní a kulturně historický význam, pokud jsou ve své profilové stavbě svědky minulých geologických epoch nebo vývoje člověka či jeho vlivu na přírodu. Mohou to být:

- půdy s reprezentativním vzhledem a mimořádným významem jako ukázkový a výzkumný objekt vývoje půdy, například fosilní půdy, reliktní půdy a
- památky v půdě geologického nebo archeologického významu, například pozůstatky raného osídlení nebo způsobu využívání, hroby, naleziště.

Půdy s mimořádnou infiltrační schopností a zadržovací funkcí

Půdy s vysokou absorpční schopností podporují vsakování a minimalizují povrchový odtok srážkové vody. Tento regulační účinek pro zadržení odtoku

slouží k preventivní protipovodňové ochraně a podporuje využívání krajiny. Ochrana těchto půd bude hrát v budoucnosti větší roli v souvislosti se změnou klimatu, zejména kvůli možnému zvýšení četnosti silných dešťů, jakož i v oblastech, které v důsledku ubývání letních srážek a vyššímu odpařování kvůli rostoucím teplotám zaznamenaly snížení zůstatku klimatické vodní bilance.

Půdy s mimořádnou filtrační schopností a pufrací funkcí

Půdy se speciální filtrační funkcí slouží k doplňování spodních vod a ochraně spodních vod díky specifické propustnosti pro průsakovou vodu, jakož i díky filtrování vody při průchodu zemí, čímž se zadrží organické a anorganické příměsi. S tím spojená regenerace vodních zdrojů plní důležitou roli s ohledem na výrobu a dodávky vody. Kromě toho jsou tyto půdy také schopny poskytovat rostlinám dostatek živin v prokořenitelném prostoru.

Půdy se zvláštní funkcí rozvoje biotopů

Půdy mají zvláště vysokou funkci rozvoje biotopů, pokud jsou půdní poměry na úzkém prostoru velmi rozdílné, pokud se jedná o přirozené půdy nebo zemědělské marginální půdy (směrné číslo půdy zpravidla < 30). Jedná se především o extrémní stanoviště buď velice suchá, nebo příliš vlhká, chudá na živiny nebo s extrémními acidobazickými podmínkami.

Půdy se zvláštní funkcí ochrany klimatu

Hydromorfní půdy jako rašelinné půdy a neodvodněné, podmáčené půdy (glejové, nivní půdy) fungují jako obrovské přirozené úložiště uhlíku. Z důvodů ochrany klimatu je důležité chránit tyto půdy především před odvodňováním (vedoucím k uvolňování uhlíku) a zapečetěním. Protože mají tyto půdy často vysokou funkci rozvoje biotopů, existují tu velké synergické efekty mezi ochranou klimatu a ochranou přírody.

Oblasti s půdami se speciální funkcí lze v regionálních plánech určit jako prioritní nebo vyhrazené oblasti pro ochranu půdy, nebo pomocí jiných územních grafických určení, které rovněž slouží k zajištění určité funkce půdy, jako jsou například prioritní a vyhrazené oblasti pro ochranu druhů a biotopů, ochranu kulturní krajiny, preventivní protipovodňovou ochranu, zemědělství, zalesňování, zásobování vodou, jakož i regionální zelené koridory a zelené předěly nebo oblasti krajiny v souladu s bodem C 4.1.1.6. Zvláštní funkce půdy má být přitom vyznačena.

k cíli 4.1.3.4

Jako půdy s výrazně narušenou funkcí přicházejí v úvahu zejména:

- půdy s vysokou chemickou zátěží (např. kvůli těžkým kovům, arzenu, organickým škodlivinám, acidifikátorům),
- odvodněné hydromorfní půdy nebo bažiny částečně zbavené rašeliny,
- půdy s vysokou fyzikální zátěží (např. půdy s poškozením erozí, půdy poškozené zhutněním, půdy ležící ladem nebo s vysokým stupněm zapečetění).

Jako regionálně významné kontaminované lokality (staré ekologické zátěže) přicházejí do úvahy především lokality, které mají významný potenciál znečištění v nenasycené nebo nasycené zóně, nebo kontaminované lokality v oblastech, kde lze očekávat opětovný vzestup spodních vod.

Jako zvláště citlivé půdy přicházejí v úvahu:

- půdy s malou filtrační a pufrací kapacitou,

- půdy s malou zadržovací kapacitou,
- zemědělsky využívané orné půdy s vysokou až velmi vysokou mírou ohrožení erozí (DIN 19708),
- další erozí ohrožené půdy,
- půdy náchylné ke zhutňování (např. promáčené půdy).

V mapě 9 jsou jako oblasti se zvláštními požadavky na ochranu půdy v Sasku znázorněny oblasti > 100 ha s vysokým až velmi vysokým nebezpečím vodní eroze orné půdy, s vysokým až velmi vysokým potenciálním ohrožením erozí větrem a oblasti se stopami nebo nálezy velkoplošných změn půdy vlivem škodlivých látek.

Sasko má kvůli svým přírodním podmínkám (reliéf, půdy a silné deště) vysoký potenciál ohrožení s ohledem na vodní erozi půdy. Asi 60 % orné půdy Saska má vysoké až velmi vysoké potenciální riziko vodní eroze (DIN 19708) a 7 % orné půdy má vysoké až velmi vysoké potenciální riziko větrné eroze (DIN 19706). Indicie o velkoplošných změnách půdy způsobených škodlivými látkami vykazují především oblasti v dosahu někdejší těžby rud včetně souvisejícího hutního průmyslu. Znečišťující látky (zejména těžké kovy) se šíří pohybem hlušiny, odpadních produktů nebo strusky, jakož i vzdušnou nebo vodní cestou. V souladu s tím je třeba zvážit kromě oblasti původu též jejich prostředí, ale i nivní sedimenty vodních toků z krušnohorských povodí.

4.1.4 Klimatické podmínky sídel

C 4.1.4.1 Oblasti významné z hlediska sídelního klimatu je třeba v jejich funkčnosti (velikost, propustnost, kvalita vegetačních struktur) zabezpečit, rozvíjet a chránit před novou výstavbou nebo zapečetěním, jakož i před škodlivými a rušivými emisemi.

K tomu je třeba v regionálních plánech definovat z hlediska osídlení relevantní

- oblasti tvorby čerstvého a chladného vzduchu a
- proudy čerstvého a chladného vzduchu.

Z 4.1.4.2 V rámci sídelní struktury by měly být oblasti a prostory významné z hlediska sídelního klimatu vytvořeny pomocí vyváženého účinku s ohledem na letní tepelný stres.

Zdůvodnění k 4.1.4 Klimatické podmínky sídel

k cíli 4.1.4.1

V souladu se zásadou prostorového uspořádání podle § 2 odst. 2 č. 6 ROG je třeba prostor v jeho významu pro fungování klimatu vyvinout, zajistit, nebo pokud je to žádoucí a možné, přiměřeně obnovit. Přitom je třeba brát v úvahu také prostorové požadavky na ochranu klimatu prostřednictvím opatření, která slouží k přizpůsobení se dopadům klimatických změn.

Vzhledem k již prověřenému a očekávanému vývoji klimatu v příštích desetiletích získá preventivní péče o čerstvý a chladný vzduch s nízkou mírou znečištění uvnitř struktury osídlení v rámci obecného zájmu ještě více na významu.

Oblasti tvorby čerstvého vzduchu významné z hlediska sídelního klimatu jsou větší souvislé lesní plochy v blízkosti sídel, jejichž oblast působnosti sahá až do sídel.

Lesy zlepšují klima a kvalitu ovzduší výměnou vzduchu v důsledku teplotních rozdílů. Velká povrchová hrubost vede ke snížení prachového zatížení (čerstvý vzduch). Vzhledem k tomu, že se v lese rozšiřuje ochlazování nad velkým výškovým profilem, ochlazují se srovnatelně také velké vzduchové masy. Lesní plochy je tedy třeba udržet a obnovit ve strukturálně bohatých lesních porostech. Vzniklý čerstvý vzduch se dostává proudy čerstvého vzduchu (například lineárními součástmi povrchových vod) nebo prostřednictvím proudů studeného vzduchu (samospádem) do sídel.

Oblastmi vzniku chladného vzduchu jsou plochy, jež v noci ochlazují vzduch, který se nad nimi zachycuje. To závisí na vlastnostech půdy a na vegetaci, přičemž lesy a louky mají největší dopad. Oblasti vzniku chladného vzduchu je třeba přiřadit k proudům chladného vzduchu, v nichž mohou přízemní vrstvy vzduchu přepravující studený vzduch proudit samospádem bez překážek do sídelních oblastí.

Oblasti tvorby čerstvého a studeného vzduchu v blízkosti sídel je třeba udržovat funkční, a pokud to vyžaduje sídelní klima situace v rámci sídelní struktury, je žádoucí takové oblasti přímo i vytvořit (viz také kritéria pro zalesňování).

Oblasti významné z hlediska sídelního klimatu mohou být v regionálních plánech vykázaný ve spojení s jinými prioritními nebo vyhrazenými oblastmi zaměřenými na ochranu nějaké části krajiny (např. ochrana druhů a biotopů, zalesňování, ochrana stávajících lesů, zemědělství) a regionálních zelených koridorů. Dodatečnou funkci zahrnutí do těchto oblastí je třeba označit symbolicky.

Stejně jako v případě znečištění ovzduší v přízemních vrstvách vzduchu se škodlivými látkami hrají podstatnou roli noční odtokové proudy chladného vzduchu, jakož i pachové emise v okolí přízemních emitentů (kromě jiného chov hospodářských zvířat, komposty, skládky, rumišť). Ty se tvoří především za intenzivního radiačního vyzařování díky jasné obloze a slabému větru. Protože na základě extrémně stabilního rozvrstvení uvnitř vrstvy studeného vzduchu v kombinaci s nízkými rychlostmi větru, se emise propuštěné do chladné vrstvy na své cestě jen velmi pomalu ředí, vnímáme za takových meteorologických podmínek v ovzduší pachy v okolí z výše uvedených zdrojů zesíleně a jako dlouhotrvající. Kvůli neomezenému transportu látek se mohou obtěžující pachy vyskytnout i daleko od zdroje.

V rámci směrně stavebního plánování by měl být přechod sídelně klimaticky důležitých oblastí do struktury osídlení zohledněn tak, aby jejich efektivní rozsah v sídle sahal tak hluboko, jak je to jen možné.

k zásadě 4.1.4.2

Podle § 2 odst. 2 č. 6 ROG je třeba respektovat prostorové požadavky na ochranu klimatu pomocí různých opatření, která slouží k přizpůsobení se dopadům klimatických změn. Do té míry musí prevence pro klimatické podmínky sídel zahrnovat též struktury v rámci systému osídlení.

Ve městech musí být prověřen stávající systém otevřených ploch z hlediska jeho vegetačních struktur a se zahrnutím brownfieldů vytvořen systém ze sídlištně klimaticky účinných zelených ploch a spojovacích vegetačních struktur, zvláště velkých stromů a stromů podél silnic, který zmírní letní zatížení horkem a vytvoří atraktivní venkovní pobytové prostory. Přitom je třeba řešit synergie ve smyslu integrovaného vývoje osídlení, dopravy a volné krajiny.

Podstatná část systému otevřené krajiny musí být klimaticky účinná, větší než 1 ha, málo zatížená emisemi (zejména dopravními) a navržena co možná nejkompaktněji. To znamená, že poměr stran základních ploch by měl být alespoň 1:4. V závislosti na vegetaci a využívání volné krajiny mohou být

zelené plochy buď během dne (např. les v městské oblasti nebo okolí) a/nebo v noci (otevřený terén kombinovaný s dřevinami) klimaticky efektivní.

4.2 Využívání volné krajiny

4.2.1 Zemědělství

C 4.2.1.1 V regionálních plánech je nutné vymezit 35 procent regionální zemědělské užitné plochy jako prioritní oblasti pro zemědělství.

C 4.2.1.2 Je třeba usilovat o to, aby obhospodařování zemědělsky využívané půdy bylo přizpůsobeno předvídatelným následkům klimatických změn za účelem stabilizovat situaci v životním prostředí a tím se také vyvarovat výpadkům ve výnosech.

C 4.2.1.3 Je třeba usilovat o to, aby zemědělské využívání ploch přispívalo k zachování přirozené životní základny, přirozených životních prostorů a k podpoře biodiverzity.

C 4.2.1.4 Je třeba usilovat o to, aby se podíl ekologicky obhospodařovaných ploch na zemědělských plochách nadále zvyšoval.

Zdůvodnění k 4.2.1 Zemědělství

k cíli 4.2.1.1

Územně plánovací zabezpečení oblastí s půdami, které jsou ze zemědělského hlediska na zemské a regionální úrovni významné, sleduje cíl dlouhodobě zajistit přírodní předpoklady pro výkonné zemědělství, a to také s ohledem na klimatické změny, jakož i zachovat předpoklady pro zásobování obyvatelstva, které nevyvolává nadměrné dopravní náklady a je zajištěno proti krizím.

Plochy, které jsou v porovnání celého Saska pro zemědělské využití obzvláště vhodné, nejsou rovnoměrně rozděleny mezi jednotlivé plánovací regiony. Aby přesto mohlo být zajištěno zásobování obyvatelstva ze vzdáleností nepřilíš dalekých od spotřebitelů (především čerstvými produkty), musí být také v regionálním kontextu stanoveny hlavní body pro ochranu ploch.

V průměru má Sasko výnosové číslo orné půdy ve výši 46 a výnosové číslo trvalých travních porostů ve výši 42 (výnosové měrné číslo půdy). Oblasti významné z důvodu vysoké přirozené výnosnosti v porovnání s úrovní celého Saska jsou oblasti s výnosovým číslem orné půdy vyšším než 50 (srovnejte mapu 9 Oblasti se zvláštní potřebou ochrany půdy). Nadto mohou být regionálně významné také půdy s nižším výnosovým měrným číslem půdy.

Vedle ochrany oblastí s vysokou přirozenou výnosností mají být oblasti vhodné pro zemědělskou produkci vybrány také na základě následujících kritérií:

- vhodnost půd pro regionálně významné specifické kultury (např. chřest),
- půdy pro místní zásobování nedaleko ležících aglomerací,
- půdy využívané pro pěstování ovoce,
- půdy, které jsou v souvislosti se stávající živočišnou výrobou využívány pro zajištění krmiv.

Územně plánovací zabezpečení 35 procent regionálních zemědělských užitných ploch se má realizovat prostřednictvím prioritních oblastí, které mohou být doplněny o dodatečně vyhrazené oblasti. Žádné jiné využití nesmí velkoplošně bránit tomu, aby se půdy těchto oblastí využívaly pro zemědělství. Překrývání prioritních oblastí pro zemědělství s prioritními a vhodnými oblastmi pro větrnou energii je možné, pokud tím nebude podstatně omezeno zemědělské využití. Prioritní oblasti pro zemědělství nestojí v cestě zakládání přirozených strukturních prvků (například stromořadí, resp. remízky za účelem ochrany před erozí a propojení biotopů, srovnej C 4.1.1.6, C 4.1.1.14, C 4.2.1.2 a C 4.2.1.3).

Územně plánovací zabezpečení zemědělských užitných ploch neslouží bezprostředně k zachování stávajícího podílu zemědělské užitné plochy v Sasku, nýbrž ve smyslu zásady § 2 odst. 2 č. 4 spolkového zákona o územním plánování (ROG) k zachování a vytvoření prostorových předpokladů pro zemědělství, zachování ploch, které jsou dlouhodobě obzvláště vhodné pro zemědělskou produkci. Překrývání prioritních oblastí pro zemědělství a prioritních oblastí pro ochranu kulturní krajiny je možné tehdy, pokud má být v obou případech chráněna krajina (forma využití a obraz krajiny).

K zemědělskému využití půd patří také živočišná výroba. S ní související stavby jsou tudíž přípustné, pokud slouží pro zemědělskou činnost ve smyslu § 35 odst. 1 č. 1 stavebního zákoníku (BauGB). Mají však, pokud jsou bez vztahu ke stávajícím chovatelským objektům a obhajitelné z pohledu zemědělské struktury, využívat co možná nejméně půdy zajištěné územně plánovacími nástroji. S cílem snížit využívání dosud neužívaných ploch má mít rozšiřování a obnova chovatelských objektů přednost před novou výstavbou.

k cíli 4.2.1.2

Podle zásad prostorového uspořádání dle § 2 odst. 2 č. 6 ROG je třeba zohlednit potřebu ochrany klimatu pomocí opatření, která slouží jak k přizpůsobení na klimatické změny, tak také zajišťují prostor v jeho významu pro funkceschopnost půd a vodní režim.

K zajištění výkonnosti zemědělství prostřednictvím stabilizace situace v životním prostředí jsou potřeba regionálně diferencovaná opatření pro přizpůsobení následkům klimatických změn. Vedle dále rostoucích teplot a poklesu jarních a letních srážek se obhospodařování půdy musí přizpůsobit především přibývání extrémních událostí (období vedra/sucha, silný déšť atd.). Tím může přibývat kolísání a ztráta výnosů, především v písčitých lokalitách v severním a východním Sasku.

Opatření zajišťující stabilizaci situace v životním prostředí jsou potřebná především:

- v písčitých lokalitách v severním a východním Sasku z důvodu nebezpečí zvětšující se větrné eroze, jakož i zhoršujícího se příjmu dusičnanů vegetací s nebezpečím zvýšeného vyplavování dusičnanů v období zimních vodních průsaků nebo z důvodu silných dešťů; mimo to v těchto lokalitách náleží zvláštní význam reprodukci humusu. Pokud nebudou přijata opatření k přizpůsobení, existuje nebezpečí, že ve výnosech budou opakované výpadky,
- ve sprašových lokalitách z důvodu vysokého a velmi vysokého nebezpečí eroze, náchylnosti k zhutnění (doplňování spodních vod atd.), jakož i nebezpečí suchem podmíněného stoupajícího obsahu dusičnanů v prosakující vodě,
- v lokalitách předhůří a středohoří z důvodu vysokého potenciálního ohrožení erozí, jakož i úbytku humusu podmíněného oteplováním a tím podmíněným nebezpečím dočasně zvýšeného vyplavování látek (dusičnany, oxid uhličitý, oxid dusný).

Zemědělsky využívané plochy, jejichž potenciální ohrožení větrnou erozí je vyhodnoceno jako vysoké, resp. velmi vysoké (mapa č. 9), mají pomocí odborného obhospodařování, zmenšování nárazů větru nebo zakládání vhodných větrolamů (např. ve formě stromořadí, živých plotů, alejí, polních remízků nebo lesů plnicích funkci izolační zeleně ve vztahu k imisím) předcházet také potenciálnímu ohrožení silniční dopravy.

Pro přizpůsobení se následkům klimatické změny je třeba podporovat především opatření, která minimalizují odpařování půdní vlhkosti a povrchový odtok, zvyšují zadržování vody v území, zlepšují dostupnost vody a efektivitu využití vody kulturními rostlinami, snižují půdní erozi a vyplavování látek, jakož i zajišťují reprodukci humusu (volba vhodných pěstebních struktur). Tyto aspekty je třeba zohlednit také v rámci pozemkových úprav.

V krajinách ovlivněných dřívější důlní činností je dále třeba zohlednit následky opětovného stoupání spodních vod (trativody, drenáže atd.).

k cíli 4.2.1.3

Tento cíl se odvolává na zásady prostorového uspořádání dle § 2 odst. 2 č. 4 a 6 ROG, dle nichž musí být hospodářské využití prostoru utvářeno se zohledněním jeho ekologické funkce, a proto je třeba vytvářet prostorové předpoklady k tomu, aby zemědělství a lesnictví mohly přispívat k ochraně přírodní životní základny ve venkovském prostoru.

Bilance Evropské unie ukazuje, že cíl zabránit do roku 2010 ztrátě biologické rozmanitosti nebyl dosažen. Důsledkem toho je myšlenka integrovat zachování druhové rozmanitosti lépe než dosud do sektorově zaměřených politik, ale také v rámci regionálního rozvoje jako zadání pro dotační politiku; srovnej Strategii EU v oblasti biologické rozmanitosti (2011), jakož i globální strategický plán 2011–2020 desáté konference smluvních států k Úmluvě OSN o biologické rozmanitosti (říjen 2010).

Více než polovina saského území je zemědělsky obhospodařována. Biologická rozmanitost je v intenzivně zemědělsky využívané krajině tak ohrožena, že musí být nejen zabráněno její ztrátě, nýbrž dokonce potřebuje zvláštní podporu. Svobodný stát Sasko Programem a plánem opatření SMUL pro biodiverzitu ve Svobodném státě Sasko (2009/2010) vytvořil odpovídající předpoklady pro integraci aspektu biologické rozmanitosti do sektorově zaměřených politik. Především prostřednictvím zemědělské a dotační politiky tím má být nadále přisuzován vysoký význam zachování a obnově biotopů existujících v přímé souvislosti s obhospodařováním půdy.

To se týká opatření na zachování a obnovu ekologicky účinných struktur, především podél cest, silnic a vodstev v rámci zemědělských užitných ploch (např. zakládání polních mezí, polních remízků a přirozeně utvářených příbřežních pásů) nebo ústup od obhospodařování (např. pásy na okraji orné půdy bez hnojení a postřiků, skřivánčí plošky). Pravidelně zamokřené oblasti mají být obhospodařovány obzvlášť šetrně nebo mají být využity k rozvoji biotopů.

Dle sdělení Evropské komise týkajícího se příspěvku regionální politiky k udržitelnému růstu v rámci Strategie Evropa 2020 má být v budoucnu biodiverzita podporována také prostřednictvím strukturálních a kohezních fondů v rámci regionálního rozvoje. Tím se může přispět k biologické rozmanitosti především v rámci dobrovolných pozemkových úprav, resp. podnikových pozemkových vyrovnání při stavebních opatřeních (např. výstavba silnic). V souvislosti s vytvářením pokud možno příznivé zemědělské struktury má být umožněno zakládání odpovídajících krajinných struktur. Vytvářením takových struktur

může být také přístup integrující využití v rámci kompenzačních a nahrazovacích opatření v souvislosti se zemědělskou užitnou plochou.

k cíli 4.2.1.4

Při intenzivním využívání půd není z dlouhodobého hlediska možné vyloučit dlouhodobé narušení půd, narušení spodních vod a narušení výskytu druhů. Proto je třeba při dodržování zásad dobré odborné praxe zachovat kapacitu a funkceschopnost zemědělsky využívaných půd, především prostřednictvím vzrůstajícího užití postupů obhospodařování, které jsou šetrné k půdě a zohledňují zájmy životního prostředí. Obhospodařovacími postupy ekologického zemědělství při tom může být dosažen nejvyšší stupeň ekologického odlehčení (ochrana vod a půdy, druhová rozmanitost, ochrana klimatu), protože se mimo jiné zcela zřídka chemicko-syntetických hnojiv a postřiků.

Podíl ploch ekologického zemědělství na zemědělských užitných plochách v Sasku v roce 2011 činil 3,9 % (35 517 ha). Na pozadí výhod pro životní prostředí se usiluje o to, aby se tento podíl zřetelně zvýšil. Tomu však musí předcházet dobrovolné podnikatelské rozhodnutí zemědělských podniků pro ekologické zemědělství.

Vedle odlehčení životního prostředí toto rozšíření slouží také k uspokojení rostoucí poptávky po ekologicky vyrobených potravinách. K realizaci záměru je mimo jiné nutné podporovat ekologicky hospodařící podniky v jejich úsilí o navýšení ploch/arondaci (přidělování ploch, plochy ve vlastnictví veřejné správy, pozemkové úpravy atd.), jakož i chránit před konkurujícím využitím (směrné stavební plánování, pozemkové úpravy).

4.2.2 Lesnictví

C 4.2.2.1 Podíl lesa ve Svobodném státě Sasko je třeba zvýšit na 30 procent.

Při tom je třeba podíl lesa zvýšit na

- **28,5 procent plochy regionu v plánovacím regionu Oberes Elbtal/Osterzgebirge,**
- **38 procent plochy regionu v plánovacím regionu Oberlausitz-Niederschlesien/Hornja Lužica-Delnja Šleska,**
- **19 procent plochy regionu v plánovacím regionu Leipzig-West Sachsen,**
- **32 procent plochy regionu v plánovacím regionu Chemnitz.**

K podpoře tohoto cíle je třeba v regionálních plánech vymezit prioritní a vyhrazené oblasti pro zalesňování.

C 4.2.2.2 V regionálních plánech je třeba vymezit prioritní a vyhrazené oblasti pro ochranu stávajících lesů.

C 4.2.2.3 Pro přizpůsobení následkům klimatických změn je třeba realizovat opatření ke zvýšení podílu druhů stromů odpovídajících stanovišti (přeměna lesa).

Z 4.2.2.4 Opatření k přeměně lesa mají být realizována přednostně v následujících krajinných jednotkách:

- **Mulde-Lösshügeland a hraničící části Východodurynská pahorkatina,**
- **Severosaská rovina a pahorkatina,**
- **Krušnohorská kotlina,**

- Západolužická vrchovina a hornatina,
- Žitavská pánev,
- Vogtland,
- Dolní Východní Krušné hory
- Lužická hornatina,
- Saské Švýcarsko a Žitavská vrchovina.

C 4.2.2.5 Lesy poškozené imisemi je třeba sanovat způsobem přizpůsobeným klimatu, odpovídajícím stanovišti a jako přirozené úložiště uhlíku.

Zdůvodnění k 4.2.2 Lesnictví

k cíli 4.2.2.1

Cílem zalesňování je mimo prostorových předpokladů pro produkci dřeva jako obnovitelné suroviny zajišťován také prostorový předpoklad pro funkci lesů jako přírodního úložiště uhlíku, funkčnost půdy, vodní režim, faunu, flóru, klima a lidské zdraví. Tím je podpořena zásada prostorového uspořádání dle § 2 odst. 2 č. 4 ROG o zachování prostorových předpokladů pro lesnictví v jeho významu pro produkci surovin.

Od Zemského rozvojového plánu z roku 1994 Sasko dlouhodobě sleduje cíl zvýšit svůj podíl lesa na 30 procent. Tomu odpovídá v celém Sasku plocha 552 858 ha. Základem pro evidenci lesních porostů v regionu a na to navazujícím cílem je statistika lesních ploch státního podniku Sachsenforst. Dle stavu z roku 2011 má Sasko již cca 28,4% podíl lesů na území spolkové země.

Na základě rozdílné regionální situace a kritérií zalesňování bude podíl lesa v plánovacích regionech také v budoucnu vykazovat rozdíly.

Pro plánovací region Oberes Elbtal/Osterzgebirge z cíle vyplývá zvýšení podílu plochy lesa o 2,1 %. V plánovacím regionu Chemnitz činí toto zvýšení 1,9 %. Má proběhnout především v bývalém plánovacím regionu Chemnitz-Krušné hory, jehož podíl lesa v roce 2008 byl ještě cca 25 %.

Přestože podíl lesa v plánovacím regionu Horní Lužice – Dolní Slezsko/Hornja Łužica- Delnja Šleska leží zřetelně nad saským průměrem, je z důvodu možných změn ve využití krajiny na pozadí klimatických změn, jakož i zalesňování v krajinách ovlivněných důlní činností, předpokládáno další zvýšení o 0,8 %.

Plánovací region Lipsko-Západní Sasko má v rámci Saska nejnižší podíl lesa. Je formován především plochami orné půdy s vysokým výnosovým měrným číslem půdy, které by i v budoucnu měly být k dispozici pro zemědělské využití. Pro zalesňování v plánovacím regionu je třeba jako těžiště zalesňování s významem pro celé Sasko pokud možno rozsáhle zalesňovat především plochy výsypek povrchových dolů Zwenkau, Espenhain, Witznitz a významné části povrchového dolu Vereinigtes Schleenhain. Z toho vyplývá zvýšení podílu lesa o minimálně 1,5 %. Zalesňování v regionu má působit také proti následkům klimatických změn a dbát na zohlednění četných pozitivních vzájemných interakcí ke stabilizaci ekosystému, pro příměstskou rekreaci, kvalitu života a tím také pro regionální a nadregionální atraktivitu lokalit.

Pokud v roce 1994 zalesňování v LEP cílilo na dosažení pozitivních ekologických účinků (především v opuštěných zemědělských oblastech a krajinách ovlivněných důlní činností), tak dnes má znovuzakládání lesů dbát také na nutnost přizpůsobit se

následkům klimatické změny, na biodiverzitu a na rozvoj kulturní krajiny.

Prostorová konkretizace regionálních zalesňovacích cílů prostřednictvím vymezení prioritních a vyhrazených oblastí pro zalesňování v regionálních plánech má probíhat na základě následujících kritérií:

- přeměna oblastí, které leží v zónách příměstské rekreace v sídelních oblastech s vysokou hustotou zalidnění a nyní vykazují nízký lokálně klimatický odlehčovací účinek, na oblasti s lokálně klimatickým vyrovnávacím účinkem vůči letním vedrům,
- ochrana soustavy biotopů pomocí migračních koridorů,
- zajištění udržitelného využití krajiny v oblastech s vysokým nebezpečím větrné a vodní eroze,
- zadržování srážkové vody v oblastech s nebezpečím vzniku povodní,
- přeměna zemědělsky využívaných oblastí s vysokým rizikem výpadku výnosů,
- rozšiřování lesů lemujících vodstvo, především lužních lesů v okolí velkých řek.

Oblasti s vysokou přirozenou výnosností zemědělské produkce v zásadě nemají být využívány pro zalesňování (srovnej C 4.2.1.1).

Plán zalesňování pro Svobodný stát Sasko je dalším základem pro výběr vhodných oblastí.

Adresátem cíle zalesňování je také Svobodný stát sám, který v rámci své lesnické politiky dále podporuje zalesňování dle jmenovaných kritérií.

k cíli 4.2.2.2

Dle zásad prostorového uspořádání v § 2 odst. 2 č. 4 ROG je ochranou lesů třeba zohlednit prostorové požadavky na ochranu klimatu (schopnost lesů ukládat uhlík) a na přizpůsobení se změně klimatu (lokálně klimatická účinnost). Dále je třeba vytvořit prostorové předpoklady pro to, aby lesnictví mohlo přispívat k ochraně přirozené životní základny. Územně plánovací zabezpečení stávajících lesů má zohlednit především jejich zvláštní význam, a to současně s užitnou, ochrannou a rekreační funkcí. To neznamená, že by se všechny funkce měly zohlednit stejnoměrně. Například přísně přírodní rezervace, chráněné oblasti divočiny a buňky přírodního lesa neplní žádnou užitnou funkci.

Porost lesních ploch je chráněn dle saského lesního zákona. Jeho přeměna ve prospěch jiného využití je možná jen v případě udělení povolení. Územně plánovací zabezpečení je mimo to smysluplné, pokud

- je v jednotlivém případě rozpoznatelný územně plánovací konflikt o využívání,
- jsou lesy na pozadí kritérií dle cíle 4.2.2.1 obzvláště významné,
- mají lesy ve svých funkcích, jak vyplývá ze zmapování lesních funkcí, zvláštní význam,
- jedná se o velkoplošné přirozené lesní komplexy (srovnej také Přílohu 1 „Odborné plánovací části krajinného programu“, kapitolu 2.2.2.1 a mapu A 1.5).

k cíli 4.2.2.3

Hlavní principy prostorového uspořádání se zaměřují také na minimalizaci zátěže životního prostředí. Tak je třeba dle zásad prostorového uspořádání v § 2 odst. 2 č. 4 a 6 ROG utvářet a rozvíjet prostor při zohlednění jeho ekologických funkcí. Přitom mají být zohledněny prostorové požadavky na přizpůsobení se

následkům klimatických změn a vytvořeny předpoklady pro to, aby lesnictví nadále mohlo odpovídat svému významu producenta surovin.

Prognózované změny klimatu způsobí v lesích rozmanité přizpůsobovací reakce. Následkem toho může dojít k ohrožení lesních funkcí, jako tomu v Sasku bylo v minulém století při odumírání lesních porostů kvůli vysokým imisním zátěžím. Dopady klimatických změn však dalece překročí regionálně omezené zkušenosti s imisně podmíněnými lesními škodami v Krušných horách. Velkoprostorovému ohrožení lesních funkcí z důvodu očekávaných klimatických změn je třeba předcházet prostřednictvím včasné, funkčním a riziku přizpůsobené přeměny lesa na smíšené, druhově bohaté a stanovišti odpovídající lesy s vysokou schopností přizpůsobit se následkům klimatické změny, také je třeba lépe předcházet nepředvídatelnému vývoji v oblasti škůdců. Chřadnutí jilmů a nekróza jasanu ozřejmují problematiku nepředvídatelného vývoje škůdců také u endemických druhů stromů.

V důsledku přeměny lesa mají být proto vysazovány druhy stromů, odpovídající příslušnému stanovišti, za využití dostatečného podílu endemických druhů stromů, resp. druhů stromů přirozeného lesního společenství. Tím má být zároveň v rámci přeměny lesa zajištěn potenciál původních druhů stromů jako základ přirozené biodiverzity. Toto je podporováno Programem a plánem opatření pro biodiverzitu ve Svobodném státě Sasko (2009/2010). Mimo to ale může být vhodné také zapojení stanovišti odpovídajících cizokrajných druhů stromů (douglaska, akát, dub červený). Přirozená obnova lesa, mimo jiné z důvodu jeho přizpůsobivosti stanovišti, potenciálu strukturovat porost a optimálního kořenového rozvoje, může přispět ke zvýšené stabilitě lesního porostu a přirozené biodiverzitě.

Adresátem cíle přeměny lesa je sám Svobodný stát, který má v rámci své lesnické politiky dlouhodobě podporovat také přeměnu lesa na jiné druhy vlastnictví lesů.

k zásadě 4.2.2.4

V letech 1994 až 2010 bylo jen v saských zemských lesích přeměněno cca 20 000 ha lesa především s druhy stromů buk, jedle bělokorá a dub na smíšené lesy. Zároveň byla podporována přeměna lesa v soukromých a veřejných lesích na cca 300 hektarech ročně. Přeměna lesa v saských státních lesích má být zaměřena na cíl 1 300 až 1 500 ha ročně a s ohledem na blížící se změny rámcových ekologických podmínek v důsledku klimatických změn a strategie pro biodiverzitu má pokračovat. Vztaženo jen na státní lesy Svobodného státu Sasko se přeměna lesa týká ještě cca 60 000 ha do poloviny století.

Na pozadí jak neodkladnosti, tak i dlouhodobosti přeměny lesa, jakož i rozdílných předpokladů stanovištních podmínek a existujícího druhového složení stromů je smysluplné pro přeměnu lesa stanovit regionální priority.

Opatření na přeměnu lesa je třeba přednostně zaměřovat na krajinné jednotky dle mapy č. 6, v nichž by bylo třeba na základě klimatických změn očekávat velkoplošnou ztrátu funkcí lesa. Ve všech dalších krajinných jednotkách Saska má přeměna lesa pokračovat diferencovaně za zohlednění funkčních rizik podmíněných stanovišti a odchylky daného lesního porostu od stanovišti odpovídajícího cílového stavu.

k cíli 4.2.2.5

Dle cíle 4.1.1.6 mohou být oblasti s lesními škodami vymezeny v regionálních plánech jako „oblasti krajiny s potřebou ozdravení“. V těchto oblastech je minimalizace zátěže životního prostředí, prostřednictvím ochranného vápnění půd a přeměny lesa směrem ke stanovišti odpovídajícím, druhově bohatým smíšeným lesům s vyšší adaptabilitou na následky klimatických změn, předpokladem pro zachování lesů a tím také základem pro zalesňování. Opatření slouží k potřebné regeneraci stále ještě kyselých lesních půd, ochraně spodních vod a růstu lesa.

Ochranné vápnění půd má probíhat v dostatečném odstupu od stanovišť, jejichž půdy a vegetace se mají vyvíjet bez vlivu vápnění (např. přirozené slatiny, referenční plochy v přírodních rezervacích nebo určité typy ploch biotopů v oblastech FFH).

4.2.3 Hornictví a dobývání surovin

Mapy: V mapě č. 10 „Klasifikace ložisek nerudných surovin, probíhající těžba nerudných surovin“ je mimo jiné znázorněna hodnota surovinových ložisek nedaleko od zemského povrchu a jejich rozdělení mezi regiony podle surovinových skupin.

V mapě č. 11 „Klasifikace nalezišť hnědého uhlí, území s těžebním potenciálem pro rudné a nerudné suroviny“ jsou znázorněna mimo jiné místa s aktuálně probíhající těžbou hnědého uhlí, potenciál zdrojů hnědého uhlí pro jejich látkové a energetické využití, jakož i naleziště nerudných a rudných surovin.

C 4.2.3.1 V regionálních plánech je potřebné vytvořit prostorově plánovací předpoklady pro preventivní zajištění a těžbu domácích surovin s vazbou na lokalitu. K tomu je nutné určit prioritní oblasti pro těžbu surovin, jakož i pro dlouhodobé zajištění surovinových nalezišť.

Je nutné zabezpečit celostátně významná ložiska hnědého uhlí v oblastech povrchových dolů Vereinigtes Schleenhain, Nochten/Wochozy a Reichwalde/Rychwałd, jakož i saské části povrchového dolu Welzow-Süd vymezením prioritních oblastí pro těžbu hnědého uhlí.

Z 4.2.3.2 Zajištění surovinových ložisek a těžba surovin se mají zakládat na předvídatelném celkovém plánování. Těžební plochy mají být s postupem těžby jedna po druhé převáděny směrem k následujícímu využití, které se začlení do celkové prostorové struktury. Plochy nově vzniklé při rekultivaci mají respektovat přírodní funkce půdy a mají být uspořádány tak, aby se podařilo zajistit rozvoj přizpůsobený přírodně prostorovým podmínkám, využití těchto ploch a jejich funkcionalitu.

Zdůvodnění k 4.2.3 Hornictví a dobývání surovin

k cíli 4.2.3.1

Svobodný stát Sasko je bohatý na zdroje surovin. K zajištění trvale udržitelného, tzn. ekologicky, ekonomicky a sociálně únosného zásobování ekonomiky surovinami je potřebné celkové plánování s přesahem přes několik odvětví, které zohledňuje jak vázanost surovinových zdrojů na lokalitu, tak i další nároky na užívání prostoru, jakož i ostatní chráněné statky.

Surovinové hospodářství k zajištění svých zdrojů nedisponuje žádným vlastním oborovým plánováním a tím je odkázáno na výsledky rozhodování v územním plánování. Regionální plánování vymezením prioritních oblastí pro těžbu surovin, jakož i prioritních oblastí pro dlouhodobé zajištění surovinových ložisek, může vytvořit spolehlivý rámec opatření pro trvale udržitelné využívání surovin a zásobování surovinami v souladu s potřebami. K tomu má být ve všech plánovacích regionech realizován dohodnutý postup k určování oblastí pro zajištění surovin.

Tento cíl konkretizuje zásadu dle § 2 odst. 2 č. 4 ROG, podle níž je třeba vytvořit prostorové předpoklady pro preventivní zajištění, jakož i systematické vyhledávání a těžbu surovin vázaných na lokalitu.

Jako prioritní oblasti pro těžbu surovin mají být stanoveny zejména:

- již schválené záměry těžby, jakož i rozšiřující nebo náhradní plochy pro existující podniky,
- celostátně významná ložiska surovin – ložiska surovin jsou celostátně významná, když v nich existující suroviny jsou vzácné a/nebo mají vysoký zušlechťovací potenciál (hnědé uhlí, kaolín, jíly, bentonit, křemičité písky; pevné horniny a štěrkové písky, pokud jsou vhodné k výrobě vysoce hodnotných stavebních hmot jsou vhodné; přírodní kámen; karbonát; rudy a nerudné suroviny).

Pro vymezení těchto oblastí je nutné pozorovat zajištění zásoby surovin na dlouhé období (časový prostor cca 20 až 30 let). Rozsahem opatření v tomto časovém úseku je potřeba zajistit bezpečné a regionálně vyvážené zásobování, které zohledňuje potřeby.

U prioritních oblastí pro těžbu surovin probíhá závěrečné vyhodnocení ohledně využitelnosti surovinových nalezišť, které vylučuje všechna ostatní využití, jež nejsou slučitelná s těžbou surovin. U těchto oblastí je nutné důkladně prověřit eventuální významné dopady na životní prostředí v rámci posuzování vlivu na životní prostředí, jakož i prověřit slučitelnost s cíli zachování nebo ochrany eventuálně dotčených území se společenským významem nebo evropské ptáčích oblasti (posuzování vlivu na životní prostředí dle směrnice FFH-RL).

U vymezení prioritních oblastí pro dlouhodobé zajištění surovinových nalezišť (přesahující krátkodobou potřebu) mají být zohledněna následující kritéria:

- surovinový potenciál a jeho prostorové rozmístění,
- surovinově geologické zhodnocení ložisek,
- důležitost surovinových ložisek.

Prioritní oblasti pro dlouhodobé zajištění surovinových ložisek slouží k zachování možnosti těžby surovin pro budoucí generace a je třeba chránit je před takovým využitím, které by znemožnilo budoucí těžbu surovin (silnice, nové sídelní oblasti, průmyslové zóny a tak dále). Oproti tomu jsou s prioritní funkcí naopak slučitelné prostorově významné funkce nebo využití, která nenarušují chráněná ložiska surovin, jako ochrana druhů a biotopů, ochrana vod, zemědělství a lesnictví, jakož i využití pro rekreaci. Překrývání s odpovídajícími prioritními a vyhrazenými oblastmi je možné. Podle § 2 odst. 1 věty 2 SächsLPIG je možné prostřednictvím cílů územního plánování (zde prioritní oblasti) stanovit různá využití a různé funkce pro konkrétní území. Protože jmenované funkce a využití se nedostávají do vzájemného konfliktu, není zde nutné určovat pořadí jednotlivých priorit.

Určením prioritních oblastí pro dlouhodobé zajištění surovin mají být naleziště chráněna před takovým využíváním, které by znemožnilo budoucí těžbu v tomto ložisku. Tím však ještě není rozhodnuto o možné budoucí těžbě

tohoto ložiska. K tomu by bylo nutné opětovné prověření z pohledu územního plánování, buď v rámci aktualizace regionálního plánu, během nějakého územně plánovacího řízení nebo integrovaně v rámci nějakého zvláštního povolovacího řízení.

Nehledě na povinnost vymezovat prioritní oblasti v případech, kdy aktéři regionálního plánování nemohou provést závěrečné vyhodnocení ve prospěch zajištění těžby surovin nebo k dlouhodobému zajištění surovinových ložisek, ale surovinovým potřebám při následujících úvahách má být přičtena zvláštní důležitost a v regionálních plánech mohou být vymezena také prioritní území pro místní suroviny vázané na lokalitu. Do té míry zůstává nedotčena možnost vymezit prioritní oblasti podle § 8 odst. 7 ve spojení s § 8 odst. 5 ROG.

Z důvodu transparentnosti a pochopitelnosti je nutné označit stávající místa těžby.

Při vymezování, především v případě prioritních oblastí pro těžbu surovin, musejí být v rámci regionálního plánování zohledněny zejména následující zájmy:

- nutnost zajistit zásobování surovinami/surovinovou potřebu,
- vázanost nalezišť na lokalitu a jejich regionální rozmístění,
- hospodářský význam surovin,
- možnost úsporného a šetrného, tzn. optimálního využití nalezišť (pořadí pro postupné odkrývání surovinových ložisek),
- výchozí zátěž vyvolaná těžbou, snaha zamezit přetížení dílčích oblastí vlivem dopadů těžby surovin
- potřeba ochrany ekologicky zvláště cenných životních prostorů a obrazů tvořících ráz krajiny, jakož i území mimořádně citlivých, co se týká funkcí ekosystému (a to i podmíněných klimatickými změnami),
- uspořádaný rozvoj sídel,
- zamezení kumulace těžby surovin v oblastech s obzvláště napjatým vodním režimem v důsledku klimatických změn,
- zájmy turistiky a rekreace,
- časová omezenost zásahu a možností obnovy území (pokračující rekultivace),
- vznik dočasných nebo trvalých ekologicky hodnotných sekundárních biotopů během těžebních záměrů nebo poté.

Ložiska hnědého uhlí v oblastech povrchových dolů Vereinigtes Schleenhain, Nochten/Wochozy a Reichwalde/Rychwałd mají mimořádný význam pro surovinové hospodářství (látkové i energetické využití). U oblastí, které již jsou součástí závazných plánů těžby hnědého uhlí nebo se pro ně plán zpracovává, jakož i u saské části povrchového dolu Welzow-Süd je nutné zaručit odpovídající plánovací bezpečnost. Kvůli novým potřebám s celostátním významem může být nutné zajistit další ložiska hnědého uhlí, která jsou vhodná pro látkové a/nebo energetické využití. Nutnost dodatečného zajištění ložisek hnědého uhlí, která jsou vhodná pro látkové a/nebo energetické využití, je nutné ověřit.

Rozmístění nerostného bohatství v Sasku je prostorově diferencováno. Kvůli tomu je potřebné zohlednit prostorové rozdíly u preventivního územně plánovacího zajištění takovým způsobem, aby došlo k regionálnímu vyrovnání.

Odborný informační systém Suroviny (Fachinformationssystem Rohstoffe, FIS Rohstoffe) představuje aktuální a rozsáhlý surovinově geologický nástroj pro všechna saská naleziště surovin a jejich ložiska, v nichž jsou dostupná data o surovinách průběžně aktualizována a oceňována (www.umwelt.sachsen.de/umwelt/geologie/7655.htm). Využívání této informační základny jako podkladu pro územně plánovací zajištění ložisek

surovin zaručuje pochopitelný a srovnatelný územně plánovací postup v jednotlivých plánovacích regionech v souladu s vůdčími myšlenkami a cíli saské surovinové politiky (Rohstoffstrategie für Sachsen, Surovinová strategie pro Sasko). Pro informaci jsou k LEP 2013 přiloženy vysvětlující mapy č. 10 a č. 11 odpovídající Surovinové strategii.

Klasifikace nalezišť a ložisek v mapě č. 10 a č. 11 jsou založeny na parametrech vztažených čistě k surovinám. Vymezení ploch v mapě č. 10 zohledňuje jako vybrané a těžbu surovin vylučující prvky: zástavbu, průběh důležitých tras a vodstvo včetně pufrčních zón. V tomto čistě oborovém hodnocení nejsou zohledněny další konflikty o využití. Vyhodnocení všech dalších z územně plánovacího hlediska relevantních zájmů probíhá v rámci regionálně plánovacího zajištění surovinových ložisek s cílem vyrovnat zájmy o využívání.

k zásadě 4.2.3.2

Těžba nerostných surovin je zásahem do krajinného obrazu a do existujícího ekosystému. To vyžaduje, aby co možná nejdříve byla zahájena rekultivační opatření, jakmile to umožní těžební technické a provozní podmínky. Včasné a důkladné zadání pro budoucí využití zajišťuje smysluplné začlenění krajiny ovlivněné dřívější hornickou činností do prostorové struktury a podporuje přijetí záměru obyvatelstvem.

Funkčnost půd požadovaná podle zákona o ochraně před škodlivými změnami půdy a o sanaci starých ekologických zátěží (spolkový zákon o ochraně půdy, Bundes-Bodenschutzgesetz – BBodSchG) ze dne 17. března 1998 (BGBl. I str. 502), naposledy změněný článkem 5 odst. 30 zákona ze dne 24. února 2012 (BGBl. I str. 212, 261), u pozůstatků po těžbě buď neexistuje, nebo jen velmi omezeně. Při rekultivaci proto musí být usilováno o obnovu funkcionality se zohledněním aspektů týkajících se využití. Vývoj přirozených půd v regionu při tom slouží jako vodítko. Zvláště rozsáhlé změny hydrologických, hydrochemických, vodohospodářských a ekologických poměrů ve spodní a povrchové vodě, vyvolané zahájením, průběhem a ukončením poklesů spodní vody a odváděním vody během provozu vyžadují bezpodmínečné dodržování při přípravě, provozu a uzavření povrchového dolu a také následné plánování. Podmínky vodního režimu a protipovodňové ochrany mají být obnoveny v souladu s krajinou a samoregulujícím způsobem. Jelikož má vodstvo ve velké míře charakter tvořící ráz krajiny, je potřebné jej utvářet v souladu s krajinou a v souvislosti s opatřeními vykonávanými po ukončení hornické činnosti. Pro minimalizaci následných nákladů přísluší hlavní význam tvorbě protipovodňových systémů se samoregulujícím vodním režimem.

Tvorba a zachování biotopů rostlin a zvířat v rámci rekultivačních opatření se má orientovat na požadavky typicky přírodních ekosystémů nebo soustav biotopů (srovnej také Z 4.1.1.17).

5 Technická infrastruktura

5.1 Zásobování energií

- C 5.1.1** Nositelé regionálního plánu zajistí, že
- bude možné rozšířit využití obnovitelných zdrojů energie efektivním způsobem, ekologicky šetrným k životnímu prostředí a úsporným z pohledu potřebné plochy,
 - tuzemské hnědé uhlí bude možné dále využít jako nejdůležitější místní zdroj energie pro zajištění zásobování energií a
 - energetická infrastruktura bude optimalizována se zohledněním energetického potenciálu a koloběhu v regionech.
- Z 5.1.2** Předložené koncepce v oblasti energetiky a ochrany životního prostředí musí být při regionálním plánování zohledněny.

Větrná energie

- C 5.1.3** V regionálních plánech musí být zajištěny územní předpoklady k dosažení platných cílů pro využití větrné energie stanovených saskou vládou, vždy v aktuálně platném znění podle podílu daného plánovacího regionu na celkové rozloze Svobodného státu Sasko (regionální energetická výtěžnost).
Využití větrné energie přitom musí být prostorově soustředěno v ohraničeném, plošném plánování podle principu decentralizované koncentrace
v regionálních plánech stanovením prioritních a vhodných oblastí pro využití větrné energie.
- C 5.1.4** Nositelé regionálního plánování se mohou odchýlit od regionální minimální energetické výtěžnosti stanovené cílem 5.1.3, větou 1, pokud bude zaručeno, že bude zachován cíl rozšíření větrné energie vztažený na celý stát.
- Z 5.1.5** Při stanovení prioritních a vhodných oblastí pro využití větrné energie musí být zohledněno mimo jiné:
- větrné podmínky oblastí,
 - stávající technogenní předtížení krajiny, zejména dálnice a ostatní infrastruktura, stejně jako oblasti ovlivněné těžbou hnědého uhlí,
 - vrstvy, které utvářejí kulturní krajinu, nikoliv zvláštním způsobem,
 - možnosti napájení sítě,
 - zvláštní zájem nahradit stará zařízení za nová (Repowering) a
 - lokální přijetí zařízení na výrobu větrné energie, také se zohledněním dostatečné vzdálenosti od obytných oblastí.
- V zásadě je třeba vyhnout se využití lesních oblastí. Toto platí především pro lesní plochy se statusem chráněného přírodního území a s vybranými funkcemi lesa.
- Z 5.1.6** Nositelé regionálního plánování se musí zasadit o to, aby ve vhodných lokalitách byla stará zařízení, jejichž energetická účinnost je neúměrná rušivým účinkům na jejich výstupu, vyměněna za nová zařízení na využití větrné energie.
Za tím účelem musí být v regionálních plánech stanoveny prioritní a vhodné oblasti nebo dílčí plochy těchto oblastí, v rámci kterých je zřízení větrných elektráren

povoleno pouze pod podmínkou, že budou odstraněny konkrétní větrné elektrárny zřízené mimo stanovené prioritní a vhodné oblasti.

Biomasa

C 5.1.7 Plochy pro zařízení na zpracování biomasy smí být v plánu zástavby stanoveny pouze tehdy, pokud vznikající odpadní teplo bude do velké míry využito a potřebu biomasy je možné pokrýt převážně z blízkého okolí.

Geotermální energie

Z 5.1.8 Nositelé regionálního plánování usilují o to, aby bylo možné poukázat na potenciál pro využití mělké geotermální energie a využití důlních vod v regionech.

Rozšiřování sítě

C 5.1.9 Pokud je to nutné, musí být v regionálních plánech prostřednictvím územního plánování zajištěny trasy koridorů pro rozšíření přeshraniční přenosové sítě a rozvodné sítě.

Odůvodnění k části 5.1 Zásobování energií

Upozornění: Cíl zajistit územní předpoklady pro využití místního hnědého uhlí jako nejdůležitějšího zdroje energie pro bezpečné zásobování energií i jako suroviny je popsán v kapitole 4.2.3 Těžba a zajištění surovin.

k cíli 5.1.1

Při naplňování principů zákona o územním plánování musí být prostřednictvím formálních a neformálních plánů splněny prostorové předpoklady pro rozvoj obnovitelných zdrojů energie s územním významem. Současně musí být trvale chráněny přírodní zdroje, musí být zamezeno zabírání nové půdy pro potřebnou infrastrukturu ve volné krajině a musí být vytvořeny předpoklady pro rozšiřování energetické sítě (viz Zásady územního plánování v § 2 odst. 2 č. 4 a 6 spolkového zákona o územním plánování).

Rozšíření využití obnovitelných zdrojů energie zásadním způsobem mění strukturu zásobování energií. Při územním plánování musí být tyto výzvy vzaty do úvahy, přičemž musí být zahrnuty koncepce regionálního rozvoje a prognózy potřeb zemského a regionálního plánování (viz Zásada územního plánování § 2 odst. 2 č. 1 spolkového zákona o územním plánování). Koncepční příprava prostřednictvím regionálních koncepcí v oblasti energetiky a ochrany životního prostředí představuje důležitý krok ke stanovení energetických a politických cílů ochrany životního prostředí na místní úrovni v rámci celého státu.

Moderací regionálních organizací pro plánování v rámci regionálních koncepcí v oblasti energetiky a ochrany životního prostředí musí ve středu stát územně a věcně integrovaný pohled na obnovitelné zdroje energie. Kromě podrobného zjištění potenciálu a potřeb je potřebné především vyhodnocení potenciálu obnovitelných zdrojů energie oblasti z pohledu územního plánování. Jejich využití je spojeno se zásahy do krajiny. Na rozdíl od získávání hnědého uhlí jako energetické suroviny jsou však obnovitelné zdroje k dispozici jen podmíněně ve vazbě na stanovisko a zpravidla v celém Sasku. Minimalizace konfliktů využívání vyžaduje územní řízení.

Posouzení možnosti využití potenciálů prostorově významných obnovitelných zdrojů energie by se přitom mělo orientovat na tato kritéria týkající se území:

- úspora místa:
 - vykázaním ploch k výrobě elektrické energie vysokého výkonu v okolí stávající vhodné síťové infrastruktury (např. transformačních stanic, příp. vedení vysokého napětí) ke snížení potřeby budovat sítě,
- efektivita:
 - prostřednictvím cíle spočívajícího v optimálním vzájemném propojení místních výrobních a spotřebitelských struktur,
 - vhodnou volbou stanoviště, aby se na minimální možné ploše generoval co nejvyšší výkon,
- šetrnost k životnímu prostředí:
 - aby se minimalizovala omezení lidí a přírody, aby se vyloučilo nepoměrně vysoké zatížení kulturní krajiny a aby zůstala v maximálním možném rozsahu zachovaná zemědělská užitná plocha,

a tím aby se umožnilo udržitelné, tj. trvale nosné používání obnovitelných energií.

Optimalizace energetické infrastruktury zahrnuje i vhodné vyznačení územně významných stanovišť k ukládání energie jako akumulací vodní elektrárny s čerpadly, která je třeba zajistit v regionálních plánech.

k zásadě 5.1.2

Regionální koncepce v oblasti energetiky a ochrany životního prostředí vycházejí jak ze zvážení všech možností využití obnovitelných zdrojů energií, tak z energetické účinnosti přesahující možnosti podpory využívání obnovitelných zdrojů energie prostřednictvím územního plánování, a jsou vhodné na podporu rozvoje obnovitelných zdrojů energie ve smyslu tvorby přidané hodnoty v regionu. Tyto koncepty tvoří základ regionálního plánování a regionálního rozvoje s cílem optimálně vzájemně spojit místní energetické výrobní a spotřebitelské struktury.

Zejména regionální plánovací svazy jako nositelé regionálního plánování a rámcového plánování krajiny se hodí ke zjišťování územních potenciálů obnovitelných energií a k hodnocení jejich vhodnosti pro dané území. Tyto koncepty tvoří jak rámec pro koncepty energetiky a ochrany životního prostředí akčních území regionálního rozvoje, stejně jako okresů a samostatných měst, a je třeba je realizovat v rámci programů podpory, odborného plánování a regionálního rozvoje.

Rozšíření obnovitelných zdrojů energie by mělo probíhat postupně a obezřetně. V rámci regionálních konceptů v oblasti energetiky a ochrany životního prostředí musí být stanoveny ambiciózní cíle v souladu se stavem techniky. Aktivity na komunální, soukromé a občanskoprávní úrovni (individuální řešení) musí být zahrnuty do regionálních koncepcí v oblasti energetiky a ochrany životního prostředí. Podle protisměrného principu je třeba zohlednit a realizovat výsledky na dalších úrovních.

Práce s veřejností je podstatnou součástí regionálních konceptů energetiky a ochrany životního prostředí založených na déletrvajícím procesu na regionální a komunální úrovni. Při vytváření konceptu je třeba zapojit zejména podniky zajišťující zásobování energií, provozovatele sítí a organizace zaměřené na ochranu životního prostředí.

Pro zpracování regionálních konceptů v oblasti energetiky a ochrany životního prostředí se musí zejména v rámci pilotního projektu pro regionální plánovací svaz Horní Lužicko-

Dolní Slezsko/Hornja Łužica-Delnja Šleska použít vypracovaná metodika. Tím se má na srovnatelné datové základně zaručit účinné získávání a vyhodnocení dat.

Větrná energie

k cíli 5.1.3

Využití větrné energie podle současného stavu techniky v oblasti obnovitelných zdrojů energie představuje nejefektivnější a nejúčinnější způsob výroby energie na pevnině.

Na úrovni regionálního plánování musí být zachován koncept prostorově uzavřeného, plošného plánování využití větrné energie, který se ve Svobodném státě osvědčil. Takto se vytvářejí podmínky pro budoucí udržitelný rozvoj větrné energie.

Osvědčil se požadavek zemské legislativy § 2 odst. 1 věta 2 saského zákona o prostorovém uspořádání a zemském plánování, podle kterého se smí vhodné oblasti stanovovat pouze ve spojení s vykazováním prioritních oblastí, který je v souladu s rozhodnutím o vylučujícím účinku podle § 35 odst. 3 věty 3 stavebního zákoníku. Pouze propojení prioritních a vhodných oblastí představuje právně závazný podklad pro prostorově ohraničené plošné plánování ke koncentraci využití větrné energie.

Předpokladem pro takové plánování je podle průběžné judikatury spolkového správního soudu logický, celé území pokrývající koncept, který rozhodným způsobem vytváří prostor pro používání větrné energie privilegované v exteriéru na základě zákona o stavebním plánování vykazováním prioritních a vhodných oblastí. Ve spojení s kritériem „vytvořit rozhodným způsobem prostor“ cíl 5.1.3 dynamicky odkazuje na usnesení vlády státu týkající se rozšiřování využití obnovitelných zdrojů energie tak, jak byla k dispozici poprvé spolu s výkonnostním cílem programu ochrany přírody Svobodného státu z roku 2001 a jak byla základem požadavků v LEP 2003. Tento postup potvrdila judikatura vrchního správního soudu Saska (viz rozsudek ke kontrole norem ze 17. 07. 2007). Výnosové cíle, obsažené v programu ochrany životního prostředí 2001, konkretizují výrok spolkového správního soudu ve formě kvantifikovatelných požadavků.

Dále je třeba zohlednit rozhodnutí nejvyššího soudu (viz především usnesení spolkového správního soudu z 15. 09. 2009 – spis. zn.: 4 BN 25/09) tím, že zpracování plánovacího konceptu proběhne na úrovni zvažovacího postupu v několika fázích.

V první části musí být stanoveny „zapovězené zóny“, které nejsou pro využití větrné energie vhodné. Zakázané zóny se dají rozdělit na dvě kategorie, totiž na zóny, ve kterých je zřizování a provoz větrných elektráren z reálných anebo právních důvodů naprosto vyloučený („tvrdé“ zakázané zóny), a zóny, ve kterých jsou zřizování a provoz větrných elektráren sice reálně a právně možné, kde by se však podle představ, které smí tvůrce plánu vyvinout na základě vlastních kritérií, žádné větrné elektrárny stavět neměly („měkké“ zakázané zóny). Sem patří např. preventivně orientovaná ochranná kritéria přesahující právní požadavky ohledně lidského zdraví (na základě vzdálenosti od obytných oblastí), ohrožených druhů (na základě distančních zón k chráněným oblastem) nebo vzhledu krajiny (na základě minimální vzájemné vzdálenosti takových oblastí). Po vyloučení tvrdých a měkkých zakázaných zón zůstávají tzv. potenciální plochy, které přicházejí v úvahu jako zóny koncentrace. V dalším pracovním kroku je třeba vytvořit relaci ke konkurenčním způsobům využití, tj. je třeba zvážit veřejný zájem, který stojí proti vykazování území jako koncentrační zóny, s ohledem na nutnost dát využití větrné energie šanci na vhodných stanovištích, která odpovídají

z hlediska privilegování dle § 35 odst. 1 č. 5 stavebního zákoníku. Výsledkem posouzení musí být rozhodné vytvoření prostoru pro větrnou energii.

Ve zdůvodnění regionálního plánu se uvedou kritéria vedoucí ke stanovení prioritních a vhodných území, přičemž se musí srozumitelně popsat výše uvedené pracovní kroky a výběrová kritéria pro volbu oblastí.

Studie Fraunhoferova institutu pro větrnou energii a energetickou systémovou techniku (IWES) z roku 2011 dokládá, že kvůli zdokumentované, v celospolkovém srovnání relativně vysoké hustotě obytných území zaujímá Svobodný stát ze spolkových zemí z hlediska plochy využitelné pro větrnou energii předposlední místo. To znamená, že se zbývající plochou je třeba zacházet efektivně a starostlivě s ohledem na potřebu ochrany zdraví lidí.

O koncentraci z hlediska plánování lze mluvit tam, kde se vykazují stanoviště pro tři a více větrných elektráren. Koncentrace využívání větrné energie slouží k ochraně krajiny před dalšími využíváními nových ploch.

Popisy v plánech využití ploch a ustanovení v plánech výstavby, odporující cílům této kapitoly, zejména optimálnímu využití stanovených prioritních a vhodných oblastí, jsou nepřipustná.

Podle § 1 odst. 4 stavebního zákoníku musí být (komunální) směrné stavební plány přizpůsobeny územním plánům. Cíle územních plánů vytvářejí striktní vazební účinek dle § 4 odst. 1 spolkového zákona o územním plánování. Proto jsou popisy v plánech využití oblastí a ustanoveních v plánech výstavby, které obcházejí, příp. maří cíle této kapitoly, nepřipustné. Nevede-li v plánovacím regionu zajištění regionálního minimálního energetického výnosu zajištěním odpovídajících ploch k dalšímu prostoru pro plánování, jsou dále v následujících úrovních plánování nepřipustná ustanovení jako omezení výšky, která omezují optimální využití oblastí.

Prioritní a vhodné oblasti představují na úrovni regionálního plánování poslední zvažované cíle územního plánování ve smyslu § 3 odst. 1 č. 2 spolkového zákona o územním plánování, které jsou přísně navázány na úroveň obcí.

Postupem vykazování prioritních a vhodných oblastí k využití větrné energie popsáním v cíli 5.1.3 a zákonem předepsaném připomínkovém řízení je dostatečně zajištěno, že další výšková omezení na komunální úrovni nebudou zapotřebí.

V rámci regionálního plánování se musí výběrem vhodných oblastí zajistit, že nebudou nutná výšková omezení. K tomu je třeba při zvažování významu a výkonnosti větru jako nositele energie srovnat potřebu ochrany rozhodující z hlediska výškového omezení s ostatními využitelnými energiemi.

k cíli 5.1.4

Vzhledem k nutnosti počítat s rovnocennou potřebou ochrany zdraví lidí a s celouzemními rozdíly hustoty osídlení (bez zohlednění jednotlivých obytných objektů, příp. roztroušených obytných osídlení) se mohou plánovací regiony na základě vzájemné dohody odchylovat od regionální minimální energetické výtěžnosti. O dohodu jde minimálně tehdy, když dva nebo více plánovacích svazů svým plánováním, zdokumentovaným usnesením valné hromady svazu schvalujícím návrh plánu, společně a po dobu připomínkového řízení přibližně ve stejné době splní regionální minimální energetickou výtěžnost. Aktualizace odpovídajících plánů lze pak provádět jen společně.

k zásadě 5.1.5

Mimo výběrová kritéria stanovená podle rozhodnutí nejvyššího soudu (viz výše k cíli 5.1.3) je třeba do zvažovacího rozhodnutí zahrnout i kritéria mluvící pro použití větrné energie. Tato kritéria jsou pro názornost vyjmenována v zásadě 5.1.5.

Plošně úsporné a účinné použití větrné energie na základě stanovení cíle ve vztahu k výkonu předpokládá, že se výběr ploch bude v rozhodující míře orientovat podle výběru ploch.

Využití větrné energie může podporovat i stávající technogenní předběžné zatížení. Toto předběžné zatížení může vést k tomu, že narušování určitých chráněných statků jako např. rázu krajiny zřízením větrných elektráren bude nižší než v krajinných oblastech bez předběžného zatížení. Jako příklad technogenního předběžného zatížení může posloužit dopravní infrastruktura, především dálnice. Ohledně vzdálenosti od dálnic je třeba poukázat na § 9 spolkového zákona o dálkových komunikacích (Bundesfernstraßengesetzes = FStrG) ve znění vyhlásky z 28. června 2007 (BGBl. I, str. 1206) novelizovaném článkem 7 zákona z 31. května 2013 (BGBl. I str. 1388, 1391), který zakazuje stavět do vzdálenosti 40 m od okraje vozovky a předepisuje povinnost vyžádat si souhlas příslušného silničního úřadu při zřizování staveb do vzdálenosti 100 m od okraje vozovky. K ochraně dosud nezatížených krajinných celků je tedy třeba při plánování koncentrace zásadně vycházet ze 100 m vzdálenosti od vnějšího okraje dálnice.

Zejména regiony s těžbou hnědého uhlí, vedeními a elektrárnami již vykazují značná omezení. Právě tyto předem vymezené plochy se předběžně prověřují z hlediska možnosti umístění energetické infrastruktury. Míra jejich narušení je již tak vysoká, že doplnění větrné elektrárny by nemělo zpravidla být tak závažné. Ale i konverzní plochy a stará průmyslová zástavba mohou vykazovat odpovídající předběžnou charakteristiku. Při zohlednění předběžného technogenního zatížení a spojování technické infrastruktury, o které je třeba se snažit, je nutné dbát na to, aby to v důsledku nevedlo k nepoměrně vysokému zatížení krajiny.

Uplatnění principu decentralizované koncentrace (srovnej cíl 5.1.3) by mělo sloužit k ochraně krajiny před budováním větrných elektráren, ale na druhé straně také ke kombinování zásahů do krajiny. To neplatí jen ve vzájemném vztahu větrných elektráren, nýbrž i ve vztahu k jinému předběžnému technogennímu zatížení.

Území Svobodného státu Sasko jako celek se musí vést jako kulturní krajina. Tato kulturní krajina jako taková se nedá plošně vnímat jako hodná stejné míry ochrany. Lze-li zjistit, že chybí důvod ke zvláštní ochraně, hovoří to pro stanovení prioritních a vhodných oblastí k využití větrné energie.

Stejně tak podporuje stanovení prioritních a vhodných oblastí k využití větrné energie možnosti předávání generovaného proudu bez dalších nákladů do rozvodné sítě.

U výběrových kritérií je dále třeba zohlednit místní akceptaci větrných elektráren, např. projevuje-li se v pozitivních stanoviscích v rámci připomínkování návrhu plánu.

Právě při projevech obecní vůle k zřízení větrných elektráren to hovoří pro vykazování prioritních a vhodných oblastí. Totéž platí, když se pravděpodobně na stanovišti etablojí modely se spoluúčastí občanů. Obecní vůle vyplývá zpravidla z odpovídajícího usnesení obecní rady.

K ochraně rezidentů je třeba dodržet dostatečnou vzdálenost od obytných oblastí a od odpovídajících zařízení vyžadujících klid, jako jsou nemocnice a sanatoria. Přitom je třeba zohlednit v praxi rostoucí výšku hlavy větrné elektrárny, která může vést k větším odstupům od obytných oblastí.

V tomto smyslu je třeba přistupovat i ke konceptům energetiky a ochrany životního prostředí, protože i ty dokumentují regionální vůli.

Využití lesních ploch je třeba se s ohledem na funkce lesa upravené zákonem zásadně vyhnout. Toto platí především pro lesní plochy se statusem chráněného přírodního území a s vybranými funkcemi lesa. Regionální plánovací svazy by měly při posuzování vybraných funkcí lesa vycházet ze zvláštních ochranných a rekreačních funkcí lesa podle klasifikace funkcí lesa ve Svobodném státě Sasko.

Aspektům uvedeným v této zásadě je třeba v rámci posuzování přikládat odpovídající váhu.

k zásadě 5.1.6

Ve Svobodném státě Sasko existují ještě stará zařízení zřízená na nevhodných stanovištích, zčásti v blízkosti obytných oblastí, která často mají jen relativně nízký instalovaný výkon. Tyto větrné elektrárny představují podstatný rušivý vliv, kvůli kterému nelze stanoviště vykazovat jako prioritní a vhodnou oblasti. Proto je zvláštní zájem o eliminaci těchto zařízení, která však podléhají ochraně stavu z hlediska stavebního práva. Podnět k demolici by měl vyjít zejména z tzv. repoweringových oblastí (oblastí vyžadujících restrukturalizaci zdrojů a distribuce energie). V takových prioritních a vhodných oblastech je demolice starých a zřízení nových větrných elektráren spojena tak, že zprovoznění nových větrných elektráren je přípustné teprve po demolici starých zařízení, přičemž je třeba stará zařízení popsat blíže.

Biomasa

k cíli 5.1.7

Cíl 5.1.7 se řídí výhradně podle obcí jako nositelů směrodatného plánování výstavby. Z toho vyplývá, že cíl platí jen pro zařízení, jejichž přípustnost vyžaduje odpovídající ustanovení v plánu výstavby. Nespadají sem zejména zařízení privilegovaná dle § 35 odst. 1 stavebního zákoníku.

Pojem „zařízení na biomasu“ ve smyslu ustanovení je široký a vztahuje se tedy na zařízení generující proud anebo teplo anebo plyn.

Při realizaci cíle 5.1.1 by se měla ve smyslu kritérií k prostorovému využití obnovitelných energií - plošné úspornosti, účinnosti a ekologického charakteru - zřizovat energetická zařízení na biomasu tam, kde existují i možnosti účinného využití odpadního tepla. To lze zajistit územní blízkostí tepelných kolektorů (např. budov nebo zařízení, ve kterých lze teplo využít). Jinou možností je přeměna generovaného odpadního tepla na proud.

Ve smyslu udržitelnosti zásobení energií je před schválením plánu výstavby nutné prokázat, že se spotřeba biomasy dá pokrýt převážně (tj. minimálně z poloviny) z okolí zařízení na biomasu. V tomto ohledu téma souvisí s kapitolou 4.2.1 Zemědělství. Základem je tam jako norma uvedeného požadavku k územnímu zajištění vhodných ploch k zemědělskému využití mj. záměr zajistit zásobení obyvatelstva zemědělskými produkty z blízkého okolí. Při zajišťování možnosti

pokrytí potřeby z blízkého okolí je také třeba prověřit, do jaké míry jsou dotčeny cíle sledované kapitolou 4.2.1.

Požadavek blízkosti je splněný, lze-li potřebu pokrýt zpravidla převážně z téhož nebo ze sousedního okresu. Krytí potřeby z dalších okresů je neškodné, nevede-li to k podstatnému zvětšení vzdálenosti.

Geotermální energie

k zásadě 5.1.8

V Sasku je k dispozici geotermický potenciál blízko pod povrchem. Geotermický potenciál blízko pod povrchem je domácí obnovitelný zdroj energie dostupný jak v oblasti měst, tak na venkově. K jeho využití by mělo docházet s ohledem na stávající ekologická řešení zásobování (systémy spřažení elektřiny a tepla) a další vhodné možnosti využití obnovitelných zdrojů energie s tím, že využití nesmí z hlediska dimenzování vést k tepelnému nebo jinému narušení podzemních vod.

V bývalých hornických oblastech Svobodného státu Sasko je zaplaveno asi 100 milionů m³ dutin. Navíc se v dosud aktivních dolech i nadále čerpá z dolů voda na povrch. Důlní vody vykazují teploty od asi 8 °C do více než 20 °C. Lze je používat jako zdroj tepla k vytápění i jako tepelné akumulátory k chlazení budov. Energetický potenciál těchto důlních vod se dosud využíval jen v ojedinělých případech. Podle velikosti dolu a využitelného množství důlních vod je třeba se snažit o využití tepla i chladu jak pro obytné budovy, tak pro větší komplexy (např. školy, plavecké haly, kancelářské a průmyslové budovy).

Odhad potenciálů by měl provést dle Z 2.1.1.3 spolu s C 5.1.1 nositel regionálního plánování přes regionální koncepty energetiky a ochrany životního prostředí.

Rozšiřování sítě

k cíli 5.1.9

Podle § 8 odst. 5 č. 3 spolkového zákona o územním plánování mají územní plány obsahovat ustanovení ke stanovištím a trasám pro infrastrukturu, které je třeba zajistit.

Výstavba přenosové a distribuční sítě k zásobení proudem je zapotřebí i tehdy, slouží-li k lepší integraci využívaných obnovitelných zdrojů energie nebo podporuje-li výměnu proudu mezi zeměmi nebo státy. Je nezbytná, protože umožňuje využití energetických potenciálů obnovitelných zdrojů energie. Tato výstavba však má za následek narušení chráněných statků ve smyslu § 2 odst. 2 č. 6 spolkového zákona o územním plánování, narušení využívání půdy vyžadující ochranu a narušení kulturní krajiny, které je třeba při odpovídajícím trasování zohlednit. Potřebnost zajištění tras v územním plánu je daná např. tehdy, když provozovatel sítě prokáže potřebnost z hlediska energetické hospodárnosti a když lze předložit preferovaný trasový koridor, příp. vhodné alternativy.

V roce 2010 bylo dle spolkového úřadu pro správu sítí na distribuční síť napojeno 97 procent větrných a solárních elektráren a elektráren na biomasu. Aktuální a plánovaná výstavby energetických zařízení EEG vyžaduje tedy především výstavbu distribučních sítí jako předpoklad ke zvýšení podílu obnovitelných energií na hrubé spotřebě proudu k dosažení cílů energetické politiky Svobodného státu Sasko.

5.2 Zásobení vodou

C 5.2.1 V regionálních plánech je třeba stanovit výskyt podzemních vod jako prioritní oblasti zásobení vodou kvůli dlouhodobému zajištění zásobení veřejnosti vodou.

Z 5.2.2 K zajištění zásobení je třeba

- v aglomeracích,
- v oblastech, kde může dojít k podstatnému narušení výskytu podzemních vod, a
- v oblastech, kde je zásobení pitnou vodou ohroženo snížením hladiny spodních vod v souvislosti s těžbou hnědého uhlí, příp. s jejím opětovým zvýšením,

doplnit využitelnou nabídku meziměstskými a regionálními zásobovacími systémy nebo propojením takových systémů.

Odůvodnění k části 5.2 Zásobování vodou

k cíli 5.2.1

Podle zásady územního plánování upravené v § 2 odst. 2 č. 6 spolkového zákona o územním plánování je třeba území zajistit z hlediska jeho významu pro funkčnost vodního hospodářství. Stávající podzemní vody je třeba chránit.

Pro zásobení veřejnosti v Sasku vodou platí výslovně požadavek ochrany takto používaných zdrojů podzemních i povrchových vod dle příslušného zákona. Přes prognózovaný mírný úbytek tvorby nových podzemních vod se zásoby spodních vod dostupné pro zásobení veřejnosti vodou i v důsledku snížení spotřeby vody považují do roku 2020 za dostatečné.

Kromě toho má probíhat udržitelné, tj. dlouhodobé zajištění vhodných, regionálně významných zásob spodních vod včetně pobřežní filtrace z vodních toků nezávisle na současném využívání tak, že se tyto oblasti stanoví jako prioritní oblasti pro zásobení vodou.

Prioritní oblasti přicházejí kvůli významu zásob pro existenční opatření a kvůli dlouhodobému zajištění s vyloučením nenapravitelných škod v úvahu pro udržitelné stabilní zásobení vodou jen jako doplněk. Prioritní oblasti zásobení vodou se mohou překrývat s jinými prioritními a vyhrazenými oblastmi (např. les, ochrana kulturní krajiny, prevence povodní, ochrana druhů a biotopů), nevede-li překrytí ke konfliktům.

Požadavky při využití zásob spodních vod upravuje kapitola 2 v odstavcích 2 a 4 zákona o vodním hospodářství. Sem patří zejména ochrana podzemních vod před trvalými změnami, udržení stávajících a budoucích možností využití a prevence zhoršení chemického a množství stavu zásob podzemních vod. Ten je charakterizován rovnováhou mezi odběrem spodních vod a jejich doplňováním.

Ochrana zásob podzemních vod v oblastech zajištěných na základě územního plánování se musí brát v úvahu nezávisle na využití podzemních vod k zásobení vodou při veškerém plánování a opatřeních významných pro územní plán. Ochrana podzemních vod je ochranou půdy a zde pak především ochranou vodního hospodářství půdy.

Zásoby spodních vod mohou být narušeny zejména následujícími opatřeními:

- nadměrným snížením propustnosti povrchových ploch nebo zhutněním půdy,
- odběrem vrstev půdy překrývajících spodní vody výkopy (např. při těžbě surovin),
- snížením hladiny spodních vod zásahem do hydrogeologických poměrů (např. těžbou surovin),
- znečištěním ve formě vnášení látek antropogenním působením.

Provedení opatření přispívajících ke zpomalení odtoku povrchových vod (např. zkyplení, využití zeleně, zalesnění, obhospodařování šetrné k půdě) slouží k ochraně zásob spodních vod.

Odborné projekční informace k vodárenským chráněným územím, chráněným územím se zdroji pitné a léčivé vody ve Svobodném státě Sasko jsou k dispozici na následující adrese:

www.umwelt.sachsen.de/umwelt/wasser/6349.htm

k zásadě 5.2.2

Zásobením vodou je opatřením k zajištění existence. Podle § 2 odst. 2 č. 3 spolkového zákona o územním plánování se má zásobování zajistit infrastrukturami existenčního zajištění v přiměřené formě. To platí i pro řídko osídlená území. K zajištění bezpečnosti zásobování je třeba dlouhodobě zajistit funkčnost stávajících sítí a zařízení k úpravě vody a k zásobování vodou. Předností meziměstských a regionálních zásobovacích systémů, příp. propojení systémů přitom spočívá v možnosti flexibilního získávání a distribuce vody. K tomu viz také „Zásadní koncepce 2020 zásobování veřejnosti vodou ve Svobodném státě Sasko“.

Ohledně aglomeračních oblastí slouží opatření i k zajištění pro případ přírodních katastrof, příp. nouzových situací. Zejména v aglomeracích s více než 300 000 obyvateli je přitom třeba zohlednit možnosti zřízení zařízení k nouzovému zásobování pitnou vodou formou na síti nezávislých studní podle zákona o zajištění vody.

V oblastech, kde může dojít k podstatnému narušení zásob spodních vod, hrozí v budoucnu nebezpečí, že nebude možné dlouhodobě zajistit zásobování z místních zásob podle požadavků rámcové směrnice o vodě. Regionálně významné oblasti, ve kterých může dojít k podstatnému narušení zásob spodních vod, se vykazují dle C 4.1.1.6 a C 4.1.2.1 jako „krajinné oblasti se zvláštními požadavky na využívání“.

Oblasti, ve kterých kvůli snížení hladiny spodních vod v souvislosti s těžbou hnědého uhlí, příp. k jejímu opětovnému nárůstu už není možná hospodárná úprava pitné vody, je třeba v plánech výskytu hnědého uhlí označit podle § 5 saského zákona o prostorovém uspořádání a zemském plánování. Přitom je třeba prověřit zahrnutí do meziměstských zásobovacích systémů.

5.3 Telekomunikace

C 5.3.1 **Ve všech částech země je třeba usilovat o plošné zajištění telekomunikačních služeb včetně přístupu k výkonnému širokopásmovému internetu podle nejnovějšího stavu techniky. Rozšíření širokopásmového připojení má být realizováno jako otevřené pro všechny typy technologií. Při využívání ploch je třeba použít možné synergie.**

C 5.3.2 **Stávající i plánované radioreléové spoje musejí být chráněny před rušivou zástavbou.**

C 5.3.3 Je třeba usilovat o vícenásobné využití vysílacích věží mobilních operátorů a využití stávajících stanovišť pro nové technologie a budoucí zařízení.Odůvodnění k části 5.3 Telekomunikace

k cíli 5.1.3

Pro ekonomický a sociální rozvoj regionu má stále větší význam celkové spektrum komunikačních technik. Proto je třeba usilovat o plošné zajištění telekomunikačních služeb. To zahrnuje přístup k datové komunikaci. Přenosové výkony mají zaručit funkční přístup k internetu a umožnit přístup k výkonnému širokopásmovému internetu převážně části domácností. Přístup by měl být vždy zaměřen na potřebu uživatelů a zároveň by měl při vypracovávání nabídek zohledňovat nejnovější stav techniky, zejména rozšíření pro vysokorychlostní internet (NGA, Nex Generation Access).

To zejména platí pro oblast venkova, kde v důsledku chybějících nebo nedostatečných komunikačních systémů vznikají znevýhodněné lokality v oblasti ekonomiky včetně turistického ruchu a kvality života obyvatelstva (srovnej také zdůvodnění k C 2.2.2.6).

Při rozšiřování plošného zajištění těchto služeb je nutné usilovat o vícenásobné využívání stávajících zařízení a vedení, aby bylo možné udržovat zabírání ploch pro tento účel i náklady na co nejnižší úrovni. Je třeba nalézat součinnost s ostatními veřejnými infrastrukturami (silniční sítě, potrubní sítě pitné vody, kanalizační sítě, sítě integrovaného záchranného systému) a soukromými infrastrukturami, aby bylo dosaženo rychlého, ekonomického a úspěšného rozšíření sítě.

k cíli 5.3.2

Prostřednictvím radioreléových spojů bude provozován také telekomunikační provoz. Aby bylo možné realizovat bezporuchový provoz radioreléových spojů, nesmějí být mezi vysílací a přijímací stanicí zřizovány žádné překážky. Podél radioreléových spojů je třeba udržovat bez překážek zónu vymezenou rotačním elipsoidem (takzvanou Fresnelovu zónu) kolem čáry viditelnosti. Šířka této zóny činí zhruba 100 m po obou stranách čáry viditelnosti. Radioreléové spoje a jejich udržování volnými je významné z hlediska územního plánování. Obce je do plánování třeba zahrnout včas. Díky tomu jim bude umožněno, aby uvedly své územní plánování v soulad s průběhem radioreléových spojů.

k cíli 5.3.3

Pro plošné širokopásmové připojení je nepostradatelné používání mobilní telefonie. Aby byly při výstavbě vysílacích věží mobilních operátorů na osídlených územích i ve volné krajině minimalizovány technicky podmíněné poruchy, kterým se nelze vyhnout, i negativní ovlivnění rázu krajiny, je nutné nabídky různých sítí spojit v jedné lokalitě. Zachování a dalšímu využívání stávajících stanovišť i pro nové technologie, jako například pro mobilní sítě čtvrté generace (LTE), je zde třeba dát přednost před zřizováním stanovišť nových.

6 Služby veřejného zájmu

6.1 Zajištění služeb veřejného zájmu

- C 6.1.1** Zařízení a výkony služeb veřejného zájmu je třeba zajistit ve všech dílčích oblastech Svobodného státu Sasko. Za tím účelem je třeba udržovat
- veřejná zařízení pro místní zásobování ve všech obcích a
 - centrální zařízení v centrálních místech podle centrální funkční alokace.
- Mimo centrální místa mohou být zařízení služeb veřejného zájmu, která sama neslouží místnímu zásobování, umístěna jako doplněk, pokud to nebude mít negativní dopady na jejich schopnost plnit svou úlohu v centrálních místech.
- Z 6.1.2** Veřejní a nezávislí zřizovatelé zařízení a výkonů služeb veřejného zájmu mají zajistit, aby zařízení a výkony služeb veřejného zájmu byly, co se týče přístupových překážek a bariér k fyzickému okolí (například budovy, ulice), dopravním prostředkům, informacím a komunikaci bezbariérově přístupné pro všechny osoby.
- C 6.1.3** Je třeba usilovat o to, aby zásobování obyvatelstva zbožím a službami krátkodobé spotřeby bylo ve všech obcích zajištěno v blízkosti spotřebitelů. Za tím účelem mají být realizovány i nové modely zásobování, které jsou zaměřeny na místní potřebu.
- Z 6.1.4** Centrální místa mají centrální služby veřejného zájmu zajistit na vlastní odpovědnost.
- Z 6.1.5** Veřejní a nezávislí zřizovatelé služeb veřejného zájmu i zřizovatelé z řad soukromého sektoru mají svá zařízení a výkony vzájemně sladit, pokud možno propojit mezi sebou a napojit na nadřazené koncepty.
- Z 6.1.6** Na venkově má být zajištění zařízení a výkonů služeb veřejného zájmu realizováno i v podmínkách omezených finančních zdrojů. Služby veřejného zájmu včetně technické infrastruktury mají být zajištěny prostřednictvím řešení, která odpovídají potřebám a jsou pružná.
- Z 6.1.7** Za účelem zajištění služeb veřejného zájmu mají být podpořeny struktury a projekty, které jsou realizovány účastí místních aktérů a umožněny angažovaností občanů.

Zdůvodnění k 6.1 Zajištění služeb veřejného zájmu

k cíli 6.1.1

V zásadách územního plánování podle § 2 odst. 2 č. 3 zákona o územním plánování (ROG) stojí: „Z důvodu zajištění rovnosti šancí v jednotlivých dílčích oblastech je třeba přiměřeným způsobem zabezpečit zaopatření

službami a infrastrukturami služeb veřejného zájmu, zejména dostupnost zařízení a nabídek základního zabezpečení pro všechny skupiny obyvatelstva; to platí i pro regiony s řídkým osídlením.“ V tomto smyslu přebírá územní plánování záruční odpovědnost za zajištění služeb veřejného zájmu na území, které je třeba zabezpečit. Ke službám veřejného zájmu patří zboží a služby, které tvoří základ soudržnosti lidí a ekonomického, kulturního a politického vývoje, a jejichž nabídka je předmětem zvláštního veřejného zájmu. Infrastruktura služeb veřejného zájmu, jako jsou školy, mateřské školy, ulice, veřejná hromadná doprava, určuje zcela rozhodným způsobem rámcové podmínky kvality života a příležitosti lidí do budoucna. Zaopatření regionu infrastrukturou ovlivňuje jako měkké a tvrdé faktory místa velmi podstatně jeho ekonomický rozvoj.

Zatímco v minulosti bylo s pojmem „služby veřejného zájmu“ téměř výhradně spojováno poskytování zařízení veřejným sektorem, to znamená státem a obcemi, jsou dnes zařízení a také služby stále více zajišťovány dělbu práce mezi veřejným a soukromým sektorem. To znamená, že úkoly, které byly původně vnímané jako veřejné, jsou přenášeny na soukromé osoby, zatímco stát nadále přebírá funkci garanta úkolů.

Seznam služeb veřejného zájmu není definitivně upraven ani vzhledem k liberalizačním a privatizačním tendencím a také podléhá měnícím se potřebám společnosti. Ke službám veřejného zájmu patří technická infrastruktura, která slouží k zajištění základního zásobování energií, vodou a telekomunikacemi a k likvidaci odpadů a splašků, veřejná městská i dálková doprava a pošta. V sociální oblasti se k službám veřejného zájmu vedle zařízení a služeb ve zdravotnictví, sociální oblasti, vychovatelství a oblasti vzdělávání, pomoci dětem a mladistvým, sportovních a kulturních nabídek a vědecké oblasti počítají také zařízení a služby veřejné správy, soudnictví, bezpečnosti a pořádku a v rozšířeném slova smyslu také obrana.

Základem pro územně plánovací zajištění služeb veřejného zájmu je sídelní struktura, která se řídí principem decentrální koncentrace. Systém centrálních míst jako systém stanovišť pro centrální zařízení služeb veřejného zájmu umožňuje efektivní sdružování zařízení a výkonů služeb veřejného zájmu a zajišťuje tak ekonomickou únosnost zařízení. Prostorové rozmístění centrálních míst zaručuje, že zařízení budou ve všech dílčích oblastech Svobodného státu pro obyvatelstvo dostupná v únosné vzdálenosti. V zájmu koncentrace a dobré dostupnosti těchto zařízení je třeba je přednostně umísťovat v zásobovacích a sídelních jádrech centrálních míst (viz také kapitola 2.2.1 Sídla).

Vedle centrálních zařízení, to jest zařízení služeb veřejného zájmu nadmístního významu, které je třeba soustřeďovat v centrálních místech, mají všechny obce na svém území podle § 2 odst. 1 obecního řádu Svobodného státu Sasko v rámci své výkonnosti budovat všechna veřejná zařízení, jež jsou potřebná pro sociální, kulturní a ekonomický prospěch jejich obyvatel, pokud zákony nestanoví jinak. K veřejným zařízením pro místní zásobování patří v závislosti na stanovených komunálních prioritách příslušné dobrovolné úkoly obce i její povinnosti stanovené zákony na základě § 2 odst. 2 obecního řádu Svobodného státu Sasko.

Musejí-li být zařízení, která místnímu zásobování sama neslouží, na rozdíl od příkazu soustředění v centrálních místech udržována mimo ně, smějí zde být umístěna jen tehdy, pokud tím není ohrožena únosnost již existujících nebo plánovaných zařízení v centrálních místech. S ohledem na vzrůstající počet starších osob může být například účelné

umísťovat stacionární zařízení péče o seniory i mimo centrální místa. K tomu však může dojít jen tehdy, pokud tato zařízení nemají velikost a spádovou oblast, která povede k tomu, že příslušná zařízení v centrálním místě již nedosáhnou potřebné míry obsazení. Na tomto pozadí je účelné, aby pro zařízení služeb veřejného zájmu s nadmístní působností, zejména pro taková, jež jsou velmi nákladná, byly vypracovány regionálně odsouhlasené oborové plány rozvoje.

k zásadě 6.1.2

Pojem bezbariérovosti je třeba chápat obsáhle a nikoli omezeně na osoby s postižením. Bezbariérovost je nezbytným předpokladem pro participaci, rovnoprávné postavení a sebeurčení postižených osob a navíc kvalitativním znakem, který v naší společnosti přináší prospěch nejen postiženým lidem. Proto je nutné bezbariérovému přístupu přisuzovat příslušnou váhu ve všech oblastech života a na všech úrovních plánování (viz také kapitola 2.3.3 Turistický ruch a rekreace a kapitola 3 Rozvoj dopravy). Bezbariérovost je zejména v oblasti služeb veřejného zájmu základním předpokladem pro participaci postižených osob a pro zaručení rovnosti příležitostí. Pokud se jedná o zřizovatele zařízení a výkonů služeb veřejného zájmu z oblasti soukromého sektoru, mají se rovněž řídit touto zásadou bezbariérovosti.

Vytyčené cíle rozsáhlé bezbariérovosti se nacházejí v Úmluvě OSN o právech osob se zdravotním postižením, kterou podepsala i Spolková republika Německo. V § 9 této úmluvy se smluvní státy zavazují přijmout vhodná opatření, která zaručí osobám s postižením rovnoprávný přístup k fyzickému prostředí, dopravním prostředkům, informacím a komunikaci včetně informačních a komunikačních technologií a systémů i k jiným zařízením a službám, které jsou veřejnosti k dispozici v městských a venkovských oblastech či jim jsou poskytovány. Dalšími základy bezbariérovosti jsou zákon o zrovnoprávnění postižených osob (Behindertengleichstellungsgesetz - BGG) z 27. dubna 2002 (BGBl. I str. 1 467, 1 468), naposledy změněný článkem 12 zákona ze dne 19. prosince 2007 [BGBl. I str. 3 024, 3 034), a pro Svobodný stát Sasko zákon o zlepšení integrace osob s postižením do Svobodného státu Sasko (Saský integrační zákon - SächsIntegrG) z 28. května 2004 (SächsGVBl. str. 196), změněný článkem 14 zákona ze 14. července 2005 (SächsGVBl. str. 167, 176). Vytyčený cíl bezbariérovosti se dále uplatnil v konkrétních odborných předpisech oborových zákonů a směrnic.

k cíli 6.1.3

Zásobování zbožím krátkodobé spotřeby, což znamená především potravinami, je důležitým hlediskem možností společenské participace a pro člověka znamená podstatnou část kvality jeho života. Toto zásobování je stále více ohroženo zejména na venkově, neboť trh již nemůže či nechce přebírat zásobování zbožím a službami denní potřeby v blízkosti bydliště, například v podobě tradičních prodejen. Pro starší osoby a jiné skupiny obyvatel, jejichž pohyblivost je omezena, se zásobování v blízkosti bydliště stává stále obtížnějším. Zde se jako alternativy nabízejí nové formy zásobování, jako například obchody se smíšeným zbožím - i v kombinaci s jinými službami - mobilní, případně přechodné zásobování, dodavatelský servis, terminály služeb nebo kyvadlový servis. Organizace a provoz příslušných zařízení a služeb mohou mít různé zřizovatele, což znamená soukromé, veřejné zřizovatele, partnerství veřejných zřizovatelů se soukromými, ale i dobrovolné zřizovatele. Komuny a jiné veřejné instituce by měly, pokud možno ve spolupráci s hospodářstvím, vhodnými opatřeními usilovat o zachování zařízení zásobování ve svých obcích a podpořit rozvoj alternativních modelů zásobování tím, že pro to

vytvoří potřebné právní, organizační a finanční rámcové podmínky, například pomocí finančních pobídek, ekonomicky výhodného poskytnutí vhodných prostor nebo podporou dobrovolné angažovanosti.

k zásadě 6.1.4

Jako doplněk příslušných oborových zákonů, příp. ustanovení, v nichž jsou v různé míře upraveny standardy služeb veřejného zájmu, které se vztahují k oboru, poskytuje Zemský rozvojový plán nadřazené normy pro zajištění těchto služeb. K systému lokalit centrálních míst, jímž se má řídit rozmísťování zařízení služeb veřejného zájmu a poskytování příslušných služeb, je třeba přihlížet jako k minimálnímu standardu územního rozvoje služeb veřejného zájmu. V této kapitole Služby veřejného zájmu jsou dále jako cíle a zásady územního plánování formulována ustanovení, která je třeba dodržovat a přihlížet k nim jako ke stanovenému rámci při zajišťování služeb veřejného zájmu. V rámci těchto ustanovení a mimo ně existuje ale i velké množství volného prostoru pro zajištění a rozvoj služeb veřejného zájmu. V závislosti na regionální situaci, změně struktury poptávky a stanovených prioritách obcí mají komunální osoby s rozhodovací pravomocí v rámci dostatečného rozhodovacího prostoru a pokud možno i v úzké spolupráci s jinými významnými regionálními subjekty, jako například s charitativními sdruženími a dobrovolně angažovanými občany, stanovit a zajistit kvalitu a rozsah svého centrálního zásobování ve výše uvedeném rámci, včetně norem oborových zákonů. Například to znamená přijmout na základě současné a očekávané budoucí potřeby situaci přiměřené rozhodnutí, jak velké má být zařízení, kde lze provést sdružení nebo decentralizaci, a co může popřípadě být poskytováno jen dočasně.

k zásadě 6.1.5

Ke zlepšení nákladové situace i pro dlouhodobou stabilitu poplatků a příspěvků v oblasti služeb veřejného zájmu je zapotřebí zintenzivnit sdružování, propojování a kooperaci zařízení a služeb. Koordinace veřejných a nezávislých zřizovatelů služeb veřejného zájmu a zřizovatelů z oblasti soukromého sektoru je nezbytným předpokladem k dosažení synergických efektů pomocí sdružování, propojování, organizační koordinace podobných opatření a efektivnímu udržení zařízení a výkonů služeb veřejného zájmu, zejména vzhledem k nebezpečí, že existující zařízení a výkony služeb veřejného zájmu již nebudou moci být udrženy, neboť není zajištěna jejich ekonomická únosnost. Prostřednictvím prostorově a obsahově integrovaných celkových koncepcí případně plánování lze zabezpečit koordinaci různých adaptačních opatření s cílem zvýšit s přesahem oblasti efektivitu nákladů v regionálním kontextu. Odpovídající možnost nabízí například koncepce integrovaného sociálního územního plánování, při němž jsou v rámci sociálního plánování evidovány a vzájemně koordinovány různé sociálně relevantní životní situace v definovaných prostorových vztazích (jako dílčí oblasti nebo městské části). Pokud dojde ke koordinaci opatření v rámci příslušných odsouhlasení a koncepcí a k určení jejich priority, měly by k nim rezorty státní vlády a jiní poskytovatelé podpůrných prostředků pokud možno přednostně přihlížet při přidělování podpůrných prostředků v porovnání s jinými opatřeními, která byla zkoordinována jen nedostatečně.

k zásadě 6.1.6

Na venkově musejí být infrastruktury služeb veřejného zájmu přizpůsobeny změněné poptávce. Tyto oblasti, které jsou různou měrou zčásti postiženy silnými

migračními tendencemi, jsou rovněž často také oblastmi ekonomicky slabými. Současně bude napříště k dispozici celkově méně státních prostředků k podpoře obcí. Služby veřejného zájmu mají být ale v těchto oblastech přiměřeně zajištěny i za těchto podmínek, což znamená především prostřednictvím příslušných adaptačních opatření.

Pokud není možné zařízení služeb veřejného zájmu včetně technické infrastruktury v jednotlivých lokalitách poskytnout, popřípadě to není účelné, mají být uskutečněna flexibilní řešení v souladu s poptávkou, jako je dočasné poskytování služeb, decentrální nebo mobilní zásobování a likvidace, elektronické služby a další alternativní formy poskytování služeb, a umožněny odchylky od standardů i zvýšenou měrou využity možnosti kooperace a propojení, a to i přeshraniční. Za tím účelem mají rezorty státní vlády a obce vytvořit nezbytné rámcové podmínky včetně potřebných právních podkladů.

Významným předpokladem pro vyvážený rozvoj a atraktivnost venkova je také řádná hospodárná likvidace odpadních vod (minimalizace fixních nákladů, vysoká ekologická kvalita a kvalita života, bezpečnost plánování díky dosažené úrovni kvality). Při plošné likvidaci odpadních vod podle nejnovějšího stavu techniky je proto třeba se zejména na venkově ještě více orientovat na decentrální jednotlivá a mikroekonomická skupinová řešení.

k zásadě 6.1.7

Občanská angažovanost hraje ústřední úlohu při nakládání s následky demografických změn. Zapojením lokálních subjektů mohou být nalezena kreativní řešení pro zajištění služeb veřejného zájmu, která budou přihlížet k zájmům místních lidí a zvýší akceptaci opatření. Občanská angažovanost umožňuje ekonomicky únosné doplňkové nabídky v oblasti infrastruktury, podporuje smysl pro pospolitost a může vést i k novým kvalitám soužití. Občanská angažovanost zde nesmí být považována za náhradu odpovědnosti státu, ale má ji jen doplňovat. Stát a obce musejí vytvořit rámcové podmínky, které podpoří vlastní iniciativu občanů a konkrétní participaci ve smyslu účasti na společnosti. To je nutné k tomu, aby obce udržovaly veřejná místa, na nichž občanská angažovanost zachová komunikační možnosti.

Rezorty státní vlády a jiní poskytovatelé by při poskytování podpůrných prostředků měli pokud možno přednostně přihlížet k opatřením, která budou realizována prostřednictvím občanské angažovanosti - to znamená širokou akceptací na místě.

6.2 Zdravotnictví a sociální péče

- Z 6.2.1** Služby a zařízení v oblasti zdravotnictví a sociální péče mají být rozvíjeny tak, aby mohly být díky široké, rovnocenné a žádané nabídce uspokojeny potřeby obyvatelstva týkající se zdravotní a sociální péče ve všech částech země.
- C 6.2.2** Je třeba usilovat o regionální propojení ambulantní, částečně stacionární a stacionární nabídky, jakož i nabídek z oblasti poradenství, podpory a pomoci na poli sociální a zdravotní péče a vzdělávání.
- C 6.2.3** Je třeba zajistit stacionární péči s pomocí odstupňovaného systému zaopatření a v souladu se specifickými odbornými požadavky. Plánování

lokalit se řídí systémem centrálních míst. Nové lokality nemocnic jsou přípustné pouze v centrálních místech vyšší a střední úrovně, pokud výjimečně jinou lokalitu neospravedlňuje to, že se dané zařízení zaměřuje na specifické obory. Je nutné přihlédnout k požadavkům na dostupnost.

- C 6.2.4** Kvůli zajištění zdravotní a ošetrovatelské péče zejména na venkově je třeba dále rozvíjet integrované a mezisektorové struktury a v souladu s potřebami stabilizovat ambulantní lékařskou a stomatologickou péči poskytovanou smluvními lékaři a smluvními stomatology. Je nutné dodržovat zadání směrnice Spolkového společného výboru o plánování potřebné péče v právě platném znění.

Odůvodnění k části 6.2 Zdravotnictví a sociální péče

k zásadě 6.2.1

Služby v oblasti zdravotnictví, sociální a pečovatelské péče patří ke klíčovým oborům služeb veřejného zájmu, které bezprostředně určují kvalitu života v dílčích oblastech. Mimo jiné sem patří:

- zařízení a služby v oblasti péče o děti a mládež, podpora rodin a pomoc tělesně postiženým
- poskytovatelé služeb jako všeobecné nemocnice a specializované nemocnice, ale i další zdravotnická zařízení a služby,
- poskytovatelé služeb v oblasti domácí lékařské, odborné lékařské a psychologické péče,
- lékárny, resp. zásobování léčivy,
- ambulantní a stacionární pečovatelské služby.

Jednotlivá zdravotnická a sociální zařízení a služby, to znamená stacionární a ambulantní péče v těchto oblastech, ale i nabídky veřejných zdravotnických služeb, se využívají různě v závislosti na specifické skladbě obyvatelstva a specifické sociální struktuře a odlišují se i v požadavcích na zdravotní techniku a organizaci. Z toho vyplývají, ať už v závislosti na obyvatelích či vzdálenosti, rozdílné spádové oblasti. Díky zástupcům příslušných zařízení a služeb má být přítom v přijatelné vzdálenosti ve všech částech země zajištěna a dále rozvíjena široká, rovnocenná a žádaná nabídka přizpůsobená regionálním potřebám. Tato nabídka se má z územního hlediska v první řadě nasměrovat na systém centrálních míst, jestliže specifické odborné požadavky nevyžadují jiné řešení anebo doplnění tohoto lokalizačního systému. Pro zajištění rovnocenné nabídky ve všech dílčích oblastech země je nanejvýš důležité v souvislosti s dostupností zařízení zajistit mobilitu i lidem s pohybovým omezením.

k cíli 6.2.2

V oblasti zdravotnictví a sociální péče i v oblasti vzdělávání s nimi částečně spjaté (např. sociální práce s mládeží na školách) existuje rozmanitá nabídka poradenství, podpory a pomoci nejrozličnějších veřejných a nezávislých subjektů i zástupců soukromých živnostníků. Jde o to je na úrovni regionálních sítí zkoordinovat, zpružnit a v daném regionu sladit. To se týká přiměřených nabídek pro různé skupiny obyvatelstva, jako jsou senioři, lidé s postižením, drogově závislí a psychicky nemocní, lidé mající za sebou migrační minulost, ale i zejména nabídek pro rodiny,

ženy, mládež a děti. Zde se má prostřednictvím různých subjektů a sektorových plánů ve větší míře usilovat o mezioborové kooperační struktury tím, že budou jednak územně sdružena a propojena zařízení, jednak že i služby budou obsahově a organizačně vzájemně sladěny, s cílem zajistit v těchto oblastech efektivní a žádané zaopatření obyvatelstva pokrývající celé území.

k cíli 6.2.3

Základní územní kostrou pro nemocniční péči jsou centrální místa střední a vyšší úrovně. Vedle nemocnic poskytujících klíčovou a maximální péči a lokalizovaných v centrálních místech mají nadregionální spádovou oblast rovněž specializované nemocnice. Přitom nemocnice poskytující všeobecnou péči a specializované nemocnice zajišťují obyvatelům v odstupňovaném systému zaopatření stacionární péči a výrazně se podílejí na ambulanci péči. Plánování lokalit se řídí systémem centrálních míst. Jednotlivé specializované nemocnice a nemocnice poskytující pravidelnou péči sídlí vzhledem ke specifickým oborům a logistice ovšem někdy i v základních centrech a mimo centrální místa. Vhodné, již existující lokality v základních centrech a mimo centrální místa, je-li to nezbytné na základě žádané péče a zejména pak kvůli tomu, aby se zamezilo dalším investicím v možných nových lokalitách nemocnic, mohou být na bázi plánování nemocnic stabilizovány, resp. dále rozvíjeny i v budoucnu.

Demografické změny povedou v nadcházejících letech k výrazným obměnám potřeb v různých oborech. Zejména u nemocnic ve venkovských oblastech dojde ke strukturální změně se silnějším propojením ambulanci, částečně stacionárních a rehabilitačních zařízení. Nemocnice fungují jednak jako hospodářské podniky, které mají vysoké náklady na logistiku v oblasti zásobování a likvidace odpadu, které výrazně narůstají i kvůli nepřetržitému celodennímu třísměnnému provozu během týdne a o nedělích a svátcích, ale i kvůli ošetření v nouzových případech a pohotovostní službě. Na druhou stranu fungují jako zdravotnická zařízení s dalším přílivem pacientů a návštěv. Proto by měly být nemocnice dobře dostupné z větší spádové oblasti i veřejnými dopravními prostředky. To mluví pro to, aby sídlo nových lokalit nemocnic, pokud budou nezbytné pro žádané zaopatření obyvatelstva, bylo v centrálních místech vyšší a střední úrovně.

Se zásadním zaměřením lokalit nemocnic na centrální místa vyšší a střední úrovně se přihlíží také k požadavkům na dostupnost veřejné hromadné dopravy, protože tato centrální místa fungují jako komunikační uzly veřejné hromadné dopravy, zejména pak pro jejich spádové oblasti.

k cíli 6.2.4

Zajistit lékařskou a ošetrovatelskou péči je vzhledem k poptávce lékařů, která má být pokryta, a vzhledem k očekávané rostoucí poptávce, zejména pak ve strukturálně slabých venkovských a městských regionech, velkou výzvou.

Tak například, na pozadí očekávaného zvyšujícího se podílu starších lidí, bude lékařská a ošetrovatelská péče poskytovaná ambulanci službami a stacionárními zařízeními klást značné požadavky na příslušné zástupce těchto služeb. Aby bylo možné tyto požadavky zvládnout, platí pro oblast péče nejdříve zásada „ambulanci péče před péčí stacionární“, to znamená, že lidé vyžadující péči by měli mít možnost žít pokud možno co nejdéle ve svém domácím prostředí a dostávat péči v rámci ambulanci služeb. Navíc je v budoucnu ve větší míře nutné, aby služby a zařízení zdravotní a ošetrovatelské péče vzájemně spolupracovaly, spojovaly své nabídky a vzájemně se propojovaly. To zahrnuje také využití nových forem ambulanci zdravotnických a sociálních služeb (např. nelékařský praktický asistent,

obecní sestra, ošetření v ambulancích s důrazem na geriatrii), jakož i využití telemedicíny. Další rozvoj integrovaných a mezisektorových struktur zaopatření je důležitý zejména pro venkov, měl by být ale použit krom jiného i v hustěji osídlených oblastech, zejména pak sloučením služeb a výkonů ve zdravotnických centrech v centrálních místech. Navíc jde o to, zlepšit ambulantní geriatrickou péči. Již nyní je hustota poskytované péče trvale usídlenými geriatrickými lékaři nedostatečná. Během příštích deseti let je nutno počítat s výrazným nárůstem geriatrických pacientů.

V důsledku věkové skladby lékařů a nízkého počtu domácích a specializovaných lékařů, kteří jsou ochotni usadit se v regionech, v nichž hrozí, že se nebude dostávat péče, je ohroženo zajištění lékařské péče především na venkově. To se dotýká i veřejné zdravotní péče. Zejména pak doplňování míst v případě dětských a dorostových lékařů v plošných krajích se setkává s neshodami, jimž je nutné čelit vhodnými opatřeními.

Sdružení smluvních lékařů zdravotních pojišťoven Saska musí při plánování potřebné péče dodržovat coby základ „Směrnice Spolkového společného výboru o plánování potřebné péče a pravidlech pro stanovení nadbytku a nedostatku v rámci péče poskytované smluvními lékaři zdravotních pojišťoven (Bedarfsplanungs-Richtlinie)“ v právě platném znění (nyní z 20. prosince 2012).

Sdružení smluvních lékařů zdravotních pojišťoven Saska, které je pověřeno zajištěním ambulantní lékařské péče, další kompetentní orgány ve zdravotnictví jako státní zdravotní pojišťovny a státní a komunální orgány, by měly společně usilovat o to a vytvářet podněty k tomu, aby byla na venkově zajištěna celoplošná péče domácími a specializovanými lékaři. Jde o to, dále rozvíjet nástroje, jako je například podpora při studiu poskytovaná formou stipendia budoucím venkovským lékařům ochotným studovat s cílem vybudovat u nich včas vazby.

6.3 Systém výchovy a vzdělávání, věda

- Z 6.3.1** Všude má být zajištěn přístup k rovnocenným a efektivním nabídkám vzdělání dostupným z přijatelných vzdáleností. Nabídky celodenní péče o děti mají být udržovány celoplošně, v blízkosti bydliště a v souladu s poptávkou. Zejména pak u škol má zůstat zajištěno úzké zaměření sídla na centrální místa v souladu s veřejnou poptávkou.
- C 6.3.2** Základní školy mají být k dispozici ve všech centrálních místech, je-li po nich veřejná poptávka. Kromě toho mohou být základní školy vedeny i v jiných obcích, je-li po nich veřejná poptávka.
- Z 6.3.3** Síť celodenních dětských zařízení, zejména pak mateřských škol a školních družin, se má při zapojení obcí a nezávislých subjektů řídit sítí základních škol.

- C 6.3.4** Vyšší školy¹ mají být k dispozici v centrálních místech vyšší a střední úrovně, jakož i v případě přijatelné spádové oblasti v základních centrech a v obcích se zvláštní funkcí v oblasti vzdělávání vyššího školství¹. Kromě toho mohou být vyšší školy¹ vedeny také v jiných obcích, je-li po nich veřejná poptávka.²
- C 6.3.5** Gymnázia mají být k dispozici v centrálních místech vyšší a střední úrovně, ale i v případě přijatelné spádové oblasti v základních centrech se zvláštní funkcí v oblasti vzdělávání (gymnázia). Kromě toho mohou být gymnázia vedena i v jiných obcích, je-li po nich veřejná poptávka.
- C 6.3.6** Učňovské školy a mezipodniková odborná učňovská zařízení mají být k dispozici v centrálních místech vyšší a střední úrovně, ale mohou být v případě, že je po nich veřejná poptávka, i v základních centrech. Pokud to není možné, má být zajištěna nabídka v přijatelně dostupné vzdálenosti.
- C 6.3.7** Zvláštní a speciální školy mají být k dispozici v souladu s poptávkou v centrálních místech vyšší a střední úrovně a v případě, že je po nich veřejná poptávka, mohou být rovněž mimo centrální místa vyšší a střední úrovně. Přitom je třeba vzít v úvahu odborné úkoly integrace žáků vyžadujících zvláštní pedagogickou péči. V centrálních místech vyšší a střední úrovně je třeba vytvořit pro každý typ školy v souladu s poptávkou minimálně jednu všeobecně vzdělávací školu coby místo integrace.
- C 6.3.8** Školy druhé vzdělávací úrovně (večerní forma), národní vysoké školy anebo jiná zařízení dalšího vzdělávání mají být k dispozici v centrálních místech vyšší a střední úrovně.
- C 6.3.9** V oblasti osídlené lužickosrbským obyvatelstvem mají být, v souladu se zvláštními potřebami, k dispozici v dostatečném rozsahu a v požadované kvalitě nabídky dvojjazyčných celodenních dětských zařízení a školská vzdělávací zařízení, ale i volnočasová střediska mládeže. Vedle toho, že plní své zákonem stanovené úkoly, mají podporovat lužickosrbskou identitu a aktivní dvojjazyčnost.
- C 6.3.10** Stávající univerzity, umělecké a odborné vysoké školy, ale i Státní školní akademie Profesní akademie Saska je třeba dále rozvíjet jen v místě jejich výskytu.
- Z 6.3.11** Univerzity, odborné vysoké školy, státní školní akademie a mimouniverzitní výzkumná zařízení mají spolupracovat mezi sebou navzájem, ale i s výzkumnými a výrobními podniky, zejména pak regionálního hospodářství.

¹ Podle druhého nařízení Saského státního ministerstva kultu o změně školního řádu na středních a večerních středních školách z 20. února 2013 (saské sbírky zákonů a nařízení str. 123) zavádějí školy typu středních škol od 1. srpna 2013 označení vyšší škola

² Na základě očekávané změny chování při přechodu ze základní školy na školy, na nichž lze pokračovat ve vzdělávání, je v důsledku pozměněného doporučení ohledně vzdělávání až do školního roku 2014/15 včetně nutno upustit od odejmutí spoluúčasti u středních/vyšších škol dle usnesení zemského sněmu z 15. prosince 2010, formulář 5/4498 k formuláři 5/4251 (školské moratorium).

Z 6.3.12 Nová výzkumná zařízení mají být zřizována v lokalitách, v nichž může být zajištěna úzká spolupráce zejména s hospodářstvím anebo univerzitami a odbornými vysokými školami.

Odůvodnění k 6.3 Systém výchovy a vzdělávání, věda

k zásadě 6.3.1

Přístup k rovnocenným a efektivním nabídkám vzdělání ve všech částech země a v přijatelně dostupné vzdálenosti je nejdůležitějším článkem služeb veřejného zájmu. Efektivní a na kvalitu zaměřená síť škol a nabídek celodenní péče o děti, ale i přístup k různým možnostem vzdělání a dalšího vzdělávání odpovídající požadavkům, které vyplývají z hospodářského a společenského vývoje, jsou důležitým potenciálem rozvoje Saska a tudíž podmínkou pro zajištění rovnosti vzdělání a rovnosti šancí. V této souvislosti je třeba mít na zřeteli zejména i začlenění lidí s postižením a bez postižení a rovné šance pro ně tím, že se budou dále rozvíjet integrační nabídky. Přitom se má usilovat i o těsné propojení s celodenními dětskými zařízeními, školami a nabídkami podpory.

Statistické vykazování lokalit veřejných škol probíhá na základě školského zákona pro Svobodný stát Sasko (SchulG) ve znění vyhlášky ze dne 16. července 2004 (saské sbírky zákonů a nařízení str. 298), naposledy změněné článkem 2 odst. 10 zákona z 19. května 2010 (saské sbírky zákonů a nařízení str. 142, 144), v rámci plánovaných sítí škol, které byly vypracovány okresy a městy se statutem okresu a předány Saskému státnímu ministerstvu kultu ke schválení. Pokud pro to existuje veřejná poptávka dle definice školského zákona, jsou komunální zřizovatelé škol povinni zřídit a vést veřejnou školu.

Nabídky celodenní péče o děti (jesle, mateřské školy, školní družiny a denní péče o děti) musí být k dispozici adekvátně k regionálnímu vývoji obyvatelstva a pamatující zvláště na blaho dítěte, to znamená, že musí být i v přijatelně dostupné vzdálenosti, ale i na potřeby zákonných zástupců. Celodenní péči o děti je třeba udržovat v souladu s poptávkou coby nabídku k integraci. Plánování sítí škol je podstatnou měrou ovlivněno územním rozdělením a strukturou obyvatelstva. Síť centrálních míst na venkově představuje v závislosti na typu školy vždy základní síť odůvodněnou kritérii územního plánování pro územní rozdělení školských stanovišť coby orientaci pro plánování sítě škol. Plánování sítě škol musí být propojeno s plánováním péče o mládež, zejména pak se sektorovými plány pro celodenní dětská zařízení.

Organizováním veřejné hromadné dopravy mají zřizovatelé zajistit přepravu žáků, aby cesty do té které nejbližší položené veřejné školy příslušného typu způsobilé přijímat žáky byly přijatelné. V souvislosti s tím mají být také vzájemně úzce sladěny časy vyučovacích hodin (začátek a konec vyučování), resp. časy, kdy je dítě v opatrování (začátek a konec péče ve školní družině), a intervaly v jízdním řádu s přihlédnutím k organizačním požadavkům školy. Pro organizování veřejné hromadné dopravy platí coby orientační maximální doby jízdy (čistá doba jízdy včetně případné doby potřebné k přestupu, bez čekání před vyučováním nebo po něm, resp. péče ve školní družině, jednoduché trasy) v trvání 30 minut pro základní školy a 45 minut pro vyšší školy a gymnázia.

k cíli 6.3.2

Základní školy mají být žákům dostupné na únosně dlouhé cestě do školy. Zákonný cíl vzdělávat a vychovávat může být zpravidla splněn jenom tehdy, pokud

je k tomu dosaženo dle školského zákona potřebného počtu žáků ve všech stupních tříd. Při zřizování základních škol mimo centrální místa je nutné respektovat to, že nesmí být ohrožen počet základních škol v centrálních místech. Ve výjimečných případech může centrální místo smluvně sjednat se sousední obcí, že se místo výuky žáků základní školy centrálního místa bude nacházet v této sousední obci.

k zásadě 6.3.3

Poloha celodenních dětských zařízení, zejména pak mateřských škol a školních družin, a základních škol má podporovat odbornou spolupráci. Základní školy a školní družiny mají být žákům dostupné v přijatelné vzdálenosti. V souladu se Z 6.3.1 mají být k dispozici celodenní dětská zařízení i v obcích, v nichž není žádná základní škola, ale je v nich poptávka po zajištění celodenní péče o děti.

k cíli 6.3.4

V rámci saských vyšších škol¹ lze ukončit jak reálnou školu, tak i kvalifikovaný 2. stupeň základní školy a 2. stupeň základní školy. Vyšší školy¹ musí být vedeny vždy minimálně jako dvoutraktové školy². K tomu potřebný počet žáků je zpravidla k dispozici v centrálních místech vyšší a střední úrovně s jejich spádovými oblastmi, ale i v některých základních centrech. Při zřizování vyšších škol¹ mimo centrální místa je nutné dbát na to, aby nebyl ohrožen počet vyšších škol¹ v centrálních místech a při zřizování v centrálních místech pak počet vyšších škol¹ ve výše řazených centrálních místech.

k cíli 6.3.5

Gymnázia mají vzhledem k jejich funkci v porovnání se základními a vyššími školami¹ větší spádovou oblast; jejich lokality se proto nacházejí převážně v centrálních místech vyšší a střední úrovně, která je třeba stabilizovat aby stanoviště pro tyto školy. Při zřizování gymnázií mimo centrální místa vyšší a střední úrovně je nutné dbát na to, aby nebyl ohrožen počet gymnázií v centrálních místech vyšší a střední úrovně. Sportovní gymnázia, resp. dislokovaná pracoviště se sportovním profilem mohou být k dispozici rovněž v jiných lokalitách v souladu s regionálními zvláštnostmi a odbornými požadavky. Gymnázia je nutno vést vždy minimálně třítraktově.

k cíli 6.3.6

Učňovské školy mají velkou spádovou oblast a mohou být zpravidla nabízeny pouze v centrálních místech vyšší úrovně (centrální místa vyšší a střední úrovně), kde jsou také dobře dostupné prostředky veřejné dopravy. Jde o to, rozprostřít nabídky učňovského vzdělávání s přihlédnutím k rostoucím požadavkům na odbornost a kvalifikaci na pracovním trhu hojně tak, aby tím byl trvale zvýhodněn ekonomický vývoj příslušné oblasti. Učňovských škol mimo tato centrální místa je zapotřebí zejména v případě, že je vzdělání vázáno na určité lokální předpoklady podmíněné určitou profesí anebo pokud existuje zvláštní obsahový odkaz vzdělání na danou lokalitu.

¹Podle druhého nařízení Saského státního ministerstva kultu o změně školského řádu na středních a večerních středních školách z 20. prosince 2013 (saské sbírky zákonů a nařízení str. 123) zavádějí školy typu středních škol od 1. srpna 2013 označení vyšší škola.

²Na základě očekávané změny chování při přechodu ze základní školy na školy, na nichž lze pokračovat ve vzdělávání, je v důsledku pozměněného doporučení ohledně vzdělávání nutno upustit až do školního roku 2014/15 včetně od odejmutí spoluúčasti u středních/vyšších škol dle usnesení zemského sněmu z 15. prosince 2010, formulář 5/4498 k formuláři 5/4251 (školské moratorium).

k cíli 6.3.7

Zvláštní školy je nutné udržovat na příslušných centrálních místech podle odborné potřeby. Při volbě lokality je nutné především uvážit zájmy příslušných škol z hlediska sociálních zařízení, které vyžadují obzvláště blízký životní prostor a jsou případně v kontextu s ostatními sociálními nabídkami pomoci v oblasti pomoci mládeži. Je nutné usilovat o prostorově vyvážený rozvoj, při němž je k dispozici ve vyšších centrech a v každém středním centru podle potřeby a v únosné dostupnosti pro každý druh všeobecného vzdělávání alespoň jedna škola jako integrační lokalita. Realizace inkluze dle UN-BRK ve Svobodném státě Sasko je dlouhodobým procesem, který se nevyhnutelně projeví na síti škol ve všech oblastech vzdělávání. Cílem je, aby vedle zvláštních škol byla k dispozici v únosné dostupnosti také jiná všeobecně vzdělávací škola, na niž je možné společně vzdělávat i nepostižené děti při současném zohlednění pomoci na základě požadavků speciální pedagogiky. Kromě vzdělávání místních žáků bude zvláštní škola od nynějška působit ještě významněji jako kompetenční centrum, které poskytuje odbornou podporu žákům a učitelům při realizaci integrace v běžné škole.

k cíli 6.3.8

Občané mají větší potřebu získávat další znalosti, schopnosti a dovednosti v pracovní, kulturní, politické a vědecké oblasti, aby tak dostáli požadavkům plynoucím ze zaměstnání a každodenního pracovního nasazení, mohli aktivně utvářet svůj volný čas („celoživotní vzdělávání“) a posilovat svoji občanskou angažovanost. Aby i na venkově měli lidé k dispozici (ve smyslu vzdělávání a rovných příležitostí) přístup k institucím dalšího vzdělávání, měly by být posíleny stávající diferenciované nosné struktury a územně vyvážená síť příslušných zařízení, jako jsou například lidové školy dalšího vzdělávání, církevní zařízení a knihovny, v nichž jsou k dispozici vyšší a střední centra s odpovídajícím napojením na veřejnou hromadnou dopravu. Nízkoprahové nabídky dalšího vzdělávání, které jsou k dispozici například v domácích lidových školách dalšího vzdělávání, by v případě potřeby měly být udržovány prostřednictvím příslušných nositelů i v základních centrech. Školy druhé vzdělávací větve by měly být k dispozici ve vyšších centrech a v případě veřejného zájmu i ve středních centrech.

k cíli 6.3.9

Nabídka hlídání dětí a školních vzdělávacích zařízení a také volnočasových zařízení mládeže jsou důležitým základním pilířem zachování a dalšího rozvoje lužickosrbského jazyka a identity. S výjimkou několika klíčových oblastí žijí Lužičtí Srbové v relativně roztroušených oblastech. Platí, že tuto skutečnost je nutné respektovat v podobě přiměřených pedagogických nabídek a obzvláště vysoké míry spolupráce územních správních celků v oblasti lužickosrbského osídlení.

k cíli 6.3.10

Univerzity, umělecké a vysoké odborné školy a státní studijní akademie Saské profesní akademie plní na základě vlastních vzdělávacích, vědecko-politických a také uměleckých úkolů významné strukturálně politické funkce. Působí na základě neustálého vzdělávání vysoce kvalifikovaných odborných sil a také díky spolupráci s mimouniverzitními výzkumnými zařízeními jako důležitý místní faktor při náborech lidí do inovativních hospodářských odvětví. Přispívají k atraktivitě jednotlivých měst a regionů a působí proti odlivu obyvatelstva. Svobodný stát Sasko disponuje vybudovanou infrastrukturou vysokých škol zřízených dle potřeby. Na základě demografického rozvoje lze předvídat, že počty studentů v Sasku se opět navrátí na předchozí úroveň. Z hlediska zemského plánování proto není zřejmá žádná potřeba dalších

vysokoškolských lokalit. Abychom předešli oslabení tradičních vysokoškolských lokalit, je třeba novostavby a rozšíření, stejně jako opatření rozvoje stávajících vysokých škol a studijních akademií realizovat pouze v těch městech, kde jsou tato zařízení již k dispozici. To zahrnuje také stavební opatření na jiných místech v oblastech příslušných měst.

k zásadě 6.3.11 a 6.3.12

Vysoké školy a univerzitní výzkumná zařízení působí jako inovační motivátory a kromě toho stimulují také místní hospodářství. Pomocí vytvořených shluků a sítí a také jiných forem vzájemné spolupráce a díky výzkumným a výrobním podnikům a dalším regionálním aktérům je podporován přenos vědeckých poznatků a technologií do hospodářských podniků v daném regionu, kde je možné výsledky výzkumu realizovat v praxi. Zachování a další rozvoj mimouniverzitních výzkumných zařízení nabývá se zřetelem na další zvyšování inovačních sil Svobodného státu Sasko obzvláštního významu. Abychom dosáhli synergických efektů a efektivního propojení výzkumného potenciálu a zamezili přitom roztržitosti stávajících výzkumných sil, měla by být zřízena nová výzkumná centra v blízkosti hospodářských podniků nebo již stávajících vysokých škol. Toto platí pro aglomerace i pro venkovské oblasti.

6.4 Kultura a sport

Kultura

- Z 6.4.1** Kulturní rozmanitost a význam Saska s jeho sítí kulturních zařízení a památek propojených s místními kulturními tradicemi by měly být zachovány a dále rozvíjeny na centrálních místech a v prostorách ve své historicky rozvinuté různorodosti prostřednictvím podpory oprávněných, výkonných a financovatelných struktur. Měly by být podporovány a propagovány zvláštnosti sídelní oblasti Lužických Srbů a lužickosrbská kultura, tradice a jazyk, kterým by se mělo dostat příslušné ochrany a péče.
- Z 6.4.2** Rozvoj kulturních zařízení s regionálním významem v kulturních oblastech
- Chemnitz, Lipsko, Drážďany (městské kulturní prostory) a
 - Vogtland - Cvikov, Krušné hory - Střední Sasko, oblast Lipska,
 - Míšeň - Saské Švýcarsko - Východní Krušné hory, Horní Lužicko - Dolní Slezsko/Hornja Łužica-Delnja Šleska (venkovské kulturní prostory)
- by se měl orientovat na systém lokalit centrálních míst.
- C 6.4.3** Je nutné usilovat o propojení veřejných a soukromých kulturních zařízení a iniciativ a také o zintenzivnění přeshraniční kulturní výměny a péče o kulturu.
- Na základě spolupráce mezi kulturními zařízeními a školami by měl být zvýšenou měrou využíván potenciál školní a mimoškolní kulturní tvorby.

Sport

- Z 6.4.4** Sít' sportovišť a sportovních zařízení by měla být navržena tak, aby obyvatelům všech oprávněných sociálních a věkových skupin ve všech částech země byla v únosné vzdálenosti k dispozici nabídka sportovních příležitostí. Přitom by měla být na centrálních místech k dispozici sportoviště a sportovní zařízení s meziměstským významem. Pro tato sportoviště a sportovní zařízení by měly být zohledněny požadavky na začlenění infrastruktury.
- C 6.4.5** Při komunálním plánování a podpoře sportovní infrastruktury je nutné vycházet z plánů na rozvoj sportovišť nebo srovnatelných regionálních odsouhlasených konceptů. Při tom je nutné ověřit, do jaké míry lze do budoucna plánovat provoz, rekonstrukce a novou výstavbu komunálních sportovišť (především pak výstavbu lázní) svým významem přesahujících příslušnou komunitu. Obzvláštní význam v meziměstské koordinaci by měl ale také sehrávat rozvoj plošných a dráhových sportovišť ve volné krajině.

Odůvodnění k části 6.4 Kultura a sport

Kultura

k zásadě 6.4.1

Péče o umění a kulturu a zajištění mnohostranné kvalitní a na publikum orientované nabídky pro obyvatelstvo je důležitou součástí kvality života a zároveň významným místním potenciálem pro hospodářství a turismus v Sasko. Stejně tak to platí pro stavební a umělecké památky a také pro archeologické relikty kulturní krajiny, jež významně přispívají k identitě země a vnímání návštěvníků. Při tom má zvláštní význam ochrana, péče a další rozvoj průmyslově-kulturního zemského dědictví.

V kulturním prostoru Horní Lužice – Dolní Slezko / Hornja Łužica-Delnja Šleska je třeba zachovat jedinečná lužickosrbská kulturní zařízení a při další výstavbě kulturních zařízení respektovat požadavky na dvoujazyčnost a na zvláštní vyjádření kulturních tradic Lužických Srbů (viz také Z 1.1.2). Ohraničení lužickosrbské sídelní oblasti je vyznačeno na mapě 12.

k zásadě 6.4.2

Saská kulturní krajina se mimo jiné vyznačuje hustou sítí divadel, orchestrů, muzeí, knihoven, hudebních škol a dalších kulturních zařízení.

Vedle diferencované kulturní nabídky ve větších městech přispívají na venkově malé nabídky a iniciativy různou finanční zodpovědností a různorodostí kulturních míst a zařízení k tomu, že je Sasko vnímáno jako kulturní země a lidé zde rádi bydlí i na venkově. Decentralizace kulturních úloh založená na vytváření kulturních prostorů (zákon o kulturních prostorech v Sasku [Saský zákon o kulturních prostorech – SächsKRG] ve znění vyhlášky z 18. srpna 2008 [SächsGVBl. str. 539], naposledy novelizované článkem 15 zákona z 15. prosince 2010 (SächsGVBl. str. 387, 398)), podporuje komunální zodpovědnost za udržování a rozvoj kulturních zařízení a nabídky se souvisejícími kulturními a politicko-vzdělávacími úkoly a turistickými nároky.

Zástupci kulturních prostor rozhodnou dle své vlastní zodpovědnosti a podle regionálně rozdílných struktur o podpoře regionálně významných zařízení a opatření. Nebude-li o prostorových preferencích rozhodnuto na základě jiných, odborně podložených kritérií, měla by se příslušná místa těchto zařízení orientovat dle systému centrálních míst, a zajistit tak plošnou dosažitelnost a efektivní provoz těchto zařízení.

k cíli 6.4.3

Kvůli snižování nákladů a zvyšování efektivity jsou nabízena výkonově orientovaná řešení spolupráce a sítě překračující svým významem nositele i příslušnou komunitu. Kulturní zařízení by měla nezávisle na své finanční zodpovědnosti usilovat o vzájemnou spolupráci a také o spolupráci s jinými institucemi. Bude-li to nutné, měly by za tímto účelem navzájem spolupracovat i saské kulturní prostory.

Určité regiony s okrajovou polohou hraničící se zeměmi Braniborsko, Sasko - Anhaltsko, Svobodným státem Bavorsko a Durynsko a také s Polskem a Českou republikou přejímají důležité úlohy přeshraniční kulturní práce.

Spolupráce kulturních zařízení a škol v kulturním vzdělávání mládeže a dětí by měla být v budoucnu výrazněji podporována.

Sport

k zásadě 6.4.4

Sportoviště a sportovní zařízení jsou díky výchovným, zdravotním a sociálním účinkům sportu důležitou součástí služeb veřejného zájmu, jež jsou k dispozici obyvatelstvu ve všech částech země. Zvyšují obytnou i volnočasovou hodnotu oblastí a měly by brát v úvahu požadavky masového, školního i výkonového sportu při zohlednění kulturních a turistických aspektů. Zájem volnočasových sportovců využívat veřejnou infrastrukturu (například cesty, místa, jezera a řeky) k provozování sportu by měl být v budoucnu zohledněn osobami zodpovědnými za plánování.

Zřizování nových sportovišť pro masový a dorostový sport ve spojení s většími školními lokalitami je považováno za smysluplné. Sportoviště a sportovní zařízení s meziměstským významem (tj. o větší velikosti, s určitým počtem míst pro diváky nebo vhodností pro určité sporty) by měla být umístěna ve vyšších a středních centrech ve spojení se školními lokalitami. Tím bude zajištěna dostatečně velká spádová oblast a také příhodná návaznost na dopravu (také s veřejnou hromadnou dopravou). Výjimkami z upřednostňované orientace na centrální místa jsou sportoviště a sportovní zařízení navázaná na určité místní předpoklady, například dráhy pro závodní saně a boby, podpůrné lokality pro biatlon nebo centra pro intenzivní sportovní trénink. V případě odpovídající polohy sportovišť a sportovních zařízení se nabízí přeshraniční organizace sportovních aktivit a využití příslušných sportovních zařízení.

k cíli 6.4.5

Na pozadí demografických změn, které na malém území probíhají různě, a úbytku finančních zdrojů je ze strany obcí a okresů nutné dlouhodobě založené koncepční a v regionálním měřítku odsouhlasené plánování. Tím bude zajištěna nabídka sportovišť podle aktuální poptávky.

30. konference ministrů tělovýchovy na téma „Demografická proměna a vývoj sportu“ v roce 2006 komunálním územně správním celkům „naléhavě doporučila, aby připravily plány na podporu rozvoje sportu, propojily je s ostatními komunálními plány infrastruktury a zorganizovaly regionální koordinační procesy“.

Toto doporučení konference ministrů tělovýchovy již Saské státní ministerstvo kultury zachytilo ve směrnici Saského státního ministerstva kultury na podporu sportu (směrnice na podporu sportu) z 5. května 2009 (SächsABl. str. 890) naposledy ve správním předpisu z 16. prosince 2011 (Saský úřední věstník - SächsABl. SDr. str. 1 776). Podle této směrnice budou podporovány stavební práce na sportovištích od celkové hodnoty překračující 125 000 EUR již jen v případech, kdy žadatel zároveň předloží plán rozvoje sportovišť s okresním nebo komunálním významem. Saské státní ministerstvo kultury ve svém konceptu podpory sportu ve Svobodném státě Sasko na rok 2009 výslovně zdůrazňuje nutnost předložení plánů na rozvoj sportovišť s komunálním, resp. regionálním významem. Tyto plány by měly (vedle zajištění dlouhodobé, na demografický rozvoj orientované a dle poptávky stanovené infrastruktury sportovišť) obsahovat také předpovědi k výhledově vznikajícím provozním nákladům a nákladům na novou výstavbu a rekonstrukční opatření.

Co se týče kritéria finanční zodpovědnosti, je u sportovišť zpravidla nutné zohlednit mezikomunální potřebu. Aby zde bylo dosaženo synergických efektů a sportoviště mohla být provozována ekonomicky, je u sportovišť nutné zajistit nadregionální význam. Tak budou samotný provoz i rozhodnutí o rekonstrukci nebo příslušné nové výstavbě chápány jako mezikomunální úloha, která bude případně realizována i při spolupráci. To obzvláště platí v případě krytých plováren, které pro obce představují vysoké náklady.

V souvislosti se zvyšující se individualizací sportu je nutné orientovat plánování rozvoje sportu čistě na sportoviště a sportovní zařízení a na prostor pro pohyb ve volné krajině. Především pak dráhový pohybový prostor, jako je například nordic-walking, či tratě pro horská kola, by měl být plánován (bude-li to třeba) s významem přesahujícím danou komunitu.

6.5 Veřejná správa, soudnictví, vnitřní bezpečnost a veřejný pořádek, obrana

- Z 6.5.1** Ve všech dílčích oblastech mají být zajištěny veřejné služby prostřednictvím dlouhodobě výkonných územních a správních struktur.
- Z 6.5.2** Instituce veřejné správy, soudnictví, vnitřní bezpečnosti a veřejného pořádku (policie, hasiči a záchranná služba) mají být prostorově rozmístěny tak, aby ve všech částech Saska byly veřejné služby zajištěny v dostatečné míře, byly blízké občanům i ekonomickým subjektům.
- C 6.5.3** Služby veřejné správy s nadmístním významem pro obyvatelstvo a pro ekonomické subjekty je potřebné poskytovat v centrálních místech.
- C 6.5.4** Ozbrojeným silám je nutné umožnit zachování a přiměřené využívání existující infrastruktury, v případě potřeby také vytvoření nové infrastruktury. Nová vojenská zařízení je potřebné zřizovat mimo prostor městských aglomerací. Tato zařízení se musejí začlenit do dané hospodářské a sociální struktury dílčích oblastí a vhodných centrálních míst, jakož i do krajinného a místního rázu. Pro vojenská zařízení je třeba podle možností využívat jediné plochy s nízkou hodnotou pro zemědělské a lesnické účely, jakož i s nízkou ekologickou hodnotou. Plochy, které již nejsou vojensky využívány, je potřeba sanovat a dále je vhodným způsobem znovu využívat.

Z 6.5.5 V rámci svých stanovených vojenských účelů musí být výcvikové plochy využity tak, aby byly minimalizovány škody na životním prostředí. Přitom mají být vyrovnány nevyhnutelné škody na životním prostředí a rušivé vlivy na životní prostředí, pokud možno opatřeními ochrany přírody a péče o krajinu.

Odůvodnění k části 6.5 Veřejná správa, soudnictví, vnitřní bezpečnost a veřejný pořádek, obrana

k zásadě 6.5.1

Ze změněných rámcových podmínek, zejména v důsledku demografických změn, vyplývají pro obce a jimi zřízené či jimi ovládané právnické osoby důležité konsekvence:

- rostoucí rozpor mezi (klesajícím) počtem obyvatel a (rostoucími) náklady na údržbu veřejných služeb,
- dodatečné výdaje na restrukturalizaci infrastruktury v důsledku stárnutí obyvatelstva,
- pokles komunálních příjmů, který je alespoň částečně spojen s klesajícím počtem obyvatel.

Mimo to také pro komunální sektor existují požadavky na přizpůsobení, a to kvůli měnícím se finančním možnostem a kvůli přibývajícím konkurenci lokalit. Kvalitativní a kvantitativní požadavky na obecní správu nadále porostou.

Je potřebné podporovat tvorbu moderních, trvale výkonných územních a správních struktur na obecní úrovni a zajišťovat trvalý výkon působnosti obcí na celém území Saska. Vůdčím principem prostorového uspořádání je zde funkčně diferencovaný systém centrálních míst a jejich spádových oblastí.

k zásadě 6.5.2

Prostorově vyvážené rozmístění úřadů, soudů a jiných justičních orgánů ve všech dílčích oblastech země zohledňuje požadavky správy, která má být blízko od občanů i od ekonomických subjektů. Tvorba rovnocenných životních podmínek zahrnuje také veřejnou bezpečnost a pořádek, neboť objektivní bezpečnostní situace a subjektivní pocit bezpečnosti mohou ovlivnit kvalitu lidského života. Navzdory klesajícímu počtu obyvatel má blízkost občanům a orientace na komunitu velkou prioritu. Policie zůstane přítomna na svých dosavadních stanovištích, a to také ve venkovském prostoru, včetně pohraničních regionů.

Mimořádný význam náleží ochraně života a zdraví obyvatel, jakož i ochraně zvířat a materiálních hodnot. Rovněž je nutné čelit ekologickým hrozbám a událostem způsobujícím velké škody. K tomu je nutné zajistit výkonnou síť centrálního integrovaného záchranného systému, záchranářů, hasičských sborů a jednotek pro ochranu před katastrofami, která vyhovuje jak stavu medicíny a techniky, tak i požadavkům na hospodárnost.

Tím je naplněna zásada územního plánování dle § 2 odst. 2 č. 7 ROG, podle níž je kromě prostorových požadavků armády nutné počítat také s potřebami civilní ochrany.

Pro zajištění rychlé pomoci v případě nouze, a to i při událostech způsobujícím velké škody, je nutné využívat zejména možnosti komunální a přeshraniční spolupráce.

Při zohlednění místní situace má být zajištěno, že v případě výskytu přírodních či jiných katastrof bude udržována taková infrastruktura, která je významná pro ochranu před katastrofami a pro veřejnou bezpečnost. V této souvislosti platí také zásada územního plánování dle § 2 odst. 2 č. 3 ROG, podle které je nutné počítat s ochranou kritické infrastruktury.

k cíli 6.5.3

Zajišťování veřejných služeb blízkých občanům znamená zejména také nutnost udržovat výkonnou správu s co největším počtem služeb na jednom místě, zajištění dostupnosti a otevíracích dob pro klienty, jakož i využití potenciálu výpočetní techniky při poskytování služeb. Přitom je nutné vyhovět požadavkům na komunikaci občanů, jakož i podnikatelů pomocí správních služeb založených na využití internetu, změnám ve skupinách uživatelů podmíněným demografickým vývojem a finančním možnostem prostřednictvím nákladově hospodárného vyřizování agendy. Upřednostňované poskytování správních služeb nadmístního významu v centrálních místech je pro obyvatele velmi významné, protože vazba na lokalitu a co nejlepší dosažitelnost infrastruktury veřejných služeb v centrálních místech podporuje propojování vyřizování každodenních záležitostí, jako nákupů, s využíváním služeb veřejné správy. Centrální místa poskytují své výhody intenzivnějších kontaktů pomocí vazeb mezi službami nadmístního významu také ekonomickým subjektům. Tyto vazby navíc pomáhají efektivnějšímu využití veřejných finančních prostředků.

k cíli 6.5.4

Podle zásady územního plánování v § 2 odst. 2 č. 7 ROG je třeba brát v úvahu prostorové požadavky obrany a civilní ochrany. To ovšem také v rámci regionálního plánování vyžaduje dostatečné zohlednění vojenských zařízení, stejně jako daný rozsah ochrany dle působnosti zákona.

K datu sestavení plánu existují následující vojenská zařízení:

- vojenský újezd Horní Lužice,
- posádková cvičiště Gelobtland a Dreibrüderhöhe (Marienberg),
- posádková cvičiště Altenhain a Dittersbach (Frankenberg),
- posádkové cvičiště Delitzsch,
- posádkové cvičiště Bad Düben,
- hlavní sklad munice Mockrehna (plánované uzavření).

V případě vojenského újezdu je potřebné respektovat chráněné náhradní a spojovací plochy, které jsou v plánu těžby hnědého uhlí Nochten/Wochozy zabezpečeny jako prioritní oblasti.

Nemovitosti Bundeswehru je třeba v rozvojových plánech znázornit, případně definovat, v podobě textové i grafické jako zvláštní území.

I nadále je žádoucí zachování a případně zajištění dostatečného počtu různých vojenských zařízení. Z dnešního pohledu může být přitom výjimkou nová výstavba větších vojenských zařízení, jako jsou cvičiště, sklady, letiště, kasárna a podobně. Základní rozhodovací rámec pro zajištění lokalit stávajících a případných nově postavených zařízení tvoří strukturální účinky, hustota zalidnění, hodnota ekosystému a krajinného rázu, jakož i orientace na územně strukturální podmínky a požadavky. Vzhledem

k někdy značné prostorové náročnosti vojenských objektů by – pokud je to možné – neměly být při nové výstavbě vojenských objektů využívány vysoce kvalitní půdy. V úvahu tedy přicházejí v první řadě půdy ležící ladem nebo marginální půdy vyloučené z obhospodařování, pokud ovšem nemají žádný zvláštní význam z důvodu ochrany přírody nebo z ekologického hlediska. Po ukončení vojenského využití by měla být dostatečná část plochy zajištěna pro potřeby ochrany přírody a mělo by s ní být odpovídajícím způsobem nakládáno.

Rozmístění ozbrojených sil a role příslušných lokalit je důležitým lokalizačním faktorem pro dílčí území Saska (viz také kapitola 1.4 Obce se speciální komunitní funkcí). Opatření ke snížení stavu a ke stažení ozbrojených sil ovlivňují velkou měrou trh práce, jakož i hospodářsko-politické a sociálně-politické struktury v dotčených oblastech. Pokud tomu nebudou bránit žádné nezbytné potřeby armády, je třeba tyto aspekty obzvláště zohlednit při eventuálních podpurných opatřeních.

k zásadě 6.5.5

Pod pojmem „vojenská cvičiště“ rozumíme jak jednotlivá posádková cvičiště, tak i vojenský újezd Horní Lužice. Vojensky využívané plochy mají často velký význam pro biodiverzitu kvůli své velké rozloze, neroztříštěnosti, místy malému výskytu rušivých vlivů a místy naopak výskytu častých rušivých vlivů, které mají za následek vznik surových půd, jakož i nedostatek živin. Pokud je to v rámci vojenských účelů možné, cvičiště se již používají k dosažení specifických cílů ochrany přírody. Jako základ pro opatření na ochranu krajiny na cvičištích vypracovává Bundeswehr plány, které přibližně odpovídají plánu uspořádání zeleně. Součástí je také vyrovnání nevyhnutelných negativních dopadů na životní prostředí.

7 Přechodné ustanovení

C 7.1 Regionální plány musí být upraveny do čtyř let od doby, kdy zemský rozvojový plán vstoupil v platnost, a přizpůsobeny jeho cílům a zásadám.

Odůvodnění k části 7. Přechodné ustanovení

k cíli 7.1

Zemský rozvojový plán obsahuje na několika místech záměry, které vyžadují implementaci prostřednictvím regionálního plánování. K implementaci těchto záměrů je stanovena přiměřená lhůta čtyř let.

IV Souhrnné prohlášení k hodnocení vlivu Zemského rozvojového plánu 2013 na životní prostředí

V souladu s § 11 odst. 3 zákona o územním plánování (ROG) je k územnímu plánu nutno připojit souhrnné prohlášení o způsobu, jakým byly během pořizování plánu zohledněny zájmy životního prostředí a výsledky projednání s veřejností a orgány veřejné správy, z jakých důvodů byl po zvážení s dalšími variantními řešeními plán přijat a jaká opatření byla přijata pro monitoring vlivů plánu na životní prostředí dle § 9 odst. 4 věta 1 zákona o územním plánování.

V souladu s § 5 odst. 4 Saského zákona na ochranu přírody (SächsNatSchG) přebírá Zemský rozvojový plán současně i funkci krajinného programu. Obsah Krajinného programu je k Zemskému rozvojovému plánu připojen jako Příloha A1. Realizace hodnocení vlivu krajinného programu na životní prostředí se tak řídí § 19a zákona o hodnocení vlivu na životní prostředí (UVPG) dle §2 odst. 2 Saského zákona o územním a zemském plánování (SächsLPIG) a je součástí hodnocení vlivu Zemského rozvojového plánu na životní prostředí.

Předmětem hodnocení vlivu na životní prostředí tak byla koncepce celkového rozvoje Svobodného státu Sasko jako životního, kulturního a hospodářského prostoru (Zemský rozvojový plán 2013, část I), Zásady a Cíle územního plánování (Zemský rozvojový plán 2013, část III) a odborné obsahy Krajinného programu (Příloha A1 Zemského rozvojového plánu 2013). Kromě toho bylo jako součást hodnocení vlivu na životní prostředí hodnoceno, jakým způsobem přispěje Zemský rozvojový plán 2013 ke zvládnutí úkolů v souvislosti se změnami klimatu.

V souladu s § 2 odst. 2 Saského zákona o územním a zemském plánování jsou Zpráva o životním prostředí společně s Hodnocením vlivu plánu na zvládnutí klimatických změn připojeny k Zemskému rozvojovému plánu 2013 jako Příloha A2.

1 Zohlednění zájmů životního prostředí během procesu pořizování plánu

Otázky životního prostředí již byly v rámci pořizování Zemského rozvojového plánu zohledněny ve všech hlavních tematických bodech a to především z hlediska skutečnosti, že Zemský rozvojový plán je současně i Krajinným programem. Samotný Zemský rozvojový plán 2013 je podřízen principu udržitelného územního rozvoje, podle kterého mají být sociální a hospodářské nároky na území uvedeny do souladu s jeho ekologickými funkcemi. To předpokládá diferenciované zpracování zájmů životního prostředí, vycházející z hodnocení stavu přírody a krajiny zemským plánováním v souladu s § 3 odst. 1 Zákona o územním a zemském plánování Svobodného státu Sasko, které je doloženo předloženou Zprávou o životním prostředí. Hodnocení vlivu na životní prostředí, provedené v souladu s § 9 odst. 1 ve spojení s § 7 odst. 7 Zákona o územním plánování (ROG) bylo do procesu aktualizace plně integrováno.

Hodnocení vlivu na životní prostředí odpovídá ve svém stupni abstrakce programovému charakteru Zemského rozvojového plánu 2013. Pouze mapová ustanovení dopravních tras přesahují běžné rámce v jejich detailnosti. Odpovídajícím způsobem byly hlouběji hodnoceny z hlediska očekávaných vlivů na životní prostředí.

Svémi rámcovými textovými a grafickými ustanoveními je Zemský rozvojový plán 2013 účinný především v oblasti zamezení a snižování negativních vlivů na životní prostředí. Ustanoveními k systému centrálních obcí tak příkladně přispívá k redukci negativních vlivů na životní prostředí, kdy působí proti rozšíření krajiny. Centrální obce, obce se specifickými funkcemi, spojovací a rozvojové osy a regionální pásy zeleně a zelené předěly již byly instrumentálně zakotveny v Zemském rozvojovém plánu 2003, takže ve vztahu k dosud platnému Zemskému rozvojovému plánu nelze očekávat žádné výrazně nové nebo jiné vlivy na životní prostředí.

Úkol vymezovat v rámci regionálního plánování preventivní stanoviště pro průmysl a podnikání a možnost stanovit v regionálních plánech „preventivní lokality pro cestovní ruch“ pro větší oblasti pro rekreační objekty může mít v jednotlivých případech negativní vliv na životní prostředí, který je nutno v případě odpovídajícího stanovení takovýchto lokalit v rámci regionálního plánování vyhodnotit.

V oblasti rozvoje volné krajiny se Zemský rozvojový plán 2013 oproti dosud platnému Zemskému rozvojovému plánu 2003 vyznačuje kvalitativně lepší prevencí životního prostředí při zachování kontinuity plánování. Celkově se regionálnímu plánování otevírá rozsáhlý a diferencovaný soubor nástrojů pro ochranu a rozvoj životního prostředí, který slibuje velmi pozitivní vlivy na životní prostředí.

V oblasti technické infrastruktury odpovídá nově zapracovaný úkol vymezovat v případě potřeby v regionálních plánech prioritní trasy pro rozvoj přeshraniční přenosových sítí stejně jako modernizace (repowering) zařízení pro využití větrné energie aktuálním úkolům, které jsou zásadně určeny rovněž k ochraně a rozvoji přírody a krajiny.

Jelikož Cíle a Zásady obsahově rozvíjejí již dosud platná ustanovení, nevznikají v oblasti občanské vybavenosti žádné významné nové vlivy na životní prostředí.

Možné významné negativní vlivy na životní prostředí vycházejí především z realizace ustanovení k dopravní infrastruktuře.

Zemský rozvojový plán 2013 obsahuje

- 36 dopravních projektů, které jsou stanoveny jako trasa pro novostavbu a
- 7 dopravních projektů, které jsou stanoveny jako trasa pro rekonstrukci,
- 89 dopravních projektů, které jsou stanoveny jako symbol nebo koridor,
- 7 záměrů se schváleným plánem a které jsou stanoveny rovněž jako trasa pro novou výstavbu a
- v oblasti kolejové dopravy jsou stanovena 3 opatření jako koridor a 1 jako trasa nové výstavby.

V případě záměrů stanovených graficky jako trasa byly při hodnocení vlivu na životní prostředí použity již zpracované studie o vlivu na životní prostředí. Se záměry, stanovenými ve formě symbolu, není spojeno stanovení trasy, konkretizace zůstává vyhrazena pro příslušná schvalovací řízení. Odpovídajícím způsobem byly v rámci hodnocení vlivů na životní prostředí řešeny limity území.

Pro každý z 95 záměrů byla vytvořena tabulka, ve které byly v detailu popsány vyhodnocené vlivy na jednotlivé předměty ochrany a předpokládané konfliktní body. Bylo hodnoceno, zda lze na základě současného stavu plánování vyloučit významné negativní vlivy na území soustavy NATURA 2000

Z ustanovení k dopravní infrastruktuře lze celkově očekávat dle předpokladů významné vlivy na životní prostředí, které jsou blíže popsány ve Zprávě o životním prostředí. Zamezení, snížení a vyrovnání významných negativních vlivů musí být provedeno v souladu s platnou legislativou a to v rámci konkretizace na podřízených úrovních plánování.

Obsah Krajinového programu byl hodnocen v souvislosti s odpovídajícími ustanoveními v územně-plánovací části Zemského rozvojového plánu 2013. V rámci jeho realizace je nutno počítat s dalšími pozitivními vlivy na životní prostředí. Krajinový plán zachovává oproti Zemskému rozvojovému plánu 2003 kontinuitu, kdy je soubor nástrojů cíleně dále rozvíjen. Zachování a rozvoj kulturní krajiny je tak předmětem hlubšího zkoumání. Pomocí územních kulis pro revitalizaci rašelinišť a pro zachování velkoplošných přírodě blízkých lesních komplexů jsou definovány celozemské požadavky na ochranu takovýchto životních prostorů.

Současně je pro krajiny po důlní činnosti a pro bývalé vojensky využívané plochy formulován úkol odborné ochrany životního prostředí a centrem pozornosti se stalo zachování druhů a stanovišť v rámci sídel. Odborný obsah celozemského biokoridoru působí díky územní kulise a vyjmenování kritérií jako rámeček. Z hlediska ekologického stavu půd jsou poskytnuty odborné podklady k tomu, aby bylo možno reagovat na ekologické úkoly. To platí rovněž pro ekologický stav vodotečí a stojatých vod a identifikaci území, vykazujících vysoký podíl krajinných ekosystémů, závislých na mělké podzemní vodě. Dále jsou mimo jiné formulována opatření pro netechnické zadržování vody, která jsou adresována krajinnému plánování.

2 Zohlednění výsledků projednání s veřejností a orgány veřejné správy

Návrh Zemského rozvojového plánu v jeho vlastnosti jako Krajinový program včetně Odůvodnění a Zprávy o životním prostředí byl ve dnech 27. ledna 2012 až 23. března 2012 v souladu s § 9 a § 10 Zákona o územním plánování (ROG) ze dne 22. prosince 2008 (Spolková sbírka zákonů str. 2986), který byl naposledy změněn čl. 9 zákona ze dne 31. července 2009 (Spolková sbírka zákonů str. 2585, 2617) ve spojení s § 6 odst. 2 Zákona o územním a zemském plánování Svobodného státu Sasko (SächsLPlG) (Saská sbírka zákonů str. 174) veřejně vyvěšen (Oznámení Saského státního ministerstva vnitra v Saské úředním věstníku č. 3/2012 ze dne 19. ledna 2012). Současně s tím proběhlo projednání s veřejnými orgány. K návrhu plánu bylo podáno celkem 1 220 stanovisek, z toho 32 bylo stanovisek ke Zprávě o životním prostředí. Těchto 1 220 stanovisek obsahovalo 5 759 jednotlivých podnětů, připomínek a námitek, 1,5% z toho se týkala Zprávy o životním prostředí.

Na základě vyhodnocení stanovisek byl návrh plánu včetně Odůvodnění a Zprávy o životním prostředí v dílčích částech změněn. Upravený návrh včetně Zprávy o životním prostředí byl veřejně vyvěšen ve dnech 9. listopadu 2012 až 11. ledna 2013 (Oznámení Saského státního ministerstva vnitra v Saském úředním věstníku č. 44/2012 ze dne 1. listopadu 2012). Současně s tím proběhlo projednání s veřejnými orgány. K upravenému návrhu bylo předloženo celkem 792 stanovisek se 3 284 jednotlivými podněty, připomínkami a námitkami, z toho 22 stanovisek se 38 připomínkami ke Zprávě o životním prostředí.

Doručená stanoviska a výsledky jejich zpracování byly dokumentovány. 64% podnětů, připomínek a námitek ke Zprávě o životním prostředí bylo v rámci prvního vyvěšení buď vzato na vědomí nebo plně či podle významu zohledněno, v rámci druhého vyvěšení 32%.

Zvážení ekologických podnětů, připomínek a námitek k ustanovením Zemského rozvojového plánu 2013, především ke grafickým ustanovením v oblasti dopravní infrastruktury, bylo souhrnně transparentně zobrazeno v odpovídajících kapitolách Zprávy o životním prostředí.

3 Odůvodnění pro přijetí plánu

Pro přijetí celkové aktualizace Zemského rozvojového plánu 2013 hovoří souhrnně především následující důvody:

- Tato aktualizace přispívá celkově k udržitelnému prostorovému uspořádání a rozvoji Svobodného státu Sasko. Prostřednictvím komplexního zohlednění zájmů životního prostředí bude ve středně až dlouhodobém horizontu možno dosáhnout zlepšení kvality životního prostředí ve Svobodném státě Sasko.
- V důsledku komplexních ustanovení na ochranu a zachování, rozvoj a zlepšení přírody a krajiny, které jsou v Zemském rozvojovém plánu obsaženy z důvodu jeho charakteru jako Krajinového programu, lze očekávat významné pozitivní vlivy na životní prostředí, přesahující jednotlivé předměty ochrany. Slouží tak cílenému zlepšení stavu životního prostředí ve Svobodném státě Sasko.

- V rámci procesu hodnocení vlivu Zemského rozvojového plánu na životní prostředí bylo – pokud to bylo pro splnění úkolu plánování možné – upuštěno od ekologicky náročnějších alternativ a provedena optimalizace plánu.
- V rámci dopravní infrastruktury byla v případě grafických ustanovení jako trasa zpravidla zvolena varianta, upřednostňovaná z hlediska životního prostředí, doporučená v příslušné detailní studii o vlivu na životní prostředí a v tomto smyslu provedena optimalizace plánu ve vztahu k životnímu prostředí. K odchylkám od tohoto principu došlo v osmi případech. Tyto případy byly jednotlivě odůvodněny. V případě symbolického stanovení plánovaných tras může k takovéto optimalizaci plánu, případně trasy dojit teprve na následujících plánovacích a schvalovacích úrovních. Možnosti stanovení ekologicky šetrnější trasy však nebyly Zemským rozvojovým plánem omezovány, protože symbolické stanovení otevírá podřízeným plánovacím a schvalovacím úrovním komplexní prostory pro jejich upřesnění.

4 Údaje o plánovaných opatřeních pro monitoring významných vlivů realizace Zemského rozvojového plánu na životní prostředí.

V souladu s § 9 odst. 4 Zákona o územním plánování (ROG) je nutno monitorovat významné vlivy realizace územních plánů na životní prostředí. Příslušná opatření je nutno uvést ve Zprávě o životním prostředí. Účelem monitoringu ve smyslu příslušných právních předpisů je mimo jiné včasné rozeznání negativních vlivů a možnost přijetí vhodných nápravných opatření.

Zemský rozvojový plán 2013 vytváří podstatné rámce pro rozvoj sídelní struktury a infrastruktury, ale i struktury hospodářství a volné krajiny v Sasku a bude tedy mít významné vlivy na životní prostředí. Velkou část ustanovení je však nutno na následujících plánovacích úrovních prostorově a věcně upřesnit. Monitoring tedy musí být více než na konkrétní vlivy jednotlivých ustanovení na životní prostředí zaměřen na přesahující komplexní pohled na vlivy na životní prostředí.

Celkově jsou navrhovány následující indikátory:

- Záběr ploch pro sídla a dopravu (indikátor zátěže), sada ekologických indikátorů Saského zemského úřadu pro životní prostředí
- Podíl energií z obnovitelných zdrojů (indikátor opatření), sada ekologických indikátorů Saského zemského úřadu pro životní prostředí
- Zátěž jemným prachem (indikátor zátěže), sada ekologických indikátorů Saského zemského úřadu pro životní prostředí
- Roztříštěnost krajiny (indikátor zátěže), sada ekologických indikátorů Saského zemského úřadu pro životní prostředí
- Podíl chráněných území (indikátor opatření), sada ekologických indikátorů Saského zemského úřadu pro životní prostředí
- Monitoring klimatických důsledků (indikátor stavu), v současné době ve fázi přípravy, Saský zemský úřad pro životní prostředí, zemědělství a geologii
- Podíl plochy lesních škod (indikátor stavu), sada ekologických indikátorů Saského zemského úřadu pro životní prostředí
- Emise CO₂ (indikátor zátěže), sada ekologických indikátorů Saského zemského úřadu pro životní prostředí
- Stav povrchových a podzemních vod dle Rámcové směrnice o vodách (indikátor stavu), monitoring Rámcové směrnice o vodách.
- Podíl území s vysokým a velmi vysokým vlivem na prožití krajiny a rekreaci (indikátor stavu), odborná část Krajinného programu.

Kromě toho je v případě plošně dostupných dat ke stavu zachování druhů a stanovišť v zájmu Společenství doporučováno realizovat do budoucna rovněž spojení s monitoringem dle směrnice o evropsky významných stanovištích. Aktualizace odborné části Krajinného programu zásadně představuje monitoring vlivů Zemského rozvojového plánu 2013 na životní prostředí, protože stav životního prostředí Svobodného státu Sasko byl v rámci aktualizace detailně a ve vztahu na abiotické a biotické součásti přírody komplexně zdokumentován a vyhodnocen. Budoucí aktualizace odborné části Krajinného programu je v tomto smyslu rovněž v zájmu monitoringu vlivů Zemského rozvojového plánu na životní prostředí.

Seznam zkratk použitých v plánu a v krajiněm programu

AbfKlärV	Klärschlammverordnung / nařízení o kalcích z čistíren odpadních vod
AD	Autobahndreieck / vidlice dvou dálnic, ústí jedné dálnice do jiné dálnice
AEG	Allgemeines Eisenbahngesetz / všeobecný zákon o železničních dráhách
AK	Autobahnkreuz / mimoúrovňová křižovatka dálnic
AS	Anschlussstelle / dálniční nájezd
BA	Bauabschnitt / stavební úsek
BauGB	Baugesetzbuch / stavební zákoník
BauNVO	Baunutzungsverordnung / nařízení o stavebním využití pozemků
BBodSchG	Bundesbodenschutzgesetz / spolkový zákon o ochraně půdy
BBodSchV	Bundesbodenschutzverordnung / spolkové nařízení o ochraně půdy
BGr	Bundesgrenze / německá státní hranice, spolková státní hranice
BImSchG	Bundesimmissionsschutzgesetz / spolkový zákon o ochraně proti imisím
BMU	Bundesministerium für Umwelt, Naturschutz und Reaktorsicherheit / Spolkové ministerstvo životního prostředí, ochrany přírody a bezpečnosti reaktorů
BMVBS	Bundesministerium für Verkehr, Bau und Stadtentwicklung / Spolkové ministerstvo dopravy, výstavby a urbanismu
BNatSchG	Bundesnaturschutzgesetz / spolkový zákon o ochraně přírody
BOS-Netz	Netz der Behörden und Organisationen mit Sicherheitsaufgaben / integrovaný záchranný systém
BTLNK	Biototypen- und Landnutzungskartierung / mapování biotopů a mapování využití území
BVerwG	Bundesverwaltungsgericht / Spolkový správní soud
BVWP	Bundesverkehrswegeplan / spolkový plán dopravních cest
C-Senken	Kohlenstoffsinken / propady uhlíku (carbon sinks)
CO	Kohlenmonoxid / oxid uhelnatý
CO ₂	Kohlendioxid / oxid uhličitý
dB(A)	Schalldruckpegel in Dezibel / hladina akustického tlaku v decibelech
DIN	Norm des Deutschen Instituts für Normung e.V. / norma Německého ústavu pro normování
EPLR	Entwicklungsprogramm für den ländlichen Raum / Program rozvoje venkova
EUREK	Europäisches Raumentwicklungskonzept / Evropská koncepce územního rozvoje
EU	Europäische Union / Evropská unie
EUROPARC	Dachverband der Nationalparks, UNESCO-Biosphärenreservate und Naturparks / EUROPARC (střešková organizace národních parků, biosférických rezervací UNESCO a přírodních parků)
EWG	Europäische Wirtschaftsgemeinschaft / Evropské hospodářské společenství
FFH-RL	Flora-Fauna-Habitat-Richtlinie der EU / směrnice EU o ochraně přírodních stanovišť, volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin
FEV	Fachlicher Entwicklungsplan Verkehr / sektorový rozvojový plán Doprava
FND	Flächennaturdenkmal / přírodní památka
FZ	Fachplanerisches Ziel des Naturschutzes (Anhang A 1) / Odborný cíl ochrany přírody (Příloha A 1)

GIS	Geografisches Informationssystem / geografický informační systém
GrWV	Grundwasserverordnung / nařízení o ochraně spodních vod
GVZ	Güterverkehrszentrum / logistické centrum
ha	Hektar / hektar
HCL	Chlorwasserstoff / kyselina chlorovodíková
HQ 100	statistisch einmal in 100 Jahren auftretendes Hochwasser / povodeň objevující se statisticky jednou za 100 let (stoletá voda)
HWRM-RL	Hochwasserrisikomanagement-Richtlinie / směrnice o vyhodnocování a zvládnání povodňových rizik
ILEK	Integriertes Ländliches Entwicklungskonzept / Integrovaný plán rozvoje území
INSEK	Integriertes Stadtentwicklungskonzept / Integrovaný plán rozvoje města
IÖR	Leibnitz-Institut für ökologische Raumentwicklung Dresden / Leibnitzův institut pro ekologický územní rozvoj
IPCC	Intergovernmental Panel on Climate Change (Zwischenstaatlicher Ausschuss für Klimaänderungen), „Weltklimarat“ / Mezinárodní panel pro změny klimatu
IUCN	International Union for the Conservation of Nature and Natural Resources (německy: Internationale Union für die Bewahrung der Natur und der natürlichen Ressourcen) / Mezinárodní svaz ochrany přírody
KUP	Kurzumtriebsplantagen / výmladkové plantáže
LaPro	Landschaftsprogramm / krajinný program
LAWA	Bund/Länder-Arbeitsgemeinschaft Wasser / spolková či zemská pracovní skupina pro vodu
LEADER	Liaison entre actions de développement de l'économierurale (německy: Verbindung zwischen Aktionen zur Entwicklung der ländlichen Wirtschaft) / Iniciativa LEADER (iniciativa Evropských společenství se zaměřením na rozvoj venkova)
LEP	Landesentwicklungsplan / Zemský rozvojový plán
LEB	Landesentwicklungsbericht / Zemská zpráva o územním rozvoji
LfULG	Sächsisches Landesamt für Umwelt, Landwirtschaft und Geologie / Saský zemský úřad pro životní prostředí, zemědělství a geologii
LIKI	Länderinitiative Kernindikatoren / Länderinitiative Kernindikatoren (celoněmecká iniciativa pro měření ukazatelů životního prostředí)
LRT	Natürliche Lebensraumtypen von gemeinschaftlichem Interesse gemäß Anhang I der FFH-Richtlinie, für deren Erhaltung besondere Schutzgebiete ausgewiesen werden müssen / typy přírodních stanovišť v zájmu Společenství, jejichž ochrana vyžaduje vyhlášení ochrany dle přílohy I Směrnice Rady 92/43/EHS (viz výše pod zkratkou FFH)
LSG	Landschaftsschutzgebiet / chráněná krajinná oblast
LTE	Long Term Evolution / Long Term Evolution (vysokorychlostní internet v mobilních sítích)
LTV	Landestalsperrenverwaltung / Zemská správa přehrad
mg/l	Milligramm pro Liter / mg/l (miligramů na litr)
MIV	Motorisierter Individualverkehr / individuální motorová doprava
MKRO	Ministerkonferenz für Raumordnung / Ministerská konference pro územní plánování

Na ⁺	Natrium-Ionen / sodíkové ionty
Natura 2000	Kohärentes Netz von Schutzgebieten in der EU zum Schutz wild lebender heimischer Tier- und Pflanzenarten und ihrer natürlichen Lebensräume / Natura 2000 (soustava chráněných území v zemích EU k ochraně volně žijících živočichů, rostlin a jejich přirozeného přírodního prostředí)
NGO	Nichtregierungsorganisationen / nevládní organizace
NH ₃	Ammoniak / čpavek, amoniak
NLP	Nationalpark / národní park
NO _x	Stickoxide / oxidy dusíku
NSG	Naturschutzgebiet / přírodní rezervace
ÖPNV	Öffentlicher Personennahverkehr / veřejná hromadná doprava
ÖPNVG	Gesetz über den öffentlichen Personennahverkehr im Freistaat Sachsen / saský zákon o veřejné hromadné dopravě
OU	Ortsumgehung / obchvat
OVG	Oberverwaltungsgericht / vrchní správní soud
OWK	Oberflächenwasserkörper / útvar povrchové vody
PAK	polyzyklische aromatische Kohlenwasserstoffe / polycyklické aromatické uhlovodíky
pnV	potenzielle natürliche Vegetation / potenciální přirozená vegetace
REK	Regionales Entwicklungskonzept / koncepce regionálního rozvoje
RIN	Richtlinien für integrierte Netzgestaltung / směrnice pro integrovanou tvorbu sítí
ROG	Raumordnungsgesetz (des Bundes) / spolkový zákon o územním plánování
SächsABG	Sächsisches Abfallwirtschafts- und Bodenschutzgesetz / saský zákon o odpadovém hospodářství a ochraně půd
SächsDSchG	Sächsisches Denkmalschutzgesetz / saský zákon o ochraně památek
SächsGemO	Gemeindeordnung für den Freistaat Sachsen / saský zákon o obcích
SächsKomZG	Sächsisches Gesetz über kommunale Zusammenarbeit / saský zákon o územní spolupráci
SächsLPIG	Sächsisches Landesplanungsgesetz / saský zákon o prostorovém uspořádání a zemském plánování
SächsNatSchG	Sächsisches Naturschutzgesetz / saský zákon o ochraně přírody
SächsVwVfZG	Gesetz zur Regelung des Verwaltungsverfahrens- und des Verwaltungszustellungsrechts für den Freistaat Sachsen / saský zákon o správním řízení a doručování písemností orgánů veřejné moci
SächsWaldG	Sächsisches Waldgesetz / saský lesní zákon
SächsWG	Sächsisches Wassergesetz / saský vodní zákon
SBS	Staatsbetrieb Sachsenforst / Státní podnik Saské lesy (Sachsenforst)
SEKO	Städtebauliches Entwicklungskonzept / urbanistická rozvojová koncepce
SIB	Sächsisches Immobilien- und Baumanagement / (Saský státní podnik pro management nemovitostí a stavebních záměrů)
SMK	Sächsisches Staatsministerium für Kultur / Saské státní ministerstvo kultury
SMUL	Sächsisches Staatsministerium für Umwelt und Landwirtschaft / Saské státní ministerstvo životního prostředí a zemědělství
SMWA	Sächsisches Staatsministerium für Wirtschaft, Arbeit und Verkehr / Saské státní ministerstvo hospodářství, práce a dopravy
SO ₂	Schwefeldioxid / oxid siřičitý
SPA-Gebiet	Special Protection Areas (Europäisches Vogelschutzgebiet) / ptačí oblasti (chráněné ptačí oblasti)

SPNV	Schienenpersonennahverkehr / železniční hromadná doprava
TA 2020	Territoriale Agenda der Europäischen Union / Územní agenda Evropské unie, Územní agenda Evropské unie 2020
TEN	Transeuropäisches Netz / transevropská síť
TEU	twenty foot equivalent unit / twenty foot equivalent unit
THG	Treibhausgase / skleníkové plyny
TK 10	Topographische Karte 1:10 000 / topografická mapa v měřítku 1:10 000.
UMK	Umweltministerkonferenz / Konference ministerstva životního prostředí
UN-BRK	UN-Behindertenrechtskonvention / Úmluva OSN o právech osob se zdravotním postižením
UNCED	Weltumweltkonferenz / Světová konference týkající se životního prostředí
UNESCO	United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization (německy: Organisation der Vereinten Nationen für Erziehung, Wissenschaft und Kultur) / UNESCO (Organizace OSN pro výchovu, vědu a kulturu)
UVS	Umweltverträglichkeitsstudie / studie vlivů na životní prostředí
UZVR	Unzerschnittene verkehrsarme Räume / oblasti nefragmentované dopravou
V	Verlegung / přeložka
VB	Vordringlicher Bedarf / naléhavě potřebná
VOC	flüchtige organische Verbindungen / těkavé organické látky
VwVfG	Verwaltungsverfahrensgesetz / zákon o správním řízení, správní řád
WB	Weiterer Bedarf / potřebná v další fázi
WB*	Weiterer Bedarf mit Planungsrecht / potřebná v další fázi s plánovacím právem
WEREX	Wetterlagenbedingte Regression für Extremwerte, regionales Klimamodell für Sachsen / povětrnostní situací podmíněná regrese pro extrémní hodnoty, regionální klimatický model pro Sasko
WETTREG	Wetterlagenbasierte Regionalisierungsmethode, regionales Klimamodell für Sachsen / metoda vymezení regionu na základě povětrnostní situace, regionální klimatický model pro Sasko
WHG	Wasserhaushaltsgesetz / zákon o hospodaření s vodou
WKA	Wasserkraftanlagen / vodní elektrárny
WRRL	EU-Wasserrahmenrichtlinie / rámcová směrnice EU o vodách

Osy	<p>Nástroje územního plánování charakterizované spojením dopravních a zásobovacích cest (pásová infrastruktura) a s různě hustým sledem koncentrace osídlení.</p> <p>Podle úkolu a charakteru se rozlišují spojovací osy a rozvojové osy.</p> <p>Nadregionální spojovací osy jsou celostátně důležité osy, které představují územní propojení saských aglomerací a vyšších center s vyššími centry a aglomeracemi sousedních spolkových zemí a zahraničních států i zapojení do evropských sítí. Síť neregionálních spojovacích os je doplněna sítí regionálních spojovacích nebo rozvojových os (členění pomocí ⇒ <u>zelených předělů</u> a ⇒ <u>regionálních pásů zeleně</u>).</p> <p>(Zemský rozvojový plán 2013, kapitola 1.5 Spojovací a rozvojové osy)</p>
Směrné stavební plánování	<p>Celkové územní plánování na úrovni obcí.</p> <p>Rozlišuje se mezi přípravnými směrnými stavebními plány (⇒ územní plány měst a obcí) a závaznými směrnými stavebními plány (regulační plány).</p> <p>Příslušnou legislativní normou je stavební zákoník (BauGB).</p>
Hnědouhelný plán	<p>V regionech s těžbou hnědého uhlí se pro každý povrchový důl vypracovává hnědouhelný plán (pro doly, které jsou již uzavřené nebo se mají uzavřít, pak jako rámcový sanační plán). Hnědouhelné plány mají obsahovat zejména údaje o hranicích těžby, ovlivnění podzemní vody, o povrchovém uspořádání, rekultivaci a rozvoji krajiny.</p> <p>Hnědouhelný plán je dílčím regionálním plánem.</p>
Služby veřejného zájmu	<p>Souhrnný pojem pro plošné pokrytí únosně dostupnými, pro život důležitými statky a službami za sociálně únosné ceny. Konečný výčet všech služeb veřejného zájmu není z důvodů neustálých změn ve společnosti, kterým podléhají, možný. Zajištění služeb veřejného zájmu je v řadě základních úkolů povinností státu, aniž by však stát byl zřizovatelem těchto služeb. Z hlediska veřejné sféry jde o to, aby dotyčné výkony rovněž byly skutečně poskytovány (Zemský rozvojový plán 2012, především kapitola 1.3 Centrální obce a sdružení, kapitola 3 Rozvoj dopravy, kapitola 5 Technická infrastruktura a kapitola 6 Služby veřejného zájmu)</p>
EgroNet	<p>Přeshraniční evropský systém regionální dopravy v části česko-sasko-durynsko-bavorského čtyřzemí (EUREGIO EGRENSIS)</p>
Vlastní rozvoj	<p>Rozvoj obce, ze kterého se vychází při posouzení potřeby plochy určené k zastavění. Ten vyplývá z přirozeného vývoje obyvatelstva a z nároků místního obyvatelstva na současné bydlení, z danému místu přiměřených nároků místních podniků a podniků služeb (Zemský rozvojový plán 2013, kap. 2.2.1 Sídla).</p>

Vhodné oblasti	<p>Oblasti, ve kterých určitá opatření nebo možnosti využití významná pro území neodporují jiným zájmům, které jsou pro dané území významné, přičemž jsou taková opatření nebo možnosti využití vyloučeny na jiném místě v oblasti, na kterou se plán vztahuje.</p> <p>Podle § 2 odst. 1 saského zákona o zemském plánování lze vhodné oblasti ve výše uvedeném smyslu vymezovat pouze společně s vymezením ⇒ prioritních oblastí ve prospěch daného užívání.</p>
Požadavky územního plánování	<p>Požadavky územního plánování zahrnují ⇒ cíle územního plánování, ⇒ zásady územního plánování a ostatní požadavky územního plánování (§ 3 zákona o územním plánování).</p> <p>Ostatní požadavky územního plánování jsou aktuálně připravované cíle územního plánování, výsledky formálních řízení o zemském plánování jako např. územně-plánovacích řízení a stanoviska relevantní pro zemské plánování.</p>
EUREGIO EGRENSIS	<p>Euroregiony jsou dobrovolná sdružení okresů, měst a obcí, přesahující vnější a vnitřní hranice EU s cílem podporovat přeshraniční spolupráci. Jejich úkolem je mimo jiné koordinace a podpora přeshraničních aktivit na komunální a regionální úrovni a posilování konkurenceschopnosti celého regionu.. Často je rovněž používán zkrácený pojem „Euroregio“ jako zkratka pojmu „evropský region“. Jedná se o Euroregiony Neisse – Nisa – Nysa, Euroregion Elbe/Labe, Euroregion Erzgebirge/Krušnohoří a Euroregio Egrensis..</p>
Evropská koncepce prostorového vývoje (EUREK, ESDP, SDEP)	<p>Evropská koncepce prostorového vývoje, schválená příslušnými ministry členských zemí EU v roce 1999, obsahuje cíle a alternativy udržitelného evropského územního rozvoje. Kromě toho jsou zde popsány základní nástroje transnárodní a přeshraniční spolupráce v oblasti územního plánování v Evropě.</p> <p>Evropská koncepce prostorového vývoje je jako neformální dokument územního plánování i nadále platný, i když mezitím byly schváleny další dokumenty, jako například ⇒ Územní agenda ⇒ Evropské unie 2020 (2011) a Strategie EU 2020 (2010).</p>
Evropská územní spolupráce	<p>Cíl „Evropská územní spolupráce“ se počínaje programovým obdobím 2007 až 2013 skládá se tří zaměření:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Posílení přeshraniční spolupráce prostřednictvím místních a regionálních iniciativ - Posílení mezinárodní spolupráce v podobě opatření integrovaného územního rozvoje, odpovídajících prioritám Společenství a - Rozvoje spolupráce mezi regiony a výměny zkušeností na vhodných teritoriálních úrovních (čl. 3 odst. 2 č. 3 Nařízení (ES) 1083/2006. <p>Evropská územní spolupráce je financována z Evropského fondu pro regionální rozvoj (ERDF). Předtím byla územní spolupráci podporována Iniciativou Společenství ⇒ INTERREG.</p>

Strategie EU 2020	<p>Strategie Evropa 2020 - Strategie pro inteligentní a udržitelný růst podporující začlenění reaguje na výzvy, vyplývající z hospodářské a finanční krize v Evropě a nahrazuje tak zvanou Lisabonskou strategii, jejímž cílem bylo učinit z Evropy nejdynamičtější a nejkonkurenceschopnější ekonomiku světa. Stanoveny jsou tři priority:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Rozvoj znalostní ekonomiky, opírající se o znalosti a inovace (inteligentní růst) - Podpora ekologické, konkurenceschopné a zdroje šetřící ekonomiky (udržitelný růst) a - Podpora ekonomiky s vysokou zaměstnaností a sociální a územní soudržností (integrativní růst). <p>Viz rovněž ⇒ Územní agenda Evropské unie 2020</p>
Odborné plánování, relevantní pro území	<p>Plány, opatření a další záměry odborných rezortů na různých úrovních plánování (EU, Spolková republika, jednotlivé spolkové země, komunální úroveň), které ovlivňují požadavky na území nebo územní rozvoj nebo funkce oblasti (např. doprava, technické zásobování, zásobování a likvidace odpadů, podpora hospodářství, bytová výstavba, rozvoj měst, zemědělská politika a ochrana životního prostředí).</p>
Územní plán města / obce	<p>Přípravný ⇒ směrný stavební plán pro celé území obce, který zobrazuje z hlediska obce žádoucí rozvoj a využití půdy (území).</p>
Volná krajina	<p>Prostor mimo oblasti osídlení. V tomto prostoru se mají rozvíjet především krajinné nebo ekologické funkce.</p>
Princip „protiproudu“	<p>Princip územního plánování, podle kterého se má rozvoj, uspořádání a zajištění dílčích území včleňovat do podmínek a požadavků celkového území a rozvoj, uspořádání a zajištění celkového území má respektovat podmínky a požadavky svých dílčích území.</p>
Přeshraniční spolupráce	<p>Součást „Evropské územní spolupráce“ (EÚS). V současném programovém období 2007 až 2013 je Sasko účastníkem programu na podporu přeshraniční spolupráce mezi Českou republikou a Svobodným státem Sasko (www.ziel3-cil3.eu/de/index.html) a Operačního programu přeshraniční spolupráce Sasko – Polsko (www.sn-pl.eu/de/index.html). Obecným cílem přeshraniční spolupráce je odbourávání nevýhod, plynoucích z pohraniční polohy a společný rozvoj pohraničí (Zemský rozvojový plán 2013, kapitola 2.1.2. Zapojení Saska do Evropy a evropské územní spolupráce).</p>
Zásady územního plánování	<p>Obecné výroky o rozvoji, uspořádání a zajištění území (zásady územního plánování ve smyslu zásad ⇒ udržitelného územního rozvoje) jako zadání pro následné rozhodování. Zásady územního plánování (§ 3 č. 3 zákona o územním plánování). Zásady územního plánování musí být respektovány všemi veřejnými nositeli plánování při vytváření ⇒ plánů a opatření významných pro území i při rozhodování orgánů veřejné správy při schvalování záměrů soukromých subjektů v rámci procesu zvažování dle ustanovení příslušných předpisů (§ 4 zákona o územním plánování).</p>

Zelený předěl	<p>Malá oblast volné krajiny pro ochranu rekreačních funkcí v blízkosti osídlení a jako prevence srůstání blízko ležících oblastí osídlení, zejména v souvislosti s osami. Zelené předěly jsou cíli územního plánování.</p> <p>Viz také regionální zelený pás.</p> <p>(Zemský rozvojový plán 2013, kap.1.5 Spojovací a rozvojové osy a Kapitola 2.2.1 Sídla).</p>
INTERREG	<p>Iniciativa Společenství INTERREG byla zřízena již v programovém období 1989 – 1993 s cílem, posílit spolupráci mezi orgány zemí EU, přesahující národní hranice. Byla realizována až do programového období 2000 – 2006. Obecně se pojem INTERREG stále používá, i když oficiálně byl INTERREG nahrazen cílem ⇒ Evropská územní spolupráce.</p>
ILEK	<p>Integrovaný rozvoj venkova (ILE) je proces, podporovaný Svobodným státem Sasko a spolufinancovaný z prostředků EU pro rozvoj a posílení venkova. Obsahuje několik základních prvků, mimo jiné „integrovanou koncepci rozvoje venkova“ (ILEK) jako neformální nástroj plánování pro daný region. Viz www.laendlicher-raum.sachsen.de</p>
INSEK	<p>Komplexní „Integrovaná koncepce rozvoje města“ (INSEK) představuje jako neformální nástroj plánování ostatní rámcové plánování obce ve smyslu § 1 odst. 6 č. 11 stavebního zákoníku. Mimo jiné viz www.bauen-wohnen.sachsen.de</p>
Monitoring Leibnitzova ústavu pro ekologický rozvoj území	<p>Monitoring rozvoje sídel a volné krajiny Leibnitzova ústavu pro ekologický rozvoj území poskytuje informace ke struktuře území a jeho rozvoji za využití topografických prostorových informací jako základu pro výpočty. Doplnuje mimo jiné úřední statistiku ploch se základními informacemi pro vyhodnocení rozvoje ploch, především z hlediska jejich udržitelnosti (Zemský rozvojový plán 2013, kapitola 2.2.1 Sídla)</p>
Posouzení vlivu na vývoj klimatu	<p>V rámci ⇒ posuzování vlivu Zemského rozvojového plánu 2012 na životní prostředí je v Sasku prováděno tak zvané „posouzení vlivu na vývoj klimatu“, v rámci kterého je hodnoceno, jak Zemský rozvojový plán 2013 přispívá k ochraně klimatu a k preventivnímu přizpůsobení klimatickým změnám.</p>
Kulturní krajina	<p>Kulturní krajina představuje výsledek interakce mezi přírodními podmínkami a vlivem lidské činnosti v průběhu historie. Z tohoto důvodu je znakem kulturní krajiny dynamická proměna.</p> <p>(Zemský rozvojový plán 2013, kapitola 4.1.1 Ochrana a rozvoj přírody a krajiny)</p>

Kulturní prostor	<p>Kulturní prostory jsou tvořeny pěti venkovskými (v důsledku sloučení okresů) a třemi urbánními kulturními prostory (Drážďany, Saská Kamenice, Lipsko), které jsou organizovány ve formě účelových svazů a v nichž jsou v rámci saského vyrovnání nákladů na kulturu mimo jiné regionální významná zařízení a opatření společně financována obcí, v níž má daná kulturní instituce sídlo, kulturním prostorem a svobodným státem Sasko.</p> <p>K tomu viz rovněž . www.kulturland.sachsen.de (Zemský rozvojový plán 2013, kapitola 6.4 Kultura a sport)</p>
KWIS	<p>Komunální informační systém hospodářství organizace na podporu hospodářství v Sasku Wirtschaftsförderung Sachsen GmbH spol. s r.o. Internetová databáze, určená pro marketing průmyslových ploch a nemovitostí. Decentralizovaná údržba dat je zajišťována online regionálními organizacemi na podporu hospodářství, společností TLG Immobilien GmbH s r.o. a státním podnikem Sächsisches Immobilien- und Baumanagement.</p>
Zpráva o rozvoji země	<p>Zpráva, kterou podává vláda saskému zemskému sněmu v každém volebním období o stavu rozvoje země, realizaci územních plánů a o vývojových tendencích (§ 17 saského zákona o zemském plánování).</p> <p>V současné době aktuální je Zpráva o rozvoji země 2010.</p>
Zemský rozvojový plán	<p>Souhrnný a nadřazený ⇒ územní plán pro celou spolkovou zemi. Obsahuje ⇒ zásady a ⇒ cíle územního plánování pro územní uspořádání a rozvoj a představuje celkovou koncepci pro spolkovou zemi, obsahující rovněž zadání, normy pro regionální plánování (regionální plán), přičemž zahrnuje i ⇒ odborné plánování významné pro území.</p>
Zemské plánování	<p>Součást veřejné správy ve spolkových zemích, která pořizuje souhrnné, nadřízené, zásadám územního plánování odpovídající programy a plány a která koordinuje ⇒ plány a opatření, významné pro území.</p>
Smlouva o zemském plánování	<p>Smluvní ujednání pro přípravu a realizaci ⇒ územních plánů nebo pro koordinaci a realizaci regionálních rozvojových koncepcí (§ 13 odst. 2 věta 1 č. zákona o územním plánování)</p> <p>(Zemský rozvojový plán 2013, kapitola 1.3 Centrální obce a sdružení)</p>
Venkovský prostor	<p>⇒ Kategorie území zahrnující ty části Saska, které v porovnání s ⇒ aglomeracemi vykazují nižší hustotu osídlení a nižší hustotu zástavby. I když zemědělství a lesní hospodářství již v oblasti zaměstnanosti nejsou na venkově dominantní, je toto využití v této kategorii území i nadále charakteristické.</p> <p>(Zemský rozvojový plán 2013, kapitola 1.2 Kategorie území)</p>
Krajinné plánování	<p>Nástroj plánování pro ochranu přírody a péči o krajinu. Úkolem krajinného plánování je formulovat, odůvodňovat a v textové a mapové podobě zobrazovat cíle a opatření ochrany přírody a údržby krajiny pro jejich realizaci. Je uspořádáno stejně jako celkové územní plánování (⇒ územní plánování ⇒ směrné stavební plánování) do tří úrovní (krajinný program, rámcový krajinný plán, komunální krajinný plán). Územní plány přebírají v Sasku rovněž funkce krajinného plánování na odpovídající úrovni (tzv. primární integrace).</p>

Koncepty, vzory územního rozvoje	<p>Úkolem příslušného spolkového ministerstva je, vytvářet tyto koncepty, vzory územního rozvoje ve spolupráci se spolkovými zeměmi. „Vzory a strategie pro územní rozvoj Německa“, schválené 30. června 2006 ⇒ konferencí ministrů, majících v gesci územní plánování, se týkají:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Růstu a inovace - Zajištění veřejných služeb a - Ochrany zdrojů a utváření kulturní krajiny <p>a představují strategický konsensus budoucího územního rozvoje. V současné době probíhá aktualizace konceptů územního rozvoje.</p>
Metropolitní region	<p>Hustě zabydlené aglomerace s minimálně 1 milionem obyvatel, které se z hlediska ekonomických kritérií jako je konkurenceschopnost, vytváření hodnot, ekonomická síla a příjmy – vyvíjejí mimořádně dynamicky a současně jsou mimořádně významné i z hlediska mezinárodního. ⇒ Konference ministrů, majících v gesci územní plánování, vymezila v letech 1997 a 2005 jedenáct území jako evropské metropolitní regiony v Německu.</p> <p>Viz rovněž www.deutsche-metropolregionen.org</p>
Metropolitní region Střední Německo	<p>⇒ Evropský metropolitní region „Střední Německo“ je kooperací měst, která přesahuje jednotlivé spolkové země (Sasko, Sasko-Anhaltsko, Durynsko). Regionální procesy koordinace je v rámci této kooperace nutno zohledňovat i přes hranice těchto měst. Od počátku roku 2010 je metropolitní region „Střední Německo“ tvořen městy Drážďany, Saská Kamenice, Lipsko, Cvikov (Zwickau), souměstí Desava (Dessau)-Rosslau, Halle, Magdeburk, Erfurt, Gera, Jena a Výmar (Weimar) (Zemský rozvojový plán 2013, kapitola 1.6 Přeshraniční spolupráce a evropský metropolitní region Střední Německo</p>
Konference ministrů, majících v gesci územní	<p>Grémium pro spolupráci mezi Spolkem a jednotlivými spolkovými zeměmi, na kterém ministři a senátoři SRN a spolkových zemí (zodpovídající za ⇒ územní plánování a ⇒ zemské plánování) diskutují</p> <p>o zásadních a sporných otázkách územního plánování a zemského plánování a vydávají doporučení.</p>
Střední oblast	<p>Spádová oblast ⇒ středního centra.</p> <p>(Zemský rozvojový plán 2013, kapitola 1.3 Centrální obce a sdružení)</p>
Udržitelný územní rozvoj	<p>Základní představa o ⇒ územním plánování podle § 1 odst. 2 zákona o územním plánování. Udržitelný územní rozvoj harmonizuje sociální a hospodářské nároky na území s jeho ekologickými funkcemi a vede k trvalému plošně vyváženému uspořádání.</p>
Přílehlá oblast	<p>⇒ Spádová oblast základního centra.</p> <p>(Zemský rozvojový plán 2013, kapitola 1.3 Centrální obce a sdružení)</p>
Vyšší oblast	<p>⇒ Spádová oblast vyššího centra</p> <p>(Zemský rozvojový plán 2013, kapitola 1.3 Centrální obce a sdružení)</p>

Plánovací region	Území, pro které se pořizuje samostatný územní plán pod státní úrovní (⇒ regionální plán). Plánovací regiony jsou stanoveny v Saském zákoně o zemském plánování (§9 odst. 1). V současné době jsou v Sasku vymezeny čtyři plánovací regiony.
Primární integrace	Primární integrace znamená, že se s krajinným programem a rámcovým krajinným plánem zachází jako s částí příslušných územních plánů. Ve Svobodném státě Sasko přebírá ⇒ zemský rozvojový plán současně i funkci krajinného programu a ⇒ regionální plány přebírají i funkci rámcových krajinných plánů dle § 5 saského zákona na ochranu přírody. .
Plány a opatření, významné pro území	Plány včetně územních plánů, záměrů a ostatních opatření, prostřednictvím kterých dochází k využívání území nebo které budou mít vliv na územní rozvoj nebo funkci území včetně veřejných finančních prostředků, které jsou pro to plánovány (§ 3 zákona o územním plánování).
Monitoring území	Činnost ⇒ územního plánování a ⇒ zemského plánování, v rámci které se průběžně evidují, systematizují a vyhodnocují veškeré vývojové tendence, které jsou pro území významné.
Území se specifickými potřebami	Území, ve kterých kvůli jejich poloze, velkoplošné těžbě nebo zvláštním ekologickým zátěžím zaostaly životní podmínky nebo předpoklady rozvoje ve srovnání s průměrem v zemi nebo ve kterých lze takové zaostávání očekávat. Sem patří zejména příhraniční oblasti (okresy) na hranici s Polskem a Českou republikou a oblasti po těžbě hnědého uhlí, černého uhlí, rud a uranu (Zemský rozvojový plán 2013, kapitola 2.1.3 Území se specifickými potřebami).
Kategorie území	Území, která vykazují značně jednotnou strukturu, a jejichž žádoucí rozvoj je proto nutno řešit jednotně. V Zemském rozvojovém plánu 2013 (kapitola 1.2. Kategorie území) se rozlišují následující kategorie území: ⇒ aglomerace, ⇒ venkov a jeho hustěji osídlené oblasti
Územní plánování	Je komplexní, nadmístní a nadoborové plánování za účelem uspořádání a rozvoje území včetně realizace tohoto plánování. Úkol územního plánování je stanoven v § 1 odst. 1 zákona o územním plánování a v § 1 saského zákona o zemském plánování) ⇒ Územní plánování, ⇒ Plány a opatření, významné pro území
Orgány územního plánování	Orgány územního plánování jsou zemské orgány, které mají v kompetenci ⇒ zemské plánování a realizaci ⇒ územních plánů. Nejvyšším orgánem územního a zemského plánování v Sasku je Saské státní ministerstvo vnitra, vyšším orgánem územního plánování je Zemské ředitelství (§ 19 saského zákona o zemském plánování)
Územní-plánovací doložky	Ustanovení, dle kterých je v případě ⇒ plánů a opatření významných pro území, nutno zohlednit ⇒ požadavky územního plánování.

Územní plán	Obecný pojem pro ⇒ zemský rozvojový plán a pro ⇒ regionální plány ve Svobodném státě Sasko (§3 zákona o územním plánování odst. 1 č. 7)
Územně-plánovací řízení	Formální řízení pro kontrolu slučitelnosti záměru významného pro území s požadavky územního plánování a s platnými plány a harmonizace se záměry ostatních veřejných a ostatních nositelů plánování. Výsledkem je územně plánovací posouzení. Toto posouzení musí být dle platných předpisů zohledněno při rozhodování místních orgánů o přípustnosti.(§§ 15, 16 zákona o územním plánování spojení s § 15 saského zákona o zemském plánování).
Regionální rozvoj	Souhrn všech aktivit pro rozvoj dílčích oblastí především na základě interkomunální spolupráce. Za účelem posílení regionálního rozvoje je snaha, zapojit kromě veřejných orgánů i regionální aktéry (soukromé osoby, zástupci hospodářství, nevládní organizace, sdružení atd.). Za účelem posílení regionálního rozvoje podporují ⇒ orgány územního plánování a regionální plánovací svazy spolupráci veřejných a soukromých subjektů, které jsou pro realizaci směrodatné. To může probíhat zejména v rámci ⇒ regionálních rozvojových koncepcí, popř. integrovaných regionálních adaptačních strategií a jejich realizací a podporou dobrovolné spolupráce se sousedními ⇒ plánovacími regiony, zeměmi a zahraničními státy. (§ 13 zákona o územním plánování a § 13 odst. 1 a 3 saského zákona o územním plánování).
Regionální pás zeleně	Souvislá oblast volné krajiny v blízkosti osídlení s odlišnými ekologickými funkcemi nebo rekreačními možnostmi v přírodě, ve které nesmí probíhat výstavba ve smyslu osídlení a která se nesmí využívat v rozporu s její funkcí. Regionální pásy zeleně představují ⇒ cíle územního plánování. Viz. Také ⇒ zelený předěl (Zemský rozvojový plán 2013, kapitola 1.5 Spojovací a rozvojové osy a kapitola 2.2.1 Sídlá).
Regionální plánovací svaz	<p>Regionální plánovací svazy jsou subjekty veřejného práva, na které jsou Saským zákonem o zemském plánování přeneseny úkoly v oblasti regionálního plánování. Členy svazu jsou města na úrovni okresu a okresy. Ve Svobodném státě Sasko existují následující regionální svazy:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Regionální plánovací svaz Lipsko – Západní Sasko (RPV Leipzig-West Sachsen), - Plánovací svaz regionu Saská Kamenice (Planungsverband Region Chemnitz), - Regionální plánovací svaz Horní Polabí / Východní Krušnohoří (RPV Oberes Elbtal/Osterzgebirge) - Regionální plánovací svaz Horní Lužice – Dolní Slezsko (RPV Oberlausitz-Niederschlesien). <p>(§ 9 saského zákona o územním plánování)</p>

Regionální rozvojová koncepce	<p>Komunální hranice přesahující neformální koncepce pro koordinaci aktivit, jejímž účelem je rozvoj kooperačního prostoru. Forma neformálních nástrojů pro rozvoj (dílčího) regionu a územní spolupráce. Regionální rozvojové koncepce mohou přispět k přípravě nebo uskutečnění územních plánů nebo jiných plánů a opatření, významných pro území.</p> <p>(zákon o územním plánování § 13 odst. 2, bod 2 a § 13 odst. 1 saského zákona o územním plánování)</p>
Regionální management ploch	<p>Koordinace potřeby a spotřeby plochy prostřednictvím integrované sídelní politiky a politiky volné krajiny za kooperativního spolupůsobení rozhodujících aktérů (Zemský rozvojový plán 2013, kapitola 2.2.1 Sídlá)</p>
Regional Governance	<p>Síťová kooperace mezi aktéry z veřejné, soukromé a občanské sféry pro řešení problémů obecného blaha (Zemský rozvojový plán 2013, kapitola 2.1.1 Regionální kooperace)</p>
Regionální plán	<p>Regionální ⇔ územní plán. Územně a věcně dotváří ⇔ zemský rozvojový plán a obsahuje ⇔ zásady a ⇔ cíle územního plánování pro územní uspořádání a rozvoj pro určitý ⇔ plánovací region. Je zásadním spojovacím článkem mezi nadmístními představami o rozvoji země a konkrétním určením využití území na místní úrovni (⇔ směrné stavební plánování).</p>
Rámcový sanační plán	<p>Viz. ⇔ hnědouhelny plán</p>
Sítě měst	<p>Formy spolupráce obcí určitého regionu nebo sousedních regionů s tím, že obce vystupují jako partneři, takže rovnoprávně propojují a doplňují své schopnosti a potenciál, aby mohly lépe společně plnit své úkoly.</p>
Sdružení měst	<p>Sdružení několika obcí uvedené v ⇔ územním plánu s cílem společného výkonu funkce ⇔ centrální obce.</p> <p>Sdružení vyšších centrálních obcí je tvořeno dvěma nebo více obcemi, které na základě své polohy, srovnatelného počtu obyvatel a v své výkonnosti a vybavenosti centrálních obcí a specifického charakteru ⇔spádové oblasti společně vykonávají funkci vyššího centra.</p> <p>Sdružení středních a základních center je tvořeno dvěma nebo více obcemi, které na základě své sousedící polohy nebo přímé stavební souvislosti, rozdělení funkcí centrálních obcí ve vztahu na vybavenost centrálních obcí společně vykonávají funkci centrální obce</p> <p>(Zemský rozvojový plán 2012, kap. 1.3 Centrální obce a sdružení).</p>
Stojaté vody	<p>Stojaté vody jsou povrchové akumulace vod, v nichž se voda, která se stéká na povrchu nebo pod zemí, akumuluje a kde nelze rozeznat tok. Ke stojatým vodám patří i zbytkové vody důlních děl..</p>

Územní agenda Evropské unie 2020	<p>Územní agenda Evropské unie 2020 byla schválena dne 19. května 2011 evropskými ministry, příslušnými pro územní plánování. Popisuje společný akční rámec pro podporu územní soudržnosti a cílů Strategie EU 2020 pomocí prostředků a nástrojů politiky soudržnosti a politiky územního rozvoje. Kromě strategické orientace mají být do různých oblastí politik více integrovány územní aspekty.</p> <p>V Územní agendě Evropské unie 2020 je mimo jiné uvedeno šest priorit, které mohou přispět k úspěšné realizaci ⇒ Strategie EU 2020.</p>
Transevropské sítě (TEN)	<p>Rozvoj a výstavba transevropských sítí má rozhodujícím způsobem přispět k realizaci a rozvoji evropského vnitřního trhu a k podpoře hospodářské, sociální a územní soudržnosti. Vedle významných transevropských dopravních sítí se však jedná i o sítě energetické a sítě IT. Úsilí je směřováno jednak na propojení v rámci vnitřního trhu, ale i na sjednocení dopravních systémů. V popředí je přitom podpora spojení a interoperability sítí jednotlivých států a přístup k těmto sítím. V říjnu 2011 byl předložen návrh Evropské komise k revizi metodiky pro rozvoj budoucí transevropské dopravní sítě (Zemský rozvojový plán 2013, kapitola 2.1.2 Zapojení Saska do Evropy a evropské územní spolupráce), viz rovněž http://ec.europa.eu/transport/themes/infrastructure/revision-ten.htm.</p>
Mezinárodní spolupráce	<p>Část Evropské územní spolupráce (EÚS). Kromě nových spolkových zemí patří Sasko spolu s Bavorskem a Bádenskem-Württemberskem do kooperačního prostoru Střední Evropa (Central Europe: www.central2013.eu) spolu s Českem, (severní) Itálií, Rakouskem, Polskem, Slovenskem, Slovinskem, Maďarskem a částmi Ukrajiny. Operační program Central Europe podporuje projekty v prioritách Inovace, Dostupnost, Životní prostředí a Rozvoj měst / regionální rozvoj.</p>
Nositel veřejných zájmů	<p>Orgány, uvedené v § 6 odst. 1 věta 1 saského zákona o územním plánování, které zajišťují veřejné úkoly a které je nutno zapojit do procesu pořizování územních plánů a právních procesů v rámci územního plánování.</p>
Hodnocení vlivu na životní prostředí	<p>Povinné hodnocení předpokládaných možných významných vlivů na životní prostředí v důsledku realizace ustanovení plánu. Povinnost provedení tohoto hodnocení v rámci pořizování a aktualizace ⇒ územních plánů vyplývá z §9 zákona o územním plánování ve spojení s § 2 odst. 2 saského zákona o územním plánování.</p>
Hustěji osídlená oblast ve venkovském prostoru	<p>Části venkovského prostoru s nadprůměrným podílem sídelních a dopravních ploch jako okrajová území aglomerace nebo jako související území s minimálně 10.000 obyvateli.</p> <p>(Zemský rozvojový plán 2013, kapitola 1.2 Kategorie území)</p>
Agglomerace	<p>Kategorie území zahrnující velkoplošné oblasti okolo vyšších center s vysokou koncentrací obyvatelstva, obytných budov, pracovišť, tratí, zařízení a institucí technické a sociální infrastruktury a s vysokou vnitřní provázaností.</p> <p>(Zemský rozvojový plán 2013, kapitola 1.2 Kategorie území)</p>

Spádová oblast	Oblast, jejíž obyvatelstvo je převážně zásobováno z příslušné ⇒ centrální obce (obchod, služby, infrastruktura). Podle stupně vybavenosti se rozlišují ⇒ vyšší oblast, ⇒ střední oblast a ⇒ přílehlá oblast.
Spojovací body veřejné hromadné osobní dopravy	Spojovací body veřejné hromadné osobní dopravy jsou zpravidla obsluhovány nejméně dvěma pravidelnými linkami veřejné hromadné osobní dopravy, které umožňují z územního a časového hlediska smysluplné přestupování. V nejširším smyslu jsou pod tímto pojmem chápány i přístupy k veřejné hromadné osobní dopravě, vhodné především jako přístupová místa ke kolejové osobní dopravě, případně jako přístupová místa s atraktivními přechody k individuální motorizované dopravě nebo k cyklo dopravě.
Obslužné a sídlení jádro	Obslužné a sídlení jádro obce je souvisle zastavěná část obce, která z důvodů svých již existujících funkcí a odpovídajících rozvojových možností, své dosažitelnosti (v případě centrálních obcí pro obyvatelstvo své spádové oblasti) a svého napojení na veřejnou hromadnou dopravu osob nabízí předpoklady pro územně koncentrované zajištění obyvatelstva (v případě centrálních obcí obyvatelstva spádového území) v únosné vzdálenosti k bytovým lokalitám. (Zemský rozvojový plán 2013, kapitola 2.2.1 Sídla)
Hodnocení vlivu v souladu se směrnici (EHS) 92/43	Hodnocení možného významného poškození typů životních prostorů dle Přílohy I Směrnice (EHS) 92/43 o ochraně přírodních stanovišť, volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin a životních prostorů druhů dle Přílohy II této Směrnice a ptačích oblastí, vymezených dle Směrnice (EHS) 79/409 o ochraně volně žijících ptáků, které může nastat v důsledku vymezení, obsažených v plánu, které je nutno provést při pořizování a aktualizaci ⇒ územních plánů. Povinnost provedení tohoto hodnocení vyplývá z § 36 spolkového zákona o ochraně přírody a § 22b odst. 8 saského zákona o ochraně přírody.
Vyhrazené oblasti	Oblasti, v nichž je třeba určitým, pro území významným funkcím a formám využití při zvažování s konkurenčními formami využití, pro území významnými, přikládat zvláštní váhu (§ 8 odst. 7 č. 2 zákona o územním plánování). Tyto oblasti jsou ⇒ zásadami územního plánování.
Prioritní oblasti	Oblasti, pro které jsou předpokládány určité, pro území významné funkce nebo využití, vylučující v tomto území jiné využití v případě, že toto jiné využití není s těmito prioritními funkcemi, využitím či cíli územního plánování slučitelné (§ 8 odst. 7 č. 1 zákona o územním plánování). Tyto oblasti jsou ⇒ cíli územního plánování.

Centrální obce	<p>Obce, které vzhledem k počtu obyvatel, velikosti ⇒ spádové oblasti, poloze v území, funkci a komplexnosti vybavení představují ústřední místa hospodářského, sociálního a kulturního života ve Svobodném státě Sasko. V souladu se svou funkcí a začleněním do systému centrálních obcí přebírají úkoly za obce ve své spádové oblasti.. V ⇒ zemském rozvojovém plánu jsou stanovena vyšší a střední centra a v ⇒ regionálních plánech pak základní centra.</p> <p>(Zemský rozvojový plán 2013, kapitola 1.3 Centrální obce a sdružení)</p>
Sdružení centrálních obcí	<p>Společná realizace funkcí centrální obce (⇒ Centrální obce) minimálně dvěma nebo vícero obcemi. Předpokladem je koordinace a interkomunální spolupráce na smluvním základě.</p>
Řízení o odchylce od cíle	<p>Řízení o odchylce od cíle poskytuje možnost, zakotvenou v Zákoně o územním plánování (Raumordnungsgesetz), připustit především pro obce, zajišťující územní plánování, ale i pro odborné orgány územního plánování odchýlení se od závazného Cíle územního plánování. Tato možnost je přípustná pouze tehdy, pokud je tato odchylka zdůvodnitelná z hlediska územního plánování a pokud nejsou dotčeny základní rámce plánu (§ 6 odst.2 Zákona o územním plánování). Ve Svobodném státě Sasko je mimo jiné navíc stanoveno, že odchýlení se od Cílů územního plánování vyžaduje specifické řízení ze strany orgánu územního plánování (§ 16 SächsLPlIG)..</p>